

Bekendtgørelse af LOV OM RETTENS PLEJE

(Retsplejeloven)

Herved bekendtgøres lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 748 af 1. december 1989, med de ændringer, der følger af § 3 i lov nr. 396 af 13. juni 1990, lov nr. 403 af 13. juni 1990, lov nr. 406 af 13. juni 1990, § 56 i lov nr. 348 af 6. juni 1991, lov nr. 349 af 6. juni 1991, § 1 i lov nr. 936 af 27. december 1991, lov nr. 941 af 27. december 1991, § 2 i lov nr. 6 af 3. januar 1992, § 3 i lov nr. 281 af 29. april 1992(* 1), § 17, stk. 2, nr. 3, i lov nr. 336 af 14. maj 1992 og § 1 i lov nr. 385 af 20. maj 1992.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Første bog. Domsmagten m.m.

	Paragraf
Første afsnit. Domstolenes ordning	
Kap. 1. Retterne.....	1 - 21a
Kap. 2. Retsmøder	22 - 32
Kap. 3. Retsbøger	33 - 41a
Kap. 4. Dommere, justitssekretærer, fuldmægtige m.m.	42 - 58
Kap. 5. Tilfælde, hvor rettens personer skal eller kan vige deres sæde.....	60 - 67
Andet afsnit. Nævningers og domsmænds udtagelse	
Kap. 6. Almindelige bestemmelser.....	68 - 71
Kap. 7. Grundlister.....	72 - 73
Kap. 8. Nævninge- og domsmændslistes.....	74 - 78
Kap. 9. Udtagelse af nævninger for de enkelte sager	79 - 87
Kap. 9 a. Udtagelse af domsmænd for de enkelte sager	88 - 91
Tredje afsnit. Udtagelse af sagkyndige retsmedlemmer	
Kap. 9 b.....	92 - 94

Fjerde afsnit. Anklagemyndigheden	
Kap. 10. Anklagemyndigheden.....	95 - 107
Femte afsnit. Politimyndigheden	
Kap. 11.	108 - 118
Sjette afsnit. Advokater	
Kap. 12. Beskikkelse som advokat - Udøvelse af advokatvirksomhed.....	119 - 130
Kap. 13. Advokaternes møderet for domstolene - Autoriserede advokatfuldmægtige.....	131 - 136
Kap. 14. Ophør af retten til at udøve advokatvirksomhed.....	137 - 142
Kap. 15. Advokatsamfundet og advokatnævnet.....	143 - 145a
Kap. 15 a. Salærklager.....	146 - 147a
Kap. 15 b. Disciplinærsager.....	147b- 147f
Anden bog. Fælles bestemmelser for borgerlige sager og straffesager	
Kap. 16. Almindelige bestemmelser om procesmåden	148 - 152
Kap. 17. Forkyndelser m.v.....	153 - 165
Kap. 18. Vidner.....	168 - 190
Kap. 19. Syn og skøn.....	196 - 211
Kap. 19 a. Søforklaringer.....	213 - 213b
Kap. 20. Rettens rådslagninger og afgørelser....	214 - 223b
Tredje bog. Den borgerlige retspleje	
Første afsnit. Almindelige bestemmelser	
Kap. 21. Saglig kompetence.....	224 - 232
Kap. 22. Stedlig kompetence.....	235 - 248
Kap. 23. Sammenlægning og adskillelse af krav...	249 - 254
Kap. 24. Sagens parter.....	255 - 259
Kap. 25. Rettergangsfuldmægtige.....	260 - 267

Kap. 26. Forligsmægling.....	268 - 270
Kap. 27. Ophævet.	
Kap. 28. Om parternes og tredjemands forpligtelse til at fremlægge synbare bevismidler...	298 - 301
Kap. 29. Afhøring af parter.....	302 - 305
Kap. 30. Sagsomkostninger og rettergangs bøder...	311 - 329
Kap. 31. Fri proces.....	330 - 336c
Andet afsnit. Rettergangsmåden	
Kap. 32. Almindelige bestemmelser.....	337 - 347
Kap. 33. Sagsforberedelse i 1. instans.....	348 - 361a
Kap. 34. Domsforhandling i 1. instans.....	362 - 366a
Kap. 35. Genoptagelse.....	367
Kap. 36. Anke.....	368 - 388
Kap. 37. Kære.....	389 - 398
Kap. 38. Ekstraordinær genoptagelse og anke.....	399
Kap. 39. Ophævet.	
Kap. 40. Ophævet.	
Kap. 41. Ophævet.	
Kap. 42. Sager om ægteskab eller forældremyndighed	448 - 456
Kap. 42 a. Faderskabssager.....	456a- 456r
Kap. 43. Sager om umyndiggørelse og lavværgemål.	457 - 466
Kap. 43 a. Prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse.....	468 - 475
Kap. 43 b. Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke.....	475a- 475i
Kap. 44. Fremgangsmåden ved at erhverve mortifikations- eller ejendomsdom.....	476 - 477
Tredje afsnit. Tvangsfuldbyrdelse	
Kap. 45. Grundlaget for tvangsfuldbyrdelse.....	478 - 486

Kap. 46. Fremgangsmåden ved udlæg og tvangs- fuldbyrdelse af andre krav end pengekrav	487 - 505
Kap. 47. Udlæggets genstand og retsvirkninger...	507 - 527
Kap. 48. Særregler om tvangsfuldbyrdelse af andre krav end pengekrav.....	528 - 537
Kap. 49. Almindelige bestemmelser for tvangsauktion	538 - 543
Kap. 50. Tvangsauktion over løsøre.....	544 - 559
Kap. 51. Tvangsauktion over fast ejendom.....	560 - 582
Kap. 52. Tvister under tvangsauktionen.....	583
Kap. 53. Appel af fogedrettens afgørelser.....	584 - 587
Kap. 54. Ophævet.	
Kap. 55. Indsættelses- og udsættelsesforretninger	609 - 610
Fjerde afsnit. Ophævet.	
Femte afsnit. De foreløbige retsmidler	
Kap. 56. Arrest.....	627 - 640
Kap. 57. Forbud.....	641 - 653
Sjette afsnit. Skifte af dødsbo og fællesbo m.v.	
Kap. 58. Skifte af dødsbo og fællesbo m.v.....	654 - 665
Kap. 59. Ophævet.	
Kap. 60. Ophævet.	
Fjerde bog. Strafferetsplejen	
Første afsnit. Almindelige bestemmelser	
Kap. 61. Strafferetsplejens område.....	683 - 685
Kap. 62. Saglig kompetence.....	686 - 691
Kap. 63. Værneting og forening af straffesager..	694 - 709
Kap. 64. Ophævet.	
Kap. 65. Påtalen.....	718 - 728
Kap. 66. Sigtede og hans forsvar.....	729 - 741

Kap. 66 a. Advokatbistand til den forurettede...	741a- 741e
Andet afsnit. Sagens forberedelse, inden tiltale rejses	
Kap. 67. Almindelige bestemmelser om efterforskning	742 - 749
Kap. 68. Afhøringer og særlige efterforskningskridt	750 - 754e
Kap. 69. Anholdelse.....	755 - 761
Kap. 70. Varetægtsfængsling.....	762 - 779
Kap. 71. Indgreb i meddelelseshemmeligheden.....	780 - 791
Kap. 72. Legemsindgreb.....	792 - 792f
Kap. 73. Ransagning.....	794 - 800
Kap. 74. Beslag på sigtedes formue og forbud mod foreninger og skrifter.....	801 - 807
Kap. 75. Personundersøgelser.....	808 - 811
Kap. 75 a. Besigtigelse.....	822 - 823
Kap. 75 b. Beslaglæggelse.....	824 - 830
Tredje afsnit. Tiltale og domsforhandling ved landsret	
Kap. 76. Iværksættelse af tiltale og forberedelse af domsforhandling for landsret.....	831 - 844
Kap. 77. Bestemmelser om domsforhandling ved landsret.....	845 - 911
Kap. 78. Ophævet.	
Kap. 79. Ophævet.	
Fjerde afsnit. Tiltale og domsforhandling ved byret samt ved sø- og handelsretten	
Kap. 80. Tiltale og domsforhandling for byret samt Sø- og Handelsretten i sager, i hvilke der bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte eller om anvendelse af straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 73...	925 - 929
Kap. 81. Tiltale og domsforhandling for byret	

henholdsvis Sø- og Handelsretten i sager, i hvilke der ikke bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte.....	930 - 939
Femte afsnit. Retsmidler mod trufne afgørelser	
Kap. 82. Påanke af domme, afsagt af landsretterne i første instans.....	940 - 961
Kap. 83. Påanke af domme, afsagt af byretterne..	962 - 966
Kap. 84. Påanke af domme, afsagt af sø- og handelsretten.....	967
Kap. 85. Kære til højere ret.....	968 - 974
Kap. 86. Genoptagelse.....	975 - 987
Sjette afsnit. Regler om behandlingen af private straffesager og om forfølgning af borgerlige krav under straffesager	
Kap. 87. Ophævet.	
Kap. 88. Regler om behandlingen af private straffesager.....	990
Kap. 89. Påtale af borgerlige krav under straffesager.....	991 - 996a
Syvende afsnit. Fuldbyrdselsen af domme i straffesager	
Kap. 90.	997 - 1006
Ottende afsnit. Sagsomkostninger og rettergangs bøder i straffesager	
Kap. 91. Sagsomkostninger.....	1007 - 1014
Kap. 92. Rettergangs bøder m.m.....	1015 - 1017c
Niende afsnit.	
Kap. 93. Særlige bestemmelser om nogle forhør m.m.	1018
Tiende afsnit.	
Kap. 93 a. Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning.....	1018a- 1018h

Kap. 93 b. Undersøgelse af klager over politiet.	1019 - 1019n
Femte bog. Slutnings- og overgangsbestemmelser	
Kap. 94. Slutningsbestemmelser.....	1020 - 1022
Kap. 95. Overgangsbestemmelser.....	1024 - 1043

LOV OM RETTENS PLEJE

Første bog. Domsmagten m.m.

Første afsnit. Domstolenes ordning

Kapitel 1

Retterne

§ 1. De almindelige domstole er Højesteret, landsretterne og byretterne samt Sø- og Handelsretten i København.

Stk. 2. Denne lovs regler finder alene anvendelse på rettens pleje ved de almindelige domstole, medmindre andet er bestemt i denne eller anden lov.

Stk. 3. Militære straffesager behandles efter lov om militær retspleje.

§ 1 a. Begæringer om genoptagelse af en straffesag, jfr. kapitel 86, kæremål vedrørende udelukkelse af en forsvarer, jfr. § 737, og sager om disciplinær forfølgning i de i §§ 49 og 55 nævnte tilfælde behandles og påkendes af den særlige klageret. Klageretten består af 3 ordentlige medlemmer, der efter indstilling af justitsministeren beskikkes af kongen på 10 år. Inden for dette tidsrum kan intet medlem afsættes uden ved dom, hvorimod et medlem udtræder, når betingelserne for dets beskikkelse ikke længere er til stede; genbeskikkelse kan ikke finde sted.

Stk. 2. De tre ordentlige medlemmer skal være en højesteretsdommer, en landsdommer og en byretsdommer; om beskikkelsen af disse medlemmer sker indstilling til justitsministeren fra henholdsvis højesteret, landsretterne og Den danske Dommerforening, således at der til hver af stillingerne foreslås fire personer, blandt hvilke beskikkelsen sker.

Stk. 3. I sager om genoptagelse af en straffesag og i kæremål vedrørende udelukkelse af en forsvarer tiltrædes retten desuden af to personer, hvoraf den ene skal være i virksomhed som advokat og udpeges blandt fire personer, der hertil bringes i forslag af advokatrådet, medens den anden skal være en beskikket universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. På beskikkelsen af disse medlemmer, deres afgang m. v. finder reglerne i stk. 1 tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. For hvert af rettens medlemmer beskikker kongen efter tilsvarende regler som for vedkommende medlem en suppleant, der i fornødent fald tiltræder retten. For dommerne og advokaten beskikkes suppleanterne blandt de i medfør af stk. 2 og 3 indstillede.

Stk. 5. Den som medlem beskikkede højsteretsdommer udfører hvervet som klagerettens præsident.

Stk. 6. Skriverforretningerne ved klageretten udføres gennem højsterets justitskontor, jfr. § 3, efter aftale mellem højsterets præsident og klagerettens præsident.

Stk. 7. Vederlag til klagerettens præsident og øvrige medlemmer fastsættes ved finansloven.

Stk. 8. Klagerettens sæde er i København, men retten kan i særlige tilfælde, når omstændighederne taler derfor, efter præsidentens bestemmelse også sættes andetsteds.

§ 2. Højsteret er øverste domstol for hele riget. Den har sit sæde i København og består af en præsident og 14 andre højsteretsdommere. I præsidentens sted træder i fornødent fald den efter embedsalder ældste af rettens tilstedeværende dommere.

Stk. 2. Når præsidenten ikke deltager i behandlingen af en sag, beklædes formandspladsen af den dommer, han efter forhandling med rettens medlemmer udpeger dertil.

§ 2 a. I afgørelsen af sager ved højsteret deltager, medmindre andet særligt er bestemt, mindst 5 dommere. Sagerne fordeling mellem dommerne bestemmes af præsidenten. Er i en sag de nødvendige antal højsteretsdommere ikke til rådighed, kan præsidenten tilkalde en eller flere landsdommere til at deltage i sagens behandling.

Stk. 2. Efter rettens nærmere bestemmelse kan følgende afgørelser træffes af udvalg, der består af mindst 3 dommere, og som sammensættes af præsidenten efter forhandling med rettens medlemmer:

- 1) Beslutninger og kendelser, der ikke træffes under domsforhandlingen i domssager,
- 2) i borgerlige sager domme, hvorved anke afvises, domme i sager, hvor indstævnte møder uden at rejse indsigelse, og domme, hvorved der alene tages stilling til spørgsmål om sagsomkostninger og processuelle straffe, og
- 3) domme i kæresager.

Stk. 3. I det omfang retten finder det formålstjenligt, kan et enkelt af medlemmerne handle på udvalgets vegne. I vedtagelsen af domme

og kendelser, bortset fra kendelser om afvisning af kæremål, skal dog alle udvalgets medlemmer deltage.

§ 3. Til højesteret hører et justitskontor, der forestås af en justitssekretær. Under justitssekretærens embedsomsråde hører oppebørsel af og regnskabsaflæggelse for retsafgifter samt de i kapitel 3 særligt nævnte forretninger. Der ansættes endvidere ved højesteret et antal protokolsekretærer og fuldmægtige. Højesterets præsident træffer bestemmelse om forretningernes fordeling.

§ 4. Der skal være 2 landsretter: østre landsret og vestre landsret. Under østre landsret henhører staden København og øernes amter, under vestre landsret Jyllands amter.

Stk. 2. Østre landsret, der har sit sæde i København, består af en præsident og 45 andre landsdommere; vestre landsret, der har sit sæde i Viborg, består af en præsident og 22 andre landsdommere.

Stk. 3. I præsidentens forfald træder i fornødent fald det efter embedsalder ældste tilstedeværende medlem af retten i hans sted.

§ 5. Landsretternes domsmyndighed omfatter dels behandling og påkendelse i første instans af retssager i det omfang, som bestemmes ved reglerne i denne lov, dels prøvelse i anden instans af byretternes behandlinger og afgørelser overensstemmende med de nævnte regler. Endvidere kan kære rejses for landsretten over byrettens afgørelser vedrørende de i § 14 a, c og e ommeldte forhold.

§ 6. I afgørelsen af sager ved landsretterne deltager, medmindre andet er bestemt, mindst 3 dommere. Uden for domsforhandlingen kan dog en enkelt dommer handle på rettens vegne. Sagerne fordeling mellem dommerne bestemmes af præsidenten efter forhandling med rettens medlemmer.

Stk. 2. I nævningesager deltager 12 nævninger i sagens behandling. I domsmandssager sammensættes retten af 3 landsdommere og 3 domsmænd.

Stk. 3. Dersom domsforhandlingen i de i stk. 2 nævnte sager må antages at ville blive af længere varighed, kan rettens præsident bestemme, at suppleanter for landsdommerne og nævningerne eller domsmændene skal overvære forhandlingen. Suppleanterne for landsdommerne og domsmændene deltager ikke i rettens rådslagninger og afstemninger, som de dog efter retsformandens bestemmelse kan overvære. Suppleanterne for nævningerne deltager ikke i nævningernes rådslagninger og afstemninger. I øvrigt finder reglerne om nævninger og domsmænd tilsvarende anvendelse på suppleanter for disse. Bliver nogen af landsdommerne, nævningerne eller domsmændene forhindret i at deltage i hele sagens behandling, indtræder en suppleant i hans sted.

Stk. 4. I søsager tiltrædes landsretten under domsforhandlingen af 2 sagkyndige medlemmer. I handelssager kan landsretten bestemme, at retten under domsforhandlingen skal tiltrædes af 2 sagkyndige medlemmer. Retten kan tilkalde de sagkyndige til retsmøder uden for domsforhandlingen, når den finder særlig anledning hertil, herunder navnlig i tilfælde af afhøring af parter eller vidner, afhjæmning af syn og skøn eller afsigelse af kendelse om et omtvistet punkt.

Stk. 5. Ved søsager og handelssager forstås i denne lov borgerlige sager, i hvilke fagkundskab til søforhold eller til handelsforhold skønnes at være af betydning. Ved afgørelsen af, om en sag er en sø- eller handelssag, tages særligt hensyn til, om parterne ønsker, at retten skal tiltrædes af sagkyndige medlemmer.

Stk. 6. I straffesager, der i 1. instans er behandlet ved søret, jfr. § 18 a, tiltrædes landsretten under domsforhandlingen af 2 sagkyndige medlemmer.

§ 6 a. I borgerlige sager, for hvis udfald anvendelsen af reglerne i kap. 5 a i lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. er af væsentlig betydning, tiltrædes landsretten under domsforhandlingen af 2 sagkyndige medlemmer. Bestemmelsen i § 6, stk. 4, 3. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. I straffesager vedrørende overtrædelse af §§ 23 b og c i den i stk. 1 nævnte lov tiltrædes landsretten under domsforhandlingen af 2 sagkyndige medlemmer.

§ 7. Når rettens præsident ikke deltager i behandlingen af en sag, beklædes formandspladsen af den af rettens dommere, som præsidenten har beskikket dertil. Sådan beskikkelse sker for et år ad gangen og kan fornyes.

§ 8. I fornødent fald træder den efter embedsalder ældste af de dommere, af hvilke retten dannes, i formandens sted.

§ 9. Sø- og handelsretten i København består af en præsident, en eller flere vicepræsidenter, en dommer og et antal sagkyndige medlemmer. Forretningernes fordeling mellem præsidenten og vicepræsidenterne bestemmes af præsidenten efter forhandling med vicepræsidenterne. Sager vedrørende lov om markedsføring skal dog så vidt muligt behandles af een bestemt af dommerne.

Stk. 2. Under sø- og handelsretten hører de områder, der er henlagt under Københavns byret, retten på Frederiksberg og retterne i Gentofte, Lyngby, Gladsaxe, Ballerup, Hvidovre, Rødovre, Glostrup, Brøndbyerne, Tåstrup, Tårnby og Hørsholm.

Stk. 3. Under sø- og handelsretten hører følgende sager:

1. Sø- og handelssager, jfr. § 6, stk. 5.
2. Straffesager, i hvilke fagkundskab til søforhold skønnes at være af betydning.
3. Søforklaringer.
4. Foretagelse af retshandlinger til brug for andre retter i sø- og handelssager, jfr. § 6, stk. 5, i straffesager, i hvilke fagkundskab til søforhold skønnes at være af betydning, og i sager om afgivelse af søforklaring.

5. Behandling af konkursboer og begæring om gældssanering, ledelse af akkordforhandling og modtagelse af anmeldelser om betalingsstandsning, jfr. konkurslovens § 4.

6. Sager, der ved særlig lovbestemmelse er henlagt til retten.

Stk. 4. Sø- og handelssager om krav, der har en økonomisk værdi af højst 100.000 kr., henvises af Sø- og Handelsretten til vedkommende byret, medmindre de er omfattet af en eller flere af bestemmelserne i § 226, stk. 1, nr. 1-5, eller behandling findes mest hensigtsmæssigt at kunne ske i forbindelse med en anden sag, der verserer ved Sø- og Handelsretten. Inden Sø- og Handelsretten træffer afgørelse om henvisning, skal parterne have lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet. Sø- og Handelsrettens kendelse om spørgsmålet kan ikke indbringes for højere ret.

Stk. 5. Sø- og handelssager, jfr. § 6, stk. 5, der efter stk. 2 skulle behandles ved en anden ret, kan indbringes for sø- og handelsretten i København, når parterne er enige herom, jf. dog stk. 4.

Stk. 6. Sager, der opstår af ansættelsesforhold mellem arbejdsgivere og deres ansatte, behandles kun ved sø- og handelsretten i det omfang, disse sager er henvist til denne ret efter bestemmelsen i § 226, stk. 3.

§ 9 a. I den enkelte sags behandling deltager præsidenten, en vicepræsident eller en dommer og efter reglerne i stk. 2-7 eventuelt tillige et antal af rettens sagkyndige medlemmer.

Stk. 2. Under domsforhandling i borgerlige sager tiltrædes retten af 2 sagkyndige. Retten kan tilkalde de sagkyndige til retsmøder uden for domsforhandlingen, når den finder særlig anledning hertil, herunder navnlig i tilfælde af afhøring af parter eller vidner, afhjæmning af syn og skøn eller afsigelse af kendelse om et omtvistet punkt.

Stk. 3. I straffesager tiltrædes retten under domsforhandlingen og pådømmelsen af 2 sagkyndige. Tilkaldelse af sagkyndige er dog ikke nødvendig i sager, som fremmes til dom uden udfærdigelse af anklageskrift i medfør af § 925, eller i sager, som afgøres ved dom i henhold til § 934, stk. 1, eller § 935, stk. 1, eller slutes i henhold til § 936 eller § 937.

Stk. 4. Retten kan også i øvrigt i straffesager tilkalde 2 sagkyndige.

Stk. 5. Under afgivelse af søforklaring tiltrædes retten af 2 sagkyndige.

Stk. 6. Ved afgørelse af tvistigheder i konkursboer om, hvorvidt en anmeldt fordring skal anerkendes, tiltrædes retten af 2 sagkyndige, såfremt sag til afgørelse af tvisten ville være sø- eller handelssag, jfr. § 6, stk. 5. I øvrigt kan retten ved behandlingen af konkursboer tilkalde en eller flere sagkyndige.

Stk. 7. Retten kan i alle sager tilkalde 4 sagkyndige i stedet for 2, når sagens karakter taler derfor. I sager vedrørende lov om markedsføring tilkaldes altid 4 sagkyndige under domsforhandlingen, medmindre retten efter parternes anmodning bestemmer, at der kun skal tilkaldes 2 sagkyndige, eller - i straffesager - at sagen skal behandles uden tilkaldelse af sagkyndige.

§ 10. Til hver landsret og sø- og handelsretten hører et justitskontor, der forestås af en justitssekretær. Under justitssekretærens embedsområde hører oppebørsel af og regnskabsaflæggelse for retsafgifter samt de i kapitel 3 særligt nævnte forretninger. Der ansættes desuden ved disse retter et antal fuldmægtige. Rettens præsident træffer bestemmelse om forretningernes fordeling.

§ 11. Domsbehandling af landsretssager, i hvilke nævninger eller domsmænd skal medvirke, foregår dels på det sted, hvor landsretten har sit sæde, dels på andre af justitsministeren dertil fastsatte steder i landsretskredsen. Justitsministeren bestemmer, hvilke dele af landsretskredsen der skal henlægges til hvert af disse tingsteder.

Stk. 2. Landsretten kan bestemme, at retten skal sættes uden for det sædvanlige tingsted.

§ 12. Landet inddeles i 82 retskredse. Justitsministeren kan foretage forandringer i retskredsenes område, medmindre forandringen indebærer oprettelse eller nedlæggelse af en retskreds. Det påhviler justitsministeriet at udsende en fortegnelse over retskredsene med angivelse af området for hver af kredsene.

§ 13. Byrettens virkekreds omfatter behandling og påkendelse af retssager og foretagelse af retshandlinger i det omfang, som bestemmes ved reglerne i denne lov.

§ 14. Til byretternes virkekreds hører uden for den egentlige retspleje, hvortil også regnes skifteforvaltning og foged- og auktionsforretninger:

- a. tinglysningsvæsenet,
 - b. oppebørsel af retsafgifter og regnskabsaflæggelse herfor,
 - c. udmeldelse af syns- og skønsmand uden for retsplejen, for så vidt den ikke kan ske af øvrigheden,
 - d. retshjælpsforretninger,
 - e. notarialforretninger
- samt uden for Københavns byrets område:
- f. tilsyn med og revision af dødsboer, der behandles af eksekutorer.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om notarialforretninger.

Stk. 3. Skifteretten bistår ægtefællen og arvingerne med udfærdigelse af anmeldelser og opgørelser, der skal indgives til skifteretten i henhold til skifteloven, arveloven og arveafgiftsloven, medmindre udfærdigelsen på grund af boets størrelse eller beskaffenhed vil være særlig tidkrævende eller kræve særlige undersøgelser. Skifteretten vejleder endvidere om betingelserne for og fremgangsmåden ved indgivelse af ansøgning om gældssanering.

§ 15. Københavns byret består af en præsident og 36 andre dommere.

Stk. 2. Retten i Århus består af en præsident og 13 andre dommere.(* 2)

Stk. 3. Retten i Odense består af en præsident og 10 andre dommere.

Stk. 4. Retten i Ålborg består af en præsident og 9 andre dommere.

Stk. 5. Retten i Roskilde består af en præsident og 7 andre dommere.

Stk. 6. Københavns byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde deles i afdelinger, som hver beklædes af en enkelt dommer. Almindelige regler om forretningernes fordeling mellem afdelingerne fastsættes af rettens præsident med justitsministerens godkendelse. Sagernes fordeling mellem dommerne bestemmes af præsidenten efter forhandling med rettens medlemmer.

§ 16. Til Københavns byret hører et justitskontor, der forestås af en justitssekretær. Under justitssekretærens embedsområde hører oppebørsel af og regnskabsaflæggelse for retsafgifter vedrørende domssager samt de i kapitel 3 særligt nævnte forretninger.

Stk. 2. Oppebørsel af indtægter vedrørende skifte-, foged- og tinglysningsforretninger samt regnskabsaflæggelse herfor hører under den dommer eller fuldmægtig, som præsidenten bemyndiger dertil.

§ 16 a. Retten i Randers består af 4 dommere. Retten på Frederiksberg samt retterne i Lyngby, Ballerup, Esbjerg, Horsens og Herning består af 3 dommere. Retterne i Tåstrup, Hørsholm, Svendborg og Skanderborg består af 2 dommere.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte retter deles i afdelinger, som hver beklædes af en enkelt dommer.

Stk. 3. Ved de i stk. 1 nævnte retter varetages rettens administration af den dommer, der er udnævnt hertil. Almindelige regler om forretningernes fordeling mellem afdelingerne fastsættes af den administrerende dommer med Justitsministeriets godkendelse. Sagernes fordeling mellem dommerne bestemmes af den administrerende dommer efter forhandling med det eller de øvrige medlemmer af retten.

§ 17. Der ansættes 2 dommere ved retterne i Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Helsingør, Hillerød, Frederikssund, Holbæk, Slagelse, Næstved, Haderslev, Sønderborg, Vejle, Kolding, Fredericia, Silkeborg, Viborg, Frederikshavn og Hjørring.

Stk. 2. Almindelige regler om forretningernes fordeling mellem dommere ved de i stk. 1 nævnte retter fastsættes af justitsministeren, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Ved første ledighed i en af dommerstillingerne ved de i stk. 1 nævnte retter skal der ske udnævnelse i stillingen med forbehold om senere indførelse af administrationsordning. Ved ledighed i den anden stilling indføres administrationsordning ved den pågældende ret, og en af dommerne udnævnes til administrerende dommer. § 16 a, stk. 3, 2. og 3. pkt., finder i så fald tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. De øvrige byretter består hver af een dommer.

§ 17 a. Fuldmægtige ved byretterne og ved sø- og handelsretten i København er bemyndiget til at udføre foged-, skifte-, og notarialforretninger, de i § 1018, stk. 1, nævnte forhør, søforklaringer og tinglysningsforretninger i det omfang, hvori det af dommeren eller rettens præsident overdrages dem at udføre disse forretninger. Bemyndigelse til at udføre andre dele af de egentlige dommerforretninger kan meddeles af justitsministeren.

Stk. 2. Ved byretterne og ved sø- og handelsretten i København kan der meddeles andre personer bemyndigelse til at udføre foged-, skifte-, notarial- og tinglysningsforretninger samt faderskabssager, såfremt der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder. Personer, der er bemyndiget til at udføre fogedforretninger, kan dog efter dommerens nærmere bestemmelse træffe afgørelser efter § 490, § 494, stk. 2 og 3, og § 525. For så vidt angår sø- og handelsretten i København, Københavns byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde, meddeles bemyndigelsen af rettens præsident. For så vidt angår de i § 16 a, stk. 1, nævnte retter, meddeles bemyndigelsen af den administrerende dommer. Ved de øvrige retter meddeles bemyndigelsen af dommeren.

§ 18. Antages domsforhandlingen i en straffesag, der behandles ved byretten, at ville blive af længere varighed, kan landsrettens præsident efter indstilling fra dommeren bestemme, at forhandlingen skal overværes af en suppleant for denne. For så vidt angår Københavns byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde, træffes bestemmelsen af rettens præsident. Suppleanten deltager ikke i rettens rådslagninger og afstemninger, men kan efter dommerens bestemmelse overvære disse. Suppleanten indtræder i stedet for dommeren, såfremt denne bliver forhindret i at beklæde retten ved sagens behandling og pådømmelse.

Stk. 2. I straffesager, hvor domsmænd medvirker, tiltrædes byretten af 2 domsmænd. Formandspladsen beklædes af dommeren. Antages domsforhandlingen i en sådan sag at ville blive af længere varighed, kan dommeren bestemme, at forhandlingen skal overværes af en suppleant, eventuelt to suppleanter, for domsmændene. For så vidt angår

Københavns byret og de i § 15, stk. 2-4, og § 16 a, stk. 1, nævnte retter, træffes bestemmelsen herom af rettens præsident eller den dommer, der er beskikket i medfør af § 16 a, stk. 3, efter indstilling fra dommeren. Suppleanten deltager ikke i rettens rådslagninger og afstemninger, men kan efter retsformandens bestemmelse overvære disse. I øvrigt finder reglerne om domsmænd tilsvarende anvendelse på suppleanter for disse. Suppleanten tiltræder retten, såfremt en af domsmændene bliver forhindret i at medvirke ved sagens behandling og pådømmelse.

§ 18 a. Uden for det i § 9, stk. 2, nævnte område og ved henvisning efter § 9, stk. 4, virker byretten som søret i følgende sager:

1. Søsager, jfr. § 6, stk. 5.
2. Straffesager, i hvilke fagkundskab til søforhold skønnes at være af betydning.
3. Søforklaringer.
4. Foretagelse af retshandlinger til brug for andre retter i søsager, jfr. § 6, stk. 5, i straffesager, i hvilke fagkundskab til søforhold skønnes at være af betydning, og i sager om afgivelse af søforklaring.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 9 a, stk. 2-5, om medvirken af sagkyndige finder tilsvarende anvendelse.

§ 18 b. Uden for det i § 9, stk. 2, nævnte område og ved henvisning efter § 9, stk. 4, kan byretten i handelssager, jfr. § 6, stk. 5, bestemme, at retten under domsforhandlingen skal tiltrædes af 2 sagkyndige dommere. Retten kan tilkalde de sagkyndige til retsmøder uden for domsforhandlingen, når den finder særlig anledning hertil, herunder navnlig i tilfælde af afhøring af parter eller vidner, afhjemling af syn og skøn eller afsigelse af kendelse om et omtvistet punkt. Bestemmelsen i 2. pkt. finder tilsvarende anvendelse ved foretagelse af retshandlinger til brug for andre retter i handelssager.

§ 18 c. Bestemmelserne i § 9 a, stk. 2-4, om medvirken af sagkyndige finder tilsvarende anvendelse ved byrettens behandling af borgerlige sager, for hvis udfald anvendelsen af reglerne i kap. 5 a i lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. er af væsentlig betydning, og straffesager vedrørende overtrædelse af denne lovs §§ 23 b og c.

§ 18 d. Under behandling af konkursboer kan sagkyndige dommere tilkaldes efter reglerne i §§ 6, stk. 4, 18 a, stk. 2, og 18 b.

§ 19. Justitsministeren fastsætter tingstederne for byretterne.

Stk. 2. Tildeles der en retskreds flere tingsteder, fastsætter justitsministeren de dele af kredsen, som med hensyn til rettens ordentlige møder skal henhøre til ethvert af disse. Dommeren er pligtig ved de ordentlige retsmøder på ethvert tingsted i kredsen at

modtage dokumenter, som indleveres til lysning eller aflysning, samt efter forudbegæring at udlevere lyste og aflyste dokumenter.

Stk. 3. Dommeren skal have bolig ved kredsens tingsted (hovedtingsted). Dog kan justitsministeren tilstede afvigelse herfra.

Stk. 4. Skønnes det efter omstændighederne fornødent, kan justitsministeren bestemme, at dommeren på et eller flere steder i retskredsen uden for hovedtingstedet vil have at indrette en afdeling af sit embedskontor. Justitsministeren træffer bestemmelse om kontordagenes antal og kontortidens længde.

Stk. 5. Reglen i § 11, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse på byretterne.

§ 20. Sø- og handelssager kan behandles ved de for almindelige borgerlige retssager dannede retter, når begge parter er enige herom.

Stk. 2. Anmodning om, at en sag skal behandles som sø- eller handelsretssag eller indsigelse derimod, skal fremsættes i 1. retsmøde eller, såfremt sagen forberedes skriftligt, før skriftvekslingens slutning. Retten kan dog i særlige tilfælde tage hensyn til en anmodning eller indsigelse, der fremsættes senere, men dog inden domsforhandlingens begyndelse.

§ 21. Regeringens ret til at anordne ekstraordinære retter vedbliver indtil videre i sit nuværende omfang, dog at særdomstole med dømmende myndighed ikke kan nedsættes. De ekstraordinære retter skal i sager, der omfattes af nærværende lov, anvende denne lovs regler bortset fra bestemmelserne om retskredsens grænser, og deres afgørelser kan påkæres umiddelbart til højesteret.

§ 21 a. Justitsministeren kan anmode en eller flere dommere om at gennemføre en undersøgelse af nærmere bestemte sager. Justitsministeren kan bestemme, at der skal deltage sagkyndige i undersøgelsen.

Stk. 2. Undersøgelsesretten har ingen dømmende myndighed.

Stk. 3. Undersøgelsen gennemføres efter reglerne i denne lov. Undersøgelsesretten kan dog i særlige tilfælde bestemme, at undersøgelsen skal foregå for lukkede døre. Bestemmelserne om retskredsens grænser og bestemmelsen i § 169 finder ikke anvendelse.

Stk. 4. Undersøgelsesrettens afgørelser kan påkæres umiddelbart til Højesteret.

Stk. 5. Undersøgelsen afsluttes med en beretning. Beretningen offentliggøres af justitsministeren, medmindre ganske særlige grunde taler imod offentliggørelse.

Kapitel 2

Retsmøder

§ 22. Justitsministeren fastsætter og bekendtgør tiden for de ordentlige retsmøder til domssagers behandling ved byretterne, bortset fra Københavns byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde.

Stk. 2. I andre tilfælde træffer retterne selv bestemmelse om tiden for retternes møder og om bekendtgørelsen heraf.

§§ 23-28. (Ophævet).

§ 29. Retsmøderne er offentlige, hvor ikke det modsatte særlig er foreskrevet.

Stk. 2. Dog kan retten undtagelsesvis på begæring af en part eller i embeds medfør beslutte, at dørene skal lukkes, når enten hensynet til sædeligheden, ro og orden i retslokalet, statens forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse i øvrigt kræver det.

Stk. 3. Det samme gælder borgerlige sager, når offentlig forhandling ville tilføje nogen en uforholden krænkelse, herunder når forklaring skal afgives om forretnings- eller driftshemmeligheder.

Stk. 4. I straffesager kan retten beslutte, at dørene skal lukkes, når sigtede (tiltalte) er under 18 år, samt undtagelsesvis

- 1) når særegne omstændigheder giver grund til at antage, at offentlig forhandling vil medføre fare for nogens sikkerhed eller vil tilføje nogen en uforholden krænkelse, herunder når oplysning skal afgives om forretnings- eller driftshemmeligheder. Dørlukning af hensyn til en sigtet (tiltalt), der er til stede, kan kun besluttes, hvis han selv begærer det.
- 2) når særegne omstændigheder giver grund til at antage, at retsmødets offentlighed på afgørende måde vil være til hinder for sagens oplysning. Ved retsmøder under domsforhandling kan dørene dog kun lukkes af den anførte grund, når det af sagens oplysninger fremgår, at der for det forhold, som er genstand for tiltale, kan forventes at ville blive gjort strafansvar gældende også mod andre end den eller de under sagen tiltalte personer, og derhos ganske særlige hensyn gør det magtpåliggende, at dørene lukkes. Dette vil dog kun kunne ske i 1. instans og kun i det omfang, de anførte hensyn med nødvendighed kræver. Hvor dørene af den ovennævnte grund lukkes under domsforhandlingen, skal der til retsbogen optages en så fyldig gengivelse af sagens gang, at der ved domsafsigelsen kan meddeles offentligheden en fremstilling af domsforhandlingens forløb under fornøden hensyntagen til, at hensigten med dørenes lukning ikke forspildes.

Stk. 5. Det bør dog iagttages, at dørene ikke lukkes i tilfælde, hvor det skønnes tilstrækkeligt at anvende reglerne i § 31, stk. 3.

Stk. 6. I sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 210, §§ 216 og 217, § 218, stk. 2, § 222, stk. 2, 2. led, eller § 223, stk. 1, lukkes dørene under den forurettedes forklaring, når den pågældende fremsætter begæring derom. Det samme gælder i sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 224 eller § 225, jf. §§ 216 og 217, § 218, stk. 2, § 222, stk. 2, 2. led, eller § 223, stk. 1.

Stk. 7. Domme afsiges stedse i et offentligt møde.

§ 30. Rettens beslutning om, at dørene skal lukkes, sker ved kendelse, efter at parterne har haft lejlighed til at udtale sig. Kendelsen, der i borgerlige sager ikke er genstand for kære, afsiges offentligt; om dørene skal lukkes under den forudgående forhandling, afgør rettens formand, der herved særlig skal have opmærksomheden henvendt på, om hensynet til fremmede magter gør dette påkrævet, eller om der er grund til at antage, at forhandlingens offentlighed på afgørende måde vil være til hinder for sagens oplysning.

Stk. 2. Beslutning om, at dørene skal lukkes, kan træffes såvel ved forhandlingens begyndelse som i løbet af denne; den kan straks eller senere indskrænkes til en del af forhandlingen.

§ 31. Når et retsmøde holdes for lukkede døre, kan rettens formand, hvor særlige grunde taler derfor, give andre end dem, der har med sagen at gøre, adgang til retslokalet.

Stk. 2. Offentlig gengivelse af, hvad der forhandles i retsmøder, der holdes for lukkede døre, er forbudt. Personer, der har fået særlig tilladelse til at overvære et retsmøde, som holdes for lukkede døre, må ikke give meddelelse om forhandlingerne til nogen, hvem adgang til at overvære det pågældende møde ikke har været tilstedet. Overtrædelse af de nævnte forbud straffes med bøde. Foranstående regler gælder dog ikke, når dørenes lukning alene er besluttet af hensyn til orden og ro i retslokalet.

Stk. 3. Offentlig gengivelse af forhandlingen i straffesager kan ved kendelse forbydes, såfremt sigtede er under 18 år, og det begæres af værgen eller en repræsentant for kommunalbestyrelsen. Endvidere kan retten ved kendelse helt eller delvis forbyde offentlig gengivelse af, hvad der i straffesager forhandles i offentligt retsmøde, når sådan gengivelse er egnet til at skade sagens oplysning eller der er grund til at antage, at sådan gengivelse vil medføre fare for nogens sikkerhed eller vil tilføje nogen en uornøden krænkelse. Referatforbud af hensyn til en sigtet (tiltalt), der er til stede, kan kun besluttes, hvis han selv begærer det. Såfremt der fremsættes begæring herom, og ingen offentlig interesse findes at tale derimod, kan retten endvidere nedlægge forbud mod, at der sker offentlig gengivelse af navn, stilling eller bopæl for sigtede (tiltalte) eller andre under sagen nævnte personer, eller at den pågældendes identitet på anden måde offentliggøres. Forbudet kan efter begæring udstrækkes til at gælde også under en eventuel anke af sagen, såfremt anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld. Rettens nægtelse af at udstede sådant forbud kan påkæres. I øvrigt er rettens afgørelse ikke genstand for kære eller anke. Overtrædelse af rettens forbud straffes med bøde.

Stk. 4. Det er forbudt at fotografere eller tegne i retssalen under et retsmøde, medmindre dommeren i det enkelte tilfælde giver tilladelse dertil. Offentlig gengivelse i billeder af et retsmøde kan retten på ethvert punkt af sagen forbyde ved kendelse, der ikke er genstand for kære eller anke. Overtrædelse straffes med bøde.

§ 31 a. Sker der i en sag skriftlig forelæggelse eller skriftlig procedure, jfr. §§ 927 b og 928 a, stk. 2-3, finder de i medfør af denne lovs §§ 29 eller 31 truffne beslutninger tilsvarende anvendelse herpå.

§ 32. Personer under 18 år har ikke adgang til offentlige retsmøder, medmindre retten undtagelsesvis giver vedkommende særlig tilladelse. Adgang kan derhos nægtes enhver, der fremstiller sig i en sådan tilstand, at hans nærværelse ville stride imod rettens værdighed eller god orden, og efter bestemmelse af rettens formand enhver, som i de sidste 10 år har udstået straf af fængsel eller hensiddet i arbejds hus eller sikkerhedsforvaring eller har været anbragt i sindssygehospital, åndssvageanstalt eller anden anstalt i medfør af straffelovens §§ 68-70. Endvidere kan retten undtagelsesvis nægte enkelte bestemte personer adgang til et offentligt retsmøde, når det skønnes nødvendigt for at opnå en sandfærdig forklaring af et vidne eller en part. Rettens formand kan under enhver omstændighed for at hindre, at rummet overfyldes, begrænse antallet af de personer, der indlades.

Kapitel 3

Retsbøger

§ 33. Justitsministeren fastsætter regler om, hvilke retsbøger der skal føres ved de forskellige retter, og om deres autorisation, indretning og førelse.

Stk. 2. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om fonetisk optagelse af retsforhandlinger.

§ 34. Angående alle retshandlinger optages beretning i retsbogen.

Stk. 2. I retsbogen indføres angivelse af:

- 1) tiden og stedet for retsmødet;
- 2) navnene på de personer, der fungerer som dommere, nævninger, domsmænd, protokolfører og retsvidner;
- 3) sagens nummer med parternes navne;
- 4) navnene på de personer, der er til stede som parter eller på disses vegne eller til deres bistand, eller bemærkning om de forholdsregler, som måtte være truffet med hensyn til deres tilkaldelse eller udelukkelse;
- 5) om retsmødet er offentligt eller ikke.

§ 35. Retsbogen skal indeholde en kort fremstilling af forhandlingerne.

Stk. 2. Fuldstændigt optages parternes påstande, begæringer og indsigelser, for så vidt de ikke indeholdes i skrifter, som overleveres retten, i hvilket fald henvisning er tilstrækkelig, samt indsigelser, som fremsættes af vidner, syns- eller skønsmænd.

Stk. 3. Af udviklinger og foredrag til begrundelse af påstande, begæringer eller indsigelser optages intet i retsbogen, hvor ikke det modsatte udtrykkelig er bestemt; dog kan formanden beslutte, at enkelte udtalelser skal optages.

Stk. 4. Særlig bemærkning gøres i retsbogen om, hvorledes der er gået til værks med hensyn til former, som efter loven skal iagttages, om, hvad der fremlægges i retten, og hvilke dokumenter, der er blevet oplæst.

Stk. 5. Rettens afsigelse af domme og kendelser og dens øvrige beslutninger optages i retsbogen. Domme og kendelser indføres fuldstændigt i dombogen.

Stk. 6. Om noget i øvrigt skal optages i retsbogen, beror på, om sådant særlig er foreskrevet i loven.

§ 36. Hvor ikke det modsatte er udtrykkelig bestemt, finder oplæsning og efter omstændighederne vedtagelse af det retsbogen tilførte kun sted, når rettens formand af særlige grunde anser det for nødvendigt, enten af egen drift eller i borgerlige sager ifølge begæring af part, vidne eller syns- eller skønsmænd.

§ 37. (Ophævet).

§ 38. Aktstykker og andre dokumenter, som fremlægges i retten, forsynes med fremlæggelsespåtegning.

§ 39. I borgerlige sager forbliver stævningerne og parternes øvrige processkrifter i rettens arkiv. Af dokumenter og andre aktstykker, der benyttes som bevis, skal, når de forlanges udleveret inden ankefristens udløb, og modpartens samtykke til udleveringen ikke foreligger, genpart, der bekræftes af justitssekretæren eller, hvor sådan ikke er ansat, af dommeren, afgives til retten; dog undtages herfra dokumenter, der er udskrift af embedsbøger. Om og i hvilket omfang genpart skal tages af handelsbøger, regnskabsbøger eller andre dokumenter af betydeligt omfang, beror på præsidenten eller ved byretterne uden for København på dommeren.

Stk. 2. For straffesager fastsætter justitsministeriet regler om fremlagte dokumenters opbevaring og udlevering.

§ 40. Hvor en justitssekretær er ansat, samler han de enhver sag vedkommende dokumenter og bevarer dem samt de af tilbageleverede originaler tagne genparter. Ved andre retter påhviler dette dommeren. De i nævningesager overensstemmende med §§ 894 og 898-900 udfærdigede spørgsmål tilligemed nævningernes ved tegnede erklæringer bliver at samle og opbevare som bilag til retsbogen.

§ 41. Uden for de tilfælde, for hvilke der i denne lov er truffet særlig bestemmelse, kan parterne samt andre, som deri har retlig interesse - de sidstnævnte i straffesager dog først, når sagen er endt - hos justitssekretæren eller, hvor ingen sådan er ansat, hos dommeren forlange udskrift af retsbøgerne, derunder dog ikke stemmegivningsbogen, samt af de øvrige hos retten beroende til en sag hørende, fremlagte dokumenter.

Stk. 2. Såfremt hensynet til statens sikkerhed eller forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse i øvrigt gør det betænkeligt at meddele udskrift som foran anført, kan udskrift - helt eller delvis - nægtes. Det samme gælder, såfremt det må befrygtes, at udskriften vil blive benyttet på retsstridig måde.

Stk. 3. Udskrifter skal leveres i løbet af en uge; herfra kan der kun, hvor ganske særlige forhold nødvendiggør det, gøres afvigelse.

Stk. 4. Justitsministeren kan bestemme, at udskrifter i straffesager først skal kunne meddeles, efter at justitssekretæren (dommeren) har indhentet en erklæring fra politimesteren. Såfremt politimesteren af de i stk. 2 angivne grunde modsætter sig udskriftens meddelelse, afgør retten, for Københavns byrets vedkommende rettens præsident, sagen ved kendelse.

Stk. 5. Den en domfældt i medfør af § 219 tilkommende adgang til at få udskrift af den over ham afsagte dom berøres ikke af bestemmelserne i nærværende paragraf.

Stk. 6. Klage over justitssekretærens afgørelser fremsættes over for retten, for Københavns byrets vedkommende over for rettens præsident. Afgørelsen af klagen sker ved kendelse, der er genstand for kære. Klage over dommerens afgørelser og de i stk. 4, 2. pkt., nævnte afgørelser sker ved kære.

Stk. 7. Klagen skal fremsættes inden 6 uger. Den myndighed, der afgør klagen, kan dog se bort fra overskridelser af denne frist på indtil 6 måneder, når særlige omstændigheder gør overskridelsen undskyldelig. I de i stk. 4, 2. pkt., nævnte tilfælde skal kære fra politimesterens side ske inden 3 dage, og udskrift må da ikke meddeles, før kæremålet er afgjort.

§ 41 a. Justitsministeren bemyndiges til at autorisere stenografer til optagelse af stenografisk gengivelse af retsforhandlinger og til at fastsætte regler om vederlaget for sådan virksomhed.

Stk. 2. De autoriserede retsstenografer anvendes i borgerlige sager, når parterne eller en af dem begærer det. Om deres anvendelse i straffesager kan justitsministeriet fastsætte nærmere bestemmelser.

Kapitel 4

Dommere, justitssekretærer,

fuldmægtige m.m.

§ 42. Faste dommere ved rigets almindelige domstole beskikkes af kongen.

Stk. 2. Til højesteret sker udnævnelse som »højesteretsdommer«, til landsret som »landsdommer«, til hver af de andre retter - bortset fra sø- og handelsretten i København, jfr. § 9 - som »dommer« med angivelse af, hvor pågældende ansættes.

Stk. 3. Kun den, der har bestået juridisk kandidateksamen, og som er myndig, uberygtet og vederhæftig, kan beskikkes.

§ 43. Til højesteretsdommer kan i reglen kun beskikkes en mand, der i 3 år har været landsdommer, præsident i byretten for København eller i retten i Århus, Odense, Ålborg eller Roskilde, præsident eller vicepræsident i sø- og handelsretten, rigsadvokat, højesteretssagfører, departementschef i centraladministrationen eller beskikket lærer i lovkyndighed ved universitetet.

Stk. 2. Før end nogen kan beskikkes til højesteretsdommer, skal han først have godtgjort sin dygtighed til at have sæde i retten ved som prøve at votere først i mindst 4 sager, af hvilke mindst den ene skal være borgerlig.

Stk. 3. Til landsdommer kan i reglen kun beskikkes en mand, der i 3 år har været enten i nogen af de i stk. 1 nævnte stillinger eller dommer ved byret, politimester, statsadvokat, overretssagfører, landsretssagfører, advokat med møderet for landsret, eller ansat i centraladministrationen som fuldmægtig eller i højere stilling.

Stk. 4. Til udbringelse af de i ovennævnte bestemmelser ommeldte 3 år kan virksomhed i forskellige af de nævnte stillinger sammenlægges.

Stk. 5. Til at indtræde i de i § 21, stk. 1, ommeldte ekstraordinære retter skal så vidt muligt faste dommere beskikkes. Ingen kan beskikkes, som ikke opfylder de i § 42, stk. 3, nævnte betingelser.

§ 44. Midlertidig beskikkelse til højesteretsdommer kan ikke finde sted. Ved embedsledighed skal fast beskikkelse ske inden 6 måneders forløb.

Stk. 2. Til midlertidig at beklæde andre dommerembeder, når det på grund af embedsledighed eller en fast dommers forfald måtte være nødvendigt, meddeler justitsministeren beskikkelse. Enhver dommer ved byret skal være forpligtet til, når det af fornævnte grunde skønnes fornødent, at modtage beskikkelse af justitsministeriet til, foruden sit eget embede, midlertidig at beklæde et andet embede som dommer ved byret. Uden for tilfælde af sygdomsforfald kan embede som landsdommer, præsident eller vicepræsident i sø- og handelsretten eller som dommer ved byret ikke holdes besat ved midlertidig beskikkelse ud over et år. Hvor den midlertidige beskikkelse er foranlediget ved dommerens udførelse af andet offentligt hverv, skal dog den nævnte frist ved kongelig resolution kunne forlænges for indtil et år ad gangen på betingelse af, at ganske

særlige grunde taler derfor, at samtykke gives af præsidenten for vedkommende kollegiale ret, eller for retspræsidenters og enkeltdommeres vedkommende af præsidenten for den nærmeste overordnede ret, og at en fast ansat dommer midlertidig beskikkes i den pågældende stilling. Midlertidig beskikkelse ved kongelig resolution kan i intet tilfælde meddeles udover et samlet tidsrum af 3 år.

Stk. 3. Landsrettens præsident kan i påtrængende tilfælde, samt når den faste dommers forfald skønnes at ville blive kortvarigt, meddele bemyndigelse til midlertidigt at forestå embedet som dommer ved byret. Dette gælder dog ikke i Københavns byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde. Meddelelse om bemyndigelse efter 1. pkt. skal straks gives til justitsministeren.

Stk. 4. Den, som beskikkes til midlertidigt at beklæde et dommerembede, må være i besiddelse af de samme egenskaber, som udkræves til at beklæde embedet som fast dommer.

§ 45. (Ophævet).

§ 46. Hvis det på grund af en dommers inhabilitet er nødvendigt, beskikkes en sættemdommer, for byretternes vedkommende af landsrettens præsident og i øvrigt af højesterets præsident.

Stk. 2. Med hensyn til sættemdommerne finder reglerne i § 44, stk. 4, anvendelse.

§ 47. En dommer må kun med tilladelse af et råd bestående af præsidenterne for de kollegiale retter have fast indtægtsgivende beskæftigelse ved siden af sit egentlige embede. Rådet skal give justitsministeriet meddelelse om sådanne tilladelser.

§ 48. Gør en dommer sig skyldig i forsømmelse eller skødesløshed i embedsførelsen, der dog ikke er af en sådan beskaffenhed, at den efter lovgivningen medfører straf, eller udviser han i øvrigt utilbørligt eller usømmeligt forhold, gives der ham i stilhed en advarsel. Advarslen meddeles i de kollegiale retter af rettens præsident og i øvrigt af vedkommende landsrets præsident. For så vidt angår præsidenterne for landsretterne, Københavns byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde samt præsidenten og vicepræsidenterne for sø- og handelsretten, meddeles advarslen af højesterets præsident. Om afgørelsen skal der gives meddelelse til justitsministeren samt til den, der måtte have klaget over forholdet.

§ 49. Enhver, der anser sig krænket ved utilbørligt eller usømmeligt forhold fra en dommers side under udøvelsen af dennes embedsvirksomhed, kan inden 14 dage fremsætte besværing herover for rigsadvokaten til indbringelse for den særlige klageret.

Stk. 2. Finder justitsministeren, at en dommer må antages at have gjort sig skyldig i et forhold, der må svække eller gøre ham uværdig til den agtelse og tillid, som dommerkaldet forudsætter, finder tilsvarende regler anvendelse.

Stk. 3. Det samme gælder, hvor ministeren skønner, at en dommer bør afsættes mod sit ønske på grund af vedvarende åndelig eller legemlig svaghed.

Stk. 4. Sagen bliver af rigsadvokaten skriftlig at forelægge klageretten. Finder rigsadvokaten, at en i henhold til stk. 1 fremsat besværing efter klagerens egen fremstilling er åbenbar grundløs eller ikke falder ind under bestemmelserne i nævnte stykke, eller mener han, at en klage angående det samme forhold tidligere er afvist af klageretten som ugrundet, henleder han ved fremsendelsen rettens opmærksomhed herpå; klagen kan da straks uden yderligere forhandling afvises af klageretten, jfr. stk. 6. I andre tilfælde afæsker retten vedkommende dommer en erklæring om det påklagede forhold. Bestrider dommeren rigtigheden af den givne fremstilling af det faktisk passerede, bliver sagens sammenhæng, for så vidt det af klageretten findes fornødent, at fastslå efter de i kap. 67 og 68 indeholdte regler med de af forholdets natur flydende lempelser.

Stk. 5. Herefter skal parterne have lejlighed til skriftlig at fremkomme med de bemærkninger, hvortil det oplyste findes at give anledning. I de i paragraffens stk. 2 og 3 omhandlede tilfælde, samt når den indklagede dommer fremsætter begæring derom, eller sagens beskaffenhed gør det påkrævet, anordner klageretten dog mundtlig forhandling og tager samtidig bestemmelse om, hvorvidt denne skal ske for lukkede døre; de nærmere bestemmelser om forhandlingens gang træffes i øvrigt af præsidenten i overensstemmelse med de for landsretsprocedure for borgerlige sager i 1. instans gældende regler. Den indklagede dommer kan give møde med advokat; fremsætter dommeren begæring derom, kan klagerettens præsident til møde under mundtlig forhandling for retten beskikke ham en advokat blandt de til udførelsen af offentlige og beneficerede sager antagne, således at salær og godtgørelse for udlæg udredes efter regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jfr. kap. 31.

Stk. 6. Findes klagen ugrundet, bliver dette at udtale, hvorhos der i det i paragraffens stk. 1 omhandlede tilfælde, uden hensyn til om klagerens adfærd måtte kunne pådrage ham ansvar efter straffelovens regler, kan pålægges ham straf af bøde, hvis han uden rimelig grund har foranlediget sagen rejst.

Stk. 7. Findes klagen begrundet, kan klageretten udtale sin misbilligelse af dommerens adfærd eller pålægge ham bøde; findes det af dommeren udviste forhold at være af graverende karakter, eller har han tidligere ved klageretten været dømt for forhold af sådan karakter, kan han derhos ved dommen afsættes; i så fald skal dommen afgøre pensionsspørgsmålet, hvorved bliver at iagttage, at den, der afsættes, fordi han har gjort sig skyldig i et strafbart forhold, der begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen, taber retten til pension, medens det, når afsættelsen skyldes tjenesteforseelser eller misligheder, der gør ham uskikket til at forblive i sin stilling, bestemmes ved finanslov eller tillægsbevillingslov, hvorvidt den pågældende skal have pension og i bekræftende fald af hvilken størrelse; i alle andre tilfælde tilkommer der ham pension efter tjenestemandslovens almindelige regler.

Stk. 8. Om dommen, der afsiges i et offentligt retsmøde, giver rettens præsident meddelelse til justitsministeren samt til den, der i medfør af stk. 1 måtte have foranlediget sagen rejst.

Stk. 9. Lyder dommen på afsættelse, eller har der været nedlagt påstand herom, kan den indbringes for højesteret efter reglerne om anke, i andre tilfælde efter reglerne om kære i borgerlige sager, dog således, at mindst fem dommere deltager i påkendelsen.

Stk. 10. Med hensyn til sagsomkostninger finder reglerne i kap. 91 tilsvarende anvendelse.

§ 50. Når straffesag er rejst mod en dommer, eller når han må antages at have gjort sig skyldig i sådant utilbørligt forhold, som omhandles i § 49, såvel som når han er blevet uvederhæftig eller på grund af åndelig eller legemlig svaghed er ude af stand til at bestride sit embede, kan han suspenderes. Afgørelsen herom træffes af den særlige klageret.

§ 51. Beslutning om ophør af midlertidig beskikkelse til at beklæde et dommerembede, jfr. § 44, eller af bemyndigelse til at udføre dommergerning, jfr. § 17 a, kan tages af den myndighed, der har meddelt den.

§ 52. Til fast eller midlertidigt at beklæde stillingerne som justitssekretær, protokolsekretær ved højesteret og fuldmægtig ved domstolene udkræves, at vedkommende er myndig, uberygtet og vederhæftig, samt har bestået juridisk kandidateksamen.

§ 53. Når nogen af de i § 52 nævnte tjenestemænd på grund af inhabilitet er udelukket fra at virke i en sag, bestemmer vedkommende præsident eller dommer, hvem der i stedet skal fungere i sagen.

§ 54. (Ophævet).

§ 55. Bestemmelserne i § 49, stk. 1 og stk. 4-10, finder tilsvarende anvendelse med hensyn til de i § 52 nævnte tjenestemænd samt midlertidigt beskikkede dommere.

§ 56. (Ophævet).

§ 57. I hver retskreds samt ved landsretterne og sø- og handelsretten i København beskikkes det fornødne antal stævningsmænd af vedkommende præsident eller dommer og for så vidt angår de i § 16 a, stk. 1, nævnte retter af den i medfør af § 16 a, stk. 3, administrerende dommer. Fortegnelse over de beskikkede stævningsmænd opslås på tingstederne samt henholdsvis i landsretternes, sø- og handelsrettens og Københavns byrets lokaler.

Stk. 2. En forkyndelse er gyldig, selv om stævningsmanden har handlet uden for den retskreds, i hvilken han er ansat.

Stk. 3. Polititjenestemænd og sognefogeder kan uden særlig beskikkelse foretage forkyndelser i straffesager.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte regler om, i hvilket omfang politiet skal foretage eller medvirke ved forkyndelser.

§ 58. Justitsministeren udfærdiger en instruks for stævningsmænd.

Stk. 2. Enhver stævningsmand afgiver til vedkommende retspræsident eller byretsdommer en højtidelig erklæring om, at han med troskab og samvittighedsfuldhed vil opfylde de pligter, der påhviler ham efter nærværende lov og den ham meddelte instruks. Formen for denne erklæring fastsættes af justitsministeren. Dommeren i retskredsen har at vejlede stævningsmændene med hensyn til deres pligter.

§ 59. (Ophævet).

Kapitel 5

Tilfælde, hvor rettens personer skal eller kan vige deres sæde

§ 60. Ingen må handle som dommer i en sag, når han

- 1) selv er part i sagen eller er interesseret i dens udfald eller, hvis det er en straffesag, er forurettet ved forbrydelsen;
- 2) er beslægtet eller besvogret med nogen af parterne i en borgerlig sag eller med sigtede i en straffesag i op- eller nedstigende linje eller i sidelinjen så nær som søskendebørn eller er en af parternes eller sigtedes ægtefælle, værge, adoptiv- eller plejefader, adoptiv- eller plejesøn;
- 3) er gift med eller beslægtet eller besvogret i op- eller nedstigende linje eller beslægtet i sidelinjen så nær som søskende med nogen i en borgerlig sag optrædende advokat eller anden rettergangsfuldmægtig for en af parterne eller med den forurettede i en straffesag eller dennes rettergangsfuldmægtig eller med nogen i en sådan sag optrædende offentlig anklager eller politiembedsmand eller forsvarer for sigtede;
- 4) har aflagt vidnesbyrd eller været syns- eller skønsmand i sagen eller har handlet i den, hvis det er en borgerlig sag, som advokat eller i øvrigt som rettergangsfuldmægtig for nogen af parterne og, hvis det er en straffesag, som politiembedsmand, offentlig anklager, forsvarer eller rettergangsfuldmægtig for den forurettede;
- 5) har handlet i sagen i den underordnede instans som dommer eller, hvis det er en straffesag, som nævning eller domsmand.

Stk. 2. Ingen må deltage som dommer under domsforhandlingen i en straffesag, såfremt den pågældende, inden domsforhandling er begyndt, vedrørende det forhold, som tiltalen angår, har truffet afgørelse om at varetægtsfængsle den tiltalte efter § 762, stk. 2, eller om foretagelse af foranstaltninger som nævnt i § 754 a eller om brevåbning og

brevstandsning i medfør af § 781, stk. 3. Dette gælder dog ikke, hvis sagen behandles efter § 925 eller § 925 a eller sagen i øvrigt vedrørende det forhold, der har begrundet indgreb som nævnt i 1. pkt., ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Stk. 3. Den omstændighed, at dommeren, fordi flere embedsvirksomheder er forenede i hans person, tidligere af den grund har haft med sagen at gøre, medfører ikke inhabilitet, når der ikke efter de foreliggende omstændigheder er grund til at antage, at han har nogen særegen interesse i sagens udfald.

§ 61. Ingen må handle som dommer i en sag, når der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at rejse tvivl om dommerens fuldstændige upartiskhed.

§ 62. Dommeren skal påse, om der efter § 60 eller § 61 foreligger grunde, der kan medføre inhabilitet. Beklædes retten af flere dommere, skal hver enkelt dommer give retten meddelelse om omstændigheder, der efter § 60 eller § 61 kan medføre den pågældendes eller en af de andre dommers inhabilitet. Endvidere kan spørgsmål om en dommers habilitet rejses af sagens parter.

Stk. 2. Afgørelse om en dommers habilitet træffes af retten ved kendelse. Beklædes retten af flere dommere, er den dommer, om hvis habilitet der er rejst spørgsmål, ikke udelukket fra at deltage i afgørelsen.

§ 63. Spørgsmålet om en dommers fratreden, der, når det rejses af en af parterne, i borgerlige sager i processuel henseende behandles som andre formalitetsindsigelser, bør så vidt muligt rejses før den mundtlige forhandlings begyndelse. Det kan afgøres, uden at parterne har haft adgang til at ytre sig derom.

§ 64. Kendelser, hvorved en enkeltdommer erklærer at ville vige sit sæde, eller hvorved det pålægges en dommer i en kollegialret at vige sit sæde, er ikke genstand for anke eller kære. Imod kendelser, hvorved indsigelser mod en dommers habilitet forkastes, kan kæremål rejses. Når det straks forlanges, kan i denne anledning en kort udsættelse af sagen tilstås.

§ 65. Fra det øjeblik, da retskendelse for, at en dommer skal vige sit sæde, er afsagt, er denne dommer kun berettiget til at foretage sådanne handlinger i sagen, som ej kan opsættes.

§ 66. De om dommere givne forskrifter finder også anvendelse på nævninger, domsmænd, sagkyndige retsmedlemmer, justitssekretærer, fuldmægtige ved domstolene og retsvidner. Afgørelsen af habilitetsspørgsmålet træffes af retten.

Stk. 2. Når nævninger, domsmænd eller sagkyndige retsmedlemmer medvirker, skal rettens formand, inden behandlingen af den enkelte sag begynder, spørge disse, om der foreligger nogen omstændighed, som er til hinder for, at de medvirker i sagen.

§ 67. En stævningsmand må ikke foretage eller deltage i en forretning, når nogen af parterne er hans ægtefælle eller beslægtet eller besvoret med ham i lige op- eller nedstigende linje eller i første sidelinje, eller han selv er part i sagen eller er interesseret i dens udfald.

Andet afsnit. Nævningers og domsmænds udtagelse

Kapitel 6

Almindelige bestemmelser

§ 68. For hver nævningekreds vælges for et tidsrum af 4 år regnet fra en 1. januar et antal personer, der må anses egnede til at virke som nævninger eller domsmænd. Listerne over disse personer benævnes grundlister. Ved lodtrækning blandt de på grundlisterne opførte personer dannes byretternes domsmandsliste og landsrettens nævninge- og domsmandsliste.

Stk. 2. Ved nævningekreds forstås den del af en landsretskreds, som i henhold til § 11 er henlagt til samme landsretstingsted.

§ 69. Til nævning eller domsmand kan med de af § 70 følgende undtagelser udtages enhver uberygtet mand eller kvinde, der har valgt til folketinget, medmindre den pågældende fylder 70 år inden udløbet af det tidsrum, for hvilket grundlisten gælder, eller på grund af åndelig eller legemlig svaghed eller utilstrækkeligt kendskab til det danske sprog er ude af stand til at fyldestgøre en nævnings og domsmands pligter.

§ 70. Udelukkede fra at være nævninger og domsmænd er: ministre, advokater, advokatfuldmægtige, centraladministrationens, domstolens, anklagemyndighedens, overøvrighedens, politiets og fængselsvæsenets tjenestemænd og øvrige personale samt sognefogeder og folkekirkens og de anerkendte trossamfunds gejstlige.

§ 71. Følgende personer kan begære sig fritaget for nævninge- og domsmandshvervet:

- 1) folketingets medlemmer og dets tjenestemænd,
- 2) tjenstgørende militærpersoner,
- 3) told- og postvæsenets tjenestemænd, faste brandfolk samt de ved jernbaner, telegrafer og telefoner ansatte personer,
- 4) læger og jordemødre,
- 5) lodser,
- 6) medlemmer af sø- og handelsretten i København, sø- og handelskyndige dommere ved byret og landsret, sagkyndige dommere i børneforsorgssager og lægdommere ved boligretterne,
- 7) de, som er fyldt 60 år,
- 8) de, som på grund af deres helbredstilstand eller erhvervs- eller familieforhold ikke uden fare for deres velfærd kan opfylde nævninge- eller domsmandspligten,

- 9) de, som har taget bopæl i en anden kreds end den, for hvilken deres udtagelse gælder.

Kapitel 7

Grundlister

§ 72. Udtagelsen til grundlisten foretages inden for hver kommune af et grundlisteudvalg på 5 medlemmer, der udpeges af kommunalbestyrelsen for de kommunale råds valgperiode. I København kan kommunalbestyrelsen bestemme, at der skal nedsættes flere grundlisteudvalg. De nærmere regler om antallet af personer, der skal udtages, og om selve udtagelsen fastsættes af justitsministeren.

§ 73. I tilfælde af forsømmelse med grundlistens udarbejdelse kan landsrettens præsident under anvendelse af tvangsbøder pålægge grundlisteudvalget at træffe de foreskrevne foranstaltninger.

Kapitel 8

Nævninge- og domsmandslistes

§ 74. Efter modtagelsen af grundlisterne affatter landsrettens præsident nævninge- og domsmandslisterne.

Stk. 2. Byrettens domsmandsliste dannes ved lodtrækning blandt de personer, der er optaget på grundlisterne inden for retskredsen.

Stk. 3. Landsrettens nævninge- og domsmandsliste dannes for hver nævningekreds ved lodtrækning blandt de personer, der herefter er tilbage på grundlisterne inden for nævningekredsen.

§ 75. De på nævninge- og domsmandslisterne optagne personer underrettes om udtagelsen ved en skriftlig meddelelse, der skal indeholde opfordring til de pågældende om at rette henvendelse til landsrettens præsident, såfremt de anser sig udtaget med urette eller ønsker at fremsætte begæring om fritagelse efter § 71.

§ 76. Landsrettens præsident afgør, om de til nævninge- og domsmandslisterne udtagne opfylder betingelserne efter §§ 69 og 70 for at kunne være nævning eller domsmand, og om fremsatte begæring om fritagelse efter § 71 skal imødekommes. De trufne afgørelser kan ikke påklages.

§ 77. Bliver landsrettens præsident efter nævninge- og domsmandslisternes udarbejdelse opmærksom på grunde, som udelukker nogen af de på listerne opførte personer fra nævninge- og domsmandshvervet, eller tager han en begæring om fritagelse efter § 71 til følge, foretager han fornøden berigtigelse af listerne.

§ 78. Antallet af nævninger og domsmænd, der i henhold til § 74 skal udtages for hver nævningekreds og for hver retskreds, fastsættes af landsrettens præsident. Antallet skal fastsættes således, at en nævning eller domsmand må ventes at komme til at virke 4 gange årligt.

Kapitel 9

Udtagelse af nævninger for de enkelte sager

§ 79. Når behandling skal finde sted af en sag, i hvilken nævninger skal medvirke, udtager vedkommende retsformand det fornødne antal nævninger og suppleanter af de øverst på nævninge- og domsmandslisten opførte personer, der ikke tidligere i det tidsrum, for hvilket listen gælder, har gjort tjeneste som nævninger eller domsmænd eller som suppleanter.

Stk. 2. Når man er nået listen til ende, sker udtagelse på ny forfra.

§ 80. Meddelelse om, hvem der er udtaget som nævninger, tilstilles anklagemyndigheden samt tiltalte og forsvareren mindst to uger før domsforhandlingen. Denne frist kan dog undtagelsesvis forkortes, dersom der er særlig grund til at fremskynde domsforhandlingen.

§ 81. Anklagemyndigheden og tiltalte har ret til uden angivelse af grund hver at udskyde 2 eller, i sager angående politiske lovovertrædelser, 4 nævninger, medmindre de helt eller delvis har givet afkald på deres udskydningsret.

Stk. 2. Er der i samme sag flere tiltalte, tilkommer der hver af disse udskydningsret. Anklagemyndigheden har i så fald ret til at udskyde samme antal nævninger som de tiltalte tilsammen.

Stk. 3. Såfremt en nævning udskydes, skal underretning herom gives retsformanden snarest muligt og senest 4 dage efter modtagelsen af den i § 80 nævnte meddelelse om, hvem der er udtaget som nævninger, eller, hvis fristen efter § 80, 1. pkt., er forkortet i medfør af § 80, 2. pkt., senest dagen efter modtagelsen af den nævnte meddelelse.

§ 82. Retsformanden drager omsorg for, at det fornødne antal af de udtagne nævninger med en uges varsel indkaldes til at give møde i retten. Indkaldelsen skal indeholde oplysning om, at det påhviler en nævning, der mener at have lovligt forfald, snarest muligt skriftligt at meddele retsformanden dette, og om følgerne af undladelse heraf eller udeblivelse uden lovligt forfald.

Stk. 2. Er fristen efter § 80, 1. pkt., forkortet i medfør af § 80, 2. pkt., kan indkaldelse ske med kortere varsel end en uge.

§ 83. Finder retsformanden efter de foreliggende oplysninger, at et opgivet forfald er gyldigt, indkalder han yderligere en eller flere af de udtagne nævninger. Indkaldelse kan i så fald ske med kortere varsel end en uge.

Stk. 2. Om fornødent kan retsformanden supplere antallet af udtagne nævninger i overensstemmelse med bestemmelserne i § 79. Med hensyn til de således udtagne nævninger iagttages bestemmelserne i §§ 80-82 snarest muligt. De her omhandlede frister forkortes så meget, som omstændighederne gør nødvendigt.

§ 84. De i §§ 79 og 83 omhandlede afgørelser er ikke genstand for anke eller kære.

§ 85. En nævning, som udebliver uden lovligt forfald eller uden rettidigt at have meldt sit forfald, straffes med bøde. Det samme gælder den nævning, som efter at være mødt uden oplyst forfald unddrager sig opfyldelsen af de ham som nævning påhvilende pligter.

Stk. 2. Den afsagte kendelse forkyndes snarest muligt for den pågældende nævning. Denne har i en uge fra kendelsens forkyndelse adgang til at fremkomme med oplysninger for retten om, at han har haft lovligt forfald. Findes disse fyldestgørende, kan retten omgøre sin kendelse.

Stk. 3. Afgørelse af de i denne paragraf omhandlede spørgsmål træffes af retten.

Stk. 4. De omhandlede kendelser kan ikke gøres til genstand for anke, men kan påkæres, når bøden er over 400 kr.

§ 86. Dersom det fornødne antal nævninger ikke er mødt, når retten skal sættes, kan retsformanden uden at iagttage bestemmelsen i § 79 udtage og tilkalde det manglende antal nævninger blandt de på nævninge- og domsmandslisten opførte personer. Det samme gælder, dersom en nævning, der har givet møde, ikke kan deltage i sagens behandling.

Stk. 2. Såfremt den i § 81 nævnte udskydningsret ikke er udnyttet fuldt ud, skal der forinden tilkaldelsen gives anklagemyndigheden og tiltalte adgang til at foretage udskydning.

§ 87. Justitsministeren fastsætter regler om vederlag og rejsegodtgørelse til nævninger.

Kapitel 9 a

Udtagelse af domsmænd for de enkelte sager

§ 88. Når behandling skal finde sted af sager, i hvilke domsmænd skal medvirke, udtager vedkommende retsformand eller dommer det fornødne antal domsmænd og suppleanter af de øverst på vedkommende liste opførte personer, der ikke tidligere i det tidsrum, for hvilket listen gælder, har gjort tjeneste som nævninger eller domsmænd eller som

suppleanter. Ved de i § 15 og § 16 a nævnte retter foretages udtagelsen af rettens præsident eller af den i medfør af § 16 a, stk. 3, administrerende dommer.

Stk. 2. Når man er nået listen til ende, sker udtagelse på ny forfra.

Stk. 3. Udtagelsen sker for en enkelt dag, således at de pågældende medvirker ved domsforhandlingen og påkendelsen af alle de sager, hvis behandling påbegyndes den nævnte dag, selv om sagen ikke kan afsluttes samme dag.

§ 89. De udtagne domsmænd og suppleanter indkaldes med 3 dages varsel i overensstemmelse med reglerne i § 82, stk. 1.

§ 90. Bestemmelserne i §§ 83-87 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til domsmænd.

§ 91. Forinden en domsmand træder i virksomhed, forelægger retsformanden ham en erklæring til underskrift, hvori han på ære og samvittighed lover, at han som domsmand opmærksomt vil følge forhandlingerne i retten og dømme således, som han finder ret og sandt at være efter loven og sagens bevisligheder.

Stk. 2. Domsmænd virker med samme beføjelse som dommere under domsforhandlingen og de i forbindelse med denne stående afgørelser, men deltager ikke i andre under sagen forefaldende retshandlinger eller afgørelser. Dog træffes de i § 998 omhandlede afgørelser under medvirken af domsmænd.

Stk. 3. Domsmænd deltager ikke i de i § 62, stk. 2, eller § 90, jfr. § 85, omhandlede afgørelser eller i afgørelser vedrørende borgerlige krav, der rejses under en straffesag.

Tredje afsnit. Udtagelse af sagkyndige retsmedlemmer

Kapitel 9 b

§ 92. For hver landsretskreds beskikker landsrettens præsident for et tidsrum af 4 år et antal søkyndige og handelskyndige medlemmer og et antal sagkyndige valgt blandt skibsførere, skibsmandskab og funktionærer til at deltage i behandlingen af de i § 6, stk. 4 og 6, § 18 a og b nævnte sager. Præsidenterne beskikker endvidere et antal sagkyndige, der repræsenterer arbejdsgivere og lønmodtagere, til at deltage i behandlingen af de i § 6 a og § 18 c nævnte sager.

Stk. 2. Præsidenten for sø- og handelsretten i København beskikker på tilsvarende måde sagkyndige for denne rets område. Præsidenten beskikker endvidere et antal sagkyndige, der repræsenterer erhvervsdrivende og forbrugere, til at deltage i behandlingen af sager vedrørende lov om markedsføring.

§ 93. Beskikkelse af de i § 92 nævnte sagkyndige foretages efter indstilling af de organisationer, som justitsministeren godkender hertil.

Stk. 2. Præsidenten kan i begrænset omfang udpege sagkyndige, der ikke er indstillet af de i stk. 1 nævnte organisationer.

Stk. 3. Antallet af sagkyndige og deres fordeling efter faggrupper fastsættes af præsidenten.

Stk. 4. De, der beskikkes, skal være i besiddelse af indgående og tidssvarende praktisk kendskab til vedkommende sagområde, have dansk indfødsret, være fyldt 30, men ikke 70 år, være uberygtede og have fast bopæl eller forretningssted inden for det område, for hvilket de skal beskikkes. De må ikke være umyndiggjort eller under lavværgemål, og deres bo må ikke være under konkursbehandling. Ophører nogen af de nævnte betingelser at være opfyldt, tilbagekaldes beskikkelsen. De, der inden for det tidsrum, for hvilket beskikkelsen gælder, fylder 70 år, afgår ved udgangen af det år, i hvilket de fylder 70 år.

Stk. 5. Personer, der er fyldt 65 år eller kan anføre anden rimelig fritagelsesgrund, eller som har været beskikket for mindre end 4 år siden, kan begære sig fritaget for at blive beskikket.

Stk. 6. De sagkyndige skal inden tiltrædelsen af hvervet afgive en erklæring, hvori de på ære og samvittighed lover at udføre hvervet med trofasthed og nidkærhed.

Stk. 7. Justitsministeren fastsætter regler om vederlag og rejsegodtgørelse til de sagkyndige.

§ 94. Retsformanden eller byretsdommeren udtager de sagkyndige for den enkelte sag, således at den særlige sagkundskab, som i det foreliggende tilfælde anses for nødvendig, er repræsenteret. I sager vedrørende skibsførere, skibsmandskab og funktionærer skal halvdelen af de sagkyndige medlemmer være beskikket blandt skibsførere, skibsmandskab og funktionærer. I sager, der behandles ved sø- og handelsretten i København vedrørende lov om markedsføring, skal halvdelen af de sagkyndige medlemmer repræsentere erhvervsdrivende og halvdelen forbrugere. I de i § 6 a og § 18 c nævnte sager skal det ene sagkyndige medlem repræsentere arbejdsgivere og det andet medlem lønmodtagere.

Stk. 2. Sagkyndige, der har medvirket ved afgivelse af søforklaring eller anden bevisoptagelse, skal så vidt muligt udtages på ny, hvis der senere foretages andre retsskridt i 1. instans vedrørende samme retsforhold inden for det område, for hvilket de er beskikket.

Stk. 3. I særlige tilfælde kan vedkommende præsident tillade, at der udtages sagkyndige, der er beskikket for et af de øvrige områder.

Fjerde afsnit. Anklagemyndigheden

Kapitel 10

Anklagemyndigheden

§ 95. De offentlige anklagere er rigsadvokaten, statsadvokaterne, politimestrene (i København politidirektøren) samt de personer, der er antaget til bistand for disse ved den retlige behandling af straffesager.

§ 96. De offentlige anklageres opgave er i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i denne lov.

Stk. 2. De offentlige anklagere skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, og derved ikke blot påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

§ 97. Den, der efter kapitel 2 i forvaltningsloven må anses for inhabil i forhold til en bestemt sag, må ikke virke som anklager i sagen.

§ 98. Justitsministeren er de offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser om de offentlige anklageres udførelse af deres opgaver.

Stk. 3. Justitsministeren kan give de offentlige anklagere pålæg vedrørende behandlingen af konkrete sager, herunder om at begynde eller fortsætte, undlade eller standse forfølgning.

Stk. 4. Justitsministeren behandler klager over afgørelser truffet af rigsadvokaten som 1. instans.

§ 99. Rigsadvokaten varetager udførelsen af straffesager ved Højesteret og virker ved Den Særlige Klageret.

Stk. 2. Rigsadvokaten er de øvrige offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse. Rigsadvokaten kan fastsætte bestemmelser og meddele pålæg efter regler svarende til § 98, stk. 2 og 3.

Stk. 3. Rigsadvokaten behandler klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne som 1. instans. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren.

§ 100. Til bistand for rigsadvokaten udnævnes en eller flere statsadvokater ved Højesteret.

Stk. 2. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved Højesteret eller ved Den Særlige Klageret i en enkelt sag.

§ 101. Statsadvokaterne varetager udførelsen af straffesager ved landsretterne.

Stk. 2. Statsadvokaterne fører tilsyn med politimestrenes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser truffet af politimestrene vedrørende strafforfølgning. Statsadvokaternes afgørelser i klagesager kan ikke påklages til rigsadvokaten og justitsministeren. Statsadvokaterne kan fastsætte bestemmelser og meddele pålæg efter regler svarende til § 98, stk. 2 og 3.

§ 102. Fristen for klager efter § 98, stk. 4, § 99, stk. 3, 1. pkt., og § 101, stk. 2, 1. pkt., er 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

§ 103. Justitsministeren fastsætter antallet af statsadvokater og fordelingen af forretningerne mellem disse.

Stk. 2. Justitsministeren beskikker de fornødne juridiske medhjælpere for statsadvokaterne ved udførelsen af straffesager for landsretten.

Stk. 3. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved landsretten i en enkelt sag.

Stk. 4. Rigsadvokaten kan pålægge en statsadvokat at overtage behandlingen af en eller flere sager, som henhører under en anden statsadvokat.

§ 104. Politimestrene og de offentlige anklagere der er ansat hos disse, samt andre ansatte, der bemyndiges hertil, varetager udførelsen af straffesager ved byretterne og Sø- og Handelsretten.

Stk. 2. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved byretten eller Sø- og Handelsretten i en enkelt sag.

Stk. 3. Statsadvokaten kan pålægge en politimester at overtage behandlingen af en eller flere sager, der henhører under en anden politimester.

§ 105. Rigsadvokaten, statsadvokaterne og de, der bemyndiges til at virke som anklager ved Højesteret eller landsretten i en enkelt sag, jf. § 100, stk. 2, og § 103, stk. 3, skal have bestået juridisk kandidateksamen. Endvidere skal de i reglen have været i virksomhed i mindst 3 år som dommer, som politimester, som medhjælper hos en statsadvokat, som auditør ved forsvaret eller som advokat med møderet for landsret.

Stk. 2. Medhjælpere for en statsadvokat eller de, der bemyndiges til at virke som anklager ved byretten eller Sø- og Handelsretten i en enkelt sag, jf. § 104, stk. 2, skal have bestået juridisk kandidateksamen. Endvidere skal de opfylde betingelserne for at blive beskikket som advokat med hensyn til forudgående praktisk virksomhed, jf. § 119.

Stk. 3. Forbrugerombudsmanden kan beskikkes til at udføre tiltale for Sø- og Handelsretten og byretterne i sager vedrørende lov om markedsføring.

§ 106. Virksomhed som advokat udelukker ikke fra antagelse som medhjælper for en statsadvokat eller fra bemyndigelse til at optræde som anklager i en enkelt sag.

§ 107. Personer, der virker som anklagere i en enkelt sag, jf. § 100, stk. 2, § 103, stk. 3, og § 104, stk. 2, modtager vederlag af det offentlige for den enkelte sag, medmindre udførelsen af sagen må anses som led i udførelsen af den pågældendes tjeneste. Vederlaget fastsættes af retten efter arbejdets betydning og omfang.

Femte afsnit. Politimyndigheden

Kapitel 11

§ 108. Politiets opgave er at opretholde sikkerhed, fred og orden, at påse overholdelsen af love og vedtægter samt at foretage det fornødne til forhindring af forbrydelser og til efterforskning og forfølgning af sådanne.

Stk. 2. Med justitsministerens samtykke kan der pålægges politiet andre opgaver.

§ 109. Justitsministeren er politiets øverste foresatte og udøver sin beføjelse gennem rigspolitichefen, politidirektøren og politimestrene.

Stk. 2. Til bistand for rigspolitichefen, politidirektøren og politimestrene ansættes et ved normeringslov fastsat antal politiinspektører, vicepolitiinspektører, politiadvokater, politifuldmægtige og politikommissærer.

Stk. 3. Politiets virksomhed udøves i øvrigt af et for hele riget fælles politikorps, hvis størrelse og fordeling i grader fastsættes ved normeringslov.

Stk. 4. Herudover kan ansættes et personale, hvis størrelse og fordeling fastsættes ved normerings- og finanslov.

§ 110. Under rigspolitichefen henlægges særlig:

- 1) Fordeling og omflytning samt indstillinger om ansættelser og forfremmelser inden for politikorpset og politiets kontorphonale. Forinden forflyttelse sker, skal dog - udover erklæring fra vedkommende politimester (politidirektøren) - indhentes erklæring fra vedkommende tjenestemand.
- 2) Politiets udrustning og kontorhold.
- 3) Regnskabsførelsen vedrørende udgifterne til politivæsenet.
- 4) Politiafdelinger, der ikke er knyttet til en bestemt politikreds, medmindre der af justitsministeren træffes anden bestemmelse.
- 5) Tilrettelæggelsen af fremmedtilsynet og gennemførelsen af de herhenhørende bestemmelser.

§ 111. Landet inddeles i 54 politikredse. Justitsministeren kan foretage forandringer i politikredsenes område, medmindre forandringen indebærer oprettelse eller nedlæggelse

af en politikreds. Det påhviler justitsministeriet at udsende en fortegnelse over politikredsene med angivelse af området for hver af kredsene.

Stk. 2. Københavns politikreds forestås af en politidirektør, de øvrige politikredse hver af en politimester. De pågældende må ikke uden justitsministerens tilladelse have bopæl uden for vedkommende politikreds.

Stk. 3. En politimester skal efter justitsministerens bestemmelse være pligtig foruden sit eget embede midlertidig at beklæde et andet politimesterembede, når vedkommende politimester har forfald eller embedet er ledigt.

§ 112. I København træffer politidirektøren bestemmelse om politiinspektørernes, vicepolitiinspektørernes, politiadvokaternes, politifuldmægtigenes og politikommissærernes tjenesteområde. I politidirektørens fraværelse har en politiinspektør den øverste ledelse af politiet i politikredsen.

Stk. 2. I hver politikreds uden for København ansættes til bistand for politimesteren efter justitsministerens nærmere bestemmelse som regel mindst een politifuldmægtig, i større politikredse tillige en eller flere politikommissærer. Politifuldmægtigenes særlige tjenesteområde er bistand ved påtale af straffesager og ved ledelsen af det politiet påhvilende arbejde, men fastsættes i øvrigt af vedkommende politimester. I politimesterens fraværelse har en politifuldmægtig den øverste ledelse af politiet i politikredsen.

§ 113. For at kunne ansættes i politiets tjeneste skal de pågældende være uberygtede og vederhæftige.

Stk. 2. Rigspolitechefen, politidirektøren, politimestrene og politiadvokaterne skal opfylde de i § 42, stk. 3, fastsatte eksamensbetingelser. Politifuldmægtigene og den, der midlertidig beskikkes som politimester eller til på en politimesters ansvar at udføre hans forretninger, skal have bestået juridisk embedseksamen.

Stk. 3. Kun som en undtagelse kan nogen ansættes som politimester, hvis han ikke i 3 år har haft ansættelse som politifuldmægtig eller i anden overordnet stilling i politiet. For at kunne beskikkes som politikommissær skal vedkommende som regel have gjort tjeneste gennem alle de forudgående grader.

Stk. 4. Et ved normeringslov fastsat antal polititjenestemænd udtages til at gøre tjeneste i kriminalpolitiet. Kriminalpolitiet har navnlig til opgave at udføre de politiet påhvilende hverv med hensyn til efterforskning og forfølgning af forbrydelser.

Stk. 5. Justitsministeren træffer bestemmelse om politiets uddannelse og om dets uniformering og udrustning.

§ 114. Politidirektøren og politimestrene har den selvstændige ledelse af kredsens politi samt ansvaret for udførelsen af det politiet påhvilende arbejde.

Stk. 2. Rigspolitichefen fører tilsyn med politidirektørens og politimestrenes almindelige tilrettelæggelse af politiets arbejde, hvorom der af rigspolitichefen kan gives almindelige bestemmelser.

Stk. 3. I tilfælde, hvor en politiundersøgelse eller anden politimæssig opgave nødvendiggør et samarbejde mellem flere politikredse eller kræver særlige forholdsregler, kan rigspolitichefen efter forhandling med vedkommende politimestre (politidirektøren) træffe de foranstaltninger, som måtte findes påkrævede. Justitsministeren fastsætter de nærmere regler herom.

Stk. 4. Justitsministeren kan, hvor en politimæssig opgave er af særegen beskaffenhed og det findes ønskeligt at træffe særlige bestemmelser med hensyn til dennes løsning, overdrage ledelsen af og ansvaret for gennemførelsen af den pågældende opgave til en særlig dertil udpeget tjenestemand. Om den pågældendes forhold til andre politimyndigheder træffer justitsministeren nærmere bestemmelse.

Stk. 5. Inden for de af denne lov dragne grænser fastsætter justitsministeren regler for politidirektørens og politimestrenes forhold til anklagemyndigheden og rigspolitichefen og for disse myndigheders indbyrdes samvirken.

§ 115. I hver politikreds oprettes et lokalnævn vedrørende politiets virksomhed.

Stk. 2. Uden for København består nævnet af politimesteren, 2 medlemmer valgt af og blandt politipersonalet i politikredsen samt borgmestrene i de kommuner, som politikredsen omfatter. Kommuner, der har over 30.000 indbyggere, vælger eet medlem ved siden af borgmesteren. For hver 100.000, indbyggertallet i en kommune overstiger 30.000, vælger kommunen yderligere eet medlem. Såfremt antallet af kommunale medlemmer efter foranstående regler bliver under 4, vælger den kommune, der har det største indbyggertal, yderligere eet medlem. I politikredse, der kun består af een kommune, vælger kommunen 3 medlemmer ved siden af borgmesteren. De kommunale medlemmer af nævnet vælges af og blandt kommunalbestyrelsens medlemmer.

Stk. 3. I København består nævnet af politidirektøren, 2 medlemmer valgt af og blandt politipersonalet i politikredsen, een af borgmestrene, der vælges af magistraten, samt 4 medlemmer, der vælges af og blandt borgerrepræsentationens medlemmer.

Stk. 4. Ved behandling af klager over politipersonalets adfærd under udførelsen af tjenesten, jfr. kap. 93 b, består nævnet endvidere af et medlem udpeget af Advokatrådet blandt advokater med kontor i en retskreds inden for politikredsens område, som justitsministeren har antaget til at beskikkes som offentlige forsvarere ved en byret inden for området.

Stk. 5. Politimesteren (politidirektøren) udpeger selv en stedfortræder. Uden for København vælges en stedfortræder for borgmesteren af og blandt kommunalbestyrelsens medlemmer. For de øvrige medlemmer vælges en stedfortræder efter reglerne i stk. 2, 3 og 4.

Stk. 6. Nævnet vælger sin formand og næstformand blandt de kommunale medlemmer.

§ 115 a. Politimesteren (politidirektøren) holder nævnet underrettet om spørgsmål af almindelig karakter vedrørende politiets virksomhed i kredsens og politikredsens organisation. Efter anmodning af et medlem giver politimesteren (politidirektøren) endvidere nævnet oplysning om andre spørgsmål vedrørende politiets virksomhed og politikredsens organisation.

Stk. 2. Ethvert medlem af nævnet kan forlange, at spørgsmål af fælles interesse for politiet og kommunalbestyrelserne i politikredsens tages op til drøftelse i nævnet.

Stk. 3. Nævnet kan afgive udtalelse om spørgsmål vedrørende politikredsens almindelige organisation.

Stk. 4. Nævnet kan henstille til politimesteren (politidirektøren), at politiet for et begrænset tidsrum særligt skal lægge vægt på løsningen af bestemte opgaver med hensyn til opretholdelsen af sikkerhed, fred og orden i politikredsens.

Stk. 5. Nævnet skal virke for, at der gives befolkningen i kredsens oplysning om politiets virksomhed.

Stk. 6. Nævnet træffer bestemmelse om undersøgelse af klager over politipersonalets adfærd under udførelsen af tjenesten, jfr. kap. 93 b. Til behandling af klagesager kan nævnet nedsætte et udvalg bestående af formanden, 2 andre kommunale medlemmer, politimesteren (politidirektøren), en repræsentant for personalet og den advokat, som er medlem af nævnet.

Stk. 7. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om nævnens virksomhed, om valg af politipersonalets medlemmer, om udpegelsen af de i § 115, stk. 4, nævnte advokater samt om omfanget af politimesterens (politidirektørens) oplysningspligt over for nævnet. Det kan bestemmes, at visse afgørelser i forbindelse med behandlingen af klagesager træffes af formanden efter forhandling med politimesteren (politidirektøren) og den advokat, som er medlem af nævnet.

§ 115 b. Politiet kan videregive oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold til andre myndigheder, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde.

Stk. 2. I samme omfang som nævnt i stk. 1 kan en myndighed videregive oplysninger om enkeltpersoner til politiet og andre myndigheder, som indgår i det kriminalitetsforebyggende samarbejde. Oplysningerne må i forbindelse med det kriminalitetsforebyggende samarbejde ikke videregives med henblik på efterforskning af straffesager.

Stk. 3. Inddrages selvejende institutioner, der løser opgaver for det offentlige inden for social- og undervisningsområdet, i det kriminalitetsforebyggende samarbejde, kan der i

samme omfang som nævnt i stk. 1 og 2 udveksles oplysninger mellem myndighederne og institutionerne.

Stk. 4. De myndigheder og institutioner, der indgår i et kriminalitetsforebyggende samarbejde, er ikke forpligtet til at videregive oplysninger efter stk. 1-3.

§ 116. Fra den 1. april 1938 udreder staten for de på dette tidspunkt fast ansatte kommunale polititjenestemænd lønninger i overensstemmelse med reglerne i lov nr. 98 af 31. marts 1931 om statens tjenestemænd, jfr. lov nr. 165 af 18. maj 1937 indeholdende ændringer i og tilføjelser til denne lov.

Stk. 2. Fra samme tidspunkt overtager staten udgifterne ved politiets uniformering og øvrige udrustning. De af kommunerne til politiets udelukkende brug anskaffede udrustningsgenstande, derunder også befordringsmidler, overgår til staten uden vederlag.

Stk. 3. De kommunale polititjenestemænd, der ikke måtte søge overgang til statens tjeneste, forretter polititjeneste på samme vilkår som hidtil. Ændringer, der i tiden efter den 1. januar 1936 måtte være foretaget i kommunale regler med hensyn til tjenesteordning, lønning og pension etc., kommer herved ikke i betragtning; dog kan justitsministeren efter forhandling med finansministeren, hvis omstændighederne i særlige tilfælde taler derfor, bestemme, at ændringer i disse vilkår, som måtte være sket mellem fornævnte dato og 1. april 1938, bringes i anvendelse.

Stk. 4. Der udfærdiges af justitsministeren nyt ansættelsesbrev for disse tjenestemænd, der, hvor kommunale regler ikke i medfør af stk. 3 kommer til anvendelse, er underkastet de i lov om statens tjenestemænd indeholdte almindelige bestemmelser, derunder dens disciplinærregler.

Stk. 5. I sager vedrørende tvistigheder om de foranførte forhold skal af politimesteren (politidirektøren) indhentes erklæring fra politirådet, hvor sådant er oprettet, forinden de forelægges justitsministeren til afgørelse.

Stk. 6. De fornævnte tjenestemænd kan indtil 1. april 1943 søge overgang til statstjenestemandstillinger inden for politiet, i hvilke tilfælde reglerne i §§ 315 og 831 i lov om statens tjenestemænd kommer til anvendelse.

Stk. 7. Ansættelse på de hidtil for det kommunale politi gældende vilkår, herunder oprykning til højere lønnet stilling, kan efter 1. april 1938 ikke finde sted.

§ 117. Staten overtager fra den 1. april 1938 pensioneringen af samtlige på dette tidspunkt fast ansatte kommunale polititjenestemænd.

Stk. 2. Den pensionsbyrde, som en kommune har pådraget sig over for de polititjenestemænd, som i henhold til § 116 overgår til statens tjeneste eller kunne være overgået hertil, opgøres efter de af Statsanstalten for Livsforsikring anvendte regler for

pensionsbyrders beregning. Det beløb, som derved udkommer, afdrages til staten i løbet af 25 år, og den til enhver tid resterende kapital forrentes med 4 pct. p.a.

Stk. 3. Såfremt tjenestemandens adgang til pension fra vedkommende kommune har været sikret ved oprettelse af en pensionsforsikring, overføres, såfremt dette af justitsministeren efter forhandling med finansministeren skønnes hensigtsmæssigt, og kommunen samtykker deri, pensionsforsikringen til staten, og dens værdi efter opgørelse af Statsanstalten for Livsforsikring fradrages i det beløb, som kommunen efter foranstående regler skal refundere staten.

Stk. 4. Dersom der i vedkommende kommunale vedtægt er tillagt tjenestemanden ret til ved udtrædelse af kommunens tjeneste at erholde de af ham udrede pensionsbidrag tilbagebetalt, bortfalder denne ret ved hans overgang til statens tjeneste.

Stk. 5. Hvis tjenestemandens pension fra kommunen er sikret ved pensionsforsikring, er hans adgang til pension fra staten betinget af, at pensionsforsikringen overføres til staten, eller at hans andel i forsikringens tilbagekøbsværdi overføres til kommunen, jfr. lov om statens tjenestemænd § 315, stk. 1.

§ 118. Grænsegendarmeriet yder politiet bistand efter regler, der fastsættes efter forhandling mellem justitsministeren og finansministeren.

Stk. 2. Sognefogeder, sandemænd og lignende bestillingsmænd bistår politiet efter de hidtil gældende regler.

Sjette afsnit. Advokater

Kapitel 12

Beskikkelse som advokat

Udøvelse af advokatvirksomhed

§ 119. Advokater beskikkes af justitsministeren.

Stk. 2. Ret til at få beskikkelse som advokat har enhver, der

- 1) er myndig og ikke under lavværgemål,
- 2) ikke har anmeldt betalingsstandsning og ikke er under konkurs,
- 3) har bestået juridisk kandidateksamen og
- 4) i mindst 3 år har været i praktisk juridisk virksomhed, jfr. stk. 3-5.

Stk. 3. Den i stk. 2, nr. 4, nævnte virksomhed består i deltagelse i almindelig advokatvirksomhed, herunder behandling af retssager, som autoriseret fuldmægtig hos en advokat, der udøver advokatvirksomhed, eller i arbejde i en juridisk stilling ved

domstolene, anklagemyndigheden eller politiet, hvori behandling af retssager indgår som en væsentlig del.

Stk. 4. Justitsministeren kan træffe afgørelse eller fastsætte regler om, at virksomhed i andre juridiske stillinger end dem, der er nævnt i stk. 3, helt eller delvis kan medregnes i den tid, der er nævnt i stk. 2, nr. 4, dog med højst 2 år.

Stk. 5. Justitsministeren kan endvidere i særlige tilfælde meddele advokatbeskikkelse til personer, som har udøvet en praktisk juridisk virksomhed, der fuldt ud kan ligestilles med den, der er nævnt i stk. 3.

Stk. 6. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at gennemførelsen af en teoretisk efteruddannelse på områder af særlig betydning for advokater er en betingelse for at få beskikkelse som advokat. Advokatsamfundet forestår uddannelsen. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om uddannelsens indhold, dens tilrettelæggelse og om betaling herfor. Justitsministeren kan i særlige tilfælde fritage for kravet om efteruddannelse.

§ 120. Personer, der ikke har fået beskikkelse som advokat, og personer, der er udlukket fra at udøve advokatvirksomhed, eller hvis ret hertil er ophørt i medfør af denne lov, må ikke betegne sig som advokat eller benytte en anden betegnelse, der er egnet til forveksling hermed. En advokat, der har deponeret sin beskikkelse i justitsministeriet, må ikke betegne sig som advokat i forbindelse med forretningsforhold.

Stk. 2. Overtrædelse af bestemmelserne i stk. 1 straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

§ 121. Beskikkelse kan nægtes den, der er dømt for strafbart forhold, såfremt forholdet begrunder en nærliggende fare for misbrug af adgangen til at udøve advokatvirksomhed eller gør den pågældende uværdig til den agtelse og tillid, der må kræves til udøvelse af advokatvirksomhed. Straffelovens § 78, stk. 3, gælder tilsvarende.

Stk. 2. Beskikkelse kan endvidere nægtes den, der i stilling eller erhverv har udvist en sådan adfærd, at der er grund til at antage, at den pågældende ikke vil udøve advokatvirksomhed på forsvarlig måde.

Stk. 3. Beskikkelse kan endvidere nægtes den, der har betydelig forfalden gæld til det offentlige, hvorved forstås beløb i størrelsesordenen 50.000 kr. eller derover.

Stk. 4. Afslår justitsministeren i medfør af stk. 2 og 3 at meddele en person advokatbeskikkelse, kan den pågældende forlange spørgsmålet indbragt for landsretten. Sagen anlægges af justitsministeren i den borgerlige retsplejes former. Godkender retten justitsministerens afgørelse, kan spørgsmålet først på ny indbringes for retten efter 2 års forløb.

§ 122. Udøvelse af advokatvirksomhed kan ikke forenes med en juridisk stilling ved domstolene, anklagemyndigheden eller politiet, jfr. dog bestemmelsen i § 105.

Stk. 2. Udøvelse af advokatvirksomhed kan i øvrigt ikke forenes med nogen stilling i det offentlige tjeneste, medmindre justitsministeren i særlige tilfælde gør undtagelse herfra.

Stk. 3. Justitsministeren kan tillade, at en advokat, der efter stk. 1 eller stk. 2 ikke kan udøve advokatvirksomhed, udfører en retssag.

§ 123. Enkeltmandsvirksomhed som advokat må kun udøves af en advokat, der i mindst et år enten har været i virksomhed som autoriseret fuldmægtig hos en advokat eller som advokat har været ansat hos eller virket i fællesskab med en anden advokat.

Stk. 2. To eller flere advokater må ikke udøve advokatvirksomhed i fællesskab, hvis ingen af dem opfylder den i stk. 1 nævnte betingelse.

Stk. 3. Justitsministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i stk. 1 og 2.

§ 124. Advokatvirksomhed må ud over i enkeltmandsvirksomhed eller i et fællesskab af advokater kun udøves af et advokatselskab, der drives i aktie- eller anpartsselskabsform. Et advokatselskab må alene have til formål at drive advokatvirksomhed og er pligtig og eneberettiget til i navnet at benytte ordene »advokataktieselskab« eller »advokatanpartsselskab« eller deraf dannede forkortelser. Uanset 1. og 2. pkt. må foreninger, interesseorganisationer og lignende som mandatar udføre retssager for deres medlemmer inden for foreningens interesseområde.

Stk. 2. En advokat, der udøver virksomhed i et advokatselskab, hæfter personligt sammen med selskabet for ethvert krav, der er opstået som følge af advokatens bistand til en klient.

Stk. 3. Aktier eller anparter i et advokatselskab må, jf. dog stk. 5, kun ejes af

- 1) advokater, der aktivt driver advokatvirksomhed i selskabet, i dets moderselskab eller dets datterselskab, eller
- 2) et andet advokatselskab.

Stk. 4. Bestyrelsesmedlemmer, bortset fra medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, i et advokatselskab skal aktivt drive advokatvirksomhed i selskabet eller i dets moderselskab eller dets datterselskab. Medlemmer af direktionen i et advokatselskab skal aktivt drive advokatvirksomhed i selskabet.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler for udøvelse af advokatvirksomhed i selskabsform, herunder regler om afhændelse af en aktie eller anpart i tilfælde af en aktionærs eller anpartshavers dødsfald eller deponering af beskikkelse.

Stk. 6. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde den, der overtræder reglerne i stk. 1, 3 eller 4.

Stk. 7. I forskrifter, der udstedes i medfør af stk. 5, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i forskrifterne.

Stk. 8. For overtrædelser, der begås af aktieselskaber, anpartsselskaber, andelsselskaber eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

§ 125. En advokat er kun i de tilfælde, hvor loven indeholder særlige bestemmelser derom, forpligtet til at påtage sig udførelsen af en retssag.

§ 126. En advokat skal udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik. Advokaten skal herunder udføre sit hverv grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klienternes tarv tilsiger. Sagerne skal fremmes med fornøden hurtighed.

Stk. 2. En advokat må ikke kræve højere vederlag for sit arbejde, end hvad der kan anses for rimeligt.

Stk. 3. En advokat må ikke uden for sin advokatvirksomhed i forretningsforhold eller i andre forhold af økonomisk art udvise en adfærd, der er uværdig for en advokat.

§ 127. Advokatsamfundet udarbejder regler om advokaters pligter med hensyn til behandlingen af betroede midler, sikkerhed mod økonomisk ansvar, som kan pådrages under udøvelse af advokatvirksomhed, og meddelelse af alle fornødne regnskabsmæssige og økonomiske oplysninger til advokatsamfundet samt regler om iværksættelse af de fornødne kontrolforanstaltninger. Reglerne skal godkendes af justitsministeren.

§ 127 a. §§ 125-127 gælder også for advokatselskaber.

§ 128. Advokater, der er antaget til at udføre sager for parter, der har fri proces, skal yde retshjælp til personer, der opfylder de økonomiske betingelser, som fastsættes i medfør af § 330, stk. 3.

Stk. 2. Advokater, der ikke er omfattet af stk. 1, kan ved anmeldelse til den myndighed, som justitsministeren bestemmer, påtage sig en tilsvarende forpligtelse.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om ydelse af retshjælp, herunder om omfanget af advokaternes forpligtelse, om, hvilke sagsområder retshjælpen skal omfatte, og om, hvem der skal være berettiget til retshjælp.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om vederlag til advokater for ydelse af retshjælp og om tilskud af statskassen til betaling af vederlaget. Det kan bestemmes, at den, der søger retshjælp, selv skal betale en del af vederlaget.

Stk. 5. Justitsministeren kan bestemme, at reglerne i stk. 1- 4 ikke skal gælde i områder, hvor der ydes retshjælp af et retshjælpskontor. Justitsministeren kan af statskassen yde tilskud til sådanne kontorer.

§ 129. Borgerlig straffelovs §§ 144, 150-152 og 154-157 finder tilsvarende anvendelse på advokater og deres autoriserede fuldmægtige.

§ 130. Med henblik på opfyldelsen af direktiver udstedt af De europæiske Fællesskaber kan justitsministeren fastsætte bestemmelser om udøvelse af advokatvirksomhed her i landet, herunder om møderet for domstolene, for advokater, der er etableret i en anden EF-medlemsstat.

Kapitel 13

Advokaternes møderet for domstolene

Autoriserede advokatfuldmægtige

§ 131. Advokater er eneberettigede til at udføre retssager for andre, jfr. dog §§ 136, 260 og 730. En bemyndigelse til at gøre en fordring eller anden rettighed gældende i eget navn giver ikke den, hvem bemyndigelsen er givet, ret til selv at møde i sagen, medmindre den pågældende er berettiget hertil efter reglerne i §§ 132-136.

§ 132. Enhver advokat har møderet for byret og for sø- og handelsretten i København i sager, der i medfør af reglerne i kapitel 21 behandles ved byret, samt for den særlige klageret.

§ 133. En advokat har møderet for landsret og i alle sager for sø- og handelsretten i København, når advokaten har bestået en prøve i procedure.

Stk. 2. Prøven kan foruden af advokater aflægges af autoriserede advokatfuldmægtige, der i medfør af § 136, stk. 4, kan give møde for landsretten.

Stk. 3. Prøven aflægges for en af landsretterne eller sø- og handelsretten i København.

Stk. 4. Prøven består i, at den pågældende udfører to retssager, der slutter med mundtlig domsforhandling. En sag kan kun danne grundlag for prøven, såfremt vedkommende ret finder den egnet hertil.

Stk. 5. Prøven er bestået, når retten finder udførelsen af sagerne tilfredsstillende. Retten kan dog ud fra den første sags karakter og udførelsen heraf erklære prøven for bestået alene på grundlag af denne sag. Den anden sag skal udføres senest 3 år efter udførelsen af den første sag, medmindre retten meddeler undtagelse herfra.

Stk. 6. Der er ikke adgang til at indstille sig til prøven mere end to gange.

§ 134. En advokat har møderet for højesteret, når den pågældende har indgivet anmeldelse til højesterets justitskontor vedlagt en erklæring fra advokatrådet om, at advokaten i mindst 5 år har været i virksomhed som advokat med møderet for landsret, og en erklæring fra vedkommende landsret om, at advokaten er øvet i procedure.

Stk. 2. Er en advokats udførelse af en sag for højesteret uforsvarlig, kan højesteret give advokaten en tilkendegivelse herom. Findes advokatens procedure for højesteret fortsat uforsvarlig, kan retten ved beslutning fratage advokaten møderetten. Møderetten kan generhverves ved rettens beslutning herom.

§ 135. Enhver advokat kan have en eller to autoriserede fuldmægtige, der skal have juridisk kandidateksamen.

Stk. 2. Autorisation meddeles af dommeren i den byretskreds, hvor vedkommende advokat har kontor. I de områder, der er henlagt til de i § 15 og § 16 a nævnte retter, meddeles autorisationen dog af rettens præsident eller den dommer, der er beskikket i medfør af § 16 a, stk. 3. Bestemmelsen i § 121 gælder tilsvarende.

§ 136. Under retssager kan en advokat kun give møde ved en anden, såfremt denne er advokat og berettiget til at give møde for vedkommende ret eller dette følger af stk. 2-8.

Stk. 2. Uden for mundtlig forhandling i retssager kan en advokat give møde for enhver ret ved sin autoriserede fuldmægtig eller en anden advokat.

Stk. 3. Ved mundtlig forhandling for byret og for sø- og handelsretten i København i sager, der i medfør af reglerne i kapitel 21 behandles ved byret, kan en advokat give møde ved sin autoriserede fuldmægtig.

Stk. 4. Ved mundtlig forhandling for landsretten og i alle sager for sø- og handelsretten i København kan en advokat med møderet for landsret give møde ved sin autoriserede fuldmægtig, såfremt der fremlægges dokumentation for, at den pågældende er advokat eller i mindst 2 år har været i en virksomhed, som er nævnt i § 119, stk. 3. Fuldmægtigens adgang til at procedere for landsretten gælder dog kun for et tidsrum af 2 år fra den første procedure. Når det findes rimeligt, kan den landsret, i hvis kreds fuldmægtigen er autoriseret, forlænge dette tidsrum.

Stk. 5. Oplysning om adgangen til at procedere efter stk. 4 og om forlængelse heraf påtegnes fuldmægtigens autorisation af landsrettens præsident. En ny autorisation skal indeholde

oplysning om procedureadgangen og en eventuel forlængelse heraf.

Stk. 6. En advokat kan under mundtlig forhandling ved alle retter ved enhver uberygtet person fremsætte og begrunde begæring om sagens udsættelse på grund af forhold, hvorved advokaten selv hindres i at give møde.

Stk. 7. Uden for mundtlig forhandling i retssager kan en advokat endvidere give møde ved enhver uberygtet person, der er fyldt 18 år, med angivelse af lovligt forfald. Retten og modparten kan kræve bevis for det lovlige forfald.

Stk. 8. Under fogedforretninger kan advokater give møde ved enhver uberygtet person, der er fyldt 18 år, medmindre der i mødet skal foregå forhandling om en tvist eller fogedretten i øvrigt finder sådant møde uhensigtsmæssigt.

Kapitel 14

Ophør af retten til at udøve

advokatvirksomhed

§ 137. Retten til at udøve advokatvirksomhed bortfalder, såfremt vedkommende ikke længere opfylder betingelserne i § 119, stk. 2, nr. 1 og 2.

§ 138. Retten til at udøve advokatvirksomhed kan efter reglerne i straffelovens § 79 frakendes under en straffesag, såfremt forholdet begrundet en nærliggende fare for misbrug af stillingen eller gør den pågældende uværdig til den agtelse og tillid, der må kræves til udøvelse af advokatvirksomhed.

§ 139. Retten til at udøve advokatvirksomhed kan frakendes ved dom, såfremt det på grund af advokatens sindssygdom skønnes uforsvarligt, at vedkommende fortsat udøver advokatvirksomhed. Retten til at udøve advokatvirksomhed kan endvidere frakendes ved dom på tid fra 1 til 5 år eller indtil videre, såfremt advokaten har betydelig forfalden gæld til det offentlige, hvorved forstås beløb i størrelsesordenen 100.000 kr. og derover. Sagen anlægges ved landsretten af justitsministeren i den borgerlige retsplejes former. Advokaten har ret til fri proces, såfremt vedkommende opfylder betingelserne i § 330, stk. 1, nr. 2.

Stk. 2. Skønnes det på grund af advokatens sindssygdom nødvendigt for at afværge formuetab for klienter, kan retten under sagen ved kendelse efter påstand fra justitsministeren udelukke den pågældende fra at drive advokatvirksomhed, indtil sagen er endeligt afgjort.

Stk. 3. Er grunden til frakendelse efter stk. 1 ikke længere til stede, tilbagegiver justitsministeren vedkommende retten til at drive advokatvirksomhed, såfremt den pågældende i øvrigt opfylder betingelserne for at udøve advokatvirksomhed. Afslår justitsministeren en anmodning herom, kan den pågældende forlange spørgsmålet indbragt for landsretten. En sådan begæring kan kun fremsættes med 1 års mellemrum. Bestemmelsen i stk. 1, 2. pkt., gælder tilsvarende.

§ 140. Den, der under en retssag ved kendelse er udelukket fra at drive advokatvirksomhed, indtil sagen er endeligt afgjort, samt den, hvis ret hertil er bortfaldet eller frakendt i medfør af denne lov, skal tilbagelevere sin beskikkelse som advokat til justitsministeriet.

Stk. 2. Når den pågældende på ny er berettiget til at udøve advokatvirksomhed, skal advokatbeskikkelsen udleveres efter begæring.

Stk. 3. Er retten til at udøve advokatvirksomhed faldet bort som følge af konkurs efter bestemmelsen i § 137, kan justitsministeren efter, at konkursboet er sluttet, afslå at udlevere beskikkelsen, såfremt der fortsat består anmeldte krav, som kan gøres gældende imod den pågældende.

§ 141. En advokat kan deponere sin beskikkelse i justitsministeriet. Beskikkelsen kan kun udleveres på ny, såfremt advokaten opfylder betingelserne i §§ 119 og 121.

§ 142. For personer, der er udelukket fra at udøve advokatvirksomhed, eller hvis ret hertil er ophørt i medfør af §§ 137-139, gælder de regler, der er fastsat i medfør af § 127 om behandlingen af betroede midler, og advokatrådet fører tilsyn med reglernes overholdelse. Reglerne gælder, indtil advokatrådet bestemmer, at de skal ophøre hermed, dog højst i 6 måneder fra udelukkelsen eller ophøret. Advokatrådet kan underrette den pågældendes klienter om udelukkelsen eller ophøret og om betydningen heraf.

Stk. 2. Overtrædelse af reglerne som nævnt i stk. 1 straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

Kapitel 15

Advokatsamfundet og advokatnævnet

§ 143. Alle advokater er medlemmer af Det danske Advokatsamfund.

Stk. 2. Advokatsamfundets bestyrelse, der benævnes advokatrådet, fører tilsyn med advokaterne og deres autoriserede fuldmægtige. Finder rådet, at en advokat ikke har handlet i overensstemmelse med de pligter, stillingen medfører, kan det indklage den pågældende for advokatnævnet. 1. og 2. pkt. finder tilsvarende anvendelse for så vidt angår advokatselskaber, jf. § 124.

Stk. 3. Advokatsamfundet opdeles i et antal advokat kredse. Advokatkredsens bestyrelser bistår advokatrådet.

Stk. 4. Advokatsamfundet fastsætter regler om sin organisation og virksomhed i en vedtægt, der skal godkendes af justitsministeren.

§ 144. Advokatsamfundet opretter et advokatnævn. Advokatnævnet består af en formand og 2 næstformænd, der alle skal være dommere, samt af 15 andre medlemmer. Formanden og næstformændene udpeges af højesterets præsident. Af de øvrige medlemmer udpeges 6, der ikke må være advokater, af justitsministeren, medens 9 vælges af advokatsamfundet blandt advokater, der ikke er medlemmer af advokatrådet. Medlemmerne og stedfortrædere herfor udpeges for 4 år ad gangen.

Stk. 2. Ved nævnets behandling af en sag skal deltage et eller flere medlemmer af formandskabet, et eller flere af de medlemmer, der er udpeget af justitsministeren, og et

antal advokater, der svarer til antallet af deltagende medlemmer af formandskabet og øvrige medlemmer.

Stk. 3. Advokatnævnet bistås ved sagernes forberedelse af advokatkredsens bestyrelser.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om advokatnævnets virksomhed, herunder om nævnets virksomhed i afdelinger og formandens og næstformændenes adgang til at afgøre sager.

§ 145. Ved behandlingen af sager, hvor kredsbestyrelserne skal bistå advokatnævnet, og sager efter § 146 om klager over vederlag tiltrædes bestyrelserne hver af et medlem, der ikke er advokat. Virker en kredsbestyrelse i flere afdelinger, tiltrædes kredsbestyrelsen dog af eet medlem for hver afdeling. Disse medlemmer og stedfortrædere herfor udpeges af justitsministeren for 4 år ad gangen efter indstilling fra vedkommende amtsråd, i København og på Frederiksberg henholdsvis borgerrepræsentationen og kommunalbestyrelsen.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om kredsbestyrelsernes behandling af sager, hvor de skal bistå advokatnævnet, samt sager om klager over vederlag, herunder om kredsbestyrelsernes adgang til at henvise sager til advokatnævnet.

§ 145 a. Advokatnævnet afgiver en årlig beretning om sin virksomhed til justitsministeren. Beretningen trykkes og offentliggøres.

Kapitel 15 a

Salærklager

§ 146. Klager over vederlag, som en advokat eller et advokatselskab har forlangt for sit arbejde, kan af den, som har retlig interesse heri, indbringes for bestyrelsen i den advokatkreds, hvor advokaten eller advokatselskabet har sit kontor. Kredsbestyrelsen kan godkende vederlagets størrelse eller bestemme, at vederlaget skal nedsættes eller bortfalde.

§ 147. Kredsbestyrelsens afgørelse kan indbringes for advokatnævnet af hver af parterne samt af advokatrådet.

Stk. 2. Klage skal være indgivet til nævnet inden 4 uger efter, at kredsbestyrelsens afgørelse er meddelt parterne. Nævnet kan dog behandle en klage, der er indgivet senere, når det findes rimeligt begrundet.

Stk. 3. Advokatnævnet kan godkende vederlagets størrelse eller bestemme, at vederlaget skal nedsættes eller bortfalde. Nævnets afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 147 a. Så længe en sag behandles af en kredsbestyrelse eller advokatnævnet, kan klagesagens parter ikke anlægge sag ved domstolene om de spørgsmål, der er omfattet af klagen. Når fristen for indbringelse af kredsbestyrelsens afgørelse er udløbet, uden at afgørelsen er indbragt for advokatnævnet, eller advokatnævnet har truffet afgørelse, kan hver af parterne indbringe sagen for domstolene.

Kapitel 15 b

Disciplinærsager

§ 147 b. Klager over, at en advokat eller et advokatselskab har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller af forskrifter fastsat i medfør af denne lov, kan indbringes for advokatnævnet.

Stk. 2. Klager skal indgives inden 3 måneder efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som klagen vedrører. Nævnet kan dog behandle en klage, der er indgivet senere, når det findes rimeligt begrundet.

Stk. 3. Advokatnævnet kan afvise at behandle klager fra personer, der ikke har retlig interesse i det forhold, klagen angår, samt klager, der på forhånd må skønnes åbenbart grundløse.

Stk. 4. Advokatnævnet kan lade parter og vidner afhøre ved byretten på det sted, hvor de bor.

§ 147 c. Finder Advokatnævnet, at en advokat eller et advokatselskab har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller forskrifter fastsat i medfør af loven, kan det tildele advokaten eller advokatselskabet en advarsel eller irettesættelse eller pålægge vedkommende eller selskabet en bøde på indtil 200.000 kr.

Stk. 2. Advokatnævnet kan under anvendelse af tvangsbøder pålægge en advokat eller et advokatselskab at opfylde en forpligtelse som nævnt i stk. 1. Nævnet kan endvidere, såfremt det skønnes fornødent, fratage advokaten en sag og lade en anden advokat, der er godkendt af klienten, færdiggøre den.

Stk. 3. Har en advokat gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af sine pligter som advokat, og de udviste forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke for fremtiden vil udøve advokatvirksomhed på forsvarlig måde, kan advokatnævnet frakende advokaten retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at udøve advokatvirksomhed. Frakendelsen kan ske i et tidsrum fra 6 måneder til 5 år eller indtil videre. Bestemmelsen i § 142 gælder tilsvarende.

Stk. 4. Nævnets afgørelser, der ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed, skal indeholde oplysning om adgangen til domstolsprøvelse og fristen herfor.

Stk. 5. Advokatnævnet sender meddelelse om en afgørelse til klageren, advokaten, advokatselskabet, advokatrådet og justitsministeriet. Nævnet kan offentliggøre afgørelsen.

§ 147 d. Advokatnævnets afgørelse efter § 147 c, stk. 1 og 2, kan indbringes for landsretten af advokaten eller advokatselskabet. Landsretten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen.

Stk. 2. Indbringelse skal ske inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Sagsanlæg har opsættende virkning for så vidt angår afgørelser, der er truffet i medfør af § 147 c, stk. 1.

Stk. 3. Afgørelsen indbringes ved, at advokaten eller advokatselskabet anlægger sag mod advokatnævnet i den borgerlige retsplejes former. Sagen anlægges ved den landsret, i hvis kreds advokaten eller advokatselskabet har kontor.

§ 147 e. Advokaten kan forlange en afgørelse efter § 147 c, stk. 3, indbragt for landsretten. Landsretten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen.

Stk. 2. Begæring om sagsanlæg skal fremsættes over for justitsministeren inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Justitsministeren anlægger herefter sag mod advokaten i den borgerlige retsplejes former. Advokaten har ret til fri proces, såfremt vedkommende opfylder betingelserne i § 330, stk. 1, nr. 2.

Stk. 3. Begæring om sagsanlæg har opsættende virkning, men landsretten kan, hvis advokatnævnet har frakendt advokaten retten til at udøve advokatvirksomhed, ved kendelse udelukke den pågældende fra at udøve sådan virksomhed, indtil sagen er endeligt afgjort. Det kan ved dommen bestemmes, at anke ikke har opsættende virkning.

§ 147 f. Advokatnævnet kan til enhver tid ophæve en frakendelse efter § 147 c, stk. 3.

Stk. 2. Er frakendelsen sket indtil videre, og afslår advokatnævnet en ansøgning om ophævelse af frakendelsen, kan den pågældende forlange spørgsmålet indbragt for landsretten, såfremt der er forløbet 5 år efter frakendelsen. Sagen anlægges af justitsministeren i den borgerlige retsplejes former. Godkender landsretten advokatnævnets afgørelse, kan spørgsmålet først på ny indbringes for retten efter 2 års forløb.

Anden bog. Fælles bestemmelser for borgerlige sager

og straffesager

Kapitel 16

Almindelige bestemmelser om procesmåden

§ 148. Retssager forhandles mundtlig. Skrift anvendes kun i det omfang, i hvilket loven særlig bestemmer det.

Stk. 2. Ved den mundtlige forhandling benyttes frit foredrag.

Stk. 3. Når oplæsning skal finde sted, bestemmer rettens formand, ved hvem den skal foregå, for så vidt andet ikke i loven er foreskrevet.

§ 149. Retssproget er dansk. Afhøring af personer, der ikke er det danske sprog mægtig, skal så vidt muligt ske ved hjælp af en translatør. Dog kan i borgerlige sager tilkaldelse af tolk undlades, når ingen af parterne gør fordring herpå, og retten tiltror sig fornødent kendskab til det fremmede sprog. Det samme kan under sidstnævnte forudsætning finde sted i straffesager uden for domsforhandling for landsret.

Stk. 2. Dokumenter, der er affattede i fremmede sprog, skal ledsages af en oversættelse, der, når retten eller modparten forlanger det, skal bekræftes af en translatør. Oversættelse kan dog frafalde, når begge parter er enige derom, og retten tiltror sig fornødent kendskab til det fremmede sprog.

Stk. 3. En statsborger i et andet nordisk land kan uanset reglerne i stk. 1-2 indlevere dokumenter, der er affattet på den pågældendes eget sprog. Retten foranlediger dog dokumentet oversat til dansk, såfremt modparten forlanger det eller retten finder det nødvendigt. På begæring af en statsborger i et andet nordisk land skal retten foranledige dokumenter, der indleveres af modparten, oversat til det pågældende fremmede nordiske sprog.

Stk. 4. Udgifter til tolkning i sager, hvori en statsborger i et andet nordisk land er part, afholdes af statskassen. Det samme gælder udgifter til oversættelse efter reglerne i stk. 3. Retten kan bestemme, at udgifterne skal godtgøres af parterne i overensstemmelse med lovens almindelige regler om sagsomkostninger.

Stk. 5. Forhandling med og afhøring af døve og svært hørehæmmede skal så vidt muligt foregå ved hjælp af en uddannet tolk. Forhandling med og afhøring af øvrige hørehæmmede og døvblevne skal efter begæring fra vedkommende så vidt muligt foregå ved hjælp af en uddannet tolk. For så vidt angår stumme kan afhøring eller forhandling foregå ved skriftlige spørgsmål og svar eller efter begæring så vidt muligt ved hjælp af en tolk. Den døve, hørehæmmede, døvblevne eller stumme har endvidere adgang til at lade sig bistå af en døvekonsulent, tunghørekonsulent eller lignende under retsmøder.

Stk. 6. Til at bistå som tolk eller tegnsprogkyndig må ingen tilkaldes, der ifølge §§ 60 og 61 ville være udelukket fra at handle som dommer i sagen. I øvrigt bliver de om vidner gældende regler at anvende på de nævnte personer med de lempelser, der følger af forholdets natur, og for så vidt ikke andet særlig er foreskrevet.

§ 150. Rettens formand leder forhandlingen. Han bestemmer rækkefølgen af de enkelte dele af forhandlingen, for så vidt loven ikke indeholder forskrifter derom. Ingen må tage

ordet uden ifølge hans tilladelse; han kan fratage den part ordet, som ikke vil rette sig efter hans ledelse. Han drager omsorg for så vidt muligt at fjerne alt, hvad der til unytte trækker forhandlingen i langdrag, og slutter forhandlingens enkelte dele, når han anser det foreliggende emne for tilstrækkelig behandlet.

§ 150 a. Finder en almindelig domstol, at et forhold, der er indbragt for den særlige klageret, er af betydning for pådømmelsen af en for vedkommende domstol verserende sag, bliver denne sidste i det hele eller til dels at udsætte, indtil klagerettens afgørelse foreligger.

§ 151. Rettens formand våger over, at forhandlingen foregår med den tilbørlige orden og værdighed. Han er berettiget til i dette øjemed at afbryde og tilrettevise parter, vidner eller andre, når de tillader sig upassende udtalelser eller utilbørlige personlige angreb. Vedbliver en part hermed trods tilrettevisning, kan ordet fratages ham. Personer, der ved støjende eller anden utilbørlig adfærd forstyrrer forhandlingerne eller tilsidesætter den agtelse, som skyldes retten, kan udvises af retssalen, jfr. endvidere § 31, stk. 4. Bliver i en borgerlig sag ordet frataget en part, eller bortfjernes han, kan forhandlingen fortsættes, hvis retten ikke finder en udsættelse nødvendig. Det samme gælder, når ordet fratages den sigtede i en straffesag. Bortfjernes han, forholdes efter reglerne i §§ 748, stk. 6, og 849. Er det den offentlige anklager eller sigtedes forsvarer, som bortfjernes, eller hvem ordet fratages, gås der frem, som om vedkommende var udeblevet.

Stk. 2. For fornærmelser mod retten eller nogen af de i retten mødende, uorden, hvorved forhandlingerne forstyrres, samt ulydighed mod formandens befalinger kan rettens formand (derunder også skifte- og fogedret) lade vedkommende fjerne fra retslokalet og kan endvidere ved en kendelse, der afsiges straks, pålægge straf af bøder.

Stk. 3. De straffe, som pålægges i henhold til denne paragraf, medfører ingen indskrænkning i adgangen til at drage den skyldige til ansvar efter straffelovens almindelige regler, hvor disse i øvrigt er anvendelige.

Stk. 4. Politiet er forpligtet til uvægerligt og øjeblikkeligt at yde retten bistand til udførelse af denne paragrafs forskrifter.

§ 152. De forretninger, som ifølge denne lov påhviler rettens formand, udføres, når retten beklædes af en enkeltdommer, af denne.

Kapitel 17

Forkyndelser m.v.

§ 153. I borgerlige sager skal processuelle meddelelser forkyndes, medmindre andet er bestemt i denne lov.

Stk. 2. I straffesager skal forkyndelse kun ske, når det er bestemt i denne lov.

§ 154. Meddelelser fra retten gives på den måde, som rettens formand bestemmer, medmindre loven indeholder anden forskrift herom.

Stk. 2. Rettens beslutning om, hvorledes meddelelser skal gives, er ikke genstand for kære.

§ 155. Forkyndelse sker ved, at den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag

- 1) sendes eller afleveres til den pågældende, der samtidig anmodes om at bekræfte modtagelsen på en genpart af dokumentet eller, hvis forkyndelsen foretages ved rettens eller anklagemyndighedens foranstaltning, et særligt modtagelsesbevis (brevforkyndelse),
- 2) sendes til den pågældende i brev med afleveringsattest (postforkyndelse) eller
- 3) afleveres til den pågældende af en stævningsmand (stævningsmandsforkyndelse).

§ 156. Ved brevforkyndelse anses meddelelsen for forkyndt, hvis genparten eller modtagelsesbeviset er underskrevet af den pågældende personlig. Forkyndelse anses for sket den dag, modtageren anfører at have modtaget meddelelsen. Er ingen modtagelsesdag anført, eller er den angivne modtagelsesdag senere end datoen i poststemplet på tilbagesendelsen, anses forkyndelse for sket på poststemplets dato.

§ 157. For postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse gælder følgende regler:

- 1) Forkyndelse bør så vidt muligt ske for den pågældende personlig på hans bopæl, midlertidige opholdssted eller arbejdssted. Forkyndelse for den pågældende personlig er dog gyldig, uanset hvor den sker.
- 2) Træffes den pågældende ikke, kan forkyndelse ske
- a) på bopælen eller opholdsstedet for personer, der hører til husstanden, eller, hvis den pågældende bor til leje i en andens bolig, for udlejerens eller dennes ægtefælle, for så vidt de pågældende træffes på bopælen eller opholdsstedet, eller
- b) på den pågældendes arbejdssted over for arbejdsgiveren eller dennes repræsentant eller, for så vidt angår selvstændige næringsdrivende, på den pågældendes kontor, værksted eller forretningslokale over for personer, der er ansat i virksomheden.

Stk. 2. Forkyndelse efter stk. 1, nr. 2, kan ikke ske for personer under 18 år.

Stk. 3. Ved postforkyndelse overgives forsendelsen og ved stævningsmandsforkyndelse en genpart af meddelelsen og eventuelle bilag til den, for hvem forkyndelsen sker. Sker forkyndelse ikke over for vedkommende personlig, anføres på forsendelsen eller genparten af meddelelsen, hvornår og over for hvem forkyndelse er sket.

Stk. 4. Nægter en person, for hvem forkyndelse kan ske efter stk. 1, nr. 2, uden rimelig grund at modtage forkyndelse, eller undlader han, efter at forkyndelse er sket, at overlevere, hvad han har modtaget ved forkyndelsen, til vedkommende, selv om dette

kunne være sket uden væsentlig udgift eller besvær, kan han ved kendelse tilpligtes at erstatte omkostninger, der er en følge af hans nægtelse eller undladelse.

§ 158. Har den pågældende kendt bopæl eller opholdssted i udlandet, og kan forkyndelse ikke ske her i riget efter § 155, nr. 2 og 3, jfr. § 157, sker forkyndelse ved brevforkyndelse eller på den måde, der er foreskrevet ved konvention eller ved vedkommende lands lov.

§ 159. Forkyndelse kan foretages i Statstidende, såfremt

- 1) den pågældendes bopæl eller opholdssted eller hans arbejdssted her i landet ikke kan oplyses, eller
- 2) vedkommende fremmede myndighed nægter eller undlader at efterkomme en anmodning om forkyndelse efter § 158.

Stk. 2. Forkyndelse sker ved, at en bekendtgørelse indeholdende et uddrag af meddelelsen og en bemærkning om, at meddelelsen kan fås ved henvendelse til retten, indrykkes i Statstidende. I bekendtgørelsen skal endvidere anføres, af hvilken grund denne forkyndelsesform anvendes.

Stk. 3. I de i stk. 1, nr. 2, nævnte tilfælde skal meddelelsen tillige tilsendes den pågældende med posten.

§ 160. I borgerlige sager kan en part give afkald på at få underretning om processuelle meddelelser ved forkyndelse. Parterne kan endvidere udpege en person, over for hvem forkyndelse kan ske efter reglerne i §§ 155-157. Reglen i § 157, stk. 4, finder dog kun anvendelse, hvis den pågældende har erklæret sig villig til at modtage forkyndelse.

§ 161. Har en part i en borgerlig sag antaget en advokat til at udføre sagen, kan forkyndelse vedrørende sagen ske for advokaten.

§ 162. Når der i et retsmøde træffes beslutning om tidspunktet for et nyt møde eller for en retshandlings foretagelse, anses beslutningen for at være forkyndt for de personer, der er til stede i retsmødet.

Stk. 2. Beslutningen anses endvidere for at være forkyndt for personer, der har været lovligt tilsagt til mødet, men som enten er udeblevet eller uberettiget har forladt mødet, forinden beslutningen blev truffet. Retten bør dog give de pågældende meddelelse om beslutningen, hvis denne må antages at være af særlig interesse for dem.

§ 163. En forkyndelse er gyldig, selv om meddelelsen ikke kommer til vedkommendes kundskab.

Stk. 2. Er det dokument, der skal forkyndes, kommet vedkommende i hænde, anses forkyndelse for sket, selv om forkyndelsen ikke er foretaget i overensstemmelse med reglerne i §§ 155-157.

§ 164. Medmindre andet er bestemt i den militære retsplejelov, sker forkyndelse for militærpersoner efter reglerne i dette kapitel. Forkyndelse for personer, der er indkvarteret på militært område, kan dog altid ske ved den pågældendes militære afdelings foranstaltning.

§ 165. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om forkyndelse, herunder om vederlag herfor.

Stk. 2. I sager, der behandles af retten, afholdes vederlaget for forkyndelse af statskassen. I øvrigt betales vederlaget forud af den, der begærer forkyndelsen foretaget.

Stk. 3. Polititjenestemænd har ikke krav på vederlag for forkyndelse i straffesager.

§§ 166-167. (Ophævet).

Kapitel 18

Vidner

§ 168. Enhver har med de i loven fastsatte undtagelser pligt til at afgive forklaring for retten som vidne.

§ 169. Tjenestemænd eller andre, der handler i offentligt eller dermed ligestillet hvert, må ikke uden samtykke af vedkommende myndighed afkræves vidneforklaring om forhold, med hensyn til hvilke der i det offentliges interesse påhviler dem tavshedspligt. For medlemmer af folketinget kræves samtykke af tingets formand og vedkommende minister.

Stk. 2. Nægtes samtykke, kan retten, såfremt forklaringens afgivelse findes at være af afgørende betydning for sagens udfald, pålægge vedkommende myndighed over for retten at redegøre for grundene til nægtelsen. Finder retten herefter, at hensynet til hemmeligholdelse bør vige for hensynet til sagens oplysning, kan den bestemme, at vidneforklaring skal afgives. Dette gælder dog ikke, hvis nægtelsen er begrundet med hensynet til statens sikkerhed eller dens forhold til fremmede magter.

§ 170. Mod dens ønske, som har krav på hemmeligholdelse, må vidneforklaring ikke afkræves præster i folkekirken eller anerkendte trossamfund, læger, forsvarere og advokater om det, som er kommet til deres kundskab ved udøvelsen af deres virksomhed.

Stk. 2. Retten kan pålægge læger og advokater, bortset fra forsvarere i straffesager, at afgive vidneforklaring, når forklaringen anses for at være af afgørende betydning for sagens udfald, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettige til, at forklaring afkræves. Sådant pålæg kan i borgerlige sager ikke udstrækkes til, hvad en advokat har erfaret i en retssag, som har været betroet ham til udførelse, eller hvori hans råd har været søgt.

Stk. 3. Retten kan bestemme, at forklaring ikke skal afgives om forhold, med hensyn til hvilke vidnet i medfør af lovgivningen har tavshedspligt, og hvis hemmeligholdelse har væsentlig betydning.

Stk. 4. Reglerne i stk. 1-3 gælder også for de pågældende personers medhjælpere.

§ 171. En parts nærmeste har ikke pligt til at afgive forklaring som vidne.

Stk. 2. Pligt til at afgive forklaring foreligger ej heller, såfremt forklaringen antages at ville

- 1) udsætte vidnet selv for straf eller tab af velfærd eller
- 2) udsætte hans nærmeste for straf eller tab af velfærd eller
- 3) påføre vidnet selv eller hans nærmeste anden væsentlig skade.

Stk. 3. I de i stk. 1 og stk. 2, nr. 2 og 3, nævnte tilfælde kan retten dog pålægge vidnet at afgive forklaring, når forklaringen anses for at være af afgørende betydning for sagens udfald, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettige dertil.

Stk. 4. I de i stk. 2, nr. 3, nævnte tilfælde kan retten endvidere pålægge vidnet at afgive forklaring, såfremt vidnet har udført foranstaltninger som nævnt i § 754 a, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettige dertil.

§ 172. Redaktøren og redaktionelle medarbejdere ved et skrift, der er omfattet af § 1 nr. 1, i medieansvarsloven, har ikke pligt til at afgive vidneforklaring om, hvem der er kilde til en oplysning eller forfatter til en artikel i skriftet, når kilden eller forfatteren ikke er navngivet. De har heller ikke pligt til at afgive vidneforklaring om, hvem der har optaget et fotografi eller frembragt en anden billedlig fremstilling, når fotografen eller fremstilleren ikke er navngivet, eller hvem billedet forestiller, eller hvem der er genstand for omtale, når dette ikke fremgår af teksten.

Stk. 2. Redaktøren og redaktionelle medarbejdere ved et radio- eller fjernsynsforetagende, der er omfattet af § 1, nr. 2, i medieansvarsloven, har ikke pligt til at afgive vidneforklaring om, hvem der er kilde til en oplysning eller forfatter til et værk, der er bragt i en udsendelse, når kilden eller forfatteren ikke er navngivet. De har heller ikke pligt til at afgive vidneforklaring om identiteten af unavngivne medvirkende, der har fået tilsagn om at medvirke uden at kunne identificeres, når der er truffet rimelige forholdsregler til at skjule identiteten.

Stk. 3. Vidnefritagelse som nævnt i stk. 1 og 2 gælder også andre, der i kraft af deres tilknytning til skriftet eller dets fremstilling eller deres tilknytning til radio- og fjernsynsforetagendet eller til fremstillingen af vedkommende udsendelse har fået kendskab til kildens, forfatterens eller den medvirkendes identitet.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelser for de massemedier, der er omfattet af § 1, nr. 3, i medieansvarsloven.

Stk. 5. Angår sagen en lovovertrædelse, som er af alvorlig karakter, og som efter loven kan medføre straf af fængsel i 4 år eller derover, kan retten dog pålægge de i stk. 1-4 nævnte personer vidnepligt, såfremt vidneførslen må antages at have afgørende betydning for sagens opklaring og hensynet til opklaringen klart overstiger massemediernes behov for at kunne beskytte deres kilder.

Stk. 6. Retten kan ligeledes pålægge de i stk. 1-4 nævnte personer vidnepligt, hvis sagen angår en overtrædelse af straffelovens §§ 152-152 c. Dette gælder dog ikke, hvis det må antages, at forfatteren eller kilden har villet afdække forhold, hvis offentliggørelse er af samfundsmæssig betydning.

§ 173. Retten vejleder, såfremt omstændighederne giver grund dertil, vidnet om indholdet af bestemmelserne i §§ 169-172.

Stk. 2. Afgives forklaring i de i §§ 169-172 nævnte tilfælde, påser retten, at særligt hensyn tages til vidnet eller den, der har krav på hemmeligholdelse. Retten kan i dette øjemed bestemme, at dørene skal lukkes, medens forklaringen afgives, eller forbyde offentlig gengivelse af forklaringen.

§ 174. Vidneforklaring afgives for den ret, ved hvilken sagen behandles. Retten kan dog beslutte, at vidneforklaring i stedet skal afgives for den byret, hvor det findes mest hensigtsmæssigt.

§ 175. Indkaldelse til at møde som vidne udstedes, hvor ikke andet er bestemt, af den ret, for hvilken vidneforklaringen skal afgives. Indkaldelsen skal forkyndes for vidnet. Udstedes indkaldelsen af retten, lader denne indkaldelsen forkynde på grundlag af de oplysninger, som vedkommende part har givet.

Stk. 2. Indkaldelsen skal indeholde:

- 1) fornøden betegnelse af vidnet,
- 2) angivelse af indkaldelsens øjemed,
- 3) angivelse af den ret, for hvilken der skal vidnes,
- 4) angivelse af tid og sted for mødet,
- 5) oplysning om, hvilket varsel vidnet har krav på,
- 6) oplysning om virkningerne af udeblivelse.

Stk. 3. I borgerlige sager er varslet en uge. I straffesager tilkommer der vidnet aftens varsel, hvortil lægges to døgn, såfremt afstanden til mødestedet er over 30 km.

Stk. 4. Retten kan fastsætte andet varsel eller pålægge vidnet at møde straks.

§ 176. Retten kan pålægge enhver, som er til stede i et retsmøde eller i umiddelbar nærhed af mødestedet, straks at afgive vidneforklaring. Det kan pålægges tilstedeværende vidner at møde til ny tid.

§ 177. Vidnet skal forblive på det sted, hvor retsmødet holdes, indtil mødet er sluttet, medmindre retten træffer anden bestemmelse.

§ 178. Udebliver et vidne uden lovligt forfald eller uden i tide at have meldt sit forfald, eller forlader vidnet i strid med § 177 det sted, hvor retsmødet holdes, eller vægrer vidnet sig uden lovlig grund ved at svare, kan retten:

- 1) pålægge vidnet en bøde,
- 2) lade vidnet afhente ved politiet,
- 3) tilpligte vidnet at erstatte de udgifter, som vidnet har forårsaget,
- 4) pålægge vidnet en løbende bøde, i samme sag dog ikke for længere tidsrum end 6 måneder, uafbrudt eller sammenlagt,
- 5) lade vidnet tage i forvaring ved politiets foranstaltning eller lade vidnet undergive en af de i § 765 nævnte foranstaltninger, indtil fremstilling for retten til afgivelse af vidneforklaring kan finde sted eller vidnet indvilliger i at svare, dog ikke ud over 6 måneder i samme sag, uafbrudt eller sammenlagt.

Stk. 2. Afgørelse om anvendelse af tvangsmidler imod vidnet træffes af den ret, for hvilken vidnet er indkaldt til at møde. Afgørelsen, der træffes ved kendelse, kan omgøres af retten. Kendelse, hvorved bøde eller erstatning er pålagt et fraværende vidne, skal forkyndes for den pågældende. Begæring om omgørelse af en sådan afgørelse skal fremsættes i det første retsmøde, i hvilket vidnet møder, eller, hvis vidnet ikke senere møder, inden 14 dage efter, at afgørelsen er forkyndt for vidnet eller kommet til hans kundskab.

Stk. 3. Tager politiet i medfør af stk. 1, nr. 5, et vidne i forvaring, og kan fremstilling for retten til afgivelse af vidneforklaring ikke ske inden 24 timer efter pågribelsen, giver politiet snarest muligt og senest inden samme frist retten meddelelse om, at vidnet er taget i forvaring.

§ 179. Et vidne kan ikke undlade at møde for retten, fordi han mener sig berettiget til at nægte at afgive forklaring i sagen.

§ 180. Vidnet skal om fornødent opfriske sin viden om sagen, inden han møder i retten, f. eks. ved at efterse regnskabsbøger, breve eller optegnelser eller ved at bese genstande, hvortil han uden omkostning eller besvær har adgang. Efterkommer vidnet ikke denne pligt, finder reglerne i § 178 tilsvarende anvendelse.

§ 181. Inden vidnet afhøres, forvisser retten sig om vidnets identitet og om, at intet er til hinder for vidneforklaringens afgivelse. Retten pålægger derefter alvorligt vidnet at tale sandhed og gør vidnet bekendt med strafansvaret for afgivelse af falsk forklaring.

§ 182. Hvert vidne afhøres for sig. Et vidne må ikke påhøre forklaringer af andre vidner, syns- og skøns mænd eller parter, medmindre andet bestemmes af retten.

§ 183. Vidnet afhøres først af den part, som har begæret ham ført. Modparten har derefter adgang til at afhøre vidnet, hvorpå parten kan rette de spørgsmål til vidnet, som modafhøringen har givet anledning til. Retten kan tillade fremsættelse af yderligere spørgsmål eller genoptagelse af afhøringen.

Stk. 2. Retten kan stille spørgsmål til vidnet. Retten kan overtage afhøringen, såfremt parternes afhøring af vidnet sker på utilbørlig måde eller på en måde, som strider mod bestemmelsen i § 184, stk. 1, eller omstændighederne i øvrigt gør det påkrævet.

Stk. 3. Retten bestemmer, hvordan og ved hvem afhøring af børn under 15 år skal ske. Den kan tilkalde en repræsentant for kommunalbestyrelsen eller en anden egnet person til at yde bistand under afhøringen. Retten kan tillægge den pågældende godtgørelse efter reglerne i § 188, stk. 1.

§ 184. Afhøringen skal ske på en sådan måde, at den er egnet til at fremkalde en tydelig og sandfærdig forklaring.

Stk. 2. Vidnet skal så vidt muligt have adgang til at udtale sig i sammenhæng. Det bør fremgå af forklaringen, om den støtter sig på vidnets egen iagttagelse.

Stk. 3. Retten afgør, om vidnet under afhøringen må benytte medbragte notater eller andre hjælpemidler.

§ 185. Bevisførelse om et vidnes almindelige troværdighed må kun finde sted på den måde og i den udstrækning, som retten bestemmer. Spørgsmål om, hvorvidt vidnet er under tiltale eller har været straffet, stilles og besvares skriftligt. Kun retten og parterne gøres bekendt med svaret.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1, 1. pkt., finder tilsvarende anvendelse med hensyn til bevisførelse om den forurettedes tidligere seksuelle adfærd i sager vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 216, 217 eller 218, stk. 2, samt §§ 224 eller 225, jfr. §§ 216, 217 eller 218, stk. 2. En sådan bevisførelse kan kun tillades, hvis den kan antages at være af væsentlig betydning for sagen.

§ 186. Vidneforklaring under domsforhandling optegnes i retsbogen i det omfang, retten bestemmer. Retten bør herved tage hensyn til ønsker fra parter eller vidner og til, om optegnelsen kan antages at få betydning under fornyet prøvelse af sagen.

Stk. 2. I øvrigt optegnes hovedindholdet af vidneforklaringen. De vigtigste udtalelser gengives så vidt muligt med vidnets egne ord.

§ 187. Tvistigheder under vidneførsel afgøres efter begæring ved kendelse.

§ 188. Justitsministeren fastsætter regler om godtgørelse til vidner og til personer, der efter indkaldelse har afgivet forklaring til politiet. Den godtgørelse, et vidne har krav på, eller, hvis den ikke kan beregnes nøjagtigt, et passende forskud herpå skal tilbydes betalt samtidig med indkaldelsens forkyndelse.

§ 189. Såfremt hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til opklaring af alvorlige forbrydelser taler derfor, kan retten eller politiet pålægge en person, der er afhørt som vidne, tavshedspligt med hensyn til hans viden om sagen.

Stk. 2. Pålægget bortfalder, når sagen er afsluttet. Pålægget kan forinden ophæves af retten eller politiet. Politiets nægtelse af at ophæve et pålæg skal efter begæring forelægges retten. Den pågældende skal gøres bekendt med adgangen hertil.

Stk. 3. Overtrædelse af pålægget straffes med bøde eller hæfte.

§ 190. Reglerne i denne lov finder anvendelse på vidneafhøring efter begæring af udenlandske myndigheder. En anmodning om iagttagelse af en særlig form eller fremgangsmåde bør så vidt muligt imødekommes, medmindre dette vil være åbenbart uforeneligt med landets retsorden.

§§ 191-195. (Ophævet).

Kapitel 19

Syn og skøn

§ 196. Når der i en borgerlig sag fremsættes begæring om optagelse af syn og skøn, og begæringen af retten tages til følge, såvel som når i en straffesag de i § 823 nævnte betingelser foreligger, udmelder retten ved et udmeldelsesdekret en eller flere syns- eller skønsmænd. Dersom den, der skal tilkaldes, har en almindelig offentlig bemyndigelse til foretagelsen af vedkommende syn eller skøn, sker i straffesager tilkaldelsen ved rettens til ham rettede begæring.

Stk. 2. Personer, som bor uden for vedkommende rets embedsområde, kan kun udmeldes af denne, når det er oplyst, at de er villige til at efterkomme udmeldelsen, eller når det findes nødvendigt, enten fordi der inden for retskredsen ikke findes sagkyndige personer, som kan benyttes, eller fordi den ting, der er genstand for forretningen, er uden for retskredsen.

§ 197. Kun personer, der er uberygtede, kan udmeldes til syns- eller skønsmænd, hvorhos personer, der ville være udelukkede fra at handle som dommere i sagen ifølge § 60, stk. 1, nr. 1 og 2, under ingen omstændigheder må tilkaldes som syns- eller skønsmænd, og de øvrige i § 60 nævnte personer kun, for så vidt det ikke er muligt at finde andre lige så gode.

Stk. 2. Til at foretage syn og skøn kan kvinder udmeldes lige så vel som mænd. Alt, hvad der i denne og andre love er bestemt om syns- eller skønsmænd, finder tilsvarende anvendelse på kvinder.

§ 198. Enhver, der er pligtig at vidne, er også pligtig at modtage udmeldelse som syns- eller skønsmænd.

Stk. 2. Statens embedsmænd og bestillingsmænd fritages for udmeldelse, når de ved skrivelse fra de dem foresatte myndigheder oplyser, at de ikke har den fornødne tid, eller at forretningens foretagelse i øvrigt kommer i strid med deres offentlige pligter. Personer, for hvem syns- eller skønforretningens udførelse ville medføre stort besvær eller ulempe, bør, for så vidt omstændighederne tillader det, forskånes for udmeldelse. Det samme gælder om den, der har fyldt 65 år.

§ 199. For så vidt personer er beskikkede med almindelig bemyndigelse til foretagelsen af visse syn eller skøn, bør andre kun udmeldes hertil, når henvendelse til hine ville medføre en forhaling, hvorved øjemedet kunne forspildes, eller når andre særegne grunde gør det tilrådeligt.

Stk. 2. Til forretninger, ved hvilke der udkræves særegen indsigt eller færdighed, bør i reglen kun udmeldes mænd, der ifølge offentlig stilling eller livserhverv eller dog ifølge offentlig aflagte prøver må anses for duelige hertil.

§ 200. Enhver af parterne kan gøre henstilling til retten om valget af syns- eller skønsmændene, men retten er ikke bundet herved. Retten bør forinden udmeldelsen meddele parterne hvilke personer, der agtes udmeldte, og give dem adgang til at udtale sig om disse. Denne regel kan i straffesager tilsidesættes, når omstændighederne ikke tillader dens iagttagelse.

Stk. 2. Indsigelser, der ikke gøres gældende straks ved udmeldelsen, kan i borgerlige sager kun tages i betragtning, når parten oplyser, at han uden brøde fra sin side har været ude af stand til at fremsætte dem tidligere. Den part, der agter at fremsætte sådanne indsigelser, har inden en uge efter udmeldelsen at indkalde modparten til et møde for den ret, der har foretaget udmeldelsen, og i dette at fremsætte sine indsigelser. Rettens kendelse kan, når den tager indsigelserne til følge, ikke påklages; nægter den at tage indsigelserne til følge, kan der finde kære sted over dens afgørelse.

§ 201. I borgerlige sager må det i udmeldelsesdekretet tydeligt angives, hvad der er forretningens genstand og øjemed.

Stk. 2. I straffesager foretages den til et syn eller skøn fornødne besigtigelse under et retsmøde - der efter omstændighederne bliver at foretage uden for det sædvanlige tingsted medmindre synet eller skønnet udkræver fortsat iagttagelse eller undersøgelse, eller besigtigelse under et retsmøde af anden grund, såsom af sømmelighedshensyn, findes uhensigtsmæssig eller ufornuften, i hvilket tilfælde retten kan overlade mændene at foretage eller fortsætte deres besigtigelse uden for retsmøde. I sådant tilfælde bliver der i

udmeldelsesbeslutningen eller begæringen eller under møde inden retten at give dem sådan meddelelse om synets eller skønnets genstand og øjemed, som i første stykke nævnt, samt sådan anden anvisning, som måtte udkræves. Skal mændene afgive skriftlig erklæring, bliver der i udmeldelsesbeslutningen eller begæringen eller i en tilførsel til retsbogen, hvoraf udskrift overgives dem, at forelægge dem bestemte spørgsmål til besvarelse.

Stk. 3. Vil foretagelsen af et syn eller skøn medføre tilintetgørelse eller forandring af dets genstand, bør så vidt muligt en del af denne holdes uden for undersøgelsen. Lader dette sig ikke gøre, bør syns- eller skønsmændenes antal ikke være under to.

Stk. 4. De gældende regler om obduktionsforretninger bliver fremdeles stående ved magt.

§ 202. (Ophævet).

§ 203. Udmeldelsesdekretet bliver uden ophold at forkynde for de udmeldte i overensstemmelse med de for vidner givne regler.

Stk. 2. I borgerlige sager skal syns- og skønsmændene give parterne underretning om, når og hvor forretningen foregår, ligesom de også har at meddele parterne genpart af den skriftlige forretning (§ 204) eller dog at give dem adgang til at gøre sig bekendt med den senest 3 dage forinden afhjemlingen.

Stk. 3. Klage over syns- og skønsmænds fremgangsmåde ved deres forretning fremsættes for den ret, for hvilken afhjemlingen skal ske. Denne kan pålægge dem at omgøre eller fuldstændiggøre forretningen.

§ 204. Syns- og skønsmænd afgiver deres forklaring ved en skriftlig, til retten stilet, af mændene underskreven erklæring. Dog kan retten med hensyn til forklaring, som skal afgives under domsforhandlingen i straffesager, frafalde krav om skriftlig afgivelse. Yderligere forklaring kan afæskes dem inden retten; findes erklæringen mangelfuld, kan derhos retten pålægge dem at omgøre eller fuldstændiggøre den i en yderligere skriftlig erklæring. Vedrører manglerne erklæringens affattelse, bør retten yde mændene fornøden bistand til deres afhjælpning. Sådan bistand kan også, når mændene ønsker det, og omstændighederne i øvrigt taler derfor, ydes inden det retsmøde, i hvilket afhjemlingen finder sted. Herom skal der da senest i dette retsmøde meddeles parterne underretning.

Stk. 2. Er erklæringen afgivet af et dertil beskikket kollegium, bør møde i retten, hvor sådant skal finde sted, som regel ikke fordres af flere end et af dets medlemmer eller, hvor der er meningsforskel, af et medlem for hver af de meninger, hvori kollegiet har delt sig; dette udpeger selv de medlemmer, som skal give møde. Hvor erklæring afgives af to eller flere syns- eller skønsmænd, bør, hvis mændene ikke er enige, hver enkelt mening fremgå af erklæringen.

Stk. 3. Afhørelse af syns- og skønsmænd sker efter reglerne om afhørelse af vidner; dog kan mændene som regel overvære hverandres såvel som vidners afhørelse, og det kan af retten tilstedes dem at rådføre sig med hverandre, forinden de svarer.

§§ 205-208. (Ophævet).

§ 209. De om vidner givne regler skal med de lempelser, der følger af forholdets natur, anvendes på syns- og skønsmænd, for så vidt ovenstående forskrifter ikke er til hinder derfor.

§ 210. At syn eller skøn har fundet sted, udelukker ikke fornyet syn eller skøn over samme genstand ved de samme eller, når retten finder det hensigtsmæssigt, andre mænd.

§ 211. Efter rettens nærmere bestemmelse tilkommer der syns- og skønsmændene vederlag for forretningens udførelse og møde i retten samt godtgørelse for afholdte udlæg.

§ 212. (Ophævet).

Kapitel 19 a

Søforklaringer

§ 213. Søforklaring afgives i de i søloven nævnte tilfælde, samt hvor der fremsættes begæring herom af fører eller reder for udenlandsk skib eller af myndighederne i skibets hjemland.

Stk. 2. Til det retsmøde, hvori søforklaringen skal afgives, indkaldes skibsføreren og de personer, der antages at kunne give oplysning i sagen. Indkaldelse af skibsmandskab kan ske gennem skibsføreren. Ejere af skib og ladning, assurandører og andre, som kan have interesser at varetage ved søforklaringen, underrettes så vidt muligt om retsmødet.

Stk. 3. Retten giver politimesteren meddelelse om begæringen om afgivelse af søforklaring og giver ham adgang til at gøre sig bekendt med begæringen og de dokumenter, der ledsager den. Retten giver endvidere politimesteren underretning om retsmøder i sagen.

§ 213 a. Retten bør søge at fjerne uklarhed, tvetydighed eller ufuldstændighed i de afgivne forklaringer og uoverensstemmelse med de i øvrigt foreliggende oplysninger. Retten kan indkalde yderligere vidner og kan opfordre de mødende til at lade foretage syn og skøn eller andre skridt til oplysning af sagen. Politimesteren har adgang til at gøre sig bekendt med sagens akter og stille supplerende spørgsmål til de afhørte.

Stk. 2. Bestemmelserne i kap. 18 om vidneforklaring i borgerlige sager finder i øvrigt med de fornødne lempelser anvendelse på indkaldelse til og afgivelse af søforklaring.

Stk. 3. Af forklaringerne optages efter retsformandens nærmere bestemmelse et protokollat, som oplæses. Bemærkning om protokollatets godkendelse optages i retsbogen.

§ 213 b. Hvis søforklaring angående skibssammenstød, jfr. herved sølovens § 223 a, ikke afgives på samme tidspunkt for begge skibes vedkommende, kan retten på begæring af rederen eller skibsføreren for det skib, for hvilket søforklaring først afgives, beslutte, at retsmødet skal holdes for lukkede døre, og at kun repræsentanter for det offentlige og for rederen må være til stede. Bestemmelserne i §§ 30 og 31 finder tilsvarende anvendelse. Pligten til at hemmeligholde forhandlingerne bortfalder dog, når søforklaring er afgivet vedrørende det andet skib.

Stk. 2. Når søforklaring er afgivet for lukkede døre i henhold til stk. 1, må der, indtil søforklaring er afgivet vedrørende det andet skib, kun meddeles udskrift af retsbogen og sagens dokumenter til det offentlige og rederen.

Kapitel 20

Rettens rådslagninger og afgørelser

§ 214. Domme, kendelser og andre beslutninger af en ret, der ikke beklædes af en enkelt dommer, og som ikke hører til de beslutninger, rettens formand kan træffe, vedtages ved afstemning efter forudgående rådslagning. For afstemningsordenen fastsætter retten selv de fornødne regler. Retten kan bestemme sådanne forandringer i disse, som den til enhver tid måtte anse for hensigtsmæssige. Dog skal formanden altid stemme sidst og domsmænd altid først og således, at den yngre domsmand stemmer før den ældre. Formanden forestår rådslagningen og afstemningen og samler stemmerne. Afstemningen sker mundtlig; de afgivne stemmer indføres udtogsvis i en stemmegivningsbog. Enhver har ret til at påse, at hans stemme gengives rigtigt. I straffesager, der behandles ved byret under domsmænds medvirken, skal dommeren, når tiltalte mod hans stemme dømmes skyldig i et strafbart forhold, gøre bemærkning om afstemningen til retsbogen.

Stk. 2. Rettens rådslagninger og afstemninger må ikke overværes af tilhørere med undtagelse af protokolføreren, jfr. endvidere § 6, stk. 3, 2. pkt., og § 18, stk. 2, 5. pkt. Dog kan retten i særlige tilfælde tillade andre at være til stede.

Stk. 3. I en sags afgørelse kan ingen dommer, domsmand eller nævning deltage, som ikke har overværet de mundtlige forhandlinger i deres helhed. Såfremt en dommer, en nævning eller en domsmand i en nævningesag eller i en domsmandssag ved landsret får forfald eller af andre grunde må fratræde efter, at domsforhandling er begyndt, kan forhandlingen fortsætte, såfremt dog højst een dommer og een nævning eller een domsmand mangler.

§ 215. (Ophævet).

§ 216. For enhver afgørelse i en af flere medlemmer bestående ret skal der være stemmeflerhed. Ved lige stemmetal gør formandens stemme udslaget. I afstemninger, i hvilke domsmænd deltager, gælder dog med hensyn til skyldspørgsmålet og strafudmålingen ved lige stemmetal det for tiltalte gunstigste resultat. Kræver afgørelsen afstemning over flere punkter, er de medlemmer, som har befundet sig i mindretal, pligtige at deltage i de senere afstemninger, for så vidt det modsatte ikke særlig er bestemt.

Stk. 2. Danner der sig i en straffesag om det samme spørgsmål flere end to forskellige meninger, af hvilke ingen er i flertal, bliver de for tiltalte ugunstigste stemmer regnet sammen med de nærmeste mindre ugunstige, indtil der udkommer stemmeflerhed.

Stk. 3. Er der uenighed om, hvilken mening der er den ugunstigste for tiltalte, bliver der afstemt særskilt herom. Under denne afstemning gør ved lige stemmetal formandens stemme altid udslaget.

Stk. 4. Særskilt afstemning finder ligeledes sted, når der opstår meningsforskel om, hvorledes spørgsmålene skal stilles, eller om afstemningens resultat.

Stk. 5. Den vedtagne afgørelse føres i pennen af rettens formand eller af den af de i afgørelsen samstemmende dommere, hvem dette hverv af formanden overdrages. I sager, i hvilke domsmænd medvirker, skal alle i sagen deltagende medlemmer af retten være til stede, når afgørelsens ordlyd vedtages, og ved deres underskrift i stemmegivningsbogen bekræfte en i denne bog indført kort gengivelse af det passerede.

§ 217. Rettens afgørelser sker ved kendelse i de tilfælde, hvor denne form er særlig foreskrevet.

§ 218. Domme og kendelser skal ledsages af grunde. Andre beslutninger af retten eller rettens formand behøver ikke at begrundes, medmindre sådant særligt er foreskrevet. I højesteretssager samt i borgerlige landsretssager, der behandles uden medvirken af sagkyndige dommere, jfr. § 6, stk. 4, og § 6 a, stk. 1, skal dommen eller kendelsen indeholde oplysning om de forskellige meninger under afstemningen vedrørende såvel resultatet som begrundelsen med angivelse af de pågældende dommeres navne.

Stk. 2. Den i rettens afgørelse af en borgerlig sag givne fremstilling af parternes mundtlige angivelser og ytringer under sagens behandling afgiver fuldt bevis for disse, for så vidt ikke modbevis imod den føres.

§ 219. Rettens afgørelse træffes snarest muligt, efter at den pågældende forhandling er til ende. Kan i en straffesag afsigelsen ikke finde sted samme dag, skal dog dom afsiges senest inden en uge og, hvor nævninger har medvirket, senest dagen efter. Det sidste gælder også om kendelser i straffesager.

Stk. 2. Afsigelsen af en dom foregår ved, at domsslutningen, efter at hele dommen er skriftligt udarbejdet, oplæses i et retsmøde.

Stk. 3. Dersom det ikke ved optagelsen af en borgerlig sag tilkendegives, når dommen eller kendelsen vil blive afsagt, skal parterne og efter omstændighederne vidner og syns- eller skønsmænd tilsiges til at høre den afsagt. Er den pågældende ikke således sat i kendskab om afsigelsestiden, regnes for hans vedkommende de ellers fra afsigelsen løbende processuelle frister først fra dommens eller kendelsens forkyndelse for ham.

Stk. 4. I straffesager bør tiltalte, hvis han er fængslet, bringes til stede ved dommens afsigelse. Er dommen fældende, og er tiltalte ikke til stede ved afsigelsen, bliver udskrift af dommen at forkynde for ham; i andre tilfælde meddeles der ham på begæring udskrift uden betaling. Af alle domme tilstilles der statsadvokaten udskrift. Ved afsigelsen eller forkyndelsen af en fældende dom bliver det at betyde domfældte, inden hvilken frist og på hvilken måde han kan fremsætte meddelelse om anke. Er der under sagen nedlagt påstand på erstatning, finder reglen i stk. 3 tilsvarende anvendelse.

§ 220. Stadfæstelse af en indanket dom kan gives enten i henhold til de i samme anførte grunde eller i henhold til ny begrundelse.

Stk. 2. I overordnet rets dom skal det altid anføres, ved hvilken ret den indankede dom er afsagt.

§ 221. Retten kan til enhver tid i embeds medfør eller ifølge begæring berigtige skrivefejl, som er indløbet i henseende til ord, navne eller tal, blotte regnefejl samt sådanne fejl og forglemmelser, som alene vedrører udfærdigelsens form.

Stk. 2. Fremdeles kan den også, når begæring derom fremkommer inden ankefristens udløb, og efter at der er givet parterne og i straffesager tillige forsvareren lejlighed til at ytre sig derom, berigtige den i afgørelsen af en borgerlig sag indeholdte fremstilling af parternes mundtlige angivelser og ytringer eller den i afgørelsen af en straffesag indeholdte fremstilling af sagens faktiske sammenhæng, for så vidt fremstillingen erkendes at lide af fejl, bestående i forbigåelser, uklarheder eller modsigelser, men derimod ikke i øvrigt foretage forandringer enten i begrundelsen eller resultatet. Beslutning angående slige berigtigelser træffes, og meddelelse om dem sker efter de samme regler, som gælder for den oprindelige afgørelse.

Stk. 3. Den i henhold til rettens beslutning berigtigede afgørelse træder i alle henseender i stedet for den oprindelige. Beslutningen angående berigtigelse er ikke genstand for anke eller kære.

§ 222. Kendelser af procesledende karakter og beslutninger kan omgøres, når nye oplysninger foreligger, samt når retten i øvrigt finder det hensigtsmæssigt.

§ 223. (Ophævet).

§ 223 a. Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser, hvorefter afgørelser af udenlandske domstole og myndigheder om borgerlige krav og udenlandske offentlige

forlig om sådanne krav skal have bindende virkning her i riget, når anerkendelsen ikke vil være åbenbart uforenelig med landets retsorden.

§ 223 b. Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser om, at der ikke kan kræves legalisering, bekræftelse m.v. af offentlige dokumenter, der er udfærdiget af domstole eller myndigheder i et andet land.

Stk. 2. Justitsministeren kan endvidere fastsætte bestemmelser om fremgangsmåden ved besvarelse af henvendelser fra udlandet om ægtheden af offentlige dokumenter, der angives at være udfærdiget af danske domstole eller andre offentlige myndigheder.

Tredje bog. Den borgerlige retspleje

Første afsnit. Almindelige bestemmelser

Kapitel 21

Saglig kompetence

§ 224. Borgerlige retssager behandles i 1. instans ved byret, medmindre andet er bestemt i denne eller anden lov.

§ 225. Ved landsret behandles i 1. instans sager om prøvelse af afgørelser truffet af et ministerium eller en central statslig klageinstans, der har den øverste administrative kompetence til at træffe afgørelser i sager mellem det offentlige og private. Dette gælder dog ikke de i kapitel 43 a og 43 b omhandlede sager.

Stk. 2. Parterne kan vedtage, at sager, der efter stk. 1 er landsretssager, skal behandles ved byret.

§ 226. Byretten kan med undtagelse af de i stk. 2 og 3 nævnte sager efter begæring af en part henvise en sag til behandling ved landsret, såfremt

- 1) sagen er af principiel karakter,
- 2) sagens udfald kan få væsentlig betydning for andre end parterne,
- 3) sagen har særlig indgribende betydning for en part,
- 4) sagen rejser af eller mod en offentlig myndighed eller institution,
- 5) sagen rejser spørgsmål om anvendelse af fællesmarkedsret eller fremmed ret eller
- 6) sagen efter indhentet udtalelse fra landsretten findes mest hensigtsmæssigt at kunne behandles i forbindelse med en anden sag, der verserer ved landsretten.

Stk. 2. Reglerne i stk. 1 gælder ikke for de i kapitel 42, 42 a, 43, 43 a, 43 b og 44 omhandlede sager.

Stk. 3. Byretten kan efter begæring af en part henvise sager, der opstår af ansættelsesforhold mellem arbejdsgivere og deres ansatte, til behandling ved Sø- og Handelsretten i København, såfremt fagkundskab til sø- og handelsforhold skønnes at være af betydning for sagens afgørelse og henvisningen er begrundet i en eller flere af bestemmelserne i stk. 1, nr. 1-5.

Stk. 4. Begæring om henvisning efter stk. 1 og 3 skal så vidt muligt fremsættes i 1. retsmøde eller, såfremt sagen forberedes skriftligt, før skriftvekslingens slutning. Retten kan dog i særlige tilfælde henvise sagen efter en begæring, der fremsættes senere, men dog inden domsforhandling er begyndt.

Stk. 5. Afgørelse af, om sagen skal henvises eller ikke, træffes ved kendelse. En kendelse, hvorved sagen henvises, kan ikke indbringes for højere ret.

§ 227. Sager om krav, der har en økonomisk værdi over 500.000 kr., skal henvises til behandling ved landsret, såfremt en af parterne begærer det. Reglerne i § 226, stk. 4 og 5, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Sagsøger kan endvidere anlægge de i stk. 1 nævnte sager ved landsretten.

§ 228. Sagens værdi bestemmes efter påstanden i stævningen. Omfatter påstanden flere krav fra samme part, er sagens værdi den samlede værdi af disse krav. Renter, sagsomkostninger og værdien af en modydelse, hvoraf krav måtte være betinget, medregnes ikke.

Stk. 2. Angår påstanden en ydelse, der skal betales et ubestemt antal gange, beregnes værdien ved at multiplicere ydelserne pr. år med 10. Angår påstanden en ydelse, der skal betales et bestemt antal gange, beregnes værdien ved at multiplicere ydelsen pr. gang med antallet af gange, ydelsen skal betales. Værdien kan dog ikke overstige ydelserne pr. år multipliceret med 10. Er ydelserne ikke af samme størrelse, lægges ydelserne for det sidste år inden sagens anlæg til grund for beregningen.

§ 229. Kan sagens værdi ikke bestemmes på grundlag af påstanden i stævningen, men angår sagen dog krav af økonomisk værdi, skal sagsøgeren anslå værdien så nøjagtigt som muligt. Om fornødent ansætter retten værdien ved et skøn.

§ 230. Udvides påstanden i en sag om krav af økonomisk værdi, der er anlagt ved byret, ud over den i § 227 nævnte grænse, henvises sagen efter en af parternes begæring til fortsat behandling ved landsretten. Reglerne i § 226, stk. 4 og 5, finder tilsvarende anvendelse.

§ 231. (Ophævet).

§ 232. Retten påser af egen drift, at den har saglig kompetence til at behandle sagen.

Stk. 2. Har retten ikke saglig kompetence til at behandle sagen eller et af de rejste krav, henviser den sagen eller kravet til afgørelse ved rette domstol, såfremt sagen eller kravet hører under en almindelig domstol eller boligret. Retten kan dog beslutte at færdigbehandle sagen, såfremt kompetencespørgsmålet først kommer til afgørelse under sagens gang.

Stk. 3. Afgørelse om henvisning træffes ved kendelse. Er retten ikke kompetent, og kan henvisning ikke ske, afviser retten sagen ved dom.

§§ 233-234. (Ophævet).

Kapitel 22

Stedlig kompetence

§ 235. Retssager anlægges ved sagsøgtes hjemting, medmindre andet er bestemt ved lov.

Stk. 2. Hjemtinget er i den retskreds, hvor sagsøgte har bopæl. Har sagsøgte bopæl i flere retskredse, er hjemtinget i enhver af dem.

Stk. 3. Har sagsøgte ingen bopæl, er hjemtinget i den retskreds, hvor han opholder sig.

Stk. 4. Har sagsøgte hverken bopæl eller kendt opholdssted, er hjemtinget i den retskreds, hvor han sidst har haft bopæl eller opholdssted.

§ 236. Danske statsborgere, der er bosat i udlandet uden tillige at have bopæl i Danmark, og som ikke er undergivet bopælslandets domsmyndighed, har hjemting i København.

§ 237. Sager mod personer, der driver erhvervmæssig virksomhed, kan, når sagen vedrører virksomheden, anlægges ved retten på det sted, hvorfra virksomheden udøves.

§ 238. Selskaber, foreninger, private institutioner og andre sammenslutninger, der kan optræde som part i retssager, har hjemting i den retskreds, hvor hovedkontoret ligger, eller, hvis et sådant ikke kan oplyses, i den retskreds, hvor et af bestyrelsens eller direktionens medlemmer har bopæl.

Stk. 2. Sager mod de i stk. 1 nævnte sammenslutninger, der driver erhvervsvirksomhed uden for hjemtinget, kan, når sagen vedrører virksomheden, anlægges ved retten på det sted, hvorfra virksomheden udøves.

Stk. 3. Sager, der vedrører sammenslutningen, og som rejses af sammenslutningen mod de enkelte medlemmer eller opstår imellem disse, kan anlægges ved sammenslutningens hjemting.

Stk. 4. Sager om erstatning mod stiftere, bestyrelsesmedlemmer og direktører i de i stk. 1 nævnte sammenslutninger kan anlægges ved sammenslutningens hjemting.

§ 239. Kommuner har hjemting i den retskreds, hvor hovedkontoret ligger.

§ 240. Staten har hjemting i den retskreds, hvor den myndighed, som stævnes på statens vegne, har kontor.

§ 241. Sager vedrørende rettigheder over fast ejendom, kan anlægges ved retten på det sted, hvor ejendommen ligger.

§ 242. Sager om kontraktsforhold kan anlægges ved retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse på pengekrav, medmindre kravet er opstået under ophold i retskredsen under sådanne omstændigheder, at det skulle opfyldes, inden stedet forlades.

§ 243. Sager, hvorunder der påstås straf, erstatning eller oprejsning i anledning af retskrænkelser, kan anlægges ved retten på det sted, hvor retskrænkelsen er foregået.

§ 244. I sager om forbrugeraftaler, som ikke er indgået ved personlig henvendelse på den erhvervsdrivendes faste forretningssted, kan forbrugeren anlægge sag mod den erhvervsdrivende ved sit eget hjemting.

§ 245. Parterne kan aftale, ved hvilken af flere ligeartede retter sagen skal anlægges.

Stk. 2. I sager om forbrugeraftaler er en forudgående aftale om værneting ikke bindende for forbrugeren.

§ 246. Sager mod personer, selskaber, foreninger, private institutioner og andre sammenslutninger, der ikke har hjemting i Danmark, kan anlægges her i landet, for så vidt nogen ret efter bestemmelserne i §§ 237, 238, stk. 2, 241, 242, 243 og 245 kan anses som værneting i sagen. I sager om forbrugeraftaler kan forbrugeren anlægge sag mod de i 1. pkt. nævnte personer og sammenslutninger ved sit eget hjemting, såfremt fremsættelsen af særligt tilbud eller reklamering i Danmark er gået forud for aftalens indgåelse og forbrugeren her i landet har foretaget de dispositioner, der er nødvendige til indgåelse af aftalen.

Stk. 2. Kan ingen ret efter stk. 1 anses som værneting i sagen, kan sager vedrørende formueretsforhold mod de i stk. 1 nævnte personer anlægges ved retten på det sted, hvor de ved stævningens forkyndelse opholder sig.

Stk. 3. Sager vedrørende formueretsforhold mod de i stk. 1 nævnte personer og sammenslutninger kan endvidere, hvis der ikke er værneting efter reglen i stk. 1, anlægges ved retten på det sted, hvor den pågældende person eller sammenslutning på tidspunktet for sagens anlæg har gods, eller hvor det gods, kravet angår, befinder sig på tidspunktet for sagens anlæg. Afværges arrest i gods gennem sikkerhedsstillelse,

betragtes sikkerhedsstillelsen som gods, der befinder sig på det sted, hvor arrestbegæringen er eller i givet fald skulle være indgivet.

§ 246 a. Sager om stadfæstelse af arrest i et skib og om den fordring, for hvilken arresten er gjort, kan anlægges ved retten på det sted, hvor arresten er foretaget eller ville være foretaget, hvis den ikke var afværget ved sikkerhedsstillelse.

§ 247. I sager, der er omfattet af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, med senere ændringer, anvendes konventionens værnetingsregler, jf. lov om EF-domskonventionen m.v. Dette gælder dog ikke sager, der anlægges ved det i § 246 a nævnte værneting, og som er omfattet af konventionen af 10. maj 1952 om arrest i søgående skibe.

Stk. 2. Hvor der ikke efter dansk lovgivning i øvrigt er værneting for en sag, der efter den i stk. 1 nævnte konvention skal eller kan anlægges her i landet, anlægges sagen ved sagsøgerens hjemting eller, såfremt sagsøgeren ikke har hjemting her i landet, ved Københavns byret eller østre landsret.

§ 248. Retten påser af egen drift, om sagen er indbragt for rette værneting. Fremsætter sagsøgte ikke indsigelse mod rettens kompetence i svarskriftet eller, hvis sagen ikke forberedes skriftligt, i det 1. retsmøde under forberedelsen, anses retten for rette værneting.

Stk. 2. Er sagen anlagt ved en ret, som ikke er rette værneting til at behandle sagen eller et af de rejste krav, henviser retten om muligt sagen eller kravet til afgørelse ved rette domstol. Afgørelse om henvisning træffes ved kendelse. Kan henvisning ikke ske, afviser retten sagen ved dom.

Kapitel 23

Sammenlægning og adskillelse af krav

§ 249. Sagsøgeren kan under een sag fremsætte flere krav mod sagsøgte, såfremt:

- 1) der er værneting for alle kravene her i landet,
- 2) retten er værneting for eet af kravene,
- 3) retten er saglig kompetent med hensyn til eet af kravene, og
- 4) alle kravene kan behandles efter samme processuelle regler.

Stk. 2. Sagsøgte kan under sagen fremsætte modkrav med påstand om hel eller delvis frifindelse for sagsøgerens krav eller med påstand om dom for modkravet eller en del af dette, såfremt modkravet kan behandles efter samme processuelle regler som sagsøgerens krav. Selvstændig dom for modkravet kan dog kun gives, såfremt der er værneting for kravet her i landet, eller kravet udspringer af den samme kontrakt eller det samme forhold, som sagsøgerens krav støttes på.

Stk. 3. Har retten ikke saglig kompetence til at behandle et fremsat krav eller modkrav under en selvstændig sag, kan retten henvise kravet til afgørelse ved den rette domstol, jf. § 232, stk. 2. Retten kan i stedet for at henvise et modkrav til afgørelse ved den rette domstol henvise sagen i sin helhed til afgørelse ved denne. Landsretten kan dog ikke henvise et modkrav eller en sag til afgørelse ved byret.

Stk. 4. Om inddragelse af nye krav eller modkrav under sagen gælder tillige reglerne om fremsættelse af nye påstande og anbringender.

§ 250. Flere parter kan sagsøge eller sagsøges under een sag, såfremt:

- 1) der er værneting for alle kravene her i landet,
- 2) retten er værneting for eet af kravene,
- 3) retten er saglig kompetent med hensyn til eet af kravene,
- 4) alle kravene kan behandles efter samme processuelle regler, og
- 5) ingen af parterne gør indsigelse, eller kravene har en sådan sammenhæng, at de uanset fremsatte indsigelser bør behandles under een sag.

Stk. 2. Hver af parterne kan inddrage krav mod tredjemand under sagen, såfremt:

- 1) der er værneting for kravet mod tredjemand her i landet,
- 2) kravet kan behandles efter samme processuelle regler som de øvrige krav, og
- 3) hverken de øvrige parter eller tredjemand gør indsigelse, eller kravet har en sådan sammenhæng med et af de øvrige krav, at kravet uanset fremsatte indsigelser bør behandles under sagen.

Stk. 3. Er betingelserne efter stk. 1, nr. 5, eller stk. 2, nr. 3, ikke opfyldt, træffer retten i medfør af § 253 bestemmelse om særskilt behandling og afgørelse af kravene. Er retten ikke rette værneting for eller saglig kompetent med hensyn til et krav, henvises kravet dog til afgørelse ved den rette domstol.

Stk. 4. Har retten ikke saglig kompetence til at behandle et krav under en selvstændig sag, kan den henvise kravet til afgørelse ved den rette domstol.

Stk. 5. Retten kan efter anmodning af en af de oprindelige parter afvise et krav mod tredjemand, såfremt kravet burde have været inddraget i sagen tidligere. Efter forberedelsens afslutning kan krav mod tredjemand kun inddrages i sagen med rettens samtykke.

§ 251. Tredjemand kan ved at indlevere stævning til retten indtræde som part i en sag i 1. instans, såfremt:

- 1) der er værneting her i landet for hans krav,
- 2) kravet kan behandles efter samme processuelle regler som de øvrige krav, og
- 3) tredjemand vil nedlægge selvstændig påstand med hensyn til sagens genstand, eller tredjemands krav har en sådan sammenhæng med det oprindelige krav, at

kravet bør behandles under sagen, og dette ikke vil medføre væsentlige ulemper for de oprindelige parter.

Stk. 2. Har retten ikke saglig kompetence til at behandle tredjemands krav under en selvstændig sag, kan den henvise kravet til afgørelse ved den rette domstol. Byretten kan dog ikke henvise et krav til landsret, og landsretten kan ikke henvise et krav til byret.

Stk. 3. Retten kan efter anmodning af en af de oprindelige parter afvise tredjemands krav, såfremt indtræden i sagen burde være sket tidligere. Efter forberedelsens afslutning kan indtræden i sagen kun ske med rettens samtykke.

§ 252. Tredjemand, der har en retlig interesse i udfaldet af en sag, kan indtræde i sagen til støtte for en af parterne.

Stk. 2. Har afgørelsen af sagens retsspørgsmål væsentlig betydning for den offentlige forvaltnings behandling af samme spørgsmål eller spørgsmål af samme art, kan vedkommende myndighed på tilsvarende måde indtræde i sagen, hvis det kan ske uden væsentlig ulempe for sagens behandling. Retten kan, efter at parterne har haft adgang til at udtale sig, ved henvendelse til vedkommende myndighed give denne lejlighed til at indtræde i sagen.

Stk. 3. Anmodning om indtræden i sagen indgives skriftligt til retten eller fremsættes med rettens tilladelse mundtligt i et retsmøde i sagen. Retten giver parterne meddelelse om anmodningen. Afgørelse af spørgsmål om indtræden i sagen træffes efter anmodning ved kendelse.

Stk. 4. Retten bestemmer, på hvilken måde den indtrædende skal have adgang til at udtale sig under sagen og føre bevis. Retten kan tillægge eller pålægge den indtrædende sagsomkostninger.

§ 253. Retten kan bestemme, at forberedelsen eller domsforhandlingen foreløbig skal begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse.

Stk. 2. Retten kan træffe særskilt afgørelse om en del af det krav, som sagen angår. Omfatter sagen flere krav eller spørgsmål, kan retten træffe særskilt afgørelse om et af disse.

Stk. 3. Særskilte afgørelser om modkrav eller krav, over for hvilke der er fremsat modkrav, kan kun fuldbyrdes, hvis retten i afgørelsen har truffet bestemmelse om, at afgørelsen mod eller uden sikkerhedsstillelse skal kunne fuldbyrdes for en del eller i sin helhed. Det samme gælder særskilte afgørelser om et enkelt af sagens spørgsmål, der ikke afslutter rettens behandling af sagen eller et af kravene i sagen.

Stk. 4. De i stk. 3 nævnte afgørelser kan først indbringes for højere ret i forbindelse med den endelige afgørelse i sagen, medmindre afgørelsen kan fuldbyrdes, eller afgørelsen

vedrører sagens formalitet, eller den højere ret har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Anmodning om sådan tilladelse skal indgives til den højere ret inden udløbet af den almindelige frist for indbringelse af afgørelsen. Meddeles tilladelsen, skal sagen indbringes for den overordnede ret inden 4 uger.

§ 254. Retten kan bestemme, at flere sager, der er anlagt ved retten mellem samme eller forskellige parter, skal forhandles i forbindelse med hinanden. Rettens afgørelse herom kan ikke indbringes for højere ret.

Kapitel 24

Sagens parter

§ 255. Hvo der er ret sagsøger eller sagvolder, afgøres efter lovgivningens almindelige regler.

Stk. 2. Ligeledes afgøres det efter lovgivningens almindelige regler, om det ifølge retsforholdets beskaffenhed er nødvendigt, at flere personer optræder som procesfæller for at udgøre ret sagsøger eller sagvolder.

§ 256. Hvor et nødvendigt procesfællesskab mellem flere personer finder sted, og i et retsmøde en eller flere af disse udebliver, medens en eller flere af dem giver møde, repræsenterer den eller de, der møder, de udeblevne.

§ 257. I retssager optræder værgen på den umyndiges vegne. Udøves værgemål af forældre i forening, og udebliver den ene af forældrene i et retsmøde, medens den anden møder, optræder den mødte på den umyndiges vegne under retsmødet. Værgen kan ikke uden den umyndiges samtykke anlægge retssag, der angår formuerettigheder, hvorover den umyndige har rådigheden, eller rejser sig af en aftale, som den umyndige gyldig har indgået på egen hånd. Værgen for en umyndiggjort kan heller ikke uden hans samtykke anlægge retssag, der rejser sig af en ham tilføjet legemsfornærmelse eller ærekrænkelse, medmindre umyndiggørelsen skyldes sindssygdom eller åndssvaghed.

Stk. 2. I retssager kan den, der er sat under lavværgemål, kun optræde i forbindelse med sin lavværge.

§ 258. Retten har ikke på embeds vegne at afkræve parterne bevis for, at de er myndige til at råde over processen. Afvisning på grund af sagsøgerens eller sagvolderens mangel på myndighed til at råde over sagen finder derfor kun sted efter påstand.

Stk. 2. Dog kan retten på embeds vegne afvise sagen enten straks, eller når de fornødne oplysninger ikke fremskaffes, når der ifølge den måde, hvorpå parterne i processkrifterne betegnes, eller i øvrigt ifølge de foreliggende oplysninger er grund til at antage, at nogen af dem mangler myndighed til at råde over sagen.

§ 259. Enhver kan både som sagsøger og som sagvolder gå i rette for sig selv.

Stk. 2. Retten kan pålægge en part at lade sagen udføre af en advokat, dersom den ikke finder det muligt at behandle sagen på forsvarlig måde, uden at parten har sådan bistand. Pålægget kan ikke indbringes for højere ret.

Stk. 3. Efterkommes et pålæg efter stk. 2 ikke, betragtes processkrifter, der indgives af parten efter pålæggets meddelelse, som ikke indgivne, ligesom parten anses for udeblevet fra de retsmøder, der afholdes efter pålæggets meddelelse. Hvor særlige hensyn taler derfor, kan retten dog beskikke parten en advokat. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jfr. kap. 31.

Kapitel 25

Rettergangsfuldmægtige

§ 260. Enhver kan både som sagsøger og som sagvolder lade møde i retten for sig ved en efter nedenstående regler berettiget rettergangsfuldmægtig.

Stk. 2. Advokater er eneberettigede til at møde i retten som fuldmægtige for parterne; dog kan der mødes af værger for umyndige og umyndiggjorte, af lavværger for personer, der er sat under lavværgemål, ved ægtefælle, beslægtede og besvogrede i anden grad af sidelinien eller nærmere, ved personer, der hører til samme husstand som parten, samt ved personer, der står i fast tjenesteforhold til parten, således at de er antagne af ham for ikke kortere tid end en måned og - når parten ikke selv er advokat - ikke med det særlige hverv for øje at møde for retten.

Stk. 3. Den, der foregiver at stå i et af de ovennævnte forhold til parten, må være rede til at føre bevis herfor, når det af retten eller modparten forlanges; dog kan retten undtagelsesvis tilstå en passende udsættelse hertil.

Stk. 4. Når det under hensyn til sagens karakter og øvrige omstændigheder findes forsvarligt, kan retten tillade, at der mødes ved advokat fra andet nordisk land.

Stk. 5. Endvidere er det under skiftebehandlinger tilladt at lade møde for sig også ved andre end de foran nævnte personer, og det samme gælder under fagedforretninger, derunder auktionsforretninger, for dens vedkommende, imod hvem retshandlingen er rettet, og under sidstnævnte forretninger for de bydendes vedkommende, alt for så vidt ikke fremsatte påstande eller indsigelser foranlediger forhandling for vedkommende ret, jfr. dog § 495, stk. 2.

Stk. 6. Såfremt en part godtgør, at det ikke har været ham muligt at antage en advokat til at udføre en retssag, kan retten beskikke ham en advokat. Beskikkelsen sker på betingelse af, at parten erklærer sig villig til at godtgøre statskassen udgifterne herved og efter rettens bestemmelse stiller sikkerhed for disse udgifter. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er

meddelt fri proces, jfr. kapitel 31. Retten pålægger samtidig med sagens afslutning parten at erstatte statskassen dennes udgifter i forbindelse med beskikkelsen.

§ 261. Den, der uden at være advokat møder som fuldmægtig for parten, må være over 18 år og uberygtet.

Stk. 2. Retten har på embeds vegne at afvise personer, der ikke er berettigede til for den at give møde for andre, og at tilbagevise processkrifter, der er underskrevne af andre end parten og de foran nævnte mødeberettigede personer.

§ 262. (Ophævet).

§ 263. En rettergangsfuldmægtigs handlinger eller unkladelser er, for så vidt som de falder inden for bemyndigelsens grænser, lige så bindende for parten, som om de var foretagne af denne selv.

Stk. 2. Dog kan tilståelser eller andre erklæringer om det faktiske i sagen, som fremkommer under de mundtlige forhandlinger, tilbagekaldes eller berigtiges af parten selv, når dette sker straks og umiddelbart efter, at partens rettergangsfuldmægtig har talt.

§ 264. Rettergangsfuldmægtigens bemyndigelse til at handle for en part ophæves i forhold til modparten ikke derved, at parten er død, kommet under konkurs eller har mistet sin myndighed til at råde over sagen, ej heller derved, at parten er blevet myndig til selv at råde over processen, men kun ved en tilkendegivelse til modparten om befuldmægtigelsens ophør.

§ 265. Retten påser på embeds vegne, at den, der møder som rettergangsfuldmægtig for en part, er befuldmægtiget hertil.

Stk. 2. Dog afkræves der ikke på embeds vegne advokater bevis for, at de er befuldmægtigede for parten, og når deres befuldmægtigelse benægtes af modparten, kan de forlange udsættelse for at tilvejebringe det fornødne bevis.

Stk. 3. Andre rettergangsfuldmægtige end advokater må være i stand til straks for retten og modparten at føre bevis for befuldmægtigelsen, da de ellers straks kan afvises.

§ 266. Når en i øvrigt til at møde for en part berettiget person erklærer at ville varetage partens sag og forpligte sig til at tilvejebringe dennes billigelse, og ingen anden giver møde for parten, kan han, når sådant kan ske uden væsentlig ulempe, af retten stedes hertil enten mod eller uden sikkerhedsstillelse. Den pågældende har da inden næste retsmøde eller dog inden en anden af retten bestemt frist at tilvejebringe partens godkendelse af hans handlinger; i modsat fald afvises han og har at tilsvare modparten de ved retsmøderne foranledigede omkostninger så vel som muligt tab ved sagens forhaling.

§ 267. Om end en part i øvrigt lader sin sag udføre ved en rettergangsfuldmægtig, er han dog ikke udelukket fra selv at ytre sig under den mundtlige forhandling, umiddelbart efter at hans rettergangsfuldmægtig har talt.

Kapitel 26

Forligsmægling

§ 268. I alle borgerlige domssager i første instans mægler retten forlig.

Stk. 2. Forligsmægling kan dog undlades, såfremt det på grund af sagens beskaffenhed, parternes forhold eller lignende omstændigheder på forhånd må antages, at mægling vil være forgæves.

Stk. 3. Mægling kan også foretages, når sagen er indbragt for højere instans.

Stk. 4. Undladelse af mægling kan ikke medføre hjemvisning af sagen.

§ 269. Med parternes tiltræden kan det besluttes at lukke dørene under mæglingen i retten, såfremt dette må antages at fremme muligheden for opnåelse af forlig.

§ 270. Indgåede forlig indføres i retsbogen.

Stk. 2. Spørgsmålet om gyldigheden af indgåede forlig henhører under afgørelse ved retterne i første instans, jfr. herved § 501, stk. 2. Dog må indsigelser, der støttes på fejl ved rettens handlinger, gøres gældende ved kære.

§§ 271-276. (Ophævet).

Kapitel 27. (Ophævet).

Kapitel 28

Om parternes og tredjemands forpligtelse til at fremlægge synbare

bevismidler

§ 297. (Ophævet).

§ 298. Retten kan efter begæring af en part pålægge modparten at fremlægge dokumenter, der er undergivet hans rådighed, og som parten vil påberåbe sig under sagen, medmindre der derved vil fremkomme oplysning om forhold, som han ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne, jfr. §§ 169-172.

Stk. 2. Undlader modparten uden lovlig grund at efterkomme pålægget, finder bestemmelsen i § 344, stk. 2, tilsvarende anvendelse.

§ 299. Retten kan efter begæring af en part pålægge tredjemand at forevise eller udlevere dokumenter, der er undergivet hans rådighed, og som har betydning for sagen, medmindre der derved vil fremkomme oplysning om forhold, som han ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne, jfr. §§ 169-172.

Stk. 2. Undlader tredjemand uden lovlig grund at efterkomme pålægget, finder bestemmelsen i § 178 tilsvarende anvendelse.

§ 300. En part, der fremsætter begæring om fremlæggelse af dokumenter i henhold til §§ 298 og 299, må angive de kendsgerninger, der skal bevises ved dokumenterne, samt de grunde, hvorpå han støtter, at modparten eller den opgivne tredjemand er i besiddelse af dokumenterne.

Stk. 2. Bestemmelse om fremlæggelse af dokumenter træffes, efter at den, der har rådighed over dokumenterne, har haft lejlighed til at udtale sig.

Stk. 3. Tredjemand kan kræve sine udgifter ved fremlæggelsen forudbetalt af parten eller kræve stillet sikkerhed for udgifternes betaling.

§ 301. Når en syns- eller skønsforretning skal finde sted, har parterne at give de udmeldte mænd lejlighed til at bese eller gøre sig bekendt med forretningens genstand, for så vidt denne er i deres væрге eller under deres rådighed. Vægrer en part sig uden lovlig grund herved, finder bestemmelsen i § 344, stk. 2, tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Er forretningens genstand i tredjemands væрге, og nægter han de udmeldte adgang til at iagttage den, kan vedkommende part derom henvende sig til den ret, hvor afhjemlingen skal ske. Skønner retten, at tredjemands vægring, ifølge grundsætningerne i § 299 er ubeføjet, pålægges det ham at tilstede synsmændene adgang inden en vis frist. De i §§ 299 og 300 givne regler bliver i øvrigt i sådant tilfælde at anvende.

Kapitel 29

Afhøring af parter

§ 302. Retten kan efter modpartens påstand indkalde en part til personligt møde for at besvare spørgsmål sigtende til sagens oplysning.

Stk. 2. Retten kan dog beslutte, at partsforklaring i stedet skal afgives for den byret, hvor det findes mest hensigtsmæssigt.

§ 303. Enhver part kan frivillig fremstille sig og begære personlig at afgive sin forklaring. Den part, der fremstiller sig for at afgive forklaring, er pligtig at besvare de yderligere spørgsmål, som modparten eller retten måtte gøre ham.

§ 304. (Ophævet).

§ 305. I øvrigt finder ved partsafhøring reglerne om vidner i kapitel 18, bortset fra §§ 178, 182 og 188, anvendelse med de fornødne lempelser.

§§ 306-310. (Ophævet).

Kapitel 30

Sagsomkostninger og rettergangs bøder

§ 311. Enhver part har at betale de omkostninger, som foranlediges ved processuelle skridt, der af ham begæres eller sættes i bevægelse, dog med forbehold af ret til at få dem erstattet af modparten ifølge nedenstående regler.

Stk. 2. Omkostningerne ved processuelle skridt, som retten anordner, kan foreløbig kræves betalt enten af den part, i hvis interesse retten anser det foretagne at være, eller af begge parter i det forhold, som retten bestemmer.

§ 312. Den tabende part er pligtig at erstatte modparten de ham ved retssagen påførte udgifter, for så vidt parterne ikke selv har truffet en anden overenskomst, eller retten i særlige omstændigheder finder skellig grund til at gøre afvigelse fra denne regel.

Stk. 2. Udgifter, der ikke har været fornødne for sagens forsvarlige udførelse, erstattes ikke. Hvilke udgifter der i det givne tilfælde har været fornødne, afgør retten efter sit skøn. Udgifter til anvendelse af retsstenografer erstattes, når anvendelsen efter rettens skøn i den foreliggende sag har været velbegrundet. Beløbet ansættes under eet til en rund sum, således at udgift til advokatsalær erstattes med et passende beløb, og øvrige udgifter så vidt muligt erstattes fuldt ud. Tilkendelse af sagens omkostninger skadesløst eller efter regning eller overhovedet på anden måde end med et bestemt, i dommen fastsat beløb kan således ikke finde sted, selv om der derom foreligger overenskomst mellem parterne.

Stk. 3. Den omstændighed, at enkelte søgsmålsgrunde eller indsigelser forkastes, eller enkelte beviser anses ikke at oplyse noget i sagen, medfører ikke i og for sig, at de herpå anvendte udgifter skal som ikke fornødne udelukkes fra erstatning.

Stk. 4. Når en sag hæves, kan retten efter omstændighederne pålægge den ene part helt eller delvis at erstatte modparten dennes sagsomkostninger eller bestemme, at hver af parterne skal bære sine omkostninger (ophæve omkostningerne).

Stk. 5. Har sagsøgte lovlige tilbudt sagsøgeren, hvad der kan tilkomme denne, bør sagsøgeren erstatte sagsøgte udgifterne ved den derefter følgende del af processen.

§ 313. Når sagen i det hele afvises, betragtes den med hensyn til sagsomkostninger som tabt af sagsøgeren.

§ 314. Procesfæller hæfter solidarisk for sagsomkostninger. Dog kan retten, når omstændighederne taler derfor, pålægge en enkelt eller enkelte af dem at udrede visse dele af omkostningerne.

§ 315. (Ophævet).

§ 316. Når hver især af parterne for en del taber og for en del vinder sagen, bliver sagens omkostninger delvis at pålægge en af parterne eller at ophæve.

Stk. 2. Dog kan retten pålægge en part at erstatte modparten sagens omkostninger, når dennes påstand kun i en mindre betydelig grad har været afvigende fra, hvad der bliver kendt for ret, og ingen særskilte omkostninger er foranledigede ved afvigelsen.

§ 317. Den part, som ved anke eller kære ikke opnår nogen forandring af den påklagede afgørelse, anses for så vidt som tabende og har derfor ordentligvis at erstatte modparten ankesagens eller kæremålets omkostninger.

§ 318. Opnås der ved anke eller kære en forandring i den faldne dom eller kendelse, bliver der med hensyn til ankesagens eller kæremålets omkostninger såvel som med hensyn til omkostningerne ved sagens tidligere behandling, for så vidt herom skal træffes afgørelse, at forholde efter de i §§ 312-16 givne regler og omkostningerne enten at pålægge modparten eller at ophæve eller dele.

§ 319. Den part, som ved tilregnelig fejl eller forsømmelse har foranlediget spildte møder, uforholdne udsættelser, unyttig bevisførelse eller andre overflødige og hensigtsløse processuelle skridt, er, selv om han i øvrigt vinder sagen, pligtig at erstatte modparten de denne derved forårsagede udgifter.

§ 320. Angående omkostningerne ved enkelte proceshandlinger eller procesafsnit kan der straks træffes afgørelse af retten ved kendelse, når sådan afgørelse, såsom i de i foregående paragraf omhandlede tilfælde, er uafhængig af hovedsagens udfald. Er særskilt afgørelse ikke tilforn truffet, gøres der i den endelige dom fornøden bemærkning i henseende til sådanne enkelte proceshandlinger og procesafsnit.

§ 321. Advokater og andre rettergangsfuldmægtige kan ifølge modpartens påstand under sagen dømmes til at bære de omkostninger, som de ved pligtstridig opførelse har forårsaget. Den, der nedlægger sådan påstand, skal drage omsorg for, at der gives advokaten eller rettergangsfuldmægtigen fornøden lejlighed til at udtale sig om den.

§ 322. Bestemmelsen i foregående paragraf er også anvendelig på dommere i underordnede instanser, når sagen indbringes for højere ret, dog således, at den dommer, over hvem påstanden agtes nedlagt, skal underrettes herom samtidig med, at ankestævning forkyndes for modparten. Dommeren er da berettiget til at give møde for den højere ret og fremføre sit forsvar. I tilfælde af kære er det tilstrækkeligt, at påstanden over dommeren optages i kæreskriftet eller i den tilførelse til retsbogen, der træder i stedet for denne.

§ 323. En udlænding er, når han optræder som sagsøger, og der af sagsøgte fremsættes forlangende derom på sagens første tægtedag, pligtig til inden en af retten bestemt frist at stille en efter dens skøn passende sikkerhed for de sagsomkostninger, som det kan blive pålagt ham at tilsvare sagsøgte, medmindre danske i vedkommende fremmede stat er fritagne for sådan sikkerhedsstillelse. Stilles den forlangte sikkerhed ikke, bliver sagen at afvise.

§ 324. Skønnes det, at en part uden nogen rimelig grund har anlagt retssag eller rejst anke eller kære eller sat sin modpart i den nødvendighed at anlægge sag eller indbringe sagen for højere ret, bliver han herfor ved dommen at anse med bøde.

§ 325. Samme straf idømmes for at have brugt opdigtede udsættelsesgrunde eller andre udflugter til at forhale sagen eller at skille modparten ved hans ret.

§ 326. De i §§ 324-25 givne straffebestemmelser medfører ingen indskrænkning i adgangen til at drage den skyldige til ansvar efter straffelovens almindelige bestemmelser, hvor disse i øvrigt er anvendelige.

§ 327. Straf i henhold til §§ 324-25 kan ved dommen pålægges ikke blot parten, men også hans rettergangsfuldmægtig eller efter omstændighederne begge.

§ 328. Retten træffer bestemmelse om sagsomkostninger og rettergangsbøder, selv om der ikke er nedlagt påstand herom, jfr. dog §§ 321 og 322.

§ 329. Ved tvistigheder, som afgøres af foged- eller skifteretter, finder bestemmelserne i nærværende kapitel anvendelse i overensstemmelse med de i §§ 503, 660, stk. 1, og de i konkurslovens § 206 givne regler.

Kapitel 31

Fri proces

§ 330. Der kan efter ansøgning meddeles en person fri proces, såfremt

- 1) han skønnes at have rimelig grund til at føre proces, og
- 2) han ikke uden at lide væsentlige afsavn kan betale de omkostninger, der er forbundet med sagen.

Stk. 2. En bevilling til fri proces omfatter alene de omkostninger ved sagen, der ikke er dækket af en retshjælpsforsikring eller en anden form for forsikring.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om, hvornår betingelserne i stk. 1, nr. 1 og 2, er opfyldt.

Stk. 4. Fri proces i sager i 1. instans meddeles af statsamtet, for så vidt angår byretssager på det sted, hvor sagen er anlagt eller agtes anlagt, og for så vidt angår landsretssager på det sted, hvor sagen skulle være anlagt, hvis landsretsbehandling ikke var anvendelig.

Stk. 5. Fri proces i anke- og kæresager meddeles af justitsministeren, jfr. dog § 332, stk. 4.

§ 330 a. Indtægts- og beløbsgrænser, der fastsættes i medfør af § 330, stk. 3, reguleres hvert år pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. loven om en satsreguleringsprocent. De regulerede beløb afrundes opad til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 1.000. Reguleringen sker på grundlag af de på reguleringstidspunktet gældende indtægts- og beløbsgrænser før afrunding.

Stk. 2. Justitsministeren bekendtgør hvert år, hvilke reguleringer der skal finde sted.

§ 331. Justitsministeren kan, når særlige grunde taler derfor, efter ansøgning meddele fri proces, selv om betingelserne i § 330 ikke er opfyldt. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation.

§ 331 a. Justitsministeren kan fastsætte regler om indholdet af en ansøgning om fri proces og om de oplysninger, som ansøgeren skal meddele. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om, at der skal anvendes en særlig blanket ved ansøgningen.

§ 332. Fri proces medfører for vedkommende part:

- 1) Fritagelse for afgifter i overensstemmelse med lov om retsafgifter.
- 2) Beskikkelse af en advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen, jfr. § 336 c.
- 3) Godtgørelse fra statskassen for udgifter, som med føje er afholdt til vidneførsel, syns- og skønsforretninger og andre foranstaltninger, der er iværksat af hensyn til sagens behandling eller oplysning.
- 4) Fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger.
- 5) I skiftesager fritagelse for sikkerhedsstillelse for skifteomkostninger og, for så vidt udgifterne ikke kan dækkes af boets midler, fritagelse for betaling af vederlag til eventuel medhjælper i boet og andre udgifter ved foranstaltninger, der iværksættes med skifterettens godkendelse.

Stk. 2. Fri proces kan i bevillingen begrænses til enkelte af de i stk. 1 nævnte begunstigelser.

Stk. 3. Virkningerne af fri proces omfatter hele sagen i den pågældende instans, herunder den procedure, der er nødvendig for at opnå ny foretagelse af sagen for samme ret, samt fuldbyrdelse af afgørelsen. Virkningerne omfatter tillige de foranstaltninger, som af hensyn til forberedelsen af sagsanlægget med føje er foretaget inden meddelelse af fri proces.

Stk. 4. Virkningerne af fri proces omfatter også behandling af sagen i 2. eller 3. instans, såfremt sagen er indbragt for højere ret af modparten, og den part, der har fri proces, helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans.

Stk. 5. Virkningerne af fri proces ophører ikke ved en parts død.

Stk. 6. Bevillingen kan tilbagekaldes, når de forudsætninger, under hvilke den er meddelt, viser sig ikke at være til stede eller at være bortfaldet. Når bevillingen tilbagekaldes, ophører virkningerne af fri proces.

§ 333. (Ophævet).

§ 334. Modparten skal betale sagsomkostninger, som om parten ikke havde fri proces, herunder et skønsmæssigt fastsat beløb svarende til de afgifter, der efter sagsgenstandens værdi skulle have været betalt, jfr. § 332, stk. 1, nr. 1. Beløbet tilfalder statskassen. Har den part, der har fri proces, selv afholdt udgifter i anledning af sagen, fordeler retten beløbet mellem statskassen og parten.

§ 335. Retten kan pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte statskassens udgifter ved den fri proces i det omfang, udgifterne ikke pålægges modparten, når partens forhold og omstændigheder i øvrigt taler derfor.

§ 335 a. Personer, der opfylder betingelserne i § 330, stk. 1, nr. 2, har fri proces i følgende tilfælde:

- 1) Forbrugeren i sager, der indbringes af den pågældende for at få opfyldt en afgørelse, som er truffet af forbrugerklagenævnet eller af et klage- eller ankenævn, der er godkendt af forbrugerklagenævnet, eller et forlig, som er indgået for et af disse nævn.
- 2) Forbrugeren i sager, der indbringes af modparten med påstand om ændring af en af de i nr. 1 nævnte afgørelser eller forlig til skade for forbrugeren.
- 3) Den anden part i sager om en advokats vederlag, der indbringes af den pågældende for at få opfyldt en afgørelse, som er truffet af en kredsbestyrelse eller af advokatnævnet.
- 4) Den anden part i sager om en advokats vederlag, som advokaten indbringer med påstand om ændring af en kredsbestyrelses eller af advokatnævnets afgørelse til skade for den anden part.

§ 336. For hver ret antager justitsministeren et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces.

§ 336 a. Beskikkelse af advokat meddeles ved byretterne bortset fra de i § 15 og § 16 a nævnte retter af dommeren. Ved de i § 16 a nævnte retter meddeles beskikkelsen af den administrerende dommer. Ved de øvrige retter, herunder de i § 15 nævnte retter, meddeles beskikkelsen af rettens præsident.

Stk. 2. Beskikkelsen omfatter retshandlinger ved anden ret.

§ 336 b. I ankesager kan den advokat, der har været beskikket under behandlingen i foregående instans, beskikkes til også at føre sagen for den overordnede ret, såfremt han er mødeberettiget for denne ret.

Stk. 2. Efter partens anmodning kan en advokat, der ikke er antaget ved vedkommende ret, beskikkes, såfremt det findes forsvarligt, og advokaten er mødeberettiget for retten og villig til at lade sig beskikke.

Stk. 3. En autoriseret advokatfuldmægtig eller en advokat, der ikke har møderet for landsret, kan beskikkes i en sag, der anmeldes som prøvesag, hvis det findes forsvarligt. Det er dog en betingelse, at sagen ikke på forhånd skønnes uegnet som prøvesag, og at parten meddeler samtykke hertil.

§ 336 c. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som han med føje har haft i forbindelse med hvervet.

Stk. 2. Justitsministeren kan ved antagelse af en advokat ved en byret til at udføre sager for parter, der har fri proces, bestemme, at der ikke skal tilkomme den pågældende godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, kan retten betinge beskikkelsen af, at advokaten helt eller delvis frafalder krav mod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter.

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Fastsættelsen sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5. Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse udover de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde samt i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved anden ret, jfr. § 336 a, stk. 2, kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Andet afsnit. Rettergangsmåden

Kapitel 32

Almindelige bestemmelser

§ 337. Retten kan når som helst under forhandlingerne opfordre parterne til at udtale sig om grunde, som vil kunne føre til, at retten på embeds vegne må afvise eller henvise sagen.

§ 338. Retten kan ikke tilkende en part mere, end han har påstået, og kan kun tage hensyn til anbringender, som parten har gjort gældende, eller som ikke kan frafalde.

§ 339. Er en parts påstand eller hans anbringender eller hans udtalelser om sagen i øvrigt uklare eller ufuldstændige, kan retten søge dette afhjulpet ved spørgsmål til parten.

Stk. 2. Retten kan opfordre en part til at tilkendegive sin stilling såvel til faktiske som til retlige spørgsmål, som synes at være af betydning for sagen.

Stk. 3. Retten kan opfordre en part til at fremlægge dokumenter, tilvejebringe syn eller skøn eller i øvrigt føre bevis, når sagens faktiske omstændigheder uden sådan bevisførelse ville henstå som uvisse.

Stk. 4. Møder en part i en sag, der behandles ved byret, ikke ved advokat, vejleder retten parten om, hvad han bør foretage til oplysning af sagen og i øvrigt til varetagelse af sine interesser under denne.

§ 340. Bevisførelse ved byret og landsret finder sted under domsforhandlingen. Retten kan undtagelsesvis bestemme, at bevisførelsen eller en del af denne skal ske inden domsforhandlingen. Retten kan fastsætte en frist, inden hvilken en sådan bevisførelse skal være afsluttet. Bestemmelsen om bevisførelse inden domsforhandlingen kan i påtrængende tilfælde træffes af den ret, ved hvilken beviset agtes ført.

Stk. 2. Vedkommende part skal underrette modparten om bevisførelse inden domsforhandlingen med en uges varsel. Den ret, hvor bevisførelsen skal ske, kan dog i påtrængende tilfælde gøre undtagelse herfra og kan i så fald beskikke en advokat til at varetage modpartens interesser. Vederlaget til advokaten fastsættes af retten og afholdes foreløbigt af den part, der har ønsket bevisførelsen. Retten kan kræve, at parten stiller sikkerhed for betalingen af vederlaget.

Stk. 3. I højesteret træffer retten bestemmelse om, hvor og hvornår bevisførelsen skal ske. Reglerne i stk. 1, 3. og 4. pkt., og stk. 2 finder tilsvarende anvendelse.

§ 341. Bevisførelse, der skønnes at være uden betydning for sagen, kan ikke finde sted.

§ 342. Skal der optages bevis i udlandet, udfærdiger retten på grundlag af oplysninger fra den part, der ønsker beviset optaget, en retsanmodning til vedkommende fremmede myndighed. Retten kan kræve, at parten stiller sikkerhed for de omkostninger, som bevisoptagelsen vil medføre. Anmodningen udfærdiges i overensstemmelse med de gældende konventioner om retsanmodninger.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte yderligere regler om retsanmodninger.

§ 343. Retten kan tillade, at der optages bevis, selv om dette ikke sker til brug for en verserende retssag. Anmodning om bevisførelse indgives til retten på det sted, hvor vidnet bor eller opholder sig, eller for så vidt angår syn og skøn til retten på det sted, hvor

genstanden for forretningen findes. Anmodning om optagelse af bevis i udlandet indgives til retten på det sted, hvor sagen eventuelt skal anlægges her i landet.

Stk. 2. Udgifterne ved bevisoptagelse efter stk. 1 afholdes af den part, der ønsker beviset optaget. Retten kan kræve, at der stilles sikkerhed for de udgifter, som bevisoptagelsen vil medføre.

Stk. 3. Retten kan pålægge den part, der har ønsket beviset optaget, at betale sagsomkostninger til modparten.

Stk. 4. Bestemmelserne i § 340, stk. 2, 1. og 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

§ 344. På grundlag af det, der er passeret under forhandlingerne og bevisførelsen, afgør retten, hvilke faktiske omstændigheder der skal lægges til grund for sagens pådømmelse.

Stk. 2. Er en parts erklæringer vedrørende sagens faktiske omstændigheder uklare eller ufuldstændige, eller undlader han at udtale sig om modpartens erklæringer om disse spørgsmål eller at efterkomme modpartens opfordringer, kan retten ved bevisbedømmelsen tillægge dette virkning til fordel for modparten. Det samme gælder, hvis en part udebliver efter at være indkaldt til personligt møde, jfr. § 302, hvis han undlader at besvare spørgsmål, der stilles i henhold til §§ 302 og 303, eller hvis hans svar er uklare eller ufuldstændige.

Stk. 3. Undlader en part at efterkomme rettens opfordringer til at føre bevis, jfr. § 339, stk. 3, kan retten ved bevisbedømmelsen tillægge dette virkning til fordel for modparten.

§ 345. Retten kan udsætte behandlingen af en sag, når dette findes hensigtsmæssigt, herunder for at afvente en administrativ eller retlig afgørelse, der vil kunne få indflydelse på sagens udfald. Retten underretter snarest alle vedkommende om udsættelsen.

§ 346. Retten kan genoptage behandlingen af en sag, der er optaget til afgørelse, når det findes betænkeligt at træffe afgørelsen på det foreliggende grundlag.

§ 347. Anmodning fra fremmede retter om bevisoptagelse eller foretagelse af andre retshandlinger udføres efter reglerne i denne lov og de gældende konventioner om retsanmodninger og så vidt muligt i overensstemmelse med anmodningen. Meddelelse til parterne om tidspunktet for retshandlingens foretagelse skal kun gives, hvis der er fremsat ønske herom i anmodningen.

Stk. 2. Udgifter ved de i stk. 1 nævnte retshandlinger afholdes af det offentlige i det omfang, dette følger af overenskomst med fremmed stat.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte yderligere regler om udførelse af retsanmodninger.

Kapitel 33

Sagsforberedelse i 1. instans

§ 348. Sag anlægges ved indlevering af stævning til retten.

Stk. 2. Stævningen skal indeholde:

- 1) parternes navn og adresse, herunder angivelse af en postadresse i Danmark, hvortil meddelelser til sagsøgeren vedrørende sagen kan sendes, og hvor forkyndelse kan ske,
- 2) angivelse af den ret, ved hvilken sagen anlægges,
- 3) sagsøgerens påstand,
- 4) en kort fremstilling af de kendsgerninger, hvorpå påstanden støttes, og
- 5) angivelse af de dokumenter og andre beviser, som sagsøgeren agter at påberåbe sig.

Stk. 3. Med stævningen skal indleveres genparter af denne samt genparter af de dokumenter, som sagsøgeren agter at påberåbe sig, for så vidt de er i hans besiddelse. Justitsministeren fastsætter bestemmelser om antallet af genparter.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte bestemmelse om, at stævninger skal udfærdiges på særlige blanketter.

§ 349. Opfylder stævningen ikke kravene i § 348, stk. 2, nr. 1-4, og er den herefter uegnet til at danne grundlag for sagens behandling, afvises sagen ved en beslutning, der meddeles sagsøgeren. Det samme gælder, hvis der ikke indleveres genparter som fastsat i § 348, stk. 3, eller hvis stævningen ikke opfylder de krav, der måtte være fastsat efter § 348, stk. 4. Efter sagsøgerens anmodning træffes afgørelsen om afvisning ved kendelse.

Stk. 2. Retten kan indrømme sagsøgeren en frist til at afhjælpe mangler som nævnt i stk. 1.

§ 350. Retten lader stævningen forkynde for sagsøgte på grundlag af de oplysninger, som stævningen indeholder. Samtidig med forkyndelsen skal der udleveres en vejledning til sagsøgte om, hvad han bør foretage sig til varetagelse af sine interesser.

§ 351. Retten indkalder parterne til et møde med et varsel, der i almindelighed skal være på mindst 2 uger fra forkyndelsen.

Stk. 2. På mødet skal sagsøger fremlægge de dokumenter, som han agter at påberåbe sig, for så vidt de er i hans besiddelse.

Stk. 3. Sagsøgte skal på mødet fremlægge et svarskrift eller, hvis sagen behandles ved byret, afgive en udtalelse af det i stk. 4 angivne indhold. Sagsøgte skal endvidere fremlægge de dokumenter, som han agter at påberåbe sig, for så vidt de er i hans besiddelse. Er genpart af svarskriftet eller de nævnte dokumenter ikke tidligere meddelt sagsøger, skal en genpart overgives til denne samtidig med fremlæggelsen.

Stk. 4. Svarkriftet skal indeholde:

- 1) sagsøgtes påstand,
- 2) angivelse af eventuelle modkrav,
- 3) en kort fremstilling af de kendsgerninger, hvorpå påstanden og modkravene støttes,
- 4) angivelse af de dokumenter og andre beviser, som sagsøgte agter at påberåbe sig, og
- 5) angivelse af en postadresse i Danmark, hvortil meddelelser til sagsøgte vedrørende sagen kan sendes, og hvor forkyndelse kan ske, for så vidt sådan angivelse ikke allerede er foretaget.

Stk. 5. I sager, der behandles ved landsret, kan retten bestemme, at der i stedet for svarkrift kan afgives en mundtlig udtalelse af det i stk. 4 nævnte indhold. I sager, der behandles ved byret, kan retten bestemme, at svarkrift skal fremlægges.

Stk. 6. Søger sagsøgte rettens tilladelse til, at sagens formalitet påkendes særskilt, jfr. § 253, kan han indskrænke sig til i sit svarkrift eller sin udtalelse af fremsætte sine formalitetsindsigelser.

§ 352. Retten kan undlade at indkalde til det i § 351 nævnte møde. Retten pålægger i så fald sagsøgte at indlevere svarkrift til retten inden en frist, der i almindelighed skal være på mindst 2 uger. Fristen, der regnes fra pålæggets forkyndelse, kan efter anmodning forlænges.

Stk. 2. Med svarkriftet skal indleveres de dokumenter, som sagsøgte vil påberåbe sig, for så vidt de er i hans besiddelse. Samtidig med indleveringen til retten skal sagsøgte sende en genpart af svarkriftet og dokumenterne til sagsøger.

§ 353. Retten kan bestemme, at yderligere processkrifter skal udveksles. Undlader en part at afgive et yderligere processkrift i overensstemmelse med rettens bestemmelse, slutter retten den skriftlige forberedelse.

§ 354. Udebliver sagsøgeren fra et møde, som han er indkaldt til efter § 351, stk. 1, eller fremlægger han ikke på mødet de nødvendige dokumenter, jfr. § 351, stk. 2, afviser retten sagen ved en beslutning, der meddeles parterne.

Stk. 2. Udebliver begge parter fra mødet, hæver retten sagen.

Stk. 3. Udebliver sagsøgte fra mødet, afsiger retten dom efter sagsøgerens påstand, for så vidt denne findes begrundet i sagsfremstillingen og det i øvrigt fremkomne. Påstande og anbringender, som ikke er angivet i stævningen, kan ikke tages i betragtning til skade for sagsøgte. Er sagsøgerens påstand uklar, eller må sagsfremstillingen i stævningen antages i væsentlige henseender at være urigtig, afvises sagen ved beslutning eller, såfremt sagsøgeren fremsætter begæring derom, ved kendelse. Afgørelsen om afvisning meddeles parterne.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 3 finder tilsvarende anvendelse, hvis sagsøgte på mødet ikke fremlægger svarskrift eller afgiver en udtalelse, som opfylder kravene i § 351, stk. 4, nr. 1-3, eller som dog er egnet til at danne grundlag for sagens behandling, eller hvis han under mødet undlader at fremlægge de nødvendige dokumenter, jfr. § 351, stk. 3.

Stk. 5. Dom efter stk. 3 og 4 kan udfærdiges ved påtegning på stævningen.

Stk. 6. Har retten truffet bestemmelse om forberedelse efter § 352, finder bestemmelserne i stk. 3 og 5 tilsvarende anvendelse, hvis sagsøgte ikke rettidigt indleverer svarskrift til retten, hvis svarskriftet er mangelfuldt, eller hvis svarskriftet ved indleveringen ikke er ledsaget af de nødvendige dokumenter, jfr. § 352, stk. 2. Retten kan i stedet for straks at træffe afgørelse i sagen indkalde parterne til et møde. Bestemmelserne i § 29, stk. 7, og § 219, stk. 2 og 3, gælder ikke om domme, der afsiges i henhold til dette stykke.

Stk. 7. Retten kan undlade at tillægge en parts udeblivelse eller de forhold, som efter de foranstående bestemmelser sidestilles med udeblivelse, virkning efter denne paragraf. Der tages herved navnlig hensyn til, om udeblivelsen må antages at skyldes lovligt forfald, om der i øvrigt må antages at foreligge undskyldende omstændigheder, eller om modparten ønsker sagen udsat. Træffer retten beslutning om udsættelse af sagen, kan sagsøgeren forkynde et processkrift for sagsøgte med det i § 351, stk. 1, nævnte varsel, hvorved han ændrer sine påstande eller anbringender i forhold til stævningen.

§ 355. Retten kan indkalde parterne til et særligt forberedende møde.

Stk. 2. Retten kan i indkaldelsen opfordre parten til at møde personlig. Er parten et selskab, en forening eller lignende, kan retten opfordre parten til at give møde ved en person, der er bemyndiget til at træffe bestemmelse med hensyn til sagen.

Stk. 3. Dokumenter, som agtes påberåbt, skal så vidt muligt en uge før det forberedende møde tilstilles retten og modparten i original eller genpart, såfremt dette ikke er sket tidligere.

Stk. 4. I det forberedende møde bringes parternes stilling til sagens faktiske og retlige omstændigheder så vidt muligt på det rene, og det søges herunder klargjort, hvilke omstændigheder der ikke bestrides, og hvilke der skal være genstand for bevisførelse. Parterne skal tillige oplyse, på hvilken måde bevis agtes ført.

§ 356. Retten bestemmer, hvornår forberedelsen sluttes.

Stk. 2. Ved forberedelsens afslutning eller snarest muligt herefter fastsætter retten tidspunktet for domsforhandlingen. Retten kan indkalde parterne til drøftelse af fastsættelsen af dette tidspunkt.

Stk. 3. Retten kan bestemme, at domsforhandlingen skal foregå i tilslutning til et forberedende møde, såfremt parterne er enige herom, eller sagen findes tilstrækkeligt oplyst og også i øvrigt egnet til straks at domsforhandles.

Stk. 4. Rettens bestemmelse om, hvorledes forberedelse skal ske, kan senere ændres.

§ 357. Ønsker en part at udvide de påstande, han har fremsat under sagens forberedelse, eller at fremsætte anbringender, der ikke er anført under forberedelsen, eller at føre beviser, som ikke er angivet under forberedelsen, skal han give retten og modparten meddelelse herom. Vil modparten ikke give samtykke til udvidelsen af påstandene eller fremsættelsen af de nye anbringender, eller vil han modsætte sig den ønskede bevisførelse, må han inden en uge efter at have modtaget meddelelsen give retten og den anden part underretning herom, hvorefter retten træffer afgørelse, jfr. § 363.

Stk. 2. Formalitetsindsigelser, der kan frafalde, skal fremsættes i svarskriftet eller, hvis sagen ikke forberedes skriftligt, i det 1. retsmøde under forberedelsen. Ønsker sagsøgte senere at fremsætte sådanne indsigelser, finder bestemmelsen i stk. 1 tilsvarende anvendelse.

§ 358. Finder retten, at yderligere forberedelse er nødvendig, kan den bestemme, at forberedelsen skal genoptages. Reglerne i § 363 gælder under genoptagelsen.

§ 359. Sagsøgeren kan hæve sagen. Har sagsøgte fremsat modkrav i et retsmøde, hvor sagsøgeren var repræsenteret, eller i et processkrift, der er forkyndt for sagsøgeren, afsiges der dog efter sagsøgtes anmodning dom herom, selv om sagsøgeren har hævet sagen.

§ 360. Udebliver sagsøgeren under sagens forberedelse fra andre møder end det i § 354, stk. 1, nævnte ved den ret, ved hvilken sagen er anlagt, afviser retten sagen ved beslutning, der meddeles parterne. Har sagsøgte fremsat modkrav i et retsmøde, hvor sagsøgeren var repræsenteret, eller i et processkrift, der er forkyndt for sagsøgeren, afsiges dog efter sagsøgtes anmodning dom herom.

Stk. 2. Udebliver begge parter fra et af de i stk. 1 nævnte møder, hæver retten sagen.

Stk. 3. Udebliver sagsøgte fra et af de i stk. 1 nævnte møder, afsiger retten dom efter sagsøgerens påstand, for så vidt denne findes begrundet i sagsfremstillingen og det i øvrigt fremkomne. Dom kan udfærdiges ved påtegning på stævningen. Har sagsøgeren under sagen ændret sin påstand til ugunst for sagsøgte eller fremsat anbringender, der ikke er angivet i stævningen, tages kun hensyn hertil, såfremt ændringen er foretaget i et retsmøde, hvor sagsøgte var repræsenteret, eller i et processkrift, der er forkyndt for sagsøgte. Er sagsøgerens påstand uklar, eller må sagsfremstillingen antages i væsentlige henseender at være urigtig, afvises sagen ved beslutning eller, såfremt sagsøgeren fremsætter begæring herom, ved kendelse. Afgørelsen om afvisning meddeles parterne.

Stk. 4. Udeblivelse fra retsmøder under genoptagelse af forberedelsen eller fra det i § 356, stk. 2, 2. pkt., nævnte møde har den i stk. 1-3 angivne virkning, såfremt dette er angivet i indkaldelsen.

Stk. 5. Bestemmelsen i stk. 4 gælder ikke, hvor forberedelsen genoptages, for at retten kan træffe afgørelse efter § 357, stk. 1, 2. pkt. Udebliver under en sådan genoptagelse den part, der ønsker at ændre sine påstande eller at fremsætte anbringender eller at føre bevis, anses hans ønske for bortfaldet. Giver han møde, og udebliver modparten, anses hans ønske for imødekommet.

Stk. 6. Bestemmelserne i § 354, stk. 7, finder tilsvarende anvendelse.

§ 361. Anmoder en forbruger om, at en sag, der kan indbringes for forbrugerklagenævnet eller for et klage- eller ankenævn, der er godkendt af forbrugerklagenævnet, må blive behandlet ved det pågældende nævn, udsætter retten sagen på ubestemt tid og sender den til nævnet. Dette gælder dog ikke, hvis det må anses for åbenbart, at der ikke kan gives forbrugeren medhold i klagen, eller hvis sagen ikke skønnes egnet til behandling ved nævnet.

Stk. 2. Anmodning om nævnsbehandling efter stk. 1 skal så vidt muligt fremsættes i 1. retsmøde eller, såfremt sagen forberedes skriftligt, i svarskriftet. Anmodning kan fremsættes mundtligt til retsbogen. Sagsøgte behøver ikke afgive svarskrift, såfremt anmodningen fremsættes rettidigt. Retten kan, hvis særlige omstændigheder taler derfor, tage hensyn til en anmodning, der fremsættes senere end angivet i 1. pkt., men dog inden domsforhandlingens begyndelse.

Stk. 3. Forbrugeren skal gøres bekendt med muligheden for nævnsbehandling.

Stk. 4. Ønsker en af parterne behandlingen ved retten fortsat efter, at nævnet har truffet afgørelse i sagen, eller efter, at der er indgået forlig for nævnet, skal han indlevere stævning til den ret, hvor sagen oprindeligt er anlagt. Han anses herefter som sagsøger. I henseende til beregning af procesrente, afbrydelse af frister for sagsanlæg og afbrydelse af forældelse anses sagen for anlagt ved det oprindelige sagsanlæg, medmindre den pågældende part ikke har fremmet sagen behørigt.

§ 361 a. Bestemmelsen i § 361 finder tilsvarende anvendelse i en sag om en advokats vederlag, såfremt den anden part anmoder om, at sagen behandles ved kredsbestyrelsen i vedkommende advokatreds, jfr. § 146. Forhandlingerne ved retten kan dog først fortsættes, når fristen for indbringelse af kredsbestyrelsens afgørelse er udløbet, uden at afgørelsen er indbragt for advokatnævnet, eller advokatnævnet har afsluttet behandlingen af sagen.

Kapitel 34

Domsforhandling i 1. instans

§ 362. En parts udeblivelse under domsforhandlingen, inden han har nedlagt sin påstand, har samme retsvirkning som udeblivelse under sagens forberedelse fra retsmøder ved den ret, hvor sagen er anlagt, jfr. § 360. Er domsforhandlingen i henhold til § 253, stk. 1,

opdelt i flere afsnit, gælder bestemmelsen i 1. pkt. for hvert enkelt afsnit af domsforhandlingen.

§ 363. Udvidelse af de påstande, der er fremsat inden domsforhandlingen, såvel som fremsættelse af anbringender, der ikke er anført inden domsforhandlingen, kan ikke ske mod modpartens protest, medmindre retten meddeler tilladelse hertil. Sådan tilladelse kan meddeles, når:

- 1) det må anses for undskyldeligt, at ændringen af påstanden eller fremsættelsen af de nye anbringender ikke er sket inden domsforhandlingen, eller
- 2) modparten har tilstrækkelig mulighed for at varetage sine interesser uden udsættelse af domsforhandlingen, eller
- 3) nægtelse af tilladelse vil kunne medføre et uforholdsmæssigt tab for parten.

Stk. 2. Retten kan efter anmodning afskære en part fra at føre beviser, som ikke er angivet inden domsforhandlingen, eller at påberåbe sig dokumenter, som ikke er fremkommet rettidigt.

Stk. 3. Retten kan modsætte sig udvidelse af påstande, fremsættelse af nye anbringender og førelse af nye beviser, selv om der ikke foreligger protest efter stk. 1 eller anmodning efter stk. 2.

Stk. 4. Ved afgørelse efter stk. 1-3 skal hensyn tages til, om parten inden domsforhandlingen kunne have givet meddelelse efter § 357, stk. 1, eller kunne være fremkommet med vedkommende dokument.

§ 364. Bestemmelsen i § 363 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til formalitetsindsigelser som nævnt i § 357, stk. 2, der først fremsættes under domsforhandlingen.

Stk. 2. Bestemmelsen i § 358 gælder også under domsforhandlingen.

§ 365. Domsforhandlingen indledes med, at parterne nedlægger deres påstande. Retten kan bestemme, at påstandene skal være skriftligt affattet, medmindre de fremgår af tidligere afgivne processkrifter.

Stk. 2. Medmindre retten bestemmer andet, giver sagsøgeren herefter en kort fremstilling af sagen, hvorefter bevisførelsen finder sted. Derefter gør sagsøgeren og sagsøgte rede for deres opfattelse af hele sagen, og sluttelig gives parterne lejlighed til replik og duplik. Når forhandlingerne er sluttet, optages sagen til afgørelse.

Stk. 3. I sager, der behandles ved landsret, tilsender parterne så vidt muligt senest en uge inden domsforhandlingen retten genparter af de udvekslede processkrifter og af de dokumenter eller dele af dokumenter, der agtes påberåbt under sagen. Rettens præsident fastsætter antallet og kan bestemme, at genparterne skal samles i en ekstrakt. Præsidenten

kan endvidere efter forhandling med Advokatrådet fastsætte regler om udformning af ekstrakter.

§ 366. Sagsøgeren kan hæve sagen, indtil han har nedlagt sin påstand under domsforhandlingen. Bestemmelsen i § 359, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

§ 366 a. Dommen skal indeholde parternes påstande og en fremstilling af sagen, herunder en gengivelse af parternes anbringender og i fornødent omfang af deres og vidners forklaringer, samt angive de faktiske og retlige omstændigheder, der er lagt vægt på ved sagens afgørelse.

Stk. 2. I domme, der afsiges ved byret, kan sagsfremstillingen begrænses til en kort angivelse af parternes anbringender, såfremt der samtidig gives en udførlig begrundelse for afgørelsen. Det skal i givet fald fremgå af dommen, at dommen ikke indeholder en fuldstændig sagsfremstilling.

Stk. 3. Ankes en dom, der er affattet efter reglen i stk. 2, skal retten afgive en supplerende redegørelse for sagen. Redegørelsen indsendes til landsretten snarest muligt, efter at retten har fået meddelelse om anken. Samtidig sendes en genpart af redegørelsen til parterne.

Kapitel 35

Genoptagelse

§ 367. Den, der er dømt som udebleven eller uden at have svaret, kan kræve sagen genoptaget, når han skriftligt indgiver anmodning herom til retten inden 4 uger fra dommens afsigelse. Retten kan undtagelsesvis genoptage sagen, hvis anmodning indgives senere, men inden eet år efter afsigelsen. Retten kan betinge genoptagelse af, at sagsøgte betaler de sagsomkostninger, der er pålagt ham, eller stiller sikkerhed for betalingen. Anmodning om genoptagelse af en sag har samme opsættende virkning som anke, jfr. § 480.

Stk. 2. Genoptages sagen, træffer retten bestemmelse om sagens behandling. Udebliver den, der har krævet sagen genoptaget, under genoptagelsen, eller undlader han at afgive svarskrift, afvises genoptagelsen.

Kapitel 36

Anke

§ 368. Domme afsagt af en byret kan af parterne ankes til den landsret, i hvis kreds byretten ligger. Angår sagen krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kan dommen kun ankes med justitsministerens tilladelse, jf. stk. 2.

Stk. 2. Justitsministeren kan meddele tilladelse til anke af domme, der efter stk. 1 ikke kan indbringes for landsretten. Bestemmelserne i § 371 og § 372, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse. Fristen for indgivelse af ansøgning er dog 4 uger.

Stk. 3. Domme, der er afsagt af en landsret som 1. instans og af sø- og handelsretten i København, kan af parterne ankes til højesteret, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 4. Anken kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 5. Bestemmelser om sagsomkostninger og processuelle straffe i domme, som er afsagt af en landsret og af sø- og handelsretten i København, kan kun ankes særskilt til højesteret med tilladelse fra justitsministeren. Bestemmelserne i § 371 finder tilsvarende anvendelse.

§ 369. Anke kan ske til forandring, ophævelse eller hjemvisning.

Stk. 2. Bestemmelser i domme, der er afsagt af en byret, om sagsomkostninger og processuelle straffe kan kun indbringes særskilt for landsret ved kære, jfr. § 391, stk. 1.

Stk. 3. Domme, hvorved retten afviser sagen, fordi den ikke er indbragt for rette domstol eller ikke rettidigt er indbragt for domstolene eller for ankeretten, kan kun indbringes for højere ret ved kære, jfr. § 391, stk. 2.

Stk. 4. Den, der er dømt som udebleven eller uden at have svaret, kan kun anke dommen under påberåbelse af fejl ved sagsbehandlingen.

§ 370. Parterne kan ikke give afkald på anke, inden dommen i den pågældende sag er afsagt.

§ 371. Domme, der er afsagt af en landsret som 2. instans, kan ikke ankes. Justitsministeren kan dog meddele tilladelse til prøvelse i 3. instans, såfremt sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse efter stk. 1, 2. pkt., skal indgives til justitsministeriet inden 8 uger efter dommens afsigelse. Justitsministeren kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden eet år efter afsigelsen.

§ 372. Ankefristen er 4 uger ved anke fra byret til landsret og 8 uger ved anke fra landsret og fra sø- og handelsretten i København til højesteret. Fristen regnes fra dommens afsigelse, jfr. § 219, stk. 3.

Stk. 2. Anke sker ved indlevering af ankestævning på ankeinstansens kontor. Indlevering skal ske inden ankefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 371, inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Indleveres stævningen senere, afvises

anken. Justitsministeren kan dog undtagelsesvis tillade anke indtil eet år efter dommens afsigelse. Stævningen skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse.

Stk. 3. En anke, der hæves eller afvises af anden grund end overskridelse af fristen efter stk. 2, kan med rettens tilladelse på ny tages under behandling, såfremt ny ankestævning indleveres på rettens kontor inden 2 uger efter det retsmøde, hvori sagen blev hævet eller afvist.

§ 373. Ankestævningen skal indeholde:

- 1) angivelse af den dom, der ankes,
- 2) angivelse af indstævntes adresse,
- 3) appellantens påstand,
- 4) angivelse af de anbringender, dokumenter og andre beviser, som appellanten vil påberåbe sig, og som ikke var påberåbt i foregående instans, og
- 5) angivelse af en postadresse i Danmark, hvortil meddelelser til appellanten vedrørende sagen kan sendes, og hvor forkyndelser kan ske.

Stk. 2. Med ankestævningen skal indleveres en udskrift af den dom, der ankes, og genparter af ankestævningen. Endvidere indleveres genparter af de i stk. 1, nr. 4, nævnte dokumenter, for så vidt de er i appellantens besiddelse. Rettens præsident kan fastsætte bestemmelser om antallet af genparter.

§ 374. Opfylder ankestævningen ikke kravene i § 373, stk. 1, nr. 1, 3 og 5, og er den herefter uegnet til at danne grundlag for sagens behandling, underrettes appellanten om, at sagen ikke kan fremmes. Efter appellantens anmodning træffes afgørelse om afvisning af anken ved kendelse. Det samme gælder, såfremt appellanten ikke inden en af retten fastsat frist fremsender udskrift af dommen og genpart af de i § 373, stk. 2, nævnte dokumenter.

§ 375. Retten lader ankestævningen forkynde for indstævnte på grundlag af de oplysninger, som ankestævningen indeholder, og pålægger indstævnte at afgive svarskrift, medmindre han alene påstår dommen stadfæstet i overensstemmelse med § 377, stk. 1. Retten bestemmer samtidig, om afgivelse af svarskrift skal ske ved fremlæggelse i et retsmøde eller ved indlevering til retten. Indstævnte skal i forbindelse med forkyndelsen gøres bekendt med, at han anses for at have påstået stadfæstelse, hvis han henholdsvis udebliver fra retsmødet eller ikke rettidigt indleverer svarskrift. Varslet for indkaldelsen til retsmødet eller fristen for svarskriftets indlevering til retten skal i almindelighed være på mindst 2 uger. Varslet eller fristen, der regnes fra forkyndelsen, kan efter anmodning forlænges.

§ 376. Svarskriftet skal indeholde:

- 1) indstævntes påstand,
- 2) angivelse af de anbringender, dokumenter og andre beviser, som indstævnte vil påberåbe sig, og som ikke var påberåbt i 1. instans, og

- 3) angivelse af en postadresse i Danmark, hvortil meddelelser til indstævnte vedrørende sagen kan sendes, og hvor forkyndelse kan ske.

Stk. 2. Indsigelser mod anken, som kan frafalde, skal fremsættes i svarskriftet. Påstår indstævnte anken afvist, og ønsker han dette spørgsmål påkendt særskilt, jfr. § 253, kan han indskrænke sig til i svarskriftet at fremsætte sine indsigelser mod anken.

Stk. 3. Svarskriftet skal være ledsaget af de i stk. 1, nr. 2, nævnte dokumenter, for så vidt de er i indstævntes besiddelse.

Stk. 4. Har retten truffet bestemmelse om afgivelse af svarskrift ved fremlæggelse i et retsmøde, skal indstævnte overgive en genpart af skriftet og de ledsagende dokumenter til appellanten senest samtidig med fremlæggelsen. Har retten bestemt, at afgivelse skal ske ved indlevering til retten, sender indstævnte en genpart af skriftet og de ledsagende dokumenter til appellanten senest samtidig med indleveringen.

§ 377. Afgivelse af svarskrift er unødvendig, såfremt indstævnte påstår dommen stadfæstet og ikke under anken ønsker at påberåbe sig andre anbringender, dokumenter og lignende end dem, der var påberåbt i foregående instans.

Stk. 2. Indstævnte anses for at have påstået stadfæstelse i henhold til stk. 1, såfremt han ikke rettidigt afgiver svarskrift i overensstemmelse med rettens bestemmelse, jfr. § 375. Har retten bestemt, at svarskrift skal afgives ved indlevering til retten, underretter denne appellanten, såfremt svarskrift ikke er indleveret rettidigt.

§ 378. Retten bestemmer, om forberedelsen af anken skal fortsætte ved udveksling af yderligere processkrifter eller afholdelse af retsmøder, eller om forberedelsen skal sluttes og sagen straks berammes til domsforhandling. Bestemmelserne i § 376, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse med hensyn til indlevering af yderligere processkrifter. De trufne bestemmelser kan senere ændres.

Stk. 2. Afholdes et forberedende møde, kan retten bestemme, at domsforhandlingen skal foregå i tilslutning til dette, såfremt parterne er enige herom, eller sagen findes tilstrækkeligt oplyst og også i øvrigt egnet til straks at domsforhandles.

§ 379. Efter at ankestævningen er forkyndt for indstævnte, kan appellanten ikke hæve sagen, såfremt indstævnte rettidigt, jfr. § 375, fremsætter anden påstand end stadfæstelse og ønsker sagen fremmet. Det samme gælder, hvis indstævnte ændrer en oprindelig fremsat påstand om stadfæstelse inden 2 uger efter, at han har fået meddelelse fra retten om, at appellanten har fremsat anmodning om, at sagen hæves.

§ 380. Dokumenter og genparter af dokumenter, som en part ønsker at påberåbe sig, men som ikke tidligere er fremsendt, samt meddelelse om andre beviser, som en part ønsker at føre under domsforhandlingen, men som ikke er angivet i hans processkrifter, skal sendes til retten og modparten snarest muligt og ikke senere end 2 uger før domsforhandlingen.

Stk. 2. Anmodning om bevisførelse uden for domsforhandlingen skal fremsættes snarest muligt og senest 2 uger efter, at retten har modtaget svarskrift eller et senere processkrift.

§ 381. Retten kan tillade en part at føre beviser, som ikke er angivet i overensstemmelse med § 380, såfremt overskridelse af fristen må anses for undskyldelig.

§ 382. Påstande, som har været gjort gældende i foregående instans, men ikke er fremsat under forberedelsen og heller ikke er omfattet af § 377, kan retten nægte fremsat, såfremt anmodning herom burde have været fremsat tidligere under anken.

Stk. 2. Indsigelser som nævnt i § 376, stk. 2, der ikke i overensstemmelse med denne bestemmelse er angivet i svarskriftet, kan kun tages under påkendelse, såfremt de i § 383, stk. 2, angivne betingelser er opfyldt.

§ 383. Påstande og anbringender, som ikke har været gjort gældende i foregående instans, kan, hvis modparten protesterer, kun tages i betragtning med rettens tilladelse.

Stk. 2. Retten kan meddele tilladelse efter stk. 1, såfremt det anses for undskyldeligt, at de pågældende påstande og anbringender ikke tidligere er fremsat, eller der er grund til at antage, at nægtelse af tilladelse vil medføre et uforholdsmæssigt tab for parten. Ved anke til landsret kan tilladelse tillige meddeles, hvis modparten har tilstrækkelig mulighed for at varetage sine interesser.

Stk. 3. Er påstande og anbringender, som ikke har været gjort gældende i foregående instans, ikke fremsat under forberedelsen af anken, kan retten, selv om modparten ikke protesterer, nægte fremsættelsen, såfremt de burde have været fremsat tidligere under anken.

§ 384. Påstande og anbringender, som ikke har været gjort gældende i foregående instans, og som ville gøre det nødvendigt for retten at tage stilling til forhold, som ikke har foreligget for den foregående instans, kan retten nægte fremsat under anken, selv om modparten ikke protesterer.

§ 385. I ankesager, der behandles ved landsret, finder § 365, stk. 3, tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. I ankesager, der behandles af højesteret, påhviler det appellanten at udarbejde og inden en af retten fastsat frist at indsende en ekstrakt af den indankede sags dokumenter til retten til brug for dokumentationen af denne under domsforhandlingen. Rettens præsident kan efter forhandling med Advokatrådet fastsætte almindelige regler om ekstraktens udformning og indsendelse til højesteret.

§ 386. Udebliver appellanten fra noget retsmøde ved den ret, til hvilken sagen er anket, afviser retten anken. Det samme gælder, hvis appellanten ikke rettidigt har indsendt behørigt udformet ekstrakt til højesteret. Har indstævnte nedlagt anden påstand end stadfæstelse, fremmes sagen efter indstævntes anmodning på grundlag af det foreliggende

skriftlige materiale samt indstævntes bevisførelse og mundtlige indlæg. Sker udeblivelsen under sagens forberedelse, kan retten dog efter indstævntes anmodning i stedet tillade, at sagen fremmes på grundlag af det foreliggende skriftlige materiale og et skriftligt indlæg fra indstævnte. Afholdes yderligere retsmøder, indkaldes også appellanten hertil. Har indstævnte udvidet sin påstand eller fremsat anbringender, der ikke var påberåbt i 1. instans, kan hensyn hertil kun tages, såfremt ændringen eller fremsættelsen er foretaget i et retsmøde, hvor appellanten var mødt, eller i et processkrift, der er forkyndt for appellanten.

Stk. 2. Udebliver indstævnte fra noget retsmøde ved den ret, til hvilken sagen er anket, fremmes sagen på grundlag af det foreliggende skriftlige materiale samt appellantens bevisførelse og mundtlige indlæg. Sker udeblivelsen under sagens forberedelse, kan retten dog efter appellantens anmodning i stedet tillade, at sagen fremmes på grundlag af det foreliggende skriftlige materiale og et skriftligt indlæg fra appellanten. Afholdes yderligere retsmøder, indkaldes også indstævnte hertil. Har appellanten udvidet sin påstand eller fremsat anbringender, der ikke var påberåbt i 1. instans, kan hensyn hertil kun tages, såfremt ændringen eller fremsættelsen er foretaget i et retsmøde, hvor indstævnte var mødt, eller i et processkrift, der er forkyndt for indstævnte.

Stk. 3. Udebliver begge parter fra noget retsmøde ved den ret, til hvilken sagen er anket, hæver retten anken.

Stk. 4. Udeblivelse fra et retsmøde under genoptagelse af forberedelsen har kun den i stk. 1-3 angivne virkning, såfremt dette er angivet i indkaldelsen.

Stk. 5. Retten kan unklade at tillægge en parts udeblivelse virkning efter stk. 1-3, navnlig hvor udeblivelsen må antages at skyldes lovligt forfald, eller modparten ønsker sagen udsat.

§ 387. Retten kan bestemme, at domsforhandlingen eller en del af denne skal foregå skriftligt, hvis

- 1) parterne er enige herom,
- 2) genstanden for forhandlingen alene er, om anken kan fremmes, eller
- 3) det i øvrigt på grund af sagens særlige beskaffenhed findes hensigtsmæssigt.

§ 388. Har ankeinstansen hjemvist sagen, kan enhver af parterne inden 4 uger efter dommens afsigelse indgive skriftlig anmodning om fornyet behandling af sagen til den ret, til hvilken sagen er hjemvist. I tilfælde af fristoverskridelse finder § 372, stk. 2, tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Med anmodningen om fornyet behandling skal følge en udskrift af hjemvisningsdommen. Sagen fremmes derefter efter lovens almindelige regler.

Kapitel 37

Kære

§ 389. Kendelser og beslutninger, der er afsagt af en byret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger.

Stk. 2. Kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 10.000 kr., kan kun kæres til landsretten med justitsministerens tilladelse. Bestemmelserne i § 392, stk. 2, og § 394, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Kendelser og beslutninger, der er afsagt af en landsret eller af sø- og handelsretten i København, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til højesteret.

§ 390. Efter at der er afsagt dom i en sag, kan afgørelser, der er truffet under sagen, ikke kæres af en part, og retten kan ophæve en allerede iværksat kære, såfremt det spørgsmål, afgørelsen angår, kan inddrages under en senere anke af sagen.

§ 391. Bestemmelser i domme afsagt af en byret om sagsomkostninger, der er fastsat til mere end 10.000 kr., og om processuelle straffe kan indbringes særskilt for landsret ved kære.

Stk. 2. Justitsministeren kan give tilladelse til kære af bestemmelser i domme om sagsomkostninger, der efter stk. 1 ikke kan indbringes for landsretten. Bestemmelserne i § 392, stk. 2, og § 394, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Domme, hvorved retten afviser sagen, fordi den ikke er indbragt for rette domstol eller ikke rettidigt er indbragt for domstolene eller ankeretten, kan indbringes for højere ret ved kære.

§ 392. Landsrettens afgørelse i følgende sager kan ikke kæres:

- 1) afgørelser i kæresager,
- 2) kendelser og beslutninger, der afsiges under behandling af en ankesag, såfremt byretten har taget stilling til det spørgsmål, som afgørelsen angår, og
- 3) enstemmige kendelser og beslutninger, som afsiges under sagsforberedelsen eller domsforhandlingen, jfr. kapitel 33-34, eller som afsiges efter §§ 378 eller 381-384 under behandlingen af en ankesag.

Stk. 2. Når særlige grunde taler derfor, kan justitsministeren give tilladelse til kære af de i stk. 1 nævnte afgørelser. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til justitsministeriet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Justitsministeren kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 393. Kære kan iværksættes af enhver, over for hvem kendelsen eller beslutningen indeholder en afgørelse.

Stk. 2. Kære sker ved indlevering af et kæreskrift til den ret, hvis afgørelse kæres. Skriftet skal indeholde den kærendes påstand og om fornødent en angivelse af de grunde, hvorpå kæren støttes. En genpart af kæreskriftet skal samtidig sendes til modparten.

Stk. 3. Kære af afgørelser, der er afsagt af en byret, kan dog altid fremsættes mundtligt til retsbogen. Det samme gælder kære af afgørelser, der er afsagt af en landsret eller af sø- og handelsretten i København, og som iværksættes af vidner, syns- og skøns mænd eller de i § 299 nævnte tredjemænd.

Stk. 4. Kære kan støttes på nye anbringender og beviser.

§ 394. Kærefristen, der regnes fra den dag, afgørelsen er truffet, er 2 uger, jfr. § 219, stk. 3.

Stk. 2. Kæren skal ske inden kærefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 392, inden 2 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Iværksættes kære senere, afvises kæren af den ret, hvortil afgørelsen kæres. Justitsministeren kan dog undtagelsesvis tillade kære indtil 6 måneder efter afgørelsen. Kæreskriftet skal i så fald indleveres inden 2 uger efter tilladelsens meddelelse.

§ 395. Kære har ikke opsættende virkning, medmindre andet er bestemt i loven, eller det bestemmes af den ret, hvis afgørelse kæres, eller den ret, hvortil afgørelsen kæres.

§ 396. Den ret, hvis afgørelse kæres, indsender, for så vidt den ikke omgør sin afgørelse, jfr. §§ 178 og 222, til den ret, hvortil afgørelsen kæres, inden en uge efter modtagelsen af kæreskriftet eller tilførsel til retsbogen om kæren:

- 1) kæreskriftet eller, i de i § 393, stk. 3, nævnte tilfælde, udskrift af retsbogen,
- 2) udskrift af den afgørelse, der kæres, og
- 3) bilag af betydning for kæresagen.

Stk. 2. Retten kan vedlægge en erklæring om kæren.

Stk. 3. Retten giver parterne meddelelse om sagens indsendelse og om indholdet af rettens erklæring.

§ 397. Parterne har adgang til at indsende skriftlige udtalelser til den ret, hvortil afgørelsen kæres. Udtalelser, der fremkommer til retten senere end 10 dage efter afgivelsen af den i § 396, stk. 3, nævnte meddelelse, tages kun i betragtning, såfremt der endnu ikke er truffet afgørelse i sagen.

Stk. 2. Den ret, hvortil afgørelsen kæres, kan fra parterne og den ret, hvis afgørelse kæres, indhente oplysninger eller erklæringer.

§ 398. Retten træffer ved kendelse afgørelse i sagen på det indkomne skriftlige grundlag.

Stk. 2. Hvor særlige grunde taler derfor, kan retten bestemme, at der skal foretages mundtlig forhandling. Parterne opfordres i så fald til at give møde. Udebliver den kærende, afvises kæremålet.

Kapitel 38

Ekstraordinær genoptagelse og anke

§ 399. Højesteret kan undtagelsesvis tillade, at en af retten afgjort sag genoptages, når:

- 1) det må anses for overvejende sandsynligt, at sagen uden ansøgerens fejl har været urigtigt oplyst, og at sagen efter en genoptagelse vil få et væsentlig forskelligt resultat,
- 2) det må anses for givet, at ansøgeren kun ad denne vej vil kunne undgå eller oprette et for ham indgribende tab, og
- 3) omstændighederne i øvrigt i høj grad taler for genoptagelse.

Stk. 2. Højesteret kan under de i stk. 1 nævnte betingelser tillade, at en dom, der er afsagt af landsret eller byret, ankes efter udløbet af den i § 372, stk. 2, 4. pkt., nævnte frist på eet år.

Stk. 3. Højesteret bestemmer, hvordan en ansøgning om tilladelse efter stk. 1 eller 2 skal behandles, og om lovens almindelige regler skal fraviges ved den fornyede behandling af sagen.

Stk. 4. Når tilladelsen er givet, kan højesteret eller den ret, der behandler sagen, efter anmodning bestemme, at virkningerne af den afsagte dom skal stilles i bero. Sådan bestemmelse kan betinges af, at der stilles sikkerhed.

Stk. 5. Afkald på retten til ekstraordinær genoptagelse og anke er ikke bindende.

Kapitel 39-41. (Ophævet).

Kapitel 42

Sager om ægteskab eller forældremyndighed

§ 448. Efter reglerne i dette kapitel behandles:

- 1) sager om separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab,
- 2) sager om ophør af fælles forældremyndighed,
- 3) sager om overførelse af forældremyndigheden fra moderen til faderen alene i tilfælde, hvor forældrene ikke har haft fælles forældremyndighed,
- 4) sager om statsamtets afgørelser om forældremyndighed ved en indehavers død,
- 5) sager om ændring af aftale eller afgørelse om forældremyndighed,

- 6) sager mellem ægtefæller om ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse eller anfægtelse af aftaler om fordeling af formuen, der er indgået med henblik på separation, skilsmisse eller omstødelse,
- 7) sager mellem ægtefæller til afgørelse af, om separation består eller er bortfaldet, og
- 8) sager til afgørelse af, om parterne er eller ikke er ægtefæller.

§ 448 a. Anlægger justitsministeren eller den, han bemyndiger dertil, eller ægtefællen i et tidligere ægteskab sag til omstødelse af et ægteskab, skal sagen anlægges mod begge ægtefæller. Sagen anlægges ved en ret, hvor en af ægtefællerne kan sagsøges efter § 448 d.

§ 448 b. Parterne kan optræde på egen hånd, selv om de er umyndige eller under lavværgemål. Er en part umyndiggjort på grund af sindssygdom eller åndssvaghed, optræder værgen dog på partens vegne. Værgen kan kun anlægge sag med statsamtets samtykke.

§ 448 c. Sag om ægteskab eller forældremyndighed kan anlægges her i riget, såfremt

- 1) sagsøgte har bopæl her,
- 2) sagsøgeren har bopæl her og enten har boet her i de sidste to år eller tidligere har haft bopæl her,
- 3) sagsøgeren er dansk statsborger, og det godtgøres, at han på grund af sit statsborgerskab ikke vil kunne anlægge sag i det land, hvor han har bopæl,
- 4) begge parter er danske statsborgere, og sagsøgte ikke modsætter sig sagsanlæg ved dansk domstol, eller
- 5) skilsmisse søges på grundlag af separation meddelt her i landet inden for de sidste fem år.

Stk. 2. Sag om et ægteskabs omstødelse eller beståen kan anlægges her i riget, når ægteskabet er indgået her.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 kan fraviges ved overenskomst med fremmed stat.

§ 448 d. Sag anlægges ved sagsøgtes hjemting.

Stk. 2. Har sagsøgte ikke hjemting her i riget, anlægges sagen ved sagsøgerens hjemting.

Stk. 3. Har ingen af parterne hjemting her i riget, anlægges sagen ved den ret, som justitsministeren bestemmer.

§ 448 e. Omstændigheder, som er eller kunne være gjort gældende i en tidligere sag om ægteskab eller forældremyndighed, der er pådømt i realiteten, kan ikke benyttes som søgsmålsgrundlag i en ny sag.

§ 449. Giver sagsøgte eller appelindstævnte ikke møde ved advokat i en sag efter § 448, nr. 1-5 og 7-8, samt i sager efter § 448, nr. 6, om forældremyndighed, og finder retten, at den pågældende har behov for advokatbistand, kan retten beskikke en advokat for denne, såfremt parten opfylder betingelsen i § 330, stk. 1, nr. 2.

Stk. 2. Finder retten det ikke muligt at behandle sagen på forsvarlig måde, uden at sagsøgte eller appelindstævnte har advokatbistand, kan retten beskikke den pågældende part en advokat, selv om parten ikke opfylder betingelsen i § 330, stk. 1, nr. 2. Retten pålægger i så fald parten at erstatte statskassen udgifterne i forbindelse med beskikkelsen.

§ 450. Retten kan opfordre en part til at føre bevis og kan, uanset om modparten anmoder herom, pålægge en part at afgive forklaring.

Stk. 2. Finder retten det påkrævet for at kunne afgøre, hvem forældremyndigheden over børnene skal tilkomme, kan den træffe bestemmelse om foretagelse af bevisførelse, herunder afhøring af vidner og tilvejebringelse af udtalelser fra sagkyndige. Om fornødent kan den pålægge en part at give møde og afgive forklaring efter samme regler, som gælder for vidner.

Stk. 3. I sager om omstødelse af ægteskab, der anlægges af justitsministeren eller den, han bemyndiger dertil, skal de sagsøgte give møde efter samme regler, som gælder for vidner.

§ 450 a. Retten kan bestemme, at en eller begge parter ikke må overvære den samtale med et barn, der skal finde sted efter myndighedslovens § 26. Inden sagen afgøres, skal parterne gøres bekendt med indholdet af samtalen, medmindre dette vil stride mod de hensyn, der har ført til udelukkelsen.

§ 451. Om salær og godtgørelse for udlæg til beskikkede advokater gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jfr. kap. 31.

Stk. 2. Udgifterne ved bevisførelse i henhold til § 450, stk. 2, afholdes af statskassen. Retten kan bestemme, at også andre udgifter skal afholdes af statskassen. Retten kan pålægge en part at erstatte disse udgifter, såfremt det i øvrigt pålægges ham at betale sagsomkostninger.

Stk. 3. Retten bør kun, når der er særlig anledning dertil, pålægge en part at betale sagsomkostninger.

§ 452. Udebliver en part uden lovligt forfald fra et retsmøde, hvortil han er indkaldt for at afgive forklaring, eller vægrer han sig uden lovlig grund ved at svare, eller har svaret ikke tilstrækkelig bestemt, finder bestemmelsen i § 344, stk. 2, anvendelse. Det samme gælder, hvis en part undlader at efterkomme rettens opfordring til at føre bevis.

Stk. 2. Retten kan afvise sagen, hvis sagsøger udebliver eller vægrer sig ved at svare.

§ 453. Retsmøderne foregår for lukkede døre. Ved offentlig gengivelse af domme må der ikke ske offentliggørelse af navn, stilling eller bopæl for nogen af de i dommen nævnte personer, eller på anden måde offentliggørelse af de pågældendes identitet. Overtrædelse af de nævnte forbud straffes med bøde eller under skærpende omstændigheder med hæfte eller fængsel indtil 6 måneder.

§ 454. Ankefristen er 8 uger. Der kan ikke i medfør af § 372, stk. 2, meddeles tilladelse til efter ankefristens udløb at anke en dom, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikke bestående. Tilladelse kan dog meddeles til særskilt anke af vilkår, jfr. stk. 2.

Stk. 2. Domme, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, kan ankes særskilt for så vidt angår vilkårene eller enkelte af disse. Angår anken kun vilkårene, kan den ret, hvortil anke er sket, kun ændre dommens bestemmelse om separation, skilsmisse eller omstødelse, såfremt påstand herom fremsættes i et processkrift, der fremlægges i retten eller indleveres til rettens kontor inden ankefristens udløb.

§ 455. Sag om ægteskab eller forældremyndighed kan ikke anlægges efter en parts død.

Stk. 2. Dør en af parterne inden domsafsigelsen, hæves sagen.

§ 456. Afvises en sag, der er anlagt inden udløbet af en frist for sagsanlæg, som er fastsat i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, eller hæves en sådan sag uden anmodning herom fra sagsøgeren, kan denne, selv om fristen i mellemtiden er udløbet, anlægge sagen på ny indtil en måned efter det retsmøde, hvori sagen blev afvist eller hævet.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvis bevilling til separation eller skilsmisse nægtes, og sagen herefter indbringes for domstolene. Fristen for sagens indbringelse for domstolene regnes fra det tidspunkt, nægtelsen er meddelt den pågældende.

Kapitel 42 a

Faderskabssager

§ 456 a. Reglerne i dette kapitel finder anvendelse på sager om faderskab til børn, jfr. dog stk. 2.

Stk. 2. Sager om faderskab til de i § 2, stk. 1, i lov om børns retsstilling omhandlede børn behandles efter lovens almindelige regler, såfremt sagen anlægges af ægtemanden, dog at bestemmelserne i §§ 456 f, 456 g, 2. pkt., 456 h, stk. 4, 456 m, 1. pkt., 456 o, 456 p, 456 q, stk. 1 og 2, og 456 r finder anvendelse. Er påstanden om, at ægtemanden ikke er barnets fader, væsentligt bestyrket, finder tillige reglerne i § 456 k, jfr. § 456 l, anvendelse.

§ 456 b. Sagen kan anlægges her i riget:

- 1) Såfremt sagsøgte har bopæl eller ophold her, eller hans dødsbo behandles eller har været behandlet her.
- 2) Såfremt moderen eller barnet har bopæl her.

Stk. 2. Reglerne i stk. 1 kan fraviges ved overenskomst med fremmed stat.

§ 456 c. Sagen anlægges ved moderens hjemting.

Stk. 2. Har moderen ikke hjemting her i riget, anlægges sagen ved sagsøgtes hjemting.

Stk. 3. Kan intet andet værneting påvises, anlægges sagen ved barnets hjemting eller efter justitsministerens bestemmelse ved en anden ret.

Stk. 4. Såfremt en af parterne forlader retskredsen, før nogen af parterne har afgivet forklaring, kan sagen henvises til videre behandling ved den ret, der da ville være rette værneting. I øvrigt kan retten med samtykke af præsidenten for vedkommende landsret henvise sagen til behandling ved en anden ret, såfremt dette kan antages at ville forenkle eller fremskynde sagens behandling.

§ 456 d. Sagen anses for anlagt, når retten har modtaget henvendelse om retslig behandling.

§ 456 e. Retten affatter stævning i sagen og drager omsorg for stævningens forkyndelse. Såfremt der under sagens gang træffes bestemmelse om inddragelse af nye personer som sagsøgte, foretager retten ligeledes det i så henseende fornødne. Stævning kan undlades, når den pågældende møder for retten efter tilsigelse fra denne.

Stk. 2. Politiet er på begæring pligtigt at yde retten bistand til sagens oplysning, herunder til fornøden eftersøgning af den opgivne fader.

§ 456 f. Både moderen og barnet er at betragte som parter i sagen.

Stk. 2. Er en part under 18 år, optræder værgen i sagen på partens vegne. I øvrigt optræder parterne på egen hånd uden hensyn til umyndiggørelse og lavværgemål. Er beskikkelse af værge for en part påkrævet, kan beskikkelsen foretages af retten.

Stk. 3. Er den, der opgives som fader, død, rettes sagen mod den afdøde. Retten skal så vidt muligt underrette skifteretten samt afdødes eventuelle enke og arvinger om søgsmålet.

Stk. 4. Statsamtet kan indtræde i sagen som part til varetagelse af det offentlige interesser.

§ 456 g. Retten kan, når dertil findes særlig anledning, beskikke en advokat for en part. Er der under sagen spørgsmål om, hvorvidt et barn er ægtebarn, skal der altid beskikkes advokat for barnet. Endvidere skal beskikkelse for sagsøgte altid ske, når der efter offentlig indstævning eller i tilfælde, hvor den opgivne fader er død, ikke gives møde af sagsøgte eller dødsboet.

§ 456 h. Retten drager på embeds vegne omsorg for sagens oplysning. Enhver, der efter de i sagen fremkomne oplysninger kan have besvangret moderen, skal af retten inddrages under sagen som sagsøgt.

Stk. 2. Retten træffer selv bestemmelse om afhøring af parter og vidner, om tilvejebringelse af udtalelser fra sagkyndige og af andre bevismidler i sagen. Retten indkalder selv parter og vidner. Afhøring af parter og vidner sker ved dommeren, medmindre denne bestemmer andet.

Stk. 3. I alle tilfælde, hvor ifølge denne lov begæring fra en part er fornøden for foretagelse af et retsskridt, kan dette i sager, der behandles efter reglerne i dette kapitel, iværksættes af retten uden begæring.

Stk. 4. Bestemmelserne i denne lov om virkningerne af en parts udeblivelse eller møde uden at rejse indsigelse gælder ikke i sager efter dette kapitel.

Stk. 5. Indkaldelse af parterne til at overvære afhøring af vidner eller andre parter kan undlades, når retten finder parternes møde uden betydning for sagen. Der skal dog altid gives parterne meddelelse om tid og sted for det retsmøde, i hvilket en sådan afhøring skal foregå. I meddelelsen angives, at vedkommende part ikke behøver at give møde, medmindre han selv ønsker det.

§ 456 i. Den, der afhøres som sagsøgt eller som vidne i en faderskabssag, er pligtig at afgive forklaring om, hvorvidt han har haft samleje med moderen inden for avlingstiden.

Stk. 2. Moderen er forpligtet til at afgive forklaring om, hvem der har haft samleje med hende inden for avlingstiden.

Stk. 3. Der kan tillægges en part rejsegodtgørelse efter reglerne i § 188.

§ 456 k. Finder retten det fornødent, at der til sagens oplysning søges fremskaffet blodtypebestemmelser eller foretages andre legemlige undersøgelser af parterne, drager den omsorg for, at dette sker. De pågældende er forpligtet til at fremstille sig til undersøgelse, afgive blodprøver m.v.

§ 456 l. Bestemmelserne i § 178 finder anvendelse med hensyn til parternes pligter efter nærværende kapitel.

§ 456 m. Retten træffer afgørelse i sagen uden hensyn til, hvilke påstande der fra parternes side er nedlagt i sagen. Når sagen er anlagt, kan den alene hæves med rettens samtykke.

§ 456 n. For udgifter foranlediget ved de bestemmelser, retten tager med hensyn til beskikkelse af advokat og med hensyn til sagens oplysning, såsom betaling til parter, vidner og sagkyndige, blodtypeundersøgelser m.v., gælder samme regler som for sagsøgerens udgifter i tilfælde, hvor der er meddelt denne fri proces, jfr. kap. 31.

Stk. 2. Retten bør kun, når der er særlig anledning dertil, pålægge en part at betale sagsomkostninger.

§ 456 o. I faderskabssager foregår retsmøderne for lukkede døre. En medarbejder fra kommunen eller amtskommunen kan dog møde i retten med moderen, hvis denne ønsker det.

Stk. 2. Ved offentlig gengivelse af domme i faderskabssager må der ikke ske offentliggørelse af navn, stilling eller bopæl for nogen af de i dommen nævnte personer eller på anden måde offentliggørelse af de pågældendes identitet. Overtrædelse straffes med bøde eller under skærpende omstændigheder med hæfte eller med fængsel indtil 6 måneder.

Stk. 3. Ved forkyndelse af stævninger og domme i faderskabssager i henhold til § 159 optages moderens og barnets navn kun i bekendtgørelsen i Statstidende, såfremt retten i særlige tilfælde træffer bestemmelse herom.

§ 456 p. Når sagen er sluttet, sender retten snarest muligt meddelelse herom til statsamtet ledsaget af en udskrift af dommen eller indgået forlig og det retsbogen tilførte samt sagens dokumenter. Det påhviler retten at drage omsorg for dommens forkyndelse.

§ 456 q. Reglerne i nærværende kapitel finder med de fornødne lempelser anvendelse under anke.

Stk. 2. Statsamtet kan uden at være indtrådt i sagen i 1. instans på det offentliges vegne påanke dommen såvel som indtræde i sagen for den overordnede ret.

Stk. 3. Under anken kan retten uanset ankefristerne inddrage enhver, der for byretten har været part i sagen. Opstår der spørgsmål om inddragelse af andre personer, jfr. § 456 h, stk. 1, kan sagen hjemvises til fornyet behandling ved byretten.

§ 456 r. En sag, der er afsluttet ved anerkendelse for statsamtet, forlig i retten eller upåankelig dom, kan på begæring af en af parterne genoptages, når andrageren godtgør senere at være kommet til kundskab om omstændigheder, der kan antages at ville give sagen et andet udfald, eller der i øvrigt foreligger særlig anledning til at antage, at sagen efter en genoptagelse vil få et andet udfald.

Stk. 2. En sag, hvori forkyndelse af stævning er sket ved indrykkelse i Statstidende, kan af sagsøgte, der ikke har givet møde, kræves genoptaget.

Stk. 3. Begæring om genoptagelse må fremsættes for retten senest 3 år efter barnets fødsel. Det gælder dog ikke en begæring, som fremsættes af barnet, efter at det er fyldt 18 år. Begæringen rettes til den ret, der senest har behandlet sagen, eller, hvis sagen ikke tidligere har været behandlet af retten, til den ret, der er nævnt i § 456 c.

Stk. 4. Genoptagelse efter udløbet af den i stk. 3 nævnte frist kan tillades af landsretten, når der anføres ganske særlige grunde for, at kravet om ny prøvelse ikke er rejst tidligere, og omstændighederne i øvrigt i høj grad taler for genoptagelse, og det endvidere må antages, at fornyet behandling af sagen ikke vil medføre væsentlige ulemper for barnet. Er sagen senest behandlet ved højesteret, meddeles tilladelse til genoptagelse af denne ret. Under de i 1. pkt. angivne betingelser kan landsretten endvidere tillade anke af en ellers upåankelig byretsdom. Landsrettens afgørelse i henhold til foranstående bestemmelser kan påkæres til højesteret i overensstemmelse med reglerne i kap. 37. Ved afgørelse af kæremålet kan højesteret i stedet for genoptagelse tillade anke af en ellers upåankelig dom.

Stk. 5. Den ret, over for hvilken der fremsættes begæring om genoptagelse eller anketilladelse, træffer bestemmelse om, hvorvidt de angivne oplysningers rigtighed skal søges fastslået ved afhøring i et retsmøde eller ved politiets bistand.

Stk. 6. Hvis sagen senest er behandlet ved landsret eller højesteret, kan det ved genoptagelsen bestemmes, at sagens fortsatte behandling og nye afgørelse finder sted ved byret.

Stk. 7. Ved genoptagelse og tilladelse til anke efter nærværende paragraf finder bestemmelserne i § 399, stk. 4, tilsvarende anvendelse. Ved sagens afgørelse kan der træffes bestemmelse om tilbagebetaling af bidrag, som er erlagt eller inddrevet i henhold til den tidligere afgørelse.

Kapitel 43

Sager om umyndiggørelse og lavværgemål

§ 457. Anmodning om umyndiggørelse kan fremsættes af

- 1) den, der ønsker at blive umyndiggjort,
- 2) den pågældendes ægtefælle, slægtninge i op- eller nedstigende linie, søskende, værge, lavværge eller
- 3) politimesteren (politidirektøren).

Stk. 2. Anmodning om anordning af lavværgemål kan fremsættes af den, der ønsker at blive sat under lavværgemål.

§ 458. Anmodningen indgives til byretten på det sted, hvor den, der søges umyndiggjort eller sat under lavværgemål, har hjemting. Har den pågældende ikke hjemting her i riget, indgives anmodningen til den ret, som justitsministeren bestemmer.

Stk. 2. Anmodningen skal så vidt muligt ledsages af skriftlige beviser for de omstændigheder, der kan begrunde, at den pågældende umyndiggøres eller sættes under lavværgemål.

§ 459. Som parter anses den, der søges umyndiggjort eller sat under lavværgemål, og den, der har fremsat anmodningen om umyndiggørelse.

Stk. 2. Hvis en person, der søges umyndiggjort, ikke selv har antaget en advokat, skal retten beskikke en advokat for den pågældende, medmindre denne giver sit samtykke til umyndiggørelsen eller befinder sig i en sådan tilstand, at han ikke forstår betydningen af umyndiggørelsen. Retten kan i øvrigt beskikke en advokat for en part, hvis der er behov for advokatbistand.

§ 460. Retten sørger for sagens oplysning og træffer selv bestemmelse om afhøring af parter og vidner samt om tilvejebringelse af udtalelser fra sagkyndige og af andre bevismidler. Retten indkalder selv parter og vidner.

Stk. 2. Når særlige omstændigheder taler for det, kan retten bestemme, at den, der søges umyndiggjort eller sat under lavværgemål, ikke må overvære bevisførelsen eller en del af denne. Den pågældende skal i så fald, inden sagen afgøres, gøres bekendt med indholdet af bevisførelsen, medmindre dette vil stride mod de hensyn, der har ført til udelukkelsen.

Stk. 3. Hvis den, der søges umyndiggjort, befinder sig i en sådan tilstand, at han ikke forstår betydningen af umyndiggørelsen, kan retten unklade at indkalde parterne til et retsmøde.

§ 461. Udebliver den, der har anmodet om umyndiggørelse eller anordning af lavværgemål, fra et retsmøde, hvortil han er indkaldt, afvises sagen, medmindre retten finder, at sagen enten kan afgøres på det foreliggende grundlag, eller at den bør udsættes.

§ 462. Såfremt retten finder det sandsynliggjort, at der foreligger en umyndiggørelsesgrund, og at der kan være forbundet væsentlig ulempe med at udsætte afgørelsen, indtil sagen er afsluttet, kan der afsiges en foreløbig kendelse om umyndiggørelse. Samtidig med kendelsens afsigelse beskikker retten en foreløbig værge for den pågældende.

§ 463. Retten kan bestemme, at retsmøderne skal foregå for lukkede døre.

Stk. 2. Retten kan forbyde offentlig gengivelse af forhandlingerne i retten. Overtrædelse af forbudet straffes med bøde.

§ 464. Rettens afgørelse træffes ved dom. Beskikkelse af væрге eller lavvæрге efter bestemmelsen i myndighedslovens § 33, stk. 2, sker ved beslutning eller kendelse.

Stk. 2. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jfr. kap. 31. Retten kan bestemme, at også andre udgifter skal afholdes på denne måde.

Stk. 3. Retten bør kun, når der er særlig anledning til det, pålægge en part helt eller delvis at betale sagsomkostninger.

§ 465. Anke sker ved meddelelse til byretten. Meddelelsen kan ske mundtligt til retsbogen. Retten sender meddelelsen og sagens akter til landsretten.

Stk. 2. Under anke behandles sagen i landsretten efter samme regler, som er fastsat i dette kapitel for byretsbehandlingen.

Stk. 3. Anke har kun opsættende virkning, når det bestemmes af den ret, hvis afgørelse ankes, eller af den ret, til hvilken anke sker.

§ 466. Umyndiggørelse og anordning af lavværgemål skal efter anmodning ophæves, når der ikke længere er grund til at opretholde foranstaltningen.

Stk. 2. Anmodning om ophævelse kan fremsættes af de samme, som kan fremsætte anmodning om umyndiggørelse eller anordning af lavværgemål. Anmodningen indgives til byretten på det sted, hvor den, der er umyndiggjort eller sat under lavværgemål, har hjemting. Har den pågældende ikke hjemting her i riget, indgives anmodningen til den ret, der i 1. instans har truffet afgørelsen om umyndiggørelse eller anordning af lavværgemål, eller, hvis afgørelsen ikke er truffet her i riget, til den ret, som justitsministeren bestemmer.

Stk. 3. Reglerne i § 458, stk. 2, og §§ 459-465 finder tilsvarende anvendelse.

§ 467. (Ophævet).

Kapitel 43 a

Prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse

§ 468. Reglerne i dette kapitel finder, når andet ikke er bestemt ved lov, anvendelse ved frihedsberøvelse uden for strafferetsplejen, der ikke er besluttet af en dømmende myndighed.

§ 469. Begærer den, der administrativt er berøvet sin frihed, eller den, som handler på hans vegne, at frihedsberøvelsens lovlighed prøves af retten, skal den myndighed, som har besluttet frihedsberøvelsen eller nægtet at ophæve den, forelægge sagen for byretten på det sted, hvor den, om hvis frihedsberøvelse, der er spørgsmål, har bopæl (hjemting),

jfr. § 235. Sager om tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse i henhold til lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien forelægges dog, så længe patienten ikke er udskrevet, for byretten på det sted, hvor vedkommende psykiatriske sygehus eller afdeling er beliggende.

Stk. 2. Forelæggelsen for retten skal finde sted inden 5 søgnedage efter begæringens fremsættelse og sker ved fremsendelse af sagens akter med fornødne oplysninger om den beslutning, hvis lovlighed kræves prøvet, herunder angivelse af den bestemmelse, i medfør af hvilken beslutningen er truffet, en kortfattet redegørelse for de omstændigheder, der påberåbes som grundlag for den, og henvisning til de i sagen foreliggende bevisligheder, der vil kunne have betydning for rettens afgørelse. Indbringes sagen for en domstol, der ikke er rette værneting, henviser dommeren sagen til rette værneting.

Stk. 3. Begæring om sagens indbringelse for retten hindrer ikke frihedsberøvelsens iværksættelse eller opretholdelse, medmindre retten bestemmer det.

Stk. 4. Begæring om sagens indbringelse for retten efter reglerne i dette kapitel skal fremsættes inden 4 uger efter frihedsberøvelsens ophør. Senere fremsættelse af begæringen kan indtil 6 måneder efter frihedsberøvelsens ophør undtagelsesvis tillades af justitsministeren, når der foreligger særlig grund til at afvige fra fristen.

Stk. 5. Er lovligheden af den pågældende frihedsberøvelse stadfæstet ved dom, kan begæring om fornyet prøvelse ikke rejses med pligt for den besluttende myndighed efter denne paragraf, forinden der er forløbet sådan frist, som måtte være fastsat i vedkommende særlige lov.

Stk. 6. Krav om erstatning af det offentlige for ulovlig frihedsberøvelse skal efter begæring pådømmes under sagen om frihedsberøvelsens lovlighed. Retten kan dog udskyde erstatningsspørgsmålet til behandling efter afgørelsen om frihedsberøvelsens lovlighed.

§ 470. Som parter anses den, om hvis frihedsberøvelse der er spørgsmål, den, der handler på hans vegne, samt den besluttende myndighed.

Stk. 2. Retten beskikker en advokat til at varetage dens tarv, hvis frihedsberøvelse sagen angår, medmindre han selv har antaget en advokat. Når der skønnes at være fornøden anledning dertil, kan retten endvidere beskikke en advokat for den besluttende myndighed eller andre parter.

Stk. 3. Dommeren bestemmer snarest muligt tid for sagens foretagelse, hvorom parterne underrettes med et af dommeren fastsat varsel. Meddelelsen skal indeholde oplysning om, at sagen i tilfælde af udeblivelse uden lovligt forfald kan fremmes til dom på det foreliggende grundlag.

Stk. 4. Er frihedsberøvelsen iværksat, skal den frihedsberøvede bringes til stede i retten, hvis retten bestemmer det. Det samme gælder, hvis han selv fremsætter ønske herom,

medmindre retten efter de foreliggende oplysninger om hans tilstand finder, at fremstilling ikke bør finde sted. Retten bestemmer, om den frihedsberøvede skal bringes til stede for den dømmende ret, eller om det må anses for tilstrækkeligt, at der gives ham lejlighed til at udtale sig over for retten på det sted, hvor han har ophold.

§ 471. Retten drager omsorg for sagens oplysning og træffer selv bestemmelse om afhøring af parter og vidner samt om tilvejebringelse af udtalelser fra sagkyndige og af andre bevismidler.

Stk. 2. Når særlige omstændigheder taler derfor, kan retten bestemme, at den frihedsberøvede eller den, der handler på hans vegne, skal forlade retssalen under bevisførelsen eller under en del af denne. Når den pågældende atter er indladt i retssalen, skal han gøres bekendt med det under hans fraværelse forefaldne.

Stk. 3. Såfremt retten anser det for fornødent, at en til vedkommende hospital eller anstalt knyttet person afhøres som vidne i retten, bør den pågældende i almindelighed ikke kræves afhørt uden for den retskreds, i hvilken han bor eller opholder sig, eller i hvilken hospitalet eller anstalten er beliggende. På samme måde bør en til den besluttende myndighed knyttet person i almindelighed ikke kræves afhørt uden for den retskreds, i hvilken han bor eller opholder sig, eller i hvilken den besluttende myndighed har sit sæde.

Stk. 4. Retten indkalder selv parter og vidner. Politiet skal på begæring bistå retten med fremskaffelse af oplysninger om parters og vidners bopæle eller opholdssteder eller andre af retten nærmere angivne forhold.

§ 472. Efter at parterne har haft lejlighed til at udtale sig, og bevisførelsen er sluttet, afgør retten ved dom, om frihedsberøvelsen som lovlig bør stå ved magt, eller om den vil være at ophæve.

Stk. 2. Udebliver nogen af parterne uden oplyst lovligt forfald, afgør retten, om frihedsberøvelsens lovlighed kan prøves på det foreliggende grundlag, eller om udsættelse skal finde sted.

§ 473. Retten kan bestemme, at der ved offentlig gengivelse af forhandlingen i retten og af dommen ikke må ske offentliggørelse af navn, stilling eller bopæl for nogen af de under sagen nævnte personer eller på anden måde offentliggørelse af de pågældendes identitet. Overtrædelse af sådant forbud straffes med bøde.

§ 474. Om salær og godtgørelse for udlæg til de beskikkede advokater gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jfr. kap. 31. Retten kan bestemme, at også andre udgifter skal afholdes på denne måde.

Stk. 2. Retten bør kun, når der er særlig anledning dertil, pålægge en part helt eller delvis at udrede sagsomkostninger.

§ 475. Anke sker ved meddelelse til dommeren. Ankefristen er 4 uger fra dommens afsigelse. Anke kan dog undtagelsesvis tillades af justitsministeren indtil et år efter dommens afsigelse. Byretten sender meddelelsen om anken samt sagens akter til landsretten, der berammer mundtlig forhandling af sagen i et retsmøde, til hvilket parterne indkaldes af retten med et af denne bestemt varsel.

Stk. 2. Om sagens behandling i landsretten gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Anke har kun opsættende virkning, når det bestemmes af den ret, hvis afgørelse påankes, eller af den ret, til hvilken anke sker.

Kapitel 43 b

Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke

§ 475 a. Reglerne i dette kapitel finder anvendelse på sager, som indbringes for retten efter adoptionslovens § 11.

§ 475 b. Sagen indbringes for byretten på det sted, hvor den, der har forlangt beslutningen prøvet af retten (klageren), har hjemting. Har klageren ikke hjemting her i riget, indbringes sagen for retten på det sted, hvor barnet har hjemting. Har hverken klageren eller barnet hjemting her i riget, indbringes sagen for den ret, som justitsministeren bestemmer.

Stk. 2. Sagen skal indbringes for retten senest 3 uger efter, at statsamtet har modtaget anmodning om beslutningens prøvelse af retten. Statsamtet sender sagens akter til retten med oplysning om den beslutning, der forlanges prøvet, samt en kort redegørelse for de omstændigheder, der påberåbes, og for de beviser, der kan have betydning for sagens afgørelse.

Stk. 3. Indbringes sagen for en domstol, der ikke er rette værneting, henviser dommeren sagen til rette værneting.

Stk. 4. Er anmodning om beslutningens prøvelse af retten modtaget efter udløbet af den i adoptionslovens § 11, stk. 1, nævnte frist, afvises sagen, medmindre overskridelsen er undskyldelig, eller særlige grunde i øvrigt taler for at behandle sagen. Afgørelsen træffes ved kendelse.

§ 475 c. Statsamtet og klageren betragtes som parter i sagen. Klageren optræder på egen hånd, selv om han er umyndig eller under lavværgemål.

Stk. 2. Retten beskikker en advokat for klageren, medmindre han selv har antaget en advokat.

Stk. 3. Retten kan beskikke en værge for barnet, der i så fald indtræder som part i sagen.

§ 475 d. Udebliver klageren uden lovligt forfald, afgør retten, om beslutningen kan prøves uden hans tilstedeværelse, eller om sagen skal udsættes.

Stk. 2. Klageren skal i forbindelse med indkaldelsen til retsmødet gøres bekendt med reglen i stk. 1.

§ 475 e. Retten drager omsorg for sagens oplysning og træffer selv bestemmelse om afhøring af parter og vidner samt om tilvejebringelse af udtalelser fra sagkyndige og af andre bevismidler.

Stk. 2. Når særlige omstændigheder taler derfor, kan retten bestemme, at klageren ikke må overvære bevisførelsen eller en del af denne. Klageren skal, inden sagen afgøres, gøres bekendt med indholdet af bevisførelsen, medmindre det vil stride mod de hensyn, der har ført til udelukkelsen.

§ 475 f. Retten afgør ved dom, om beslutningen skal opretholdes eller ophæves.

§ 475 g. Retsmøderne foregår for lukkede døre.

Stk. 2. Ved offentlig gengivelse af domme må der ikke ske offentliggørelse af navn, stilling eller bopæl for nogen af de i dommen nævnte personer eller på anden måde offentliggørelse af de pågældendes identitet. Overtrædelse straffes med bøde.

Stk. 3. Kender forældrene eller værgen ikke den, der søger adoption, må den adoptionssøgendes og vidners navne ikke optages i udskrifter af retsbogen eller rettens afgørelser.

§ 475 h. Om salær og godtgørelse for udlæg til beskikkede advokater gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jfr. kap. 31. Retten kan bestemme, at også andre udgifter skal afholdes på denne måde.

Stk. 2. Retten bør kun, når der er særlig anledning dertil, pålægge en part helt eller delvis at betale sagsomkostninger.

§ 475 i. Ankefristen er 4 uger ved anke til landsret og 8 uger ved anke til højesteret. Der kan ikke i medfør af § 372, stk. 2, meddeles tilladelse til at anke dommen efter ankefristens udløb.

Stk. 2. Anke til landsret sker ved meddelelse til byretten. Meddelelsen kan ske mundtligt til retsbogen. Retten sender meddelelsen og sagens akter til landsretten.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Om kære gælder reglerne i kapitel 37. Der kan dog ikke i medfør af § 394, stk. 2, meddeles tilladelse til at kære de i § 475 b, stk. 4, nævnte kendelser efter karefristens udløb.

Stk. 5. Om sagens behandling i landsretten og højesteret gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Kapitel 44

Fremgangsmåden ved at erhverve mortifikations- eller ejendomsdom

§ 476. Når nogen vil søge ejendomsdom efter forudgående offentlig indkaldelse, kommer bestemmelserne i lov om mortifikation af værdipapirer §§ 3-7 og § 8, stk. 1, til anvendelse med de lempelser, der følger af forholdenes forskellighed.

Stk. 2. Angår sagen en fast ejendom, anlægges den ved byretten på det sted, hvor ejendommen ligger. Ejendomsdom på et skib eller en skibspart søges ved sø- og handelsretten i København.

Stk. 3. Det har sit forblivende ved den gældende rets regler om adgangen til at søge sådan ejendomsdom såvel som om retsvirkningerne af den.

§ 477. Om adgang til erhvervelse af mortifikationsdom på servitutter, brugsrettigheder og grundbyrder har det sit forblivende ved reglerne i lov nr. 67 af 14. april 1905, dog at der i stedet for den i nævnte lovs § 4 omhandlede bevilling til erhvervelse af mortifikationsdom uden særlig indstævning træder en tilladelse meddelt af vedkommende ret ved kendelse i et retsmøde, hvortil den, der har begæret mortifikation, tilsiges.

Tredje afsnit. Tvangsfuldbyrdelse

Kapitel 45

Grundlaget for tvangsfuldbyrdelse

§ 478. Tvangsfuldbyrdelse kan ske på grundlag af

- 1) domme og kendelser afsagt af domstole eller af andre myndigheder, hvis afgørelser efter lovgivningen kan tvangsfuldbyrdes, samt beslutninger om sagsomkostninger truffet af de nævnte myndigheder,
- 2) forlig indgået for de under nr. 1 nævnte myndigheder, retsforlig om samværsret samt forlig indgået under vilkårsforhandling i henhold til lov om ægteskabs indgåelse og opløsning,

- 3) aftaler om forældremyndighed, der indgår som vilkår i separations- eller skilsmissebevillinger eller i øvrigt er godkendt af statsamtet, samt bestemmelser om forældremyndighed og samværsret, der er truffet af statsamtet,
- 4) udenretlige skriftlige forlig om forfalden gæld, når det udtrykkeligt er bestemt i forliget, at det kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse,
- 5) gældsbreve, der ikke er omfattet af nr. 4, når det udtrykkeligt er bestemt i dokumentet, at det kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse,
- 6) pantebreve; for så vidt angår ejerpantebreve og skadesløsbreve, dog kun når gældens størrelse og forfaldstidens indtræden er erkendt af skyldneren eller klart fremgår af omstændighederne,
- 7) vekslers for så vidt angår vekselretlige krav og checks for så vidt angår regreskrav.

Stk. 2. Udlæg kan endvidere ske for krav, som i lovgivningen er tillagt udpantningsret.

Stk. 3. Retten til tvangsfuldbyrdelse tilkommer også den, der har håndpant i en fordring.

Stk. 4. I de i stk. 1., nr. 4-7, nævnte tilfælde kan fuldbyrdelse foretages hos enhver, der ved sin underskrift på dokumentet har forpligtet sig som skyldner, selvskyldnerkautionist eller pantsætter.

§ 479. Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser, hvorefter afgørelser af udenlandske domstole og myndigheder om borgerlige krav og vedtagelser om sådanne krav kan fuldbyrdes her i riget, såfremt de kan fuldbyrdes i den stat, hvor afgørelsen er truffet, eller efter hvis ret vedtagelsen skal bedømmes, og såfremt fuldbyrdelsen ikke vil være åbenbart uforenelig med landets retsorden.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om fuldbyrdelse af de i stk. 1 nævnte afgørelser og vedtagelser, herunder om behandlingen af indsigelser.

§ 480. Domme kan fuldbyrdes, når fuldbyrdelsesfristen er udløbet, medmindre dommen forinden er anket. Fristen er 14 dage efter dagen for dommens afsigelse, medmindre andet er bestemt i dommen.

Stk. 2. Det kan i dommen bestemmes, at dommen skal kunne fuldbyrdes, selv om den ankes inden fuldbyrdelsesfristens udløb.

Stk. 3. Den ret, til hvilken dommen ankes efter fuldbyrdelsesfristens udløb, kan tillægge anken opsættende virkning.

Stk. 4. Bestemmelser i dommen om kortere fuldbyrdelsesfrist end 14 dage og bestemmelser i henhold til stk. 2 kan betinges af forudgående sikkerhedsstillelse.

Stk. 5. Reglerne i stk. 1-4 finder tilsvarende anvendelse på afgørelser om sagsomkostninger.

§ 481. Kendelser kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt i kendelsen, jfr. dog § 480, stk.5.

Stk. 2. De i § 178 nævnte kendelser kan først fuldbyrdes, når fristen til at forlange kendelsen omgjort er udløbet, eller sådan anmodning er afslået af retten.

§ 482. De i § 478, stk. 1, nr. 2, nævnte forlig kan fuldbyrdes, når kravet er forfaldet, medmindre andet er bestemt i forliget.

§ 483. Bestemmelser om forældremyndighed eller udøvelse af samværsret, jfr. § 478, stk. 1, nr. 3, kan fuldbyrdes straks, medmindre fuldbyrdelsesfrist er fastsat af statsamtet eller indeholdt i vilkårene.

§ 484. Fristen for fuldbyrdelse på grundlag af de i § 478, stk. 1, nr.4-7, nævnte dokumenter er 14 dage efter den dag, da ydelsen kunne kræves betalt, medmindre andet er bestemt i dokumentet. Kortere fuldbyrdelsesfrist end 4 søgnedage kan dog ikke aftales.

§ 485. For krav, som er tillagt udpantningsret, er fuldbyrdelsesfristen 7 dage efter dagen for meddelelse om forretningen, jfr. § 493, stk.3.

§ 486. Anmodning om tvangsfuldbyrdelse kan først indgives efter udløbet af de i §§ 480-484 nævnte frister. Forkyndelse af meddelelse efter § 493, stk. 3, kan tidligst ske dagen efter sidste rettidige betalingsdag.

Stk. 2. Fogedretten kan dog bestemme, at et krav skal kunne fuldbyrdes, selv om fristerne i §§ 480-485 endnu ikke er udløbet, eller selv om forkyndelse af meddelelse efter § 493, stk. 3, ikke er sket, hvis skyldneren samtykker, eller det må antages, at muligheden for at opnå dækning ellers vil blive væsentligt forringet. Det samme gælder, hvis en dom er anket inden fuldbyrdelsesfristens udløb. Fuldbyrdelsen kan betinges af forudgående sikkerhedsstillelse.

Kapitel 46

Fremgangsmåden ved udlæg og tvangsfuldbyrdelse af andre krav end

pengekrav

§ 487. Anmodning om tvangsfuldbyrdelse kan fremsættes over for fogedretten i en af følgende retskredse:

- 1) hvor skyldneren har hjemting, jfr. §§ 235, 236, 238, 239 og 240,
- 2) hvorfra skyldneren driver erhvervmæssig virksomhed,
- 3) hvor der findes pant for den fordring, for hvilken udlæg søges,
- 4) hvor genstanden for fuldbyrdelse af andre krav end pengekrav findes.

Stk. 2. Er ingen fogedret kompetent efter stk. 1, eller er det under en tidligere forretning ikke lykkedes at opnå dækning af hele kravet, kan anmodning om fuldbyrdelse fremsættes over for fogedretten i en retskreds, hvor skyldneren opholder sig eller træffes eller har aktiver. Skal der i anledning af anmodning om tvangsfuldbyrdelse foretages foranstaltninger ved en anden fogedret end den, hvortil anmodning er indgivet, fremsættes ny anmodning over for vedkommende fogedret.

Stk. 3. Anmodning kan fremsættes over for andre fogedretter end angivet i stk. 1 og 2, hvis muligheden for fuldbyrdelse ellers vil blive væsentligt forringet.

Stk. 4. Den fogedret, hvortil anmodning er indgivet i overensstemmelse med stk. 1-3, kan henvise anmodningen til en anden fogedret, hvis det findes væsentligt mere hensigtsmæssigt, at forretningen foretages ved denne fogedret.

§ 488. Ved indgivelsen af anmodning om tvangsfuldbyrdelse gives de oplysninger, som er nødvendige til sagens behandling. Anmodningen skal være skriftlig, hvis fogedretten bestemmer det.

Stk. 2. Ved fremsættelse af anmodning i henhold til § 478, stk. 1, nr. 1-3, skal udskrift af afgørelsen, forliget, bevillingen, statsamtets afgørelse eller den godkendte aftale indleveres til fogedretten. Ved fremsættelse af anmodning i henhold til et af de i § 478, stk. 1, nr. 4-7, nævnte dokumenter skal det originale dokument indleveres, medmindre fogedretten anser det for unødvendigt.

Stk. 3. Fogedretten kan indrømme en frist til at tilvejebringe de i stk. 1 og 2 nævnte oplysninger og dokumenter.

§ 489. Er fogedretten ikke kompetent efter reglerne i § 487, eller foreligger der ikke tilstrækkeligt grundlag for tvangsfuldbyrdelse, eller mangler de i § 488 nævnte oplysninger og dokumenter, afviser fogedretten anmodningen om tvangsfuldbyrdelse og giver meddelelse herom til den, der har fremsat den.

Stk. 2. Fremgår det af det foreliggende, hvilken fogedret der er kompetent, kan der i stedet for afvisning ske henvisning til denne fogedret.

§ 490. En fordringshaver, der ikke har fået tilstrækkeligt udlæg til at dække sin fordring, kan først, når der er forløbet 6 måneder siden sidste forretning, på ny begære afholdt forretning til foretagelse af udlæg. Fogedretten kan også i øvrigt afvise at foretage udlægsforretning hos en skyldner, såfremt fogedretten er bekendt med, at der inden for de sidste 6 måneder har været afholdt en forretning, hvor det ikke har været muligt at opnå dækning.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis der er rimelig grund til at antage, at skyldneren ejer aktiver, hvori udlæg kan foretages, eller der i øvrigt foreligger særlige omstændigheder, som gør det rimeligt at afholde udlægsforretning.

§ 491. Fogedretten fastsætter tid og sted for forretningen og giver meddelelse herom til den, der har fremsat anmodningen om fuldbyrdelse. Har den pågældende ikke pligt til at give møde, jfr. § 492, stk. 2, gives sådan meddelelse dog kun, hvis han har anmodet herom.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om afholdelse af fogedforretninger uden for sædvanlig kontortid.

Stk. 3. Fogedretten kan foretage forretninger uden for retskredsen, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 4. Fogedretten kan lade et vidne overvære forretningen og bistå fogedretten med en eventuel vurdering. Vederlag til vidnet afholdes af statskassen efter regler, der fastsættes af justitsministeren.

§ 492. Udebliver den, der har fremsat anmodningen om tvangsfuldbyrdelse, fra forretningen, afviser fogedretten forretningen.

Stk. 2. Den, der har fremsat anmodning om tvangsfuldbyrdelse af et pengekrav, behøver dog ikke give møde, hvis kravet ikke overstiger 2.500 kr. bortset fra renter og omkostninger, der påløber efter fremsættelsen af anmodningen, eller hvis kravet er omfattet af § 478, stk. 2.

Stk. 3. Finder fogedretten det i de i stk. 2 nævnte tilfælde nødvendigt, at fordringshaveren er til stede under forretningen, kan den enten indkalde ham til mødet eller udsætte forretningen til et senere møde og indkalde ham hertil. Udebliver han fra et møde, hvortil han er indkaldt, afviser fogedretten forretningen. Indkaldelsen skal indeholde oplysning om virkningerne af udeblivelse.

§ 493. Fogedretten underretter så vidt muligt skyldneren om tid og sted for forretningen. Skal forretningen foretages uden for rettens kontor, angives tid og sted så bestemt som foreneligt med tilrettelæggelsen af rettens arbejde. Underretningen kan ske ved tilsigelse til forretningen, jfr. § 494.

Stk. 2. Underretning kan undlades, hvis fogedretten finder det ubetænkeligt at foretage forretningen uden forudgående meddelelse til skyldneren, eller hvis det må antages, at muligheden for at opnå dækning ellers vil blive væsentligt forringet. Fogedretten kan i sidstnævnte tilfælde betinge fuldbyrdelsen af forudgående sikkerhedsstillelse.

Stk. 3. Forlanges fuldbyrdelse på grundlag af udpantningsret, skal meddelelse om forretningen forkyndes for skyldneren, medmindre andet er bestemt i lovgivningen. Meddelelsen skal indeholde oplysninger om kravets grundlag og størrelse og sidste rettidige betalingsdag. Ved senere forretninger for samme krav gives alene meddelelse efter reglerne i stk. 1 og 2.

§ 494. Fogedretten kan med et af denne fastsat varsel tilsige skyldneren til forretningen, såfremt denne foretages i den retskreds, hvor skyldneren har bopæl eller opholdssted, eller hvorfra han driver erhvervsmæssig virksomhed, eller i en tilstødende retskreds. Foretages forretningen ved Københavns byret, retten på Frederiksberg eller en af retterne i Gentofte, Lyngby, Gladsaxe, Ballerup, Hvidovre, Rødovre, Glostrup, Brøndbyerne, Tåstrup, Tårnby og Hørsholm, kan skyldneren tilsiges, såfremt han har sådan tilknytning til en af disse retskredse. Det kan i tilsigelsen pålægges skyldneren at møde personligt. Tilsigelsen skal indeholde oplysning om varslet og om virkningerne af udeblivelse.

Stk. 2. Udebliver skyldneren, uanset at lovlig tilsigelse er forkyndt for ham, uden anmeldt lovligt forfald, kan fogedretten ved kendelse bestemme, at han skal tages i forvaring af politiet, indtil han kan fremstilles i fogedretten. Det samme gælder, hvor skyldneren ikke giver personligt møde, uagtet dette er pålagt ham. Bestemmelsen i § 178, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Anser fogedretten det for overvejende sandsynligt, at der ikke under forretningen kan opnås hel eller delvis dækning af kravet, bør den i almindelighed ikke træffe bestemmelse om fremstilling ved politiet. Det samme gælder, hvis fremstilling ved politiets foranstaltning ikke vil stå i rimeligt forhold til gældens størrelse.

Stk. 4. Er skyldneren en forening, et selskab eller lignende, kan foreningens eller selskabets direktør eller forretningsfører eller i fornødent fald et medlem af bestyrelsen tilsiges efter foranstående regler, hvis vedkommende har bopæl eller opholdssted i retskredsen eller en tilstødende retskreds, eller foreningen eller selskabet har hjemting i eller driver erhvervsmæssig virksomhed fra en af disse retskredse. Reglen i stk. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

§ 495. Forretningen kan foretages, selv om skyldneren ikke giver møde eller træffes. På rettens kontor kan der dog, hvis skyldneren ikke er mødt, ikke foretages udlæg i andet end fast ejendom i henhold til pantebrev, jfr. § 478, stk. 1, nr. 6.

Stk. 2. Foretages forretningen, uden at skyldneren giver møde eller træffes, opfordrer fogedretten hans ægtefælle eller andre personer over 18 år, som er til stede, og som må antages at have kendskab til skyldnerens forhold, til at varetage hans interesser under forretningen.

Stk. 3. Finder fogedretten det ønskeligt, at skyldneren er til stede, kan forretningen udsættes.

§ 496. Inden tvangsfuldbyrdelsen gennemføres, opfordrer fogedretten skyldneren eller den, der varetager hans interesser, jfr. § 495, stk. 2, til frivilligt at opfylde kravet.

Stk. 2. Fordringshaveren kan ikke afvise afdrag på fordringen.

§ 497. Skyldneren skal give de oplysninger, som fogedretten finder nødvendige til gennemførelse af tvangsfuldbyrdelsen. Ved fuldbyrdelse af pengekrav skal han således

give oplysning om sine og sin husstands økonomiske forhold. Fogedretten skal pålægge skyldneren at tale sandhed og gøre ham bekendt med strafansvaret for afgivelse af urigtig erklæring.

Stk. 2. Undlader skyldneren at give de krævede oplysninger, kan fogedretten ved kendelse bestemme, at skyldneren ved politiets foranstaltning skal tages i forvaring, indtil han indvilliger i at opfylde sin pligt. Skyldneren kan dog ikke holdes i forvaring i samme sag ud over 6 måneder, uafbrudt eller sammenlagt.

§ 498. Fogedretten kan undersøge skyldnerens husrum og gemmer samt hans person, hvis sådan undersøgelse er nødvendig for gennemførelse af tvangsfuldbyrdelsen.

Stk. 2. Fogedretten kan anvende den for fuldbyrdelsen nødvendige magt. Politiet yder efter anmodning fogedretten bistand hertil.

§ 499. Tredjemand kan indtræde som part under forretningen, for så vidt angår spørgsmålet, om forretningens foretagelse vil stride imod hans ret. Indtrædelsen sker ved en erklæring herom til fogedretten.

§ 500. Fogedretten vejleder i fornødent omfang den, der ikke møder med advokat, om hans retsstilling.

Stk. 2. Retten kan beskikke en advokat for den pågældende, såfremt han opfylder den i § 330, stk. 1, nr. 2, nævnte betingelse og har behov for sådan bistand for fogedretten. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jfr. kapitel 31.

§ 501. Fremsættes der indsigelser mod grundlaget for fuldbyrdelsen, og findes det efter den bevisførelse, der kan ske ved fogedretten, jfr. stk. 2-4, betænkeligt at fremme forretningen, nægter fogedretten at efterkomme fordringshaverens anmodning.

Stk. 2. Indsigelser mod rigtigheden af domme og kendelser og indsigelser mod indenretlige forlig, som angår rettens virksomhed, jfr. § 270, stk. 2, kan ikke gøres gældende under tvangsfuldbyrdelsen.

Stk. 3. Indsigelser mod vekslers og checks kan kun gøres gældende, såfremt

- 1) den, der har fremsat anmodning om tvangsfuldbyrdelse, er enig heri,
- 2) indsigelsen angår selve vekslens eller checkens indretning og indhold eller andre betingelser i veksler- eller checkloven for at kunne gøre henholdsvis veksler- eller checkretten gældende.
- 3) indsigelsen går ud på, at skyldneren ved underskrivelsen var umyndig, under lavværgemål eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed, forbigående sindsforvirring eller lignende tilstand manglede evnen til at handle fornuftsmæssigt, at underskriften er falsk, at vekslens eller checkens indhold er

forfalsket efter underskrivelsen, eller at vekslen eller checken er underskrevet på skyldnerens vegne uden fornøden fuldmagt, eller

- 4) indsigelsen fremsættes af en forbruger og angår en veksel, der er benyttet i forbindelse med en forbrugeraftale, jfr. § 1, stk. 2-4, i lov nr. 139 af 29. marts 1978 om visse forbrugeraftaler, eller en check, der er benyttet til opnåelse af kredit i forbindelse med en forbrugeraftale.

Stk. 4. Fogedretten kan nægte en bevisførelse, som på grund af dens omfang eller beskaffenhed eller af andre særlige grunde bør ske under almindelig rettergang.

Stk. 5. Fogedrettens afgørelse træffes efter anmodning ved kendelse.

§ 502. Fogedretten kan udsætte forretningen, hvis

- 1) den dom, som søges fuldbyrdet, er anket efter fuldbyrdelsesfristens udløb,
- 2) et retsforhold, hvis fastsættelse vil få indflydelse på forretningens udfald, er under behandling ved en ret eller en administrativ myndighed, eller
- 3) der foreligger andre særlige grunde.

Stk. 2. Findes det af hensyn til fordringshaverens fyldestgørelse betænkeligt at udsætte forretningen, kan fogedretten i stedet betinge udlæg af, at fordringshaveren stiller sikkerhed, eller bestemme, at der ikke skal kunne iværksættes tvangsauktion over udlagte aktiver, før en bestemt afgørelse er truffet, eller en frist er udløbet. Sådan frist kan eventuelt forlænges.

§ 503. Fogedretten træffer bestemmelse om betaling af omkostninger ved gennemførelsen af kravet. Aftaler mellem parterne om omkostninger og dissens størrelse er ikke bindende for fogedretten. Det kan kun pålægges skyldneren at betale omkostninger i forbindelse med fordringshaverens møde under forretningen, hvis det efter reglerne i § 492 har været nødvendigt for fordringshaveren at give møde, eller fogedretten i øvrigt finder det rimeligt, at fordringshaveren har givet møde. Omkostninger ved behandlingen af tvister for fogedretten erstattes kun, hvis dette efter tvistens art og arbejdets omfang findes rimeligt.

Stk. 2. Fogedrettens afgørelser om omkostninger, der er fastsat til mere end 10.000 kr., kan særskilt kæres.

Stk. 3. Justitsministeren kan meddele tilladelse til kære af fogedrettens afgørelser om omkostninger, der efter stk. 2 ikke kan indbringes for landsretten. Bestemmelserne i § 585 og § 586, stk. 2 og 4, finder tilsvarende anvendelse. Fristen for indgivelse af ansøgning er dog 4 uger.

§ 504. Forretningen kan genoptages, når parterne er enige derom, eller når fogedretten finder det påkrævet, navnlig fordi

- 1) skyldneren eller tredjemand anmoder om, at et udlæg må blive ophævet med den begrundelse, at det strider mod tredjemands ret,
- 2) udlægshaveren anmoder om, at der må blive truffet ny bestemmelse om udlevering, opbevaring eller administration af det udlagte, jfr. §§ 520, 523 og 525,
- 3) udlægshaveren kræver foretaget en udførlig registrering af de i § 518, stk. 2 og 3, nævnte aktiver eller en vurdering af det udlagte,
- 4) skyldneren ikke har været til stede under forretningen og han nu anmoder om adgang til at benytte sine rettigheder efter §§ 509-516, eller
- 5) skyldneren ønsker fastslået, at et udlæg er bortfaldet som følge af omstændigheder, der er indtruffet efter udlæggets foretagelse, eller fordi grundlaget for tvangsfuldbyrdelsen ved dom er ophævet eller erklæret ugyldigt.

§ 505. Den, som har anmodet om tvangsfuldbyrdelse af en fordring eller et krav, som viser sig ikke at bestå, skal betale skyldneren erstatning for tab og godtgørelse for tort samt, hvis frihedsberøvelse er sket, for lidelse. Sådant ansvar påhviler ligeledes fordringshaveren, hvis der i øvrigt ved fogedretten er truffet foranstaltninger til tvangsfuldbyrdelse, uden at betingelserne herfor har været til stede, og dette kan lægges fordringshaveren til last.

Stk. 2. Har fogedretten truffet bestemmelse om fremstilling eller tilbageholdelse af skyldneren, uden at betingelserne herfor har været til stede, eller er forretning ved en fejltagelse foretaget hos en anden end skyldneren, har skyldneren eller den, hos hvem forretningen er foretaget, krav på erstatning og godtgørelse i samme omfang som efter stk. 1, 1. pkt. Beløbet betales af staten og skal godtgøres statskassen af den, som har anmodet om forretningen, hvis han er ansvarlig efter reglerne i stk. 1.

Stk. 3. Krav efter stk. 1 og 2 må fremsættes over for fogedretten eller de almindelige domstole senest tre måneder efter det tidspunkt, da vedkommende blev i stand til at gøre kravet gældende. Fogedrettens afgørelse træffes ved kendelse. Fogedretten kan henskyde kravet til søgsmål ved de almindelige domstole.

Stk. 4. Afgørelser efter stk. 3, jfr. stk. 2, kan kæres både af parterne og af justitsministeren.

§ 506. (Ophævet).

Kapitel 47

Udlæggets genstand og retsvirkninger

§ 507. Pengekrav fuldbyrdes ved udlæg i en så stor del af skyldnerens formue, som efter fogedrettens skøn er nødvendig til dækning af kravet samt af omkostninger ved forretningen og det udlagtes opbevaring indtil auktionen.

Stk. 2. Anmodning om fuldbyrdelse kan begrænses til en del af fordringen, medmindre fogedretten finder, at opdeling af fordringen strider mod skyldnerens interesser.

Stk. 3. Fogedretten vurderer det udlagte, hvis en af parterne forlanger det, eller fogedretten finder vurdering påkrævet.

Stk. 4. Kræves til vurderingen særlig sagkyndig bistand, som ikke kan ydes af et vidne, jfr. § 491, stk. 4, bestemmer fogedretten, hvem af parterne der foreløbigt eller endeligt skal betale omkostningerne ved vurderingen. Foretagelse af vurdering kan gøres afhængig af, at der forinden stilles sikkerhed for omkostningerne.

§ 508. Udlæg kan foretages i rede penge samt i fast ejendom, løsøre, fordringer og andre aktiver, hvis identitet kan fastslås, men ikke i fremtidige erhvervelser. Udlæg kan foretages, selv om aktiverne i forvejen er behæftet.

§ 509. Udlæg kan ikke foretages i aktiver, bortset fra fast ejendom, der er nødvendige til opretholdelse af et beskedent hjem og en beskeden levelfod for skyldneren og hans husstand.

Stk. 2. Udlæg kan ikke foretages i aktiver af indtil 3.000 kroners værdi, som er nødvendige til skyldnerens eller hans husstands erhverv eller uddannelse.

Stk. 3. Skyldneren kan ikke gyldigt give samtykke til udlæg i de i stk. 1 og 2 nævnte aktiver.

§ 510. Særskilt udlæg kan kun foretages i tilbehør til fast ejendom, skib eller luftfartøj, som omfattes af tinglysningslovens § 37 eller § 38, lov om skibsregistrering § 48 eller lov om registrering af rettigheder over luftfartøjer § 22, med samtykke fra skyldneren og andre, som har rettigheder over tilbehøret. Skyldnerens samtykke kan tilbagekaldes, indtil udlæg er foretaget. Reglen gælder, uanset om tilbehøret er pantsat.

Stk. 2. En panthaver, som har særskilt pant i tilbehøret, kan dog foretage udlæg i dette, hvis ingen bedre stillede rettigheder er til hinder herfor.

§ 511. Udlæg kan ikke foretages i endnu ikke udbetalt løn eller andet vederlag for personligt arbejde, medmindre der er forløbet mere end 7 dage efter slutningen af den periode, i hvilken lønnen er indtjent, eller efter at vederlaget er fortjent.

Stk. 2. Særskilt udlæg i krav på leje af fast ejendom kan ikke foretages, før kravet er forfaldet.

Stk. 3. Skyldnerens medkontrahent ifølge en gensidigt bebyrdende kontrakt kan uanset udlæg i skyldnerens ret betale til skyldneren og træffe aftale med denne om ændring i kontraktforholdet, hvis dette er nødvendigt for at undgå nærliggende fare for tab eller væsentlig ulempe. Medkontrahenten kan i disse tilfælde modsætte sig udlægget helt eller delvis, hvis han har rimelig interesse deri.

§ 512. Udlæg kan ikke foretages i retten til ydelser, der ikke kan kræves betalt til andre end den berettigede personligt.

Stk. 2. Udlæg kan ikke foretages i krav på underhaltsbidrag i henhold til lovgivningen om ægteskab og om børns retsstilling.

Stk. 3. Udlæg kan ikke foretages i krav på pension eller i krav på understøttelse eller anden hjælp fra det offentlige eller fra stiftelser eller andre velgørende institutioner, medmindre der er forløbet tre måneder fra den dag, beløbet kunne fordres udbetalt. Reglerne om fritagelse for retsforfølgning i lov om tilsyn med pensionskasser og i lov om forsikringsaftaler berøres ikke heraf.

§ 513. Udlæg kan ikke foretages i erstatning for invaliditet eller tab af forsørger eller i godtgørelse i forbindelse hermed, hvis beløbet tilkommer skadelidte eller den, som har mistet en forsørger. Er beløbet udbetalt, kan udlæg dog ske, medmindre summen ved indsættelse på særskilt konto i bank eller sparekasse eller på anden måde er holdt klart adskilt fra skyldnerens øvrige formue. Tilsvarende gælder om renter og udbytte af kapitalen.

Stk. 2. I krav på godtgørelse for ikke-økonomisk skade, som ikke falder ind under stk. 1, kan udlæg først foretages, når beløbet er udbetalt.

Stk. 3. Udlæg kan ikke foretages i krav på erstatning for tab af arbejdsfortjeneste, medmindre der er forløbet 7 dage fra den dag, beløbet kunne fordres udbetalt.

Stk. 4. Udlæg kan dog foretages i de i stk. 1 og 2 nævnte beløb og krav, efter at kravet og dets størrelse er anerkendt eller fastslået af domstolene, hvis skyldneren under forretningen giver samtykke hertil, eller hvis skyldneren har stillet aktivet som pant for vedkommende fordring.

§ 514. Udlæg kan ikke foretages i gaver, hvis giveren, da gaven blev givet, har bestemt, at udlæg ikke kan foretages. Udlæg kan heller ikke foretages i uhævede renter eller udbytte af en sådan gave indtil 6 måneder efter forfaldsdagen.

Stk. 2. Udlæg kan ikke foretages i aktiver, som skyldneren i øvrigt har erhvervet på vilkår som nævnt i stk. 1, hvis erhvervelsen og vilkåret er led i en tilsvarende ordning for en flerhed af personer og hensynet til ordningens formål taler afgørende imod at tillade udlæg.

Stk. 3. Udlæg kan dog foretages i de i stk. 1 og 2 nævnte aktiver, hvis skyldneren har fri rådighed over dem, eller hvis der ikke er truffet rimelige foranstaltninger til at hindre skyldnerens råden.

Stk. 4. Vilkår om, at modtageren af en gave ikke kan råde over denne, antages at omfatte udelukkelse af udlæg, medmindre andet fremgår af omstændighederne.

§ 515. Udlæg kan ikke foretages i genstande, som har en særlig personlig betydning for skyldneren eller medlemmer af hans husstand, medmindre genstandene har en sådan

værdi, at det ikke findes rimeligt at holde dem uden for fuldbyrdelsen af fordringshaverens krav.

Stk. 2. Udlæg kan ikke foretages i hjælpemidler, som er nødvendige på grund af legemlige mangler eller sygdom.

§ 516. Udlæg kan ikke foretages i beløb, som forud er udbetalt personer, der udfører offentlige hverv, vidner eller syns- og skøns mænd som godtgørelse for udgifter og ulempe ved udførelsen af hvervet.

§ 517. Skyldneren eller den, der varetager hans interesser, jfr. § 495, stk. 2, har ret til at påvise de aktiver, i hvilke udlæg skal foretages.

Stk. 2. Udlæg kan dog altid foretages i rede penge. Udlæg for krav, der er sikret ved pant, kan altid foretages i pantet.

Stk. 3. Skyldneren kan ikke forlange, at udlæg skal foretages i fast ejendom, behæftede aktiver, aktiver, hvis værdi er usikker, eller aktiver, hvis opbevaring eller afhændelse er særlig vanskelig, hvis han ejer andre aktiver, hvori udlæg kan ske.

Stk. 4. I øvrigt bestemmer fogedretten, hvilke aktiver der skal foretages udlæg i, og påser herunder, at udlægget så vidt muligt sker i de aktiver, skyldneren og hans husstand bedst kan undvære.

§ 518. Fogedretten optegner de aktiver, hvori udlæg er foretaget. Foretages vurdering, angives vurderingssummen.

Stk. 2. Udlæg i fast ejendom omfatter, medmindre andet fremgår af fogedrettens optegnelser, tillige det i tinglysningslovens §§ 37 og 38 nævnte tilbehør. Optegnelse af de enkelte tilbehørs genstande er kun nødvendig, hvis fordringshaveren anmoder om det. Omfatter udlægget tilbehøret, indgår også aktiver af denne beskaffenhed, som senere tilføres ejendommen, under udlægget.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 finder tilsvarende anvendelse, hvor der i forbindelse med udlæg i et skib eller luftfartøj foretages udlæg i det i § 48 i lov om skibsregistrering eller § 22 i lov om registrering af rettigheder over luftfartøjer nævnte tilbehør eller i de i sidstnævnte lovs § 24 nævnte reservedele.

§ 519. Skyldneren er uberettiget til at råde over de udlagte aktiver på en måde, som kan være til skade for udlægshaveren.

Stk. 2. Fogedretten gør skyldneren bekendt med udlæggets retsvirkninger, herunder at overtrædelse af bestemmelsen i stk. 1 kan medføre strafansvar. Er skyldneren ikke til stede, kan dette ske enten ved en skriftlig meddelelse eller ved tilkendegivelse til den, der varetager hans interesser, jfr. § 495, stk. 2.

§ 520. Et udlæg i fast ejendom, der tillige omfatter det i tinglysningslovens § 37 nævnte tilhører til ejendommen, er ikke til hinder for, at skyldneren udskiller de nævnte aktiver ifølge en regelmæssig drift af ejendommen. Er anmodning om tvangsauktion indgivet, eller erklærer udlægshaveren at ville indgive sådan anmodning inden 14 dage, kan fogedretten dog efter udlægshaverens anmodning fratage skyldneren denne ret, hvis det skønnes nødvendigt af hensyn til udlægshaverens fyldestgørelse. Er indkaldelse sket til et møde som nævnt i § 563, stk. 1 eller 2, eller til tvangsauktion, kan fogedretten træffe sådan bestemmelse også efter anmodning af andre rettighedshavere.

Stk. 2. Fogedretten kan om fornødent træffe bestemmelse om administration af udlagt fast ejendom, registreret skib eller luftfartøj.

§ 521. Ved udlæg i rede penge overgives beløbet straks til fordringshaveren eller sendes til ham, hvis han ikke er mødt, jfr. § 492, stk. 2. Fogedretten kan dog tage beløbet i forvaring, indtil fristen for kære af udlægget er udløbet, eller udlægget er stadfæstet.

§ 522. Modregning med krav, som kan tvangsfuldbyrdes, eller som anerkendes af den, der har anmodet om udlægget, eller hvis rigtighed på anden måde må anses for godtgjort, kan ske under forretningen, hvis de almindelige betingelser for modregning er opfyldt.

§ 523. Fogedretten kan bestemme, at løssøre, hvori udlæg er foretaget, skal fratages skyldneren, medmindre der er truffet bestemmelse efter § 525, stk. 1, eller tredjemands ret er til hinder herfor. Udleveres det udlagte til fordringshaveren til opbevaring, kan fogedretten gøre udleveringen afhængig af, at fordringshaveren stiller sikkerhed.

Stk. 2. Ved udlæg i værdipapirer og i fordringer, for hvilke skriftligt bevis er udstedt, tager fogedretten dokumentet i forvaring.

Stk. 3. Fogedretten kan pålægge skyldneren at udlevere det udlagte. Undlader skyldneren at efterkomme dette pålæg, finder bestemmelsen i § 497, stk. 2, tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Er det aktiv, hvori udlæg er gjort, i tredjemands besiddelse, kan fogedretten give denne meddelelse om, at aktivet ikke må udleveres til skyldneren.

§ 524. Er udlæg foretaget i en fordring, frigøres skyldneren ifølge fordringen ved betaling til den, hos hvem udlæg er gjort, under samme betingelser som ved betaling efter overdragelse af fordringen.

§ 525. Ved udlæg i løssøre kan fogedretten bestemme, at det udlagte ikke må fratages skyldneren, så længe denne overholder en afdragsordning, der er fastsat af fogedretten og tiltrådt af skyldneren. Har fordringshaveren givet møde under forretningen, skal han have lejlighed til at udtale sig, forinden afdragsordningen fastsættes. Afdragsordningens varighed kan ikke overstige 10 måneder, medmindre fordringshaveren samtykker.

Stk. 2. Fogedretten kan bestemme, at udlæg i fast ejendom, der tjener til bolig for skyldneren eller hans husstand, ikke giver ret til at sætte ejendommen til auktion, så

længe skyldneren overholder en afdragsordning, der er fastsat af fogedretten og tiltrådt af skyldneren.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 gælder ikke ved udlæg på grundlag af pantebrev med pant i det udlagte.

§ 526. Rækkefølgen mellem flere udlæg i samme aktiv afgøres af tidspunktet for indgivelsen af anmodning om udlæg. Anmodninger, der indkommer samme dag, stilles dog lige. Fortrinsret på grundlag af en ældre anmodning fortabes, hvis fordringshaveren forsømmer at søge forretningen fremmet.

Stk. 2. Udlæggets plads i rækkefølgen regnes dog efter tidspunktet for udlæggets foretagelse, hvis udlægget er foretaget af en anden myndighed end fogedretten.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder ikke anvendelse ved udlæg i fast ejendom, registrerede skibe eller luftfartøjer samt registrerede fondsaktiver, jfr. lov om en værdipapircentral.

Stk. 4. Udlæg i løsøre bortset fra registrerede skibe og luftfartøjer bortfalder et år efter foretagelsen, medmindre udlægshaveren forinden har forlangt tvangsauktion afholdt eller har været hindret heri ved anke, kære eller tredjemands ret. Udlægget bortfalder i så fald 8 uger efter hindringens ophør. Det samme gælder udlæg i registrerede fondsaktiver, jfr. lov om en værdipapircentral, og i fordringer, hvis der for fordringen er udstedt omsætningsgældsbrief eller andet dokument, hvis særlige beskaffenhed medfører, at skyldneren ifølge fordringen ikke frigøres ved at betale til andre end ihændehaveren.(* 3)

§ 527. Forældelse af en fordring afbrydes ved indgivelse af anmodning om udlæg, såfremt fordringshaveren søger forretningen fremmet uden ugrundet ophold.

Kapitel 48

Særregler om tvangsfuldbyrdelse af andre krav end pengekrav

§ 528. Bestemmelserne om domme i dette kapitel, bortset fra § 535, anvendes også på andre grundlag for tvangsfuldbyrdelse.

§ 529. Er der pålagt domfældte en anden ydelse end penge, sker dommens eksekution, med de i §§ 530-532 nævnte undtagelser, derved, at domhaverens interesse i dommens efterkommelse anlås i penge, og at vederlagsbeløbet inddrives efter de i kap. 47 opstillede regler, for så vidt ikke en efter dommens afsigelse indtrådte umulighed eller andre lignende omstændigheder efter den borgerlige rets grundsætninger har befriet domfældte uden tillige at medføre erstatningspligt for ham.

Stk. 2. Hvis der ikke i selve dommen er fastsat et pengevederlag, som træder i stedet for den ydelse, hvorpå dommen principalt går ud, kan domhaveren under fogedforretningen

få fastsat det pengebeløb, hvortil hans interesse må anslås. Kan ydelsen i og for sig ikke anslås til penge, kan fogedretten i stedet derfor sætte en godtgørelse i penge.

Stk. 3. I reglen har fogedretten med vidnets bistand at foretage ansættelsen (§ 491, stk. 4); hvis disse ikke er tilstrækkelig sagkyndige, kan fogedretten udmelde andre, som yder den fornødne bistand.

Stk. 4. Fogedretten har, så vidt muligt, at tilkalde domfældte, for at han kan afgive sine oplysninger og erklæringer, forinden vederlagssummen bestemmes.

Stk. 5. Derefter fastsætter fogedretten pengevederlaget ifølge sit skøn over omstændighederne og uden at være bunden ved vidnernes eller de i deres sted trædende personers anskuelse. Fogedretten har herved fornemlig at drage omsorg for, at domhaveren får fuldstændig erstatning, og i tvivlstilfælde har han hellere at fastsætte denne rigeligt end at udsætte domhaveren for at lide noget tab ved, at dommen ikke efterkommes.

Stk. 6. Anlægger domhaveren i anledning af, at dommen ikke efterkommes, straffesag ifølge § 535, kan det ham tilkommende pengevederlag fastsættes under denne sag i stedet for under fogedforretningen.

§ 530. Skal domfældte fravige besiddelsen af en fast ejendom eller tilstede domhaveren en vis rådighed over den, har fogedretten, så vidt gørligt, umiddelbart at fremtvinge dommens efterlevelse ved domfældtes udsættelse eller på anden lignende måde.

§ 531. Lyder dommen på, at domfældte skal udlevere en rørlig ting, har fogedretten ligeledes umiddelbart at sætte dommen i værk ved at fratage domfældte tingen, om fornødent med magt. Forefindes tingen ikke under forretningen, kan domhaveren fordre sin interesse ansat til penge på den i § 529 omtalte måde og beløbet inddrevet.

§ 532. Skal domfældte ifølge dommen udføre et arbejde eller træffe andre lignende foranstaltninger, kan fogedretten efter domhaverens påstand tillade denne at lade sådant foretage ved andre, således at udlæg derefter kan gøres overensstemmende med reglerne i kapitel 47 for det efter en af fogedretten godkendt regning hertil medgåede beløb, dersom dette efter omstændighederne findes at være den letteste og hurtigste måde, hvorpå domhaveren kan komme til sin ret. Er domfældte tilpligtet at udstede eller underskrive et dokument, kan fogedretten udfærdige dette med samme virkning, som om fogedretten af domfældte var blevet befuldmægtiget hertil. Er domfældte tilpligtet at stille en sikkerhed, kan fogedretten udtage så meget af hans gods, som hertil er fornødent, og over dette haves da samme sikkerhedsret som over udlagt gods.

Stk. 2. Er domhaveren kendt berettiget til at udføre en handling mod at erstatte den herved bevirkede skade, eller domfældte kendt pligtig at foretage noget imod at få udgifterne derved erstattet af domhaveren, er fogedretten pligtig til på vedkommendes forlangende, om fornødent med sagkyndiges bistand, at afgøre spørgsmål om udførelsen

af dommen såvel som at bestemme størrelsen af den erstatning, der skal udredes i forbindelse med dommens fuldbyrdelse.

§ 533. Lyder dommen på, at domfældte skal undlade noget, kan domhaveren, når dommen overtrædes, dersom det ikke i dommen selv er bestemt, hvilket ansvar der skal være forbundet hermed, under en fogedforretning på den i § 529 bestemte måde få sin interesse anslået i penge og beløbet inddrevet efter kap. 47. For så vidt domhaveren i anledning af dommens overtrædelse anlægger sag i henhold til § 535 kan erstatningen fastsættes under denne i stedet for under fogedforretningen.

§ 534. Lyder dommen på, at domfældte skal erlægge en række ydelser, eller kan dommen overtrædes ved en række handlinger, kan domhaveren, hver gang dommen tilsidesættes, gå frem efter §§ 529-533.

§ 535. Den, der modvillig undlader at efterkomme en dom, hvorved det er ham pålagt at foretage noget, såvel som den, der forsætlig overtræder en dom, hvorved det er ham pålagt at undlade noget, kan, hvad enten domhaveren går frem efter §§ 529-533 eller ikke, under en af denne anlagt sag dømmes til straf af bøder eller hæfte, hver gang en særskilt tilsidesættelse af dommen foreligger. Sådant sag kan dog ikke anlægges, når domhaveren i mindelighed eller ved anvendelse af ovennævnte fremgangsmåde har opnået sin ret eller sikkerhed for den, ligesom i så fald en allerede anlagt sag bliver at hæve og fuldbyrdelsen af en idømt straf undlades eller standses. At domfældte har udstået straf efter en i medfør af nærværende paragraf erhvervet dom, udelukker ikke domhaveren fra at anvende den i §§ 529-533 ommeldte fremgangsmåde.

Stk. 2. Når straffedom er afsagt over domfældte, har politiet på domhaverens begæring at yde bistand til hans rets gennemførelse ved at opsøge og fratage domfældte de ham frakendte ting, hindre ham i at foretage overtrædelseshandlinger, tilintetgøre, hvad der er foretaget i strid med domhaverens ret, og deslige.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder ikke anvendelse ved undladelse af at efterkomme bestemmelser om forældremyndighed eller udøvelse af samværsret.

§ 536. Bestemmelser om forældremyndighed og udøvelse af samværsret kan fuldbyrdes ved anvendelse af tvangsbøder eller ved umiddelbar magtanvendelse. Fogedretten er ikke ved valget af fuldbyrdelsesmåden bundet af rekvirentens anmodning. Fuldbyrdelse kan ikke ske, dersom barnets sjælelige eller legemlige sundhed derved udsættes for alvorlig fare. I tvivlstilfælde kan fogedretten udsætte fuldbyrdelsen på indhentelse af en sagkyndig erklæring.

Stk. 2. Fogedretten kan tilkalde en uvildig person, eventuelt en repræsentant for kommunalbestyrelsen, til at varetage barnets tarv under sagen. Han kan efter omstændighederne give en kortere udsættelse af tidspunktet for barnets udlevering eller samværsrettens udøvelse.

Stk. 3. Skal tvangsbøder anvendes, fastsætter fogedretten daglige eller ugentlige bøder, der løber, indtil barnet udleveres. Ved fuldbyrdelse af bestemmelser om udøvelse af samværsret kan dog fastsættes en enkelt bøde, der forfalder, når en bestemmelse om udøvelse af samværsret på et nærmere angivet tidspunkt ikke efterkommes.

§ 537. Ved de foregående paragraffers forskrifter er der ikke gjort nogen indskrænkning i domhaverens ret til at benytte de foreløbige retsmidler for at sikre sig i henseende til dommens efterkommelse.

Kapitel 49

Almindelige bestemmelser for tvangsauktion

§ 538. Udlæg til forauktionering giver ret til, efter de i det følgende opstillede regler, at sætte det udlagte til offentlig auktion og gøre sig betalt af auktionssummen, jfr. dog § 557.

Stk. 2. De følgende regler anvendes på tvangsauktion, som sker uden forudgående udlæg, med de ændringer, som følger af forholdets natur.

§ 538 a. Fyldestgøres et krav, der er sikret ved håndpant, ikke rettidigt, kan panthaveren lade pantet bortsælge ved tvangsauktion. Registrerede fondsaktiver, jfr. lov om en værdipapircentral, og værdipapirer, som har kurs på Københavns børs eller på fremmede børser, sælges dog ved et medlem af fondsbørsen eller en bank eller sparekasse.

Stk. 2. Inden panthaveren tager skridt til fyldestgørelse, skal han, medmindre pantsætterens bopæl er ham ubekendt, med en uges varsel ved anbefalet brev opfordre denne til at opfylde kravet, medmindre omgående salg er nødvendigt for at undgå eller begrænse et tab. Afkald på sådan opfordring er ikke gyldigt.

Stk. 3. Pantsatte fordringer kan inddrives af panthaveren, efterhånden som de forfalder.

§ 538 b. Salg ved auktion af pantsatte genstande fra et dødsbo, hvori gæld ikke er vedgået, eller et konkursbo, sker efter reglerne om tvangsauktion. Eksekutor, kurator eller skifterettens medhjælper i boet skal udføre, hvad der påhviler rekvirenten af en tvangsauktion, og fungerer tillige som inkassator, for så vidt ingen anden er udpeget hertil. Er ingen kurator eller medhjælper udpeget, udføres hvervet af skifteretten eller den, som skifteretten udpeger dertil.

Stk. 2. I øvrigt sker salg af et bos aktiver ved offentlig auktion efter reglerne om offentlige auktioner, der ikke er tvangsauktioner.

§ 539. Auktion over fast ejendom afholdes i den retskreds, hvor ejendommen er beliggende. Andre auktioner afholdes i den retskreds, hvor udlægget er foretaget, medmindre den derværende fogedret bestemmer andet.

§ 540. Ved auktioners afholdelse er særlig tilkaldelse af vidner ikke fornøden.

Stk. 2. Politiet er forpligtet til på begæring at yde fogedretten bistand i overensstemmelse med, hvad der i § 498 er bestemt.

§ 541. Ved begæringen om tvangsauktion forholdes der efter de oven for i § 488 givne regler, dog at her desuden udskrift af udlægsforretningen må medfølge, medmindre tvangsauktionen skal foretages af den samme fogedret, som har foretaget udlægsforretningen, i hvilket tilfælde en simpel påberåbelse af udlægsforretningen med angivelse af dens datum er tilstrækkelig.

§ 542. Finder fogedretten, at grundlaget for tvangsauktionen er i orden, og at i øvrigt intet er til hinder for det udlagtes forauktionering, har fogedretten at foretage de til auktionens afholdelse fornødne skridt i henhold til den fremsatte begæring, navnlig ved at udstede de fornødne bekendtgørelser angående auktionen, i hvilken anledning fogedretten kan afkræve rekvirenten de nødvendige oplysninger.

Stk. 2. Fogedretten påser, at auktionen ikke afholdes, før den ordinære kærefrist på 4 uger er udløbet, jf. 586, stk. 1. Fremlægges bevis for, at nogen af de oprindelige parter inden fristens udløb har kæret udlægsforretningen, stilles auktionen i bero.

Stk. 3. Dog kan fogedretten, når de udlagte genstande er udsatte for fordærvelse eller væsentlig værdiforringelse ved at henligge så længe, som iagttagelsen af foranstående bestemmelser ville kræve, eller når deres bevaring er forbundet med uforholdsmæssig bekostning, lade auktionen afholde til et tidligere tidspunkt, end de ovenangivne regler hjemler.

Stk. 4. Auktion over arvekrav må ikke uden arvingens samtykke foretages, inden arven kan kræves udbetalt.

§ 543. Til omkostninger ved forauktioneringen regnes ikke blot de egentlige auktionsudgifter, afgifter, inkassationssalær, leje af lokale, bekostning ved varernes opbevaring og deslige, men også fogedrettens udlæg til porto, bekendtgørelser m.v. Til auktionsomkostningerne henregnes endvidere ved tvangsauktioner over faste ejendomme udgifter ved disses bestyrelse og drift efter udlægget indtil det endelige salg, for så vidt den, der har udredet dem, har krav på andel i købesummen.

Kapitel 50

Tvangsauktion over løsøre

§ 544. Bekendtgørelse om auktion over udlagt løsøre skal ske mindst en uge før auktionens afholdelse, jfr. dog § 556. Den skal i det mindste 2 gange indrykkes i et eller flere af de mere udbredte stedlige blade, således at den første bekendtgørelse sker med det nævnte varsel og den anden en af de nærmeste dage før auktionen. Fremdeles skal der om auktionen ske opslag ved plakater og foregå offentligt udråb, for så vidt sådant på auktionsstedet er sædvanligt ved frivillige auktioner. Første bekendtgørelse om auktion

over skibe, der ikke omfattes af stk. 2, skal dog ske mindst 2 uger før auktionens afholdelse, og der skal tillige med samme varsel ske bekendtgørelse i Statstidende.

Stk. 2. Auktion over skibe, der er registreret i skibsregistret, luftfartøjer, der er registreret i nationalitetsregistret, samt skibe og luftfartøjer, der er registreret i tilsvarende udenlandske registre, skal bekendtgøres mindst 6 uger i forvejen i Statstidende og efter fogedrettens bestemmelse tillige i et eller flere andre blade og meddeles vedkommende registreringsmyndighed. Sådant meddelelse skal endvidere gives ved auktion over fragtfordringer knyttet til registreret skib. Såfremt auktionen angår et skib eller luftfartøj, registreret i en udenlandsk stat, må auktionen tillige bekendtgøres med mindst en måneds varsel på det sted, hvor det er registreret, i overensstemmelse med de der gældende regler om offentlig bekendtgørelse af tvangsauktioner. Rekvirenten skal samtidig med begæringen om auktion indlevere bekræftet udskrift af det danske eller udenlandske register, indeholdende oplysning om de på skibet eller luftfartøjet hvilende registrerede rettigheder. Samtidig med den første bekendtgørelse skal fogedretten ved anbefalet brev, eventuelt ved luftpost, underrette ejeren og indehaveren af de nævnte rettigheder om auktionen, såfremt deres adresser fremgår af registret. Tilsvarende regler kommer til anvendelse på auktion over reservedelslagre, pantsat i forbindelse med et luftfartøj.

Stk. 3. Ved auktion over pantsatte fordringer skal fordringshaveren, skyldneren og kautionister samt så vidt mulig enhver anden, hvis rettigheder eller forpligtelser med hensyn til fordringen må antages at ville blive berørt af salget, underrettes om auktionen, for så vidt vedkommende har bekendt bopæl her i landet, jfr. § 154. Vedtagelse om, at underretning frafaldes, er ugyldig.

§ 545. Bekendtgørelsen skal indeholde tydelig og nøjagtig angivelse af tiden og stedet, når og hvor auktionen holdes, samt en almindelig betegnelse af de genstande, som skal bortsælges, med fremhævelse af de særlig værdifulde iblandt dem.

§ 546. Auktionsrekvirenten antager en inkassator, som har at stille en af fogedretten nærmere bestemt sikkerhed. Det påhviler inkassator at være til stede ved auktionen og afgøre, om han vil give den enkelte bydende kredit eller ikke, samt at indkræve auktionspengene.

Stk. 2. Inkassator er som selvskyldner ansvarlig for, at beløbene af de af ham antagne bud bliver betalt, medmindre andet er vedtaget.

§ 547. Fogedretten har at påse, at der ved auktionsvilkårene, som i øvrigt forfattes af rekvirenten, indrømmes vederhæftige købere den på egnen ved frivillige auktioner sædvanlige kredit, dog uden fogedrettens billigelse ikke ud over 3 måneder.

Stk. 2. Det beror på auktionsrekvirenten, om han ved auktionsvilkårene vil pålægge køberne at udrede auktionsomkostningerne, eller om han vil fritage køberne herfor og lade dem forlods udrede af auktionssummen; i førstnævnte tilfælde bliver de at ansætte til visse procent eller en vis andel af hver krone.

§ 548. Trykte auktionskataloger kan udstedes af rekvirenten med fogedrettens billigelse, når denne efter beskaffenheden eller værdien af de genstande, der skal sælges, finder sådant stemmende med alle parter interesse, og udredes udgifterne dertil i så fald af auktionsbeløbet.

Stk. 2. Finder fogedretten ikke udstedelse af trykte auktionskataloger nødvendig, står det dog enhver i tvangssalget interesseret frit for på egen bekostning at udstede sådanne, dog inden for de frister, som af fogedretten bestemmes.

§ 549. Ved auktionens begyndelse oplæses auktionsvilkårene, som tillige skal opslås til almindelig efterretning på et iøjnefaldende sted i lokalet eller, hvis auktionen afholdes under åben himmel, da der, hvor den holdes eller begyndes. I trykte auktionskataloger indføres auktionsvilkårene straks efter titelbladet.

Stk. 2. Når dette er iagttaget, kan de på auktionen bydende ikke påberåbe sig uvidenhed om auktionsvilkårene.

§ 550. Fogedretten opråber derefter de enkelte genstande til salg.

Stk. 2. Er auktionskataloger eller specificerede auktionsplakater udgivne, bortsælges tingene i den orden, disse angiver, medmindre fogedretten tilsteder afvigelser herfra; men i modsat fald er skyldneren berettiget til at bestemme den orden, hvori de udlagte genstande skal opråbes.

Stk. 3. Ved hver enkelt genstand optegnes i auktionsbogen eller det dertil hørende auktionskatalog auktionsskøberens navn og budets størrelse.

Stk. 4. Hvis betalingen erlægges kontant ved hammerslaget, gøres derom bemærkning.

Stk. 5. Skønner fogedretten, at der kan opnås et væsentlig højere bud på en ny auktion, kan den bestemme, at der skal afholdes en anden og sidste auktion.

§ 551. Udlægshavere er ingen sinde berettigede til at modsætte sig, at ældre eller yngre udlægshavere i samme løssøre skrider til tvangsauktion efter de her opstillede regler. Dog bør, hvor auktionen afholdes ifølge begæring af en yngre udlægshaver, de af samme flydende omkostninger ikke komme en ældre udlægshaver til skade, ligesom beløbet bliver at anvende til hans fyldestgørelse, forinden noget kan komme den yngre udlægshaver til gode (jfr. § 554).

Stk. 2. Det afgøres efter de hidtil gældende retsregler, om panthavere kan modsætte sig vedkommende genstandes realisation.

Stk. 3. Ved auktion over registreret skib eller luftfartøj kan salg finde sted, såfremt de forud for udlægshaveren prioriterede, for fogedretten dokumenterede behæftelser dækkes gennem auktionssummen eller, i det omfang denne er berettiget hertil, overtages af køberen.

Stk. 4. Er udlæg foretaget i et registreret luftfartøj for erstatningskrav for skade, der her i riget er påført person eller gods på jorden, og er skaden forvoldt enten af dette fartøj eller af et andet, tilhørende samme ejer og behæftet med samme panterrettigheder eller sikkerhedsrettigheder for fordringer stiftet ved aftale, lydende på et bestemt beløb eller et størsteløb, kan salg dog finde sted, selv om auktionssummen er utilstrækkelig til fuld dækning af udlægshaveren og de forud prioriterede rettigheder. Det beløb, som skal tilfalde indehaveren af de sidstnævnte rettigheder, bliver da at nedsætte i det omfang, det er nødvendigt for at skaffe udlægshaveren fyldestgørelse, men skal dog mindst udgøre 80 pct. af auktionssummen med fradrag af omkostninger.

Stk. 5. De i stk. 4 fastsatte regler kommer dog ikke til anvendelse, såfremt den for skaden ansvarlige eller nogen på hans vegne har tegnet en ansvarsforsikring, som tilstrækkeligt og effektivt dækker hans erstatningsansvar.

Stk. 6. Er et lager af reservedele pantsat i forbindelse med et luftfartøj, og finder tvangsauktion sted på grundlag af udlæg foretaget for et krav, som ikke er sikret på den nævnte måde, kan salg ikke finde sted, medmindre der på auktionen opnås et bud på 2/3 af lagerets værdi, således som denne fastsættes ved vurdering af sagkyndige af fogedretten udmeldte personer. Såfremt auktionssummen er utilstrækkelig til dækning af de foranstående rettigheder og udlægshaverens krav, kan det beløb, som skal medgå til dækning af de foranstående rettigheder, om fornødent nedsættes til 2/3 af auktionssummen med fradrag af omkostninger.

§ 552. Når auktionen er holdt i overensstemmelse med ovenstående regler, er den med hensyn til sit udfald bindende for alle dem, hvis rettigheder over det bortsolgte ifølge den borgerlige rets regler samt bestemmelsen i § 551 ophører ved tvangssalget.

§ 553. Inden 14 dage henholdsvis efter auktionen eller den fastsatte kredittids udløb har inkassator at aflægge regnskab til fogedretten over auktionsbeløbet og til fogedretten at indbetale, hvad der efter fradrag af, hvad der tilkommer ham selv, bliver tilovers, jfr. dog konkurslovens § 89. I inkassationsalær må i reglen ikke beregnes mere end 4 pct. af det beløb, hvorpå der gives kredit, og 2 pct. af dem, der betales kontant; dog kan fogedretten, når inkassationen skønnes ikke at kunne fås udført for denne betaling, tillade, at inkassationsalæret sættes højere.

§ 554. Fogedretten har derefter uden ophold at udbetale auktionsrekvirenten den ham tilkommende del af auktionspengene og at afgive det mulig tiloversblevne til skyldneren, medmindre flere hos fogedretten har anmeldt krav på deltagelse i det ved auktionen indkomne, eller det af tingbogen, hvoraf genpart i så henseende skal tilvejebringes, kan ses eller på anden måde, såsom ved skyldnerens forklaring, af fogedretten erfares, at sådant krav haves.

Stk. 2. I dette tilfælde har fogedretten at affatte et udkast til auktionssummens fordeling mellem samtlige vedkommende ifølge deres rettigheders beskaffenhed.

§ 555. Fogedretten skal ufortøvet meddele enhver af de i foregående paragraf omhandlede personer, som har bekendt bopæl inden riget, særskilt underretning (§ 154) om, at udkastet henligger til eftersyn på fogedrettens kontor. Har nogen af de nævnte personer ikke bekendt bopæl inden riget, er for hans vedkommende offentlig indkaldelse i Statstidende tilstrækkelig, medmindre han har ladet møde ved udlægsforretningen eller gjort anmeldelse for fogedretten ved en her i riget bosat fuldmægtig, i hvilket tilfælde underretning bør gives denne.

Stk. 2. Fremkommer der ikke inden 4 uger efter underretningens meddelelse eller efter bekendtgørelsen indsigelse imod fogedrettens udkast, iværksættes fordelingen af auktionsbeløbet, så snart det er indkommet, i overensstemmelse med udkastet, dog uden at nogens ret i øvrigt er prækluderet herved. Opstår der tvist om fordelingen, og lykkes det ikke fogedretten ved mægling at tilvejebringe enighed, afgør fogedretten tvisten ved kendelse. Angår tvisten fordeling af auktionsbeløbet for salg af et skib eller luftfartøj, skal fogedretten dog, hvis fogedrettens mægling er forgæves, henvise parterne til almindelig rettergang. Indsigelser mod fordelingen, der ikke behørig forfølges inden 14 dage, anses da som ikke fremkomne.

Stk. 3. Den del af auktionssummen, med hensyn til hvilken ingen uenighed er til stede, udbetales i overensstemmelse med udkastet; men den del, som er genstand for tvist, tilbageholdes indtil sagens endelige afgørelse. Det påhviler fogedretten at drage omsorg for de indkomne summers hensigtsmæssige bevaring og frugtbargørelse i mellemtiden.

§ 556. Er de udlagte genstande udsatte for hurtig fordærvelse eller tab i værdi, eller er deres bevaring forbundet med uforholdsmæssig bekostning, kan fogedretten lade auktion afholde med kortere bekendtgørelsesfrister, end de angivne regler medfører.

§ 557. Er udlæg foretaget i registrerede fondsaktiver, jfr. lov om en værdipapircentral, i værdipapirer, som har kurs på Københavns børs, eller i udenlandske statspapirer, aktier og lignende effekter, på hvilke kurs noteres på fremmede børser, har fogedretten efter udlægshaverens begæring at besørge disse effekter, der ikke bliver at forauktionere, solgt ved et medlem af fondsbørsen eller en bank eller sparekasse.

§ 558. Når udlæg er givet i fordringer af anden beskaffenhed end de i foregående paragraf omhandlede, kan udlægshaveren, i stedet for at stille dem til auktion, efterhånden som de forfalder, lade dem indkræve hos den eller dem, der er pligtige at betale samme, ved en af ham antagen inkassator, som har at stille en af fogedretten nærmere bestemt sikkerhed. Rekvirenten er pligtig snarest muligt at underrette fogedretten om, hvem han har antaget til inkassator.

Stk. 2. Inkassator kan legitimere sig som berettiget til at indkræve fordringerne ved en udskrift af udlægsforretningen, forsynet med fogedrettens påtegning om, at han er antaget til og autoriseret som inkassator. Gøres der indsigelse mod det beregnede inkassationssalær af nogen i tvangssalget interesseret, fastsættes det af fogedretten under hensyn til det med inkassationen forbundne arbejde fra 1 til 6 pct. af det indkomne beløb.

§ 559. De pengebeløb, der indkommer, når der gås frem efter §§ 557 og 558, indbetales til fogedretten, som derefter har at gå frem efter reglerne i §§ 554 og 555.

Kapitel 51

Tvangsauktion over fast ejendom

§ 560. En anmodning til fogedretten om tvangsauktion skal være skriftlig og indeholde oplysning om ejendommens art, jfr. § 563. Med anmodningen skal følge en attest om ejendomsvurderingen og en tingbogsattest. Hvor ejendommen består af flere matrikelnumre i samme retskreds, der er behæftet ensartet, er een tingbogsattest tilstrækkelig. Skal der på grund af uensartet behæftelse af ejendommen og dens tilbehør i henhold til § 572 foretages særskilt opråb af ejendommens tilbehør eller en del af dette, skal der desuden vedlægges en fortegnelse over det tilbehør, som skal opråbes særskilt.

Stk. 2. Indgives der flere auktionsbegæring vedrørende samme ejendom, behandles disse af fogedretten i den rækkefølge, de er modtaget, således at en senere indgivet begæring ikke behandles, før en tidligere er bortfaldet.

§ 561. Når fogedretten har modtaget anmodning om tvangsauktion, indkalder den skyldneren til møde, såfremt ejendommen benyttes til beboelse for denne eller hans familie, eller hvis fogedretten i øvrigt finder, at der er behov for et møde. Dette afholdes så vidt muligt inden 7 dage efter anmodningens modtagelse. Indkaldelsen skal indeholde oplysning om formålet med mødet, jf. stk. 3, om adgangen til advokatbeskikkelse og antagelse af en sagkyndig samt opfordring til skyldneren om at medbringe kvitteringer og andre papirer af betydning for gældsforholdene i ejendommen. Skyldneren indkaldes ved anbefalet brev. Kendes skyldnerens adresse ikke, bekendtgør fogedretten indkaldelsen i Statstidende.

Stk. 2. Fogedretten underretter rekvirenten og om fornødent kommunalbestyrelsen om indkaldelsen. Fogedretten kan indkalde rekvirenten til mødet med tilkendegivelse om, at auktionsbegæringen anses for bortfaldet, hvis han udebliver.

Stk. 3. På mødet vejleder fogedretten skyldneren om virkningerne af anmodningen om tvangsauktion og fastsætter så vidt muligt tidspunktet for et eventuelt forberedende møde og for auktionen. I særlige tilfælde kan fogedretten på mødet meddele skyldneren en frist på indtil 4 uger til at afværge auktionen. Har behandlingen af anmodningen om tvangsauktion været udsat efter § 560, stk. 2, kan sådan frist dog kun helt undtagelsesvis meddeles. Er skyldneren eller rekvirenten ikke mødt, underretter fogedretten i fornødent omfang den pågældende om de beslutninger, der er truffet på mødet.

Stk. 4. Fogedretten kan forlænge den i stk. 3 nævnte frist, når særlige omstændigheder taler herfor.

Stk. 5. I stedet for at indkalde skyldneren til et møde kan fogedretten, hvis den skønner det forsvarligt, skriftligt meddele denne, at der er indgivet anmodning om tvangsauktion.

Meddelelsen skal indeholde oplysning om de i stk. 3, stk. 6 og § 562, stk. 1, nævnte muligheder.

Stk. 6. Fogedretten kan når som helst under auktionssagen beskikke en advokat for skyldneren. Fogedretten bør i almindelighed beskikke en advokat, når skyldneren, rekvirenten eller andre i ejendommen berettigede anmoder herom. Fogedretten kan træffe bestemmelse om, at udgifterne ved beskikkelsen helt eller delvis endeligt skal afholdes af statskassen, hvis behovet for advokatbistand er begrundet i skyldnerens personlige forhold og skyldneren opfylder den i § 330, stk. 1, nr. 2, nævnte betingelse. I andre tilfælde pålægger fogedretten skyldneren eller, hvis auktionen gennemføres, auktionsskøberen ud over auktionsbudet at erstatte statskassen udgifterne. Bestemmelsen i § 562, stk. 2, finder i så fald tilsvarende anvendelse. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. kapitel 31.

§ 562. Når en eventuel frist efter § 561, stk. 3, er udløbet, kan fogedretten antage en sagkyndig person til inden for en frist på indtil 4 uger at foretage en vurdering af ejendommens salgsværdi på tvangsauktion og til gennem annoncering efter fogedrettens bestemmelse at fremskaffe Liebhaber med henblik på ejendommens salg, så vidt muligt i fri handel. Fogedretten kan forlænge fristen, når særlige omstændigheder taler herfor. Fogedretten bør i almindelighed antage en sagkyndig, når skyldneren, rekvirenten eller andre i ejendommen berettigede anmoder herom. Den sagkyndige kan efter skyldnerens begæring antages inden udløbet af den i 1. pkt. nævnte frist efter § 561, stk. 3. Hvis der efter det, som er oplyst for fogedretten, er tvivl om den sagkyndiges upartiskhed, antages denne ikke.

Stk. 2. Antages der en sagkyndig, skal rekvirenten straks på fogedrettens anmodning stille sikkerhed for omkostningerne herved. I særlige tilfælde kan fogedretten dog indrømme rekvirenten en kort frist til at stille sikkerheden. Undlader rekvirenten at stille den krævede sikkerhed, anses auktionsbegæringen for bortfaldet.

Stk. 3. Rekvirenten eller, hvis en sagkyndig er antaget, den sagkyndige udarbejder en salgsoptilling til brug ved auktionen. Salgsoptillingen skal indeholde oplysninger om salgsvilkårene og om andre forhold vedrørende ejendommen og auktionen, som må antages at være af væsentlig betydning for køber. Salgsoptillingen skal herunder indeholde de oplysninger, der er nævnt i § 566, stk. 2, og § 569, stk. 1, 1. pkt., samt efter fogedrettens bestemmelse de oplysninger, der er nævnt i § 566, stk. 3, 3. pkt. Skyldneren og de i ejendommen berettigede skal fremkomme med de oplysninger, som er nødvendige til udarbejdelse af salgsoptilling og øvrige auktionsvilkår. Undladelse heraf medfører, at den pågældende ikke kan få dækket sine omkostninger i anledning af auktionssagen.

Stk. 4. Ejendommens ejer og eventuelle brugere skal give den sagkyndige, rekvirenten og de i auktionen interesserede adgang til at besigtige ejendommen og det tilbehør, der skal sælges sammen med denne på auktionen.

§ 563. Fogedretten kan indkalde skyldneren, rekvirenten eller andre i ejendommen berettigede til et forberedende møde. De indkaldte kan opfordres til at medbringe sædvanlig dokumentation for de i § 569, stk. 1, nævnte oplysninger. Det skal i så fald anføres, at undladelse heraf eller udeblivelse fra mødet kan medføre, at den pågældende ikke kan få dækket sine omkostninger i anledning af auktionssagen.

Stk. 2. Mødet indkaldes i almindelighed med mindst 14 dages varsel. Bortfalder mødet, underretter fogedretten så vidt muligt de indkaldte herom.

§ 563 a. Rekvirenten skal tilbagekalde sin anmodning, hvis skyldneren inden auktionen betaler alle forfaldne krav, som er sikret ved rekvirentens pant i ejendommen, samt auktionssagens omkostninger.

Stk. 2. Har auktionen været afholdt, og er der begæret ny auktion, skal rekvirenten tilbagekalde sin anmodning, såfremt skyldneren inden den nye auktion betaler de i stk. 1 nævnte omkostninger samt forfaldne beløb og tilkendte omkostninger til alle, som opnåede dækning ved de ved auktionen afgivne bud. Skal et pantebrev forblive indestående, hvis auktionsbudet antages, kan andre fordringshavere end rekvirenten kun kræve betaling af forfaldne ydelser og omkostninger.

§ 564. Fogedretten indkalder med mindst 3 ugers varsel skyldneren, pant- og udlægshavere, servitutberettigede og andre, der berøres af ejendommens salg, til tvangsauktionen, jfr. § 154. Indkaldelse kan dog undlades, hvis auktionen er berammet på det i § 563, stk. 1, nævnte møde.

Stk. 2. Indkaldelsen skal indeholde oplysning om tid og sted for auktionen, auktionsrekvirentens eller hans fuldmægtigs navn og adkomst til at stille ejendommen til salg, ejendommens beliggenhed og størrelse og ejerens navn. De interesserede skal opfordres til at medbringe sædvanlig dokumentation for de i § 569 nævnte oplysninger, og det skal anføres, at undladelse heraf kan medføre den i § 563, stk. 1, nævnte virkning. Med indkaldelsen skal følges den i § 562, stk. 3, nævnte salgsoptilling.

Stk. 3. Indkaldelsen skal indeholde oplysning om, hvor auktionsdokumenterne kan efterses, og til hvem henvendelse kan rettes angående auktionen og ejendommens besigtigelse.

Stk. 4. Hvis rekvirentens anmodning om auktion ikke omfatter det til ejendommen hørende løsøre eller kun en del heraf, skal indkaldelsen indeholde oplysning herom og om pant- og udlægshaveres adgang til i medfør af § 568 at kræve løsøregenstande omfattet af auktionen.

Stk. 5. Fogedretten underretter rekvirenten om, hvem der er indkaldt i medfør af stk. 1.

§ 565. Rekvirenten kan ikke påføre de fordringshavere, der har prioriteter eller reelle rettigheder forud for ham, nogen udgift i anledning af auktionssagens fremme, men må

selv bære omkostningerne herved, hvis han ikke på auktionen får andel i budet. Den pågældende skal stille sikkerhed for omkostningerne efter fogedrettens bestemmelse.

Stk. 2. Hvis auktionen gennemføres, bæres omkostningerne ved inkassoskridt foretaget af en panthaver efter, at han har været indkaldt til et møde som nævnt i § 563, eller til tvangsauktion, af den pågældende panthaver.

§ 566. Rekvirenten eller, hvis en sagkyndig er antaget, den sagkyndige bekendtgør auktionen een gang i Statstidende med mindst 14 dages varsel.

Stk. 2. Bekendtgørelsen skal betegne auktionen som tvangsauktion og ud over tid og sted for auktionen indeholde oplysninger om alle forhold, der kan antages at have en væsentlig betydning for ejendommens værdi. Bekendtgørelsen skal særligt indeholde oplysninger om ejendommens matrikelnummer, nøjagtige adresse, ejendomsværdi, karakter, areal og anvendelse, herunder så vidt muligt oplysning om størrelsen af det bebyggede areal og dets indretning. Bekendtgørelsen skal indeholde de i § 564, stk. 3, nævnte oplysninger.

Stk. 3. Rekvirenten eller den sagkyndige bekendtgør endvidere auktionen mindst een gang i et eller flere på auktionsstedet almindeligt læste dagblade og eventuelt tillige på anden hensigtsmæssig måde, der er egnet til at skabe købsinteresse. Bekendtgørelser i dagblade og andre blade skal i videst muligt omfang optages blandt de almindelige annoncer om ejendomme til salg og skal indeholde de i stk. 2 nævnte oplysninger. Ved auktioner over ejendomme, der anvendes til privat beboelse, kan fogedretten bestemme, at bekendtgørelsen skal indeholde eksempel på kontantbehov, årlige bruttoudgifter og skatteunderskud beregnet ved en given budsum.

§ 567. Bortfalder eller udsættes auktionen, skal fogedretten så vidt muligt aflyse denne ved bekendtgørelse een gang i de samme blade, hvori den har været bekendtgjort. Endvidere skal auktionsrekvirenten give underretning til alle, der i medfør af § 564 har fået særskilt indkaldelse til auktionen.

§ 568. Omfatter rekvirentens anmodning om tvangsauktion ikke ejendommens løsøre eller kun en del heraf, kan en pant- eller udlægshaver, der foruden i ejendommen har pant i tilbehør, der ikke er omfattet af anmodningen, kræve, at auktionen skal omfatte dette. Har pant- eller udlægshaveren været indkaldt til et møde som nævnt i § 563, skal kravet senest fremsættes på mødet. En fortegnelse over tilbehøret skal være overgivet til fogedretten senest 7 dage før auktionen.

Stk. 2. Inddrages tilbehøret i medfør af stk. 1 under auktionen, fyldestgøres samtlige berettigede af ejendommen og tilbehøret i overensstemmelse med indholdet af deres udlægs- og panteret.

Stk. 3. Fremsættes det i stk. 1 nævnte krav af fordringshaveren ifølge et skadesløsbrev eller et ejerpantebrev, og bestrides fordringen i sin helhed, skal den pågældende inden auktionen stille en af fogedretten fastsat sikkerhed.

§ 569. Ved auktionsmødets begyndelse skal auktionsrekvirenten oplyse arten og størrelsen af de omkostninger, restancer og mulige andre ydelser, køberen skal betale ud over auktionsbudet, og de i ejendommen berettigede skal oplyse størrelsen af deres krav med angivelse af, hvor stor en del der er forfalden. Endvidere gennemgås auktionsvilkårene, herunder salgsopstillingen, tingbogsattesten, tilførsler til auktionsbogen og sagens øvrige dokumenter i fornødent omfang. Auktionsdokumenterne skal i øvrigt kunne efterses af de interesserede. Dog afgør fogedretten, om der skal gives oplysning om den i § 562, stk. 1, nævnte vurdering.

Stk. 2. Fogedretten påser, at auktionen er bekendtgjort efter § 566, herunder at den i § 566, stk. 3, nævnte bekendtgørelse efter indhold, placering, indrykningssteder og antal indrykninger er egnet til at skabe købsinteresse. Fogedretten påser endvidere, at den i § 562, stk. 3, nævnte salgsopstilling efter sit indhold er egnet til at skabe købsinteresse.

§ 570. Auktionen afholdes på de af justitsministeren fastsatte vilkår (justitsministeriets tvangsauktionsvilkår). Det kan i vilkårene bestemmes, i hvilket omfang de skal kunne fraviges ved de berettigedes vedtagelse, idet fogedretten dog skal påse, at der ikke vedtages usædvanlige eller byrdefulde betingelser, som må antages at ville afskrække køberne. Er der uenighed om vilkår, der kan fastsættes ved de berettigedes vedtagelse, afgøres tvisten af fogedretten ved kendelse. Det samme gælder spørgsmål om, hvorvidt auktionen kan fremmes på trods af indsigelse fra en person, der anser sig for ejendomsberettiget til ejendommen eller for at være indehaver af servitut eller anden rettighed over denne, der går forud for nogen, der skal have dækning gennem auktionssalget.

Stk. 2. Er der uenighed om, hvem der skal fyldestgøres af auktionssummen, eller i hvilken rækkefølge fyldestgørelsen skal ske, afgøres dette af fogedretten ved kendelse. Har tvistens afgørelse særlig betydning for auktionens gennemførelse, bør kendelsen afsiges inden auktionen. Ellers kan fogedretten bestemme, at den omstridte del af auktionssummen skal indbetales til fogedretten, jfr. dog konkurslovens § 89. I tilfælde af manglende frivillig indbetaling indkræver fogedretten beløbet, der tillægges udpantningsret. Fogedretten fordele beløbet i overensstemmelse med reglerne i § 579.

Stk. 3. Fogedretten kan også uden for de i stk. 2 nævnte tilfælde udskyde afgørelsen af tvister til efter auktionen, når dette kan ske uden skade for auktionens gennemførelse.

§ 571. Skønner fogedretten, at der bør tilvejebringes yderligere oplysninger af væsentlig betydning for ejendommens salg, eller kan en kendelse ikke afsiges straks under auktionen, kan fogedretten udsætte auktionen. Udsættelse kan endvidere ske efter reglerne i § 502. Fogedretten fastsætter straks tidspunktet for en kendelses afsigelse og berammer så vidt muligt straks auktionen.

Stk. 2. Fogedretten bekendtgør en udsat auktion efter reglerne i § 566. Er auktionen ikke blevet berammet på første auktionsmøde, skal der desuden ske indkaldelse efter reglerne i § 564.

§ 572. Har panthaverne pant i ejendommen og i dennes tilbehør, men med indbyrdes afvigende prioritetsstilling, opråbes de uensartet behæftede dele af pantet først hver for sig og derefter samlet. Er det højeste bud, der fremkommer ved samlet opråb, højere end eller lig med summen af de højeste bud, der fremkommer ved særskilt opråb, antages det samlede bud. Auktionssummen fordeles i så fald efter forholdet mellem værdierne af de uensartet behæftede dele af pantet, som disse er fastsat gennem fogedrettens vurdering, medmindre det i auktionsvilkårene er fastsat, at auktionssummen skal fordeles efter forholdet mellem de højeste bud, der fremkom ved særskilt opråb.

§ 573. Påhviler der ejendommen servitutter, brugsrettigheder, aftægts-, livrente- eller lignende forpligtelser, som har prioritet forud for al pantegæld, opråbes ejendommen med forpligtelse til at overtage eller udrede sådan byrde ud over auktionsbudet, medmindre den berettigede samtykker i andet. Er en ydelse forfaldet inden den endelige auktion, skal den betales af køberen inden 7 dage efter auktionens slutning.

Stk. 2. Har sådanne byrder sekundær prioritet, kan fogedretten, hvis den skønner, at de ikke påvirker ejendommens salgsværdi nævneværdigt, bestemme, at de skal overtages af køberen ud over auktionsbudet. Ellers opråbes ejendommen først med forpligtelse til at overtage eller udrede byrden ud over auktionsbudet. Opnås der ikke et bud, der giver fuld dækning til de forud prioriterede krav, opråbes ejendommen uden sådan forpligtelse. I så fald kapitaliseres byrden efter lovgivningens almindelige regler, idet kapitalværdien om fornødent fastsættes ved fogedrettens skøn, efter at alle interesserede har haft lejlighed til at udtale sig. Den berettigede har ret til dækning af købesummen forud for senere prioriterede i det omfang, den strækker til. Beløbet skal betales på samme måde som pantehæftelser, der kan kræves udbetalt, og forrentes med en årlig rente, der er fastsat efter § 5, stk. 1 og 2, i lov om renter ved forsinket betaling m.v.

Stk. 3. Kan nogen gøre betingede eller uvisse krav gældende i ejendommen, kan den berettigede kræve, at der under hensyn til kravets art afsættes det fornødne beløb af købesummen til hans fyldestgørelse. Det afsatte beløb indbetales til fogedretten, der indsætter det til forrentning i et pengeinstitut.

§ 574. Fogedretten foretager opråbet af ejendommen og optegner i fornødent omfang budene og de bydendes navne. Når der trods tre opfordringer ikke er fremsat overbud, standses opråbet, og resultatet indføres i auktionsbogen. Salg bekræftes ved hammerslag.

§ 575. Enhver, der får andel i auktionsbudet, kan kræve, at hammerslag gives den højstbydende, som kan opfylde auktionsvilkårenes krav om køberens sikkerhedsstillelse. Fremsættes et sådant krav ikke, og får rekvirenten ikke del i auktionsbudet, eller fremkommer der intet bud, hæver fogedretten auktionen, medmindre ny auktion skal afholdes i medfør af § 576. Hæves auktionen, skal omkostningerne ved denne betales af rekvirenten, der ikke har regres herfor mod skyldneren.

§ 576. Skyldneren kan på auktionsmødet forlange ny auktion mod straks at stille sikkerhed for betalingen af de omkostninger, der er forbundet hermed, for så vidt de ikke

måtte blive dækket ved et højere bud. Det samme kan enhver rettighedshaver, der ikke får fuld dækning ved budet.

Stk. 2. Skønner fogedretten, at et væsentlig højere bud kan opnås på en ny auktion, kan den bestemme, at ny auktion skal afholdes, medmindre den eller de rettighedshavere, der ikke opnår fuld dækning, samt skyldneren ønsker, at budet antages. Opnås der ikke et højere bud på den nye auktion, betales omkostningerne ved denne af statskassen.

§ 577. Skal ny auktion afholdes, bekendtgøres den af fogedretten efter reglerne i § 566 med angivelse af auktionens art. Er tidspunktet for auktionen ikke blevet fastsat på første auktionsmøde, eller skyldes auktionen auktionsskøberens misligholdelse af auktionsvilkårene, skal der desuden ske indkaldelse efter reglerne i § 564.

Stk. 2. Flere auktioner end to kan kun afholdes, hvis fogedretten finder, at ganske særlige omstændigheder taler herfor, eller den begærede auktion er en misligholdelsesauktion. På en ny auktion, der ikke er misligholdelsesauktion, finder § 575 tilsvarende anvendelse.

§ 578. Gør en pant- eller udlægshaver, der ved auktionen har købt ejendommen til en pris, som ikke gav ham fuld dækning, sit krav gældende som personlig fordring mod skyldneren eller andre, kan retten nedsætte fordringen i det omfang, det ved senere salg af ejendommen eller på anden måde godtgøres, at auktionsbudet stod i misforhold til ejendommens værdi på auktionstidspunktet.

§ 579. Skal betalingen efter § 570, stk. 2, ske til fogedretten, laver denne et udkast til auktionssummens fordeling mellem de interesserede snarest efter, at hammerslag er givet. Udkastet sendes til de interesserede med opfordring til at fremsætte eventuelle indsigelser inden en af fogedretten fastsat frist. Fremkommer der ikke inden fristens udløb indsigelse imod udkastet, fordeles auktionssummen i overensstemmelse hermed, efterhånden som den indkommer, dog uden at nogens ret til andel i den i øvrigt prækluderes herved.

Stk. 2. Fremsættes der inden udløbet af den i stk. 1 nævnte frist indsigelse imod udkastet, indkalder fogedretten med mindst 14 dages varsel de interesserede til et møde. Indkaldelsen skal indeholde oplysning om, at sagens dokumenter ligger til eftersyn på fogedrettens kontor. Kan der ikke på mødet opnås enighed, afgør fogedretten spørgsmålet ved kendelse. Den del af auktionssummen, der ikke er genstand for tvist, udbetales i overensstemmelse med udkastet, mens den omtvistede del tilbageholdes af fogedretten indtil sagens endelige afgørelse. Det tilbageholdte beløb indsættes til forrentning i et pengeinstitut.

§ 580. Fogedretten skal udstede auktionsskøde til auktionsskøberen eller den, der har erhvervet retten hertil, når det godtgøres, at auktionsvilkårene er opfyldt, eller at alle berettigede har fået, hvad de har krav på, eller samtykker i, at skødet udstedes. Oplyses det, at en kreditor, der har et tinglyst krav på dækning af købesummen, trods lovligt tilbud har nægtet eller erklæret sig ude af stand til at give fornøden kvittering til slettelse af tingbogen, kan beløbet indbetales til fogedretten, der i skødet anfører, at vedkommende dokument kan slettes ved skødets tinglysning. Det samme gælder, hvis

pågældende kreditor ikke har bopæl her i riget eller ikke har opgivet nogen her bosiddende person som befuldmægtiget til at modtage beløbet på hans vegne. Det indbetalte beløb indsættes til forrentning i et pengeinstitut.

Stk. 2. Består det solgte af flere særskilte ejendomme, skal fogedretten efter anmodning fra køberen eller den, der træder i hans sted, udstede særskilt skøde eller overdragelsesdokument på hver enkelt ejendom, såfremt betingelserne herfor er opfyldt, jfr. stk. 1. Det samme gælder, når en ejendom forlanges delt, og det godtgøres, at de lovbestemte betingelser herfor er opfyldt.

§ 581. Når auktionkøberen har opfyldt auktionsvilkårene, og appelfristen er udløbet, uden at underretning om appel er meddelt tinglysningssdommeren, kan køberen kræve de rettigheder, der ikke fik dækning på auktionen, slettet af tingbogen.

§ 582. Fogedretten fastsætter, om fornødent ved kendelse, størrelsen af de salærer, honorarer og rejseomkostninger, der ifølge auktionsvilkårene skal betales af auktionkøberen ud over auktionsbudet. Størrelsen af salærer og honorarer fastsættes under hensyn til sagens beskaffenhed og omfanget af de pågældendes arbejde, herunder deres medvirken ved auktionssagens oplysning, jfr. dog §§ 563 og 564, stk. 2.

Kapitel 52

Tvister under tvangsauktionen

§ 583. Under auktionssagen finder §§ 499, 500, stk. 1, og 501 anvendelse med de fornødne lempelser.

Stk. 2. De oprindelige parter kan ikke fremsætte indsigelser imod lovligheden af udlægsforretningen eller de retshandlinger, der ligger forud for denne.

Stk. 3. Omkostninger ved behandlingen af tvister under auktionen erstattes kun, hvis dette efter tvistens art og arbejdets omfang findes rimeligt. For så vidt angår omkostninger ved fogedrettens behandling af tvister efter auktionens afholdelse med henblik på udstedelse af skøde, finder reglerne i kapitel 30 anvendelse.

Kapitel 53

Appel af fogedrettens afgørelser

§ 584. Afgørelser, der er truffet af en fogedret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds fogedretten ligger.

Stk. 2. Afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kan kun kæres med tilladelse fra justitsministeren. Bestemmelserne i § 585 og 586, stk. 2 og 4, finder tilsvarende anvendelse. Fristen for indgivelse af ansøgning er dog 4 uger.

Stk. 3. Fogedrettens afgørelse efter § 561, stk. 2-4, § 562, stk. 1-3, § 563, § 566, stk. 3, 3. pkt., § 569, stk. 1, 4. pkt., § 570, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, § 571, stk. 1, § 576, stk. 2, og § 577, stk. 2, kan ikke kæres.

§ 585. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Justitsministeren kan dog meddele tilladelse til kære, når særlige grunde taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Justitsministeriet inden 8 uger, i auktionssager dog inden 4 uger, efter afgørelsen. I andre sager end auktionssager kan justitsministeren dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

§ 586. Kære skal ske inden 4 uger efter, at forretningen er foretaget, eller, hvis forretningen ikke foretages, inden 4 uger efter den afgørelse, som kæres, jf. dog § 219, stk. 3.

Stk. 2. Er der meddelt tilladelse efter § 585, skal kære ske inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren.

Stk. 3. Såfremt kæren går ud på ophævelse af auktion over et luftfartøj, der er registreret i en fremmed stat, som har tiltrådt Genevekonventionen af 19. januar 1948, er fristen dog 6 måneder efter salgsdagen, dersom den kærende som grund for ophævelsen påberåber sig, at reglerne i § 544, stk. 2, ikke har været overholdt.

Stk. 4. Iværksættes kære efter fristens udløb, afvises kæren af den ret, hvortil afgørelsen kæres. Justitsministeren kan dog undtagelsesvis tillade kære indtil 1 år, i auktionssager dog indtil 6 måneder, efter afgørelsen. Kæreskriftet skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse.

§ 587. Reglerne i § 393 og §§ 395-398 finder med de i stk. 2-4 nævnte ændringer tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Kære af afgørelser, der træffes i auktionssager efter auktionens slutning, har opsættende virkning. Ved kære af afgørelser, der træffes inden auktionens slutning, kan en bestemmelse om opsættende virkning betinges af, at kærende stiller sikkerhed for omkostningerne ved afholdelse af nyt auktionsmøde.

Stk. 3. Fogedrettens ophævelse af en arrest eller et forbud kan ikke hindres fra at træde i virksomhed ved anvendelse af kære.

Stk. 4. Parterne kan under kæresagen fremsætte påstande, der ikke har været fremsat for fogedretten. Det gælder dog ikke ved kære af et i medfør af kapitel 57 nedlagt forbud.

Stk. 5. Under kære af forbud finder § 647, stk. 1, tilsvarende anvendelse.

Stk. 6. Mundtlig forhandling foretages, hvis der efter sagens beskaffenhed findes at være grund dertil. Fremsætter begge parter begæring om mundtlig forhandling, skal begæringen i almindelighed imødekommes.

§§ 588-590. (Ophævet).

Kapitel 54. (Ophævet).

Kapitel 55

Indsættelses- og udsættelsesforretninger

§ 609. Det skal fremdeles i samme tilfælde som hidtil stå vedkommende berettigede åbent at fordre fogedrettens hjælp til at indsættes i eller udsætte andre af besiddelsen af fast ejendom eller efter omstændighederne af rørligt gods, uden at sædvanligt eksekutionsgrundlag er til stede. Også skal fogedrettens hjælp fremdeles ligesom hidtil kunne fordres til at gøre forældre- eller værgemyndighed gældende med hensyn til umyndige, uden at sædvanligt eksekutionsgrundlag er til stede, jfr. med hensyn til fremgangsmåden § 536.

Stk. 2. Når en panthaver i henhold til D.L. 5-7-8 og 9 vil træde til sit pant, skal dette ske ved en af fogedretten foretagen indsættelsesforretning.

Stk. 3. Når rekvirenten ønsker det, og hensynet til rekviriti tarv ikke taler derimod, kan fogedretten beramme en indsættelses- eller udsættelsesforretning til påbegyndelse på sit kontor, således at rekviriti udeblivelse uden lovligt forfald medfører virkning efter § 494, stk. 2, jfr. stk. 4.

§ 610. Foruden at det i de i foregående paragraf omhandlede tilfælde selvfølgelig står rekviritus frit for at fremføre sine indsigelser imod forretningens fremme for fogedretten til påkendelse i overensstemmelse med de almindelige regler i kap. 46, skal det, når rekviritus har andre indsigelser imod forretningen at gøre gældende end sådanne, som går ud på, at den ikke lovlig kunne finde sted uden sædvanligt eksekutionsgrundlag, eller at der ved dens foretagelse ikke er brugt den rette fremgangsmåde, være ham tilladt, for så vidt han ikke allerede har rejst kære, at anlægge regressøgsmål i første instans imod rekvirenten. Under dette søgsmål, som må anlægges inden 8 uger, kan der da efter omstændighederne såvel tilkendes ham erstatning i anledning af den formentlig ulovlige forretning som også gives dom for, at forretningen bør være ophævet.

§ 611-626. (Ophævet).

Fjerde afsnit. (Ophævet)

Femte afsnit. De foreløbige retsmidler

Kapitel 56

Arrest

§ 627. Fogedretten kan foretage arrest til sikkerhed for pengekrav, når

- 1) der ikke kan foretages udlæg for fordringen og
- 2) det må antages, at muligheden for senere at opnå dækning ellers vil blive væsentligt forringet.

§ 628. Arrest kan ikke foretages, når det må antages, at fordringen ikke består.

Stk. 2. I luftfartøjer, fremmede statsskibe og skibsladninger, der tilhører fremmede stater, kan arrest kun foretages efter reglerne herom i anden lovgivning.

Stk. 3. Sager om arrest i skib med forbud mod skibets afsejling til sikring af et søretskrav behandles efter reglerne i sølovens kapitel 12 a.

§ 629. Inden arrestforretning påbegyndes eller arrest foretages, kan fogedretten bestemme, at fordringshaveren som betingelse for arrest skal stille sikkerhed for den skade og ulempe, som kan påføres skyldneren ved arresten.

Stk. 2. Fogedretten bestemmer sikkerhedens art og størrelse.

§ 630. Arrest kan afværges eller ophæves, såfremt skyldneren stiller en efter fogedrettens skøn tilstrækkelig sikkerhed for fordringshaverens fordring med tillæg af såvel forfaldne som anslåede renter samt sandsynlige omkostninger i forbindelse med arrestforretningen, arrestsagen og sagen vedrørende fordringen.

Stk. 2. Inden arrest foretages, opfordrer fogedretten skyldneren eller den, der varetager dennes interesser, jf. § 495, stk. 2, til at afværge arresten ved betaling eller sikkerhedsstillelse.

§ 631. Anmodning om arrest indgives skriftligt til fogedretten. Anmodningen skal indeholde oplysninger om de konkrete omstændigheder, som fordringshaveren vil påberåbe sig, og om de oplysninger, som i øvrigt er nødvendige for sagens behandling. Anmodningen skal være ledsaget af de dokumenter, der påberåbes.

Stk. 2. Med hensyn til sagens behandling finder reglerne i § 487, § 488, stk. 3, § 489, § 491, § 492, stk. 1, § 493, stk. 1 og 2, § 494, §§ 495-500, § 501, stk. 4 og 5, § 502, stk. 1, nr. 2 og 3, § 503, § 504, nr. 1 og 4, § 505, stk. 2-4, § 507, stk. 2-4, §§ 508-518, § 519, stk. 1, § 520, stk. 1, 1. pkt, § 523, stk. 2-4, og § 524 tilsvarende anvendelse.

§ 632. Arresten kan kun foretages i så stor en del af skyldnerens formue, som efter fogedrettens skøn er nødvendig til dækning af fordringen med tillæg af såvel forfaldne som anslåede renter og sandsynlige omkostninger i forbindelse med arrestforretningen, arrestsagen og sagen vedrørende fordringen.

Stk. 2. Fogedretten erklærer de arresterede aktiver for belagt med arrest og vejleder skyldneren om arrestens retsvirkninger, herunder at råden over aktiverne i strid med fordringshaverens ret kan medføre strafansvar.

Stk. 3. Er skyldneren ikke til stede, kan vejledning ske ved skriftlig meddelelse eller ved tilkendegivelse til den, der varetager skyldnerens interesser, jf. § 495, stk. 2.

§ 633. Fogedretten kan bestemme, at arresteret løsøre skal fratages skyldneren, når det må antages, at muligheden for at opnå dækning ellers vil blive væsentligt forringet. Løsøret opbevares på fordringshaverens bekostning af fogedretten eller af den, fogedretten bemyndiger dertil.

Stk. 2. Ved arrest i rede penge tages beløbet i forvaring af fogedretten.

§ 634. Fordringshaveren skal inden en uge efter arresten anlægge retssag om den fordring, for hvilken arrest er gjort, medmindre skyldneren under eller efter arrestforretningen frafalder forfølgning. Under denne sag skal fordringshaveren endvidere nedlægge særskilt påstand om stadfæstelse af arresten.

Stk. 2. Verserer der retssag om den pågældende fordring ved 1. instans, skal fordringshaveren inden en uge efter arresten anlægge arrestsag ved samme ret.

Stk. 3. Er der afsagt dom i 1. instans i retssagen om den pågældende fordring, anlægges arrestsagen ved den ret, der har afsagt dommen. Retten kan i tilfælde af anke udsætte arrestsagens behandling helt eller delvis.

Stk. 4. Skal retssag om den fordring, for hvilken arrest er gjort, anlægges ved udenlandsk domstol, skal sagen anlægges inden to uger efter arresten. Inden for samme frist anlægges arrestsagen her i landet.

Stk. 5. Verserer der retssag om den pågældende fordring ved udenlandsk domstol, hvis afgørelse må antages at få bindende virkning her i landet, skal påkendelse af en sag anlagt efter stk. 1 udsættes, indtil der er truffet retskraftig afgørelse i den udenlandske sag. Retten kan dog straks påkende spørgsmål om, hvorvidt arrestens foretagelse kan stadfæstes.

Stk. 6. Reglerne i stk. 1-5 finder tilsvarende anvendelse, når arrest er afværget ved sikkerhedsstillelse.

§ 635. Fordringshaverens forpligtelse til at anlægge retssag bortfalder, såfremt skyldneren, efter at arrest er foretaget, kommer under konkurs eller dør, og dødsboet tages under offentlig skiftebehandling uden gældsansvar for arvingerne.

Stk. 2. Fordringshaverens sikkerhedsstillelse i anledning af arresten frigives, såfremt der er forløbet 3 måneder efter arrestens foretagelse eller arrestsagens ophævelse, og der ikke fra boets side er anlagt retssag om erstatning.

§ 636. Under arrestsagen påkendes det, om arresten er lovligt gjort. Skyldneren kan under arrestsagen fremsætte alle indsigelser vedrørende arrestens lovlighed. Behandles spørgsmålet om den pågældende fordring særskilt, skal indsigelser mod fordringens rigtighed dog fremsættes under denne sag.

§ 637. Arresten kan ophæves ved dommen i arrestsagen eller ved dommen vedrørende fordringen. Arresten bortfalder, når ankefristen er udløbet, medmindre anke er iværksat eller andet er bestemt i dommen.

§ 638. Arresten kan kræves ophævet af fogedretten, såfremt fordringshaveren undlader at anlægge arrestsag eller sag vedrørende fordringen inden de i § 634 nævnte frister, eller såfremt nogen af disse sager afvises eller hæves.

Stk. 2. Arresten kan ophæves helt eller delvis på grund af omstændigheder, som er indtruffet efter arrestens foretagelse.

Stk. 3. Forinden arresten ophæves, skal fogedretten så vidt muligt give fordringshaveren lejlighed til at udtale sig.

§ 639. Den, som har opnået arrest på grundlag af en fordring, som viser sig ikke at bestå, skal betale skyldneren erstatning for tab og tort. Det samme gælder, når arresten bortfalder eller ophæves på grund af efterfølgende omstændigheder, såfremt det må antages, at fordringen ikke bestod.

Stk. 2. Viser fordringshaverens fordring sig alene at bestå for et mindre beløb, skal fordringshaveren betale skyldneren erstatning for det tab, der følger af, at arresten har haft for stor udstrækning.

Stk. 3. Er arresten ulovlig af andre grunde, skal fordringshaveren betale skyldneren erstatning for tab og tort, såfremt fordringshaveren burde have undladt at begære arrest.

Stk. 4. Krav efter stk. 1-3 kan gøres gældende som modkrav under arrestsagen eller sagen vedrørende fordringen eller under selvstændigt søgsmål. Selvstændigt søgsmål, der først kan anlægges, når arresten er ophævet efter § 638 eller endeligt bortfaldet efter § 635 eller § 637, skal anlægges inden 3 måneder efter ophævelsen eller bortfaldet.

Stk. 5. Reglerne i stk. 1-4 finder tilsvarende anvendelse, når arrest afværges ved sikkerhedsstillelse.

Stk. 6. Ophæves arresten under kære, kan der ved afgørelsen i kæresagen tillægges skyldneren erstatning efter reglerne i stk. 1-3.

§ 640. Fogedrettens afgørelse kan påkæres efter reglerne i kapitel 53. Kære har ikke opsættende virkning.

Kapitel 57

Forbud

§ 641. Fogedretten kan ved forbud pålægge private og repræsentanter for stat og kommune i disses egenskab af parter i private retsforhold at undlade handlinger, som strider mod rekvirentens ret.

Stk. 2. Fogedretten kan i forbindelse med et forbud pålægge den, som forbudet retter sig imod (rekvisitus), at foretage enkeltstående handlinger for at sikre den ved forbudet pålagte undladelsespligt.

Stk. 3. Med hensyn til luftfartøjer, fremmede statskibe og skibsladninger, der tilhører fremmede stater, kan forbud kun anvendes efter reglerne herom i anden lovgivning.

§ 642. Forbud kan nedlægges, såfremt det godtgøres eller sandsynliggøres:

- 1) at de handlinger, der søges forbudt, strider mod rekvirentens ret,
- 2) at rekvisitus vil foretage de handlinger, som søges forbudt, og
- 3) at formålet vil forspildes, såfremt rekvirenten henvises til at gøre sin ret gældende ved almindelig rettergang.

§ 643. Forbud kan ikke nedlægges, når det skønnes, at lovens almindelige regler om straf og erstatning og eventuelt en af rekvisitus tilbudt sikkerhed yder rekvirenten tilstrækkeligt værn.

Stk. 2. Fogedretten kan nægte at nedlægge forbud, såfremt det vil påføre rekvisitus skade eller ulempe, der står i åbenbart misforhold til rekvirentens interesse i forbudets nedlæggelse.

§ 644. Fogedretten kan bestemme, at rekvirenten som betingelse for forbudets nedlæggelse skal stille sikkerhed for den skade og ulempe, som kan påføres rekvisitus ved forbudet.

Stk. 2. Fogedretten bestemmer sikkerhedens art og størrelse.

Stk. 3. Har fogedretten stillet krav om sikkerhed, nedlægges forbudet først, når den forlangte sikkerhed er stillet. Fogedretten giver parterne meddelelse om tidspunktet for forbudets nedlæggelse, såfremt dette tidspunkt ikke allerede er meddelt i et retsmøde, jf. § 162.

§ 645. Fogedretten yder efter anmodning rekvirenten bistand til forbudets opretholdelse, herunder ved at hindre, at et forbud overtrædes, og ved at tilintetgøre, hvad der er foretaget i strid med forbudet.

Stk. 2. Fogedretten kan beslaglægge rørligt gods, såfremt det anvendes eller har været anvendt ved overtrædelse af forbudet, eller såfremt der er bestemte grunde til at antage, at det vil blive anvendt til sådant formål.

Stk. 3. Det beslaglagte opbevares på rekvirentens bekostning af fogedretten eller af den, fogedretten bemyndiger hertil.

Stk. 4. Fogedretten kan betinge beslaglæggelse af, at rekvirenten stiller sikkerhed for de i stk. 3 nævnte omkostninger. Beslaglæggelse kan endvidere betinges af, at en i medfør af § 644 fastsat sikkerhed forhøjes.

§ 646. Anmodning om forbud indgives til fogedretten i den retskreds, hvor rekvisitus har hjemting, jf. §§ 235-240. Har rekvisitus ikke hjemting her i landet, eller vedrører anmodningen alene bistand eller beslaglæggelse efter § 645, finder § 487 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Med hensyn til sagens behandling finder § 248, § 344, § 348, § 349, § 354, stk. 3, § 491, stk. 1, 1. pkt., § 492, stk. 1, § 493, stk. 1 og 2, § 494, stk. 1 og 4, § 495, stk. 1, 1. pkt., og stk. 3, § 499, § 500 og § 502, stk. 1, nr. 2 og 3, tilsvarende anvendelse. Under behandlingen af en anmodning om bistand eller beslaglæggelse efter § 645 finder tillige § 491, stk. 3, § 494, stk. 2, § 495, stk. 2, § 497 og § 498 tilsvarende anvendelse.

§ 647. Fogedretten kan afskære en bevisførelse, som findes uforenelig med hensynet til forretningens fremme.

Stk. 2. Tilbagekalder rekvirenten sin anmodning, eller gennemføres forbud ikke, eller ophæves et nedlagt forbud under fogedsagen, træffes efter anmodning bestemmelse om sagsomkostninger. Bestemmelserne i kapitel 30 finder tilsvarende anvendelse.

§ 648. De regler, som i §§ 634-639 er fastsat om arrest, finder tilsvarende anvendelse. Fristen i § 634, stk. 1, for anlæggelse af retssag er dog 2 uger.

Stk. 2. Fogedretten vejleder rekvisitus om retsvirkningerne af forbudet, herunder at overtrædelse af forbudet kan medføre strafansvar efter § 651, stk. 1.

§ 649. Ved dommen i forbudssagen eller ved dommen i en i medfør af § 651 anlagt sag træffes bestemmelse om, hvorledes der skal forholdes med beslaglagt rørligt gods. En sådan bestemmelse kan også træffes ved ophævelse af et forbud i medfør af § 648, jf. § 638. Ved afgørelsen kan det beslaglagte tilbagegives rekvisitus, eller det kan konfiskeres. Sker der konfiskation, kan det konfiskerede efter anmodning anvendes til dækning af rekvirentens erstatningskrav.

§ 650. Fogedrettens afgørelser, der træffes ved kendelse, kan kæres efter reglerne i kapitel 53. Kære har ikke opsættende virkning.

§ 651. Den, der forsætligt overtræder et fogedforbud, kan under en af rekvirenten anlagt sag idømmes straf af bøde eller hæfte og i forbindelse hermed dømmes til at betale erstatning.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse over for den, der forsætligt yder rekvisitus bistand til at overtræde et fogedforbud.

Stk. 3. Spørgsmålet om idømmelse af straf eller erstatning kan udsættes, indtil forbudssagen er afgjort.

§ 652. Reglerne om arrest anvendes, såfremt der fremsættes anmodning om forbud mod en fordrings udbetaling, et skibs afsejling eller en genstands flytning eller anden rådighedsudøvelse over genstanden, og formålet hermed er at opnå sikkerhed for fyldestgørelse af et pengekrav.

§ 653. I sager, der er omfattet af De Europæiske Fællesskabers forordning 3842/86 af 1. december 1986 om foranstaltninger med henblik på forbud mod varemærkeforfalskede varers overgang til fri omsætning, er fogedretterne kompetent myndighed, jf. art. 3 i forordningen.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser, der er nødvendige for domstolenes anvendelse af De Europæiske Fællesskabers forordninger om foranstaltninger med henblik på forbud mod varemærkeforfalskede varers overgang til fri omsætning.

Sjette afsnit. Skifte af dødsbo og fællesbo m.v.

Kapitel 58

Skifte af dødsbo og fællesbo m.v.

§ 654. Med hensyn til behandlingen af dødsboer, såvel som af de øvrige boer, der omhandles i skifteloven af 30. november 1874 med dertil sig sluttende love, har det sit forblivende ved den gældende ret med de forandringer, som følger af de i denne lov indeholdte regler. Uden for København beklædes den ordinære skifteret af dommeren.

Stk. 2. Til andre møder i skifteretten end begyndelses- og registreringsforretninger er særlig tilkaldelse af vidner ikke fornøden.

§§ 655-659. (Ophævet).

§ 660. Behandlingen af tvistigheder, der opstår under skiftebehandlingen, herunder bevisførelse, foregår ved skifteretten. Tvistigheder angående anmeldte fordringer eller fremsatte krav afgøres ved dom, der kan fuldbyrdes efter almindelige regler. I andre tilfælde træffer skifteretten afgørelse ved kendelse, i hvilken det kan pålægges den part, der skønnes uden tilstrækkelig grund at have givet anledning til eller unødigt at have vidtløftiggjort proceduren, at udrede sagsomkostninger til modparten, således at fuldbyrdelsesfristen med hensyn hertil fastsættes i kendelsen. Førelsen af testamentsvidner og arvelegitimationsvidner foregår ved skifteretten.

Stk. 2. Skifteretten kan om fornødent pålægge arvingerne og andre at give møde og afgive forklaring efter reglerne om vidner.

Stk. 3. Tvistigheder, der opstår under et bos behandling ved testamentseksekutorer, afgøres under en retssag, som anlægges ved den byret, der i dødsøjeblikket var den afdødes hjemting, eller, for så vidt sagen efter dens genstand henhører under landsret, ved den landsret, under hvilken vedkommende byret står. Bestemmelsen i stk. 2 finder tilsvarende anvendelse.

§ 661. Kendelser eller beslutninger af skifteretten, der forefalder under boets behandling, kan, for så vidt der overhovedet er adgang til at indbringe dem til højere rets prøvelse (jfr. § 663), påkæres til den landsret, under hvilken skifteretten står. Boets behandling bliver ikke desto mindre at fortsætte, men skifteretten har i så fald at drage omsorg for, at den kærendes ret ikke foregribes ved behandlingen, medens kæremålet står på.

Stk. 2. Kæremålet må iværksættes inden 2 uger, efter at pågældende beslutning er taget eller kendelse afsagt.

Stk. 3. Justitsministeren kan dog undtagelsesvis tillade kæren indtil 6 måneder efter, at beslutningen er taget eller kendelsen afsagt.

§ 662. Afgørelser angående anmeldte fordringer eller fremsatte krav kan påankes til den landsret, under hvilken skifteretten står. Det samme gælder om den tilendebragte skiftebehandling og i forbindelse hermed de under samme afsagte kendelser og tagne beslutninger, for så vidt som disse ikke har været gjort til genstand for kære.

Stk. 2. Anke må iværksættes inden 4 uger, efter at afgørelsen angående den anmeldte fordring eller det fremsatte krav er truffet, eller skiftet i henhold til reglen i lov af 30. november 1874 § 50 anses som sluttet.

Stk. 3. Justitsministeren kan dog undtagelsesvis tillade anken indtil eet år efter, at afgørelsen er truffet eller skiftet afsluttet.

§ 663. Anke eller kære kan ikke finde sted imod de bestemmelser, der af skifteretten træffes i henhold til lov af 30. november 1874 §§ 16, sidste stykke, 19, 3. pkt., 23, 24, 1. pkt., 27, sidste punktum, 30, sidste punktum, 32, 47, 1. pkt., 51, stk. 1, og 75.

§ 664. Anke foregår i overensstemmelse med de om anke fra byret til landsret i andet afsnit givne regler med de lempelser, som følger af forholdets natur.

Stk. 2. Ankestævningen forkyndes såvel for den ankendes modpart som for skifteretten, der på boets bekostning har at drage omsorg for, at der i fornødent fald tages til genmæle.

Stk. 3. Den for skifteretten stedfundne procedure er ikke bindende, og der er endog intet til hinder for, at tillæg til og rettelser i de tidligere påstande fremsættes. Dog kan parterne

ikke tilbagekalde de af dem for skifteretten afgivne, skiftebogen tilførte, erklæringer med hensyn til sagens sammenhæng.

Stk. 4. Kære foregår med de lempelser, som følger af ovenstående bestemmelser, efter samme regler som kære til landsret over byrettens afgørelser.

§ 665. Når en i henhold til § 662 iværksat anke har fundet sin afgørelse ved landsret, kan der i reglen ikke ske yderligere anke til højesteret. Justitsministeren kan dog meddele tilladelse til anke. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Om anke til højesteret gælder de almindelige regler i kap. 36.

Stk. 3. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Bestemmelserne i § 392, stk. 1, 3. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

§ 666. (Ophævet).

Kapitel 59-60. (Ophævet).

Fjerde bog. Strafferetsplejen

Første afsnit. Almindelige bestemmelser

Kapitel 61

Strafferetsplejens område

§ 683. Alle spørgsmål om straf, som ikke i medfør af særlig hjemmel i lovgivningen afgøres uden særlig straffesag eller behandles i den borgerlige retsplejes former eller henhører under særlige domstole, behandles efter de i denne bog fastsatte regler. Det samme gælder sager om oprejsning i anledning af strafferetlig forfølgning, jfr. kap. 93 a.

§ 684. Efter denne bogs regler behandles endvidere, uden hensyn til, om der samtidig nedlægges påstand om straf, sager, hvorunder det offentlige nedlægger påstand om:

- 1) særlige følger, der til fyldestgørelse for det almene er fastsat for overtrædelser af love om politivæsenet, bygningsvæsenet, landbovæsenet, skattevæsenet og lignende love;
- 2) ophævelse af en forening;
- 3) stadfæstelse af forbud mod udbredelse af et fremmed skrift;
- 4) nogen af de i straffelovens kapitel 9 foreskrevne retsfølger af strafbare handlinger eller tilsvarende retsfølger foreskrevne i andre love;
- 5) fortabelse af rang, titel, orden eller hæderstegn;
- 6) forbrydelse af arveret;

- 7) mortifikation eller godtgørelse i henhold til straffelovens § 273, når æresfornærmende sigtelser påtales offentligt.

Stk. 2. I de i straffelovens § 78, stk. 3, omhandlede sager om rettighedsfortabelse medvirker ikke domsmænd. Mundtlig forhandling finder altid sted for byretten og skal under kæremål til landsretten anordnes, når der fremsættes begæring herom. Efter begæring finder behandlingen - derunder kendelsens afsigelse - sted for lukkede døre. For så vidt den pågældende ikke giver møde ved advokat, beskikker retten ham en offentlig forsvarer. Beskikkelse kan dog efter den pågældendes begæring undlades.

§ 685. Borgerlige retskrav på den sigtede, som følger af strafbare handlinger, kan forfølges i forbindelse med straffesagen, overensstemmende med de i kap. 89 givne nærmere regler.

Kapitel 62

Saglig kompetence

§ 686. Straffesager behandles i 1. instans ved byretterne eller Sø- og Handelsretten, medmindre andet følger af bestemmelser i denne lov.

Stk. 2. Domsmænd medvirker i sager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Stk. 3. Domsmænd medvirker ikke i

- 1) sager, som fremmes efter § 925, § 934, § 935, stk. 1, § 936 eller § 937,
- 2) sager, som behandles ved Sø- og Handelsretten i København eller ved søret, og
- 3) de i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, nævnte sager vedrørende betinget dømt.

Stk. 4. Domsmænd medvirker endvidere, hvis sådan behandling er foreskrevet efter regler i andre love.

§ 687. Ved landsretterne behandles i 1. instans de sager, hvor nævninge medvirker.

Stk. 2. Nævninge medvirker i

- 1) sager, hvor der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover, for så vidt dette ikke er en følge af, at der bliver spørgsmål om fastsættelse af en fællesstraf efter reglerne i straffelovens §§ 40, stk. 1, og 61,
- 2) sager, hvor der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i institution i medfør af straffelovens § 68 eller dom til forvaring, jf. straffelovens § 70, og
- 3) sager vedrørende politiske lovovertrædelser.

Stk. 3. Nævninge medvirker ikke i

- 1) sager vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 172, 173, 286 eller 289 og
- 2) de i stk. 2, nr. 1 og 2, nævnte sager, som fremmes efter § 925 eller § 925 a.

§ 688. Straffesager, der omfatter flere lovovertrædelser, behandles ved landsret under medvirken af nævninge, hvis sådan behandling efter reglerne i § 687 kræves med hensyn til en af overtrædelserne. Andre straffesager omfattende flere lovovertrædelser behandles som domsmandssager ved byret, hvis sådan behandling efter reglerne i § 686 eller regler i andre love kræves med hensyn til en af overtrædelserne.

§ 689. Ved landsretterne behandles endvidere afgørelser i anledning af anke eller kære af byretternes domme, kendelser og beslutninger.

Stk. 2. Doms mænd medvirker i

- 1) sager, hvor byrettens afgørelse er truffet under medvirken af domsmænd, og
- 2) sager, hvor der for landsretten bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Stk. 3. Doms mænd medvirker ikke i

- 1) sager, der i 1. instans er behandlet ved søret, og
- 2) de i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, nævnte sager vedrørende betinget dømte.

§ 690. Under Højesteret hører alle afgørelser i anledning af anke eller kære af landsretternes og SØ- og Handelsrettens domme, kendelser og beslutninger.

§ 691. Retten prøver af egen drift, om en sag er undergivet dens kompetence, og om domsmænd skal medvirke ved sagens behandling. Er domsforhandling ved landsret begyndt, kan forhandlingen dog fortsættes, uanset om sagen burde have været anlagt ved byret. Er domsforhandling under medvirken af domsmænd begyndt, kan retten, selv om sagen burde have været behandlet uden disses medvirken, bestemme, at domsmænd fortsat skal medvirke.

Stk. 2. Afgørelser, hvorved en begæring om sagens påkendelse ved landsret eller under medvirken af domsmænd eller sagkyndige afslås, kan kæres.

§§ 692-693. (Ophævet).

Kapitel 63

Værneting og forening af straffesager

§ 694. Retsmøder under efterforskningen på begæring af politiet kan afholdes ved retten i enhver kreds, hvor oplysning i sagen må antages at kunne tilvejebringes, jfr. dog stk. 2, sidste pkt., og stk. 3.

Stk. 2. Begæring fra sigtede eller forsvareren om retsmøder under efterforskningen indgives til den ret, hvor sagen behandles, eller hvor den kan forventes behandlet. Ved samme ret afgøres tvistigheder mellem politiet og forsvaret om efterforskningsskridt.

Stk. 3. Retsmøder med henblik på sagens behandling i medfør af § 925 eller med henblik på sagens afslutning ved tiltalefrafald afholdes ved retten i den kreds, hvor sigtede bor eller opholder sig, eller ved gerningsstedets værneting. Kan intet af disse værneting anvendes, vil sagen kunne behandles, hvor den sigtede er pågrebet.

§ 695. (Ophævet).

§ 696. Domsforhandling skal med hensyn til alle i kongeriget begåede forbrydelser i reglen foregå ved den ret, i hvis kreds handlingen er foretaget. Udkræves flere handlinger til forbrydelsens begreb, er den ret værneting, i hvis kreds den sidste af dem er foretaget. Udgør flere i forskellige retskredse foretagne strafbare handlinger, som hver især ville begrunde værneting efter foranstående regler, tilsammen een forbrydelse, eller er en forbrydelse begået på grænsen af flere retskredse, eller er det uvist, i hvilken af flere bestemte retskredse en forbrydelse er begået, kan forfølgning ske ved en hvilken som helst af de retter, om hvilke der på grund af de angivne omstændigheder opstår spørgsmål.

§ 697. Som gerningsstedets værneting ved forbrydelser, der begås uden for kongerigets søterritorium om bord på dansk skib, eller af personer, som hører til sådant skib, anses den ret, til hvis kreds skibet ved sin hjemkomst til kongeriget ankommer for at losse eller lade.

§ 698. Ved den ret, i hvis kreds sigtede bor eller, hvis han ikke har bolig i riget, ved forfølgningens begyndelse opholder sig, eller, hvis han ikke findes i riget, ved den ret, i hvis kreds han sidst havde bolig eller opholdt sig, kan forfølges:

- 1) de under de danske domstoles påkendelse hørende forbrydelser, som begås uden for kongerigets grænser,
- 2) lovovertrædelser, for hvilke der ikke bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte,
- 3) andre forbrydelser, når der mangler sådanne oplysninger, som betinger anvendelse af § 696.

Stk. 2. Danske i udlandet ansatte embedsmænd, der ikke er det pågældende lands domsmyndighed undergivne, og de til de danske gesandtskaber i fremmede stater hørende personer anses ved anvendelsen af ovenstående regel som havende bolig i København, for så vidt de ikke måtte have vedligeholdt bolig noget andet sted i riget. Det samme gælder om andre danske undersåtter, som ikke kan sagsøges i det land, hvor de har bopæl.

Stk. 3. Justitsministeren bestemmer, ved hvilken ret forbrydelser, begåede uden for den danske stat af personer, der hverken har eller har haft ophold i Danmark, vil være at forfølge.

§ 699. I de i § 698 ommeldte tilfælde kan sagen også forfølges ved den ret, i hvis kreds sigtede er blevet pågrebet.

§ 699 a. Sager, som hører under sø- og handelsretten i København eller under søret, og som har forbindelse med en hændelse, der har været genstand for søforklaring, kan forfølges ved den ret, for hvilken søforklaringen er afgivet.

§ 700. Forbrydelser, hvis påtale efter § 705 sker under een sag, forfølges under eet ved en ret, som er værneting for den forbrydelse, der nærmest har givet anledning til forfølgningen. Hører nogen af de begåede forbrydelser for byret, medens en eller flere andre hører under landsrettens påkendelse, træder med hensyn til domsforhandling i byrettens sted den landsret, til hvis kreds den hører.

§ 701. Sager mod en forening til dens ophævelse i medfør af grundlovens § 78 forfølges ved den ret, i hvis kreds foreningen eller dens bestyrelse har sit sæde, eller, når sådant ikke med sikkerhed kan udfindes, hvor et af bestyrelsens medlemmer bor.

Stk. 2. Sag om stadfæstelse af forbud i henhold til presseloven mod udbredelse her i riget af skrifter, der er trykt i udlandet, behandles ved den ret, i hvis kreds forbudet er nedlagt.

Stk. 3. På sager, hvorunder påstand alene nedlægges om nogen af de øvrige i § 684 omhandlede følger, finder reglerne i §§ 696-99 tilsvarende anvendelse.

§ 702. Afvigelse fra reglerne om værneting kan, så længe domsforhandling endnu ikke er påbegyndt, på begæring, når særegne grunde taler derfor, besluttet af landsretten, dersom spørgsmålet angår nævninge- eller retskredse i samme landsretskreds, og i andre tilfælde af højesteret.

§ 703. Efter begæring kan retten meddele tilladelse til, at en begyndt forfølgning overflyttes til en anden ret, som efter foranstående regler er lovligt værneting, når dette på grund af vidners bopæl eller af anden særlig grund skønnes hensigtsmæssigt til sagens fremme. Beslutning herom tages af den ret, ved hvilken forfølgningen er begyndt, når den anden ret deri er enig, og ellers af den fælles overordnede ret. En beslutning, hvorved en begæring om sagens overflytning til en anden ret nægtes, kan påkæres.

§ 704. Når sigtede møder, prøver retten ikke af egen drift, om sagen er indbragt for rette værneting. Indsigelse er udelukket, når sigtede, førend domsforhandlingen er begyndt, har haft adgang til at fremsætte den, uden at dette er sket.

Stk. 2. At enkeltstående retshandlinger uden for domsforhandling ikke er foregået ved rette værneting, berøver dem ikke deres gyldighed.

Stk. 3. Er der strid mellem flere retters afgørelser af et værnetingsspørgsmål, kan det af påtalemyndigheden indbringes til afgørelse for landsretten, hvis retterne hører til samme landsretskreds, og i andre tilfælde for højesteret. Herved finder i øvrigt reglerne i kap. 82-

85 anvendelse, således at der ved fristernes beregning tages hensyn til den sidste afgørelse.

§ 705. Skal forfølgning, enten ved undersøgelsesret eller ved den dømmende ret, samtidig finde sted mod samme sigtede for flere forbrydelser eller mod flere sigtede som delagtige i een forbrydelse, bør dette ske under een sag, for så vidt sådant lader sig gøre uden væsentlig forhaling eller vanskelighed.

Stk. 2. Forenes sager, der hører under sø- og handelsretten i København eller under søret, med sager, der hører under landsretten, indbringes sagen for landsretten. Forenes sager, der hører under sø- og handelsretten i København eller under søret, med sager, der hører under den almindelige byret, indbringes sagen for den ret, hvorunder den forbrydelse hører, der nærmest har givet anledning til forfølgningen. Retten kan dog afvise den del af sagen, der ikke i øvrigt hører under dens virkekreds, dersom forening ikke findes hensigtsmæssig.

§ 706. Retten kan på begæring eller i embeds medfør beslutte adskillelse af de straffesager, som er forenede i henhold til § 705. Det beror på retten, om de sager, som kun på grund af foreningen forfølges for den, efter adskillelsen fremdeles skal behandles ved den eller ikke; samme regel gælder, når foreningen ophører af anden grund, såsom frafald af forfølgning.

§ 707. Retten kan med hensyn til flere selvstændige sager, der samtidig henstår for undersøgelsesretten eller samtidig for den dømmende ret, beslutte, at de skal forbindes til een sag, dog, når søgsmålene ikke står i det i § 705 forudsatte forhold til hinanden, kun, når ingen af parterne gør indsigelse derimod. Herved finder reglen i § 705, sidste punktum, tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Beslutningen tages af den ret, for hvilken sagerne henstår eller, hvis spørgsmål er om forening af sager, som er tingfæstede dels ved landsretten, dels ved en under den hørende byret, af landsretten. Forfølges sagerne ellers for forskellige retter, og der ikke er enighed, afgøres spørgsmålet af vedkommende overordnede ret.

§ 708. Retten kan omgøre beslutninger, som den har truffet i medfør af §§ 706 og 707; dog kan en sags overgang til en anden ret kun besluttes overenstemmende med forskrifterne i § 707, stk. 2.

§ 709. Retterne er beføjede til i en fremmed retskreds, uden mellemkomst af retten i denne, at lade foretage forkyndelser samt at lade udføre anholdelsesbeslutninger, fængslingskendelser og befalinger om ved tvang at fremstille vidner eller syns- eller skønsmænd for retten. Når det i øvrigt til undersøgelsens fremme findes hensigtsmæssigt, kan retten foretage embedshandlinger i en fremmed retskreds med samtykke af retten i denne eller af højere ret, og i påtrængende tilfælde uden sådant samtykke. Fornøden meddelelse skal snarest muligt ske til retten i den pågældende kreds.

Kapitel 64. (Ophævet).

Kapitel 65

Påtalen

§ 718. Retterne træder inden for strafferetsplejens område kun i virksomhed efter begæring af anklagemyndigheden eller en privat påtaleberettiget.

§ 719. Offentlig påtale tilkommer politimesteren, medmindre andet følger af denne lov eller regler fastsat i medfør af denne lov.

Stk. 2. Statsadvokaten påtaler

- 1) sager, der skal behandles ved landsretterne i 1. instans eller som ankesager, og
- 2) sager om overtrædelse af bestemmelserne i straffelovens kapitel 12 og 13, §§ 127-129 a, § 132 a, § 136, stk. 2, § 137, stk. 2, § 140, § 141, kapitel 16, § 158, § 160, § 180, § 183, stk. 1 og 2, § 183 a, § 186, stk. 1, § 187, stk. 1, §§ 237-240, § 261, stk. 2, § 266 a og § 266 b.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter i øvrigt nærmere regler om påtalens fordeling mellem statsadvokaterne og politimestrene.

§ 720. Justitsministeren kan fastsætte, at offentlig påtale i nærmere angivne sager er betinget af justitsministerens eller rigsadvokatens beslutning.

Stk. 2. Hvis offentlig påtale efter lovgivningen er betinget af en begæring, kan påtale kun ske, såfremt begæring herom fremsættes af en efter § 725 berettiget. Er privat påtale begyndt, kan offentlig påtale ikke begæres. Påtalemyndigheden kan nægte at efterkomme en begæring om offentlig påtale, der udelukker nogen medskyldig fra forfølgningen. Angår begæringen kun nogle af de skyldige uden at udelukke mulige medskyldige, kan påtalemyndigheden udstrække forfølgningen til disse, medmindre den berettigede efter at have haft lejlighed til at udtale sig herom modsætter sig dette. I så fald finder 3. pkt. anvendelse.

Stk. 3. Statsadvokaten og politimesteren kan uanset bestemmelserne i stk. 1 og 2 foretage uopsættelige handlinger, når forholdet må antages at være den, der kan beslutte eller begære påtale, ubekendt og omstændighederne gør det antageligt, at påtale vil blive besluttet eller begæret. Tilbagekaldes en begæring efter stk. 2, inden der er afsagt dom, standses forfølgningen, medmindre påtalemyndigheden skønner, at almene hensyn kræver, at forfølgningen fortsættes.

§ 721. Påtale i en sag kan helt eller delvis opgives i tilfælde,

- 1) hvor sigtelsen har vist sig grundløs,
- 2) hvor videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig, eller

- 3) hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt.

Stk. 2. Adgangen til at opgive påtale i medfør af stk. 1, nr. 1, tilkommer politimesteren. I de øvrige tilfælde tilkommer adgangen påtalemyndigheden, medmindre andet følger af bestemmelser fastsat af justitsministeren.

§ 722. Tiltale i en sag kan helt eller delvis frafalde i tilfælde,

- 1) hvor den påsigtede lovovertrædelse efter loven ikke kan medføre højere straf end bøde og forholdet er af ringe strafværdighed,
- 2) hvor det i medfør af § 723, stk. 1, fastsættes som vilkår, at sigtede undergives hjælpeforanstaltninger efter § 33 i lov om social bistand,
- 3) hvor sigtede var under 18 år på gerningstidspunktet og der fastsættes vilkår efter § 723, stk. 1,
- 4) hvor straffelovens § 10 b eller 89 er anvendelig, når det skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig straf ville blive idømt, og at domfældelse heller ikke i øvrigt vil være af væsentlig betydning,
- 5) hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt,
- 6) hvor lovgivningen indeholder særlig hjemmel for, at tiltale kan frafalde, eller
- 7) hvor dette følger af bestemmelser fastsat af justitsministeren eller rigsadvokaten.

Stk. 2. I andre tilfælde kan tiltale kun frafalde, hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder eller andre særlige forhold og påtale ikke kan anses for påkrævet af almene hensyn.

Stk. 3. Påtalemyndigheden kan frafalde tiltale i medfør af stk. 1, mens tiltalefrafald efter stk. 2 besluttet af den nærmeste overordnede anklagemyndighed.

§ 723. Som vilkår for et tiltalefrafald kan fastsættes,

- 1) at sigtede vedtager at betale en bøde eller indgår på konfiskation, og
- 2) samme vilkår som i betingede domme.

Stk. 2. Vilkår kan kun fastsættes, såfremt den sigtede i retten har afgivet en uforbeholden tilståelse, hvis rigtighed bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende omstændigheder.

Stk. 3. Vilkårene fastsættes af den myndighed, der har adgang til at frafalde tiltalen. Vilkårene skal godkendes af retten.

Stk. 4. Såfremt et vilkår overtrædes, kan sagen genoptages.

§ 724. Ved afgørelse om påtaleopgivelse underrettes sigtede og andre, der må antages at have en rimelig interesse heri. Ved afgørelse om tiltalefrafald underrettes sigtede. En afgørelse om påtaleopgivelse kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i kapitel 10. Sigtede kan efter samme regler klage over en afgørelse om tiltalefrafald.

Stk. 2. Er der truffet afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, kan strafforfølgning mod den, der har været sigtet, kun fortsættes efter den overordnede anklagemyndigheds bestemmelse, hvis meddelelse herom er forkyndt for den pågældende inden 2 måneder fra afgørelsens dato, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig forkyndelse eller betingelserne for genoptagelse efter § 975 er til stede.

§ 725. Retten til privat påtale og fremsættelse af begæring om offentlig påtale tilkommer den forurettede. Er denne umyndig, finder reglerne i § 257 anvendelse. Når den forurettede er død, eller når en mod en afdød rettet handling er strafbar, tilkommer retten til privat påtale eller til at begære offentlig påtale den afdødes ægtefælle, forældre, børn eller søskende.

Stk. 2. Den, der efter stk. 1 er berettiget til at påtale eller begære påtale, kan give afkald på denne ret. Dette gælder, selv om en sag er anlagt eller begæring er fremsat.

§ 726. Lovovertrædelser, hvis offentlige påtale er betinget af en privat begæring, kan påtales af en efter § 725 berettiget, såfremt handlingen ikke kan medføre højere straf end hæfte. Indledes offentlig forfølgning, finder reglerne i § 727, stk. 3, tilsvarende anvendelse.

§ 727. Såfremt en handling, der indeholder en lovovertrædelse, som er henvist til privat forfølgning, tillige indeholder en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, kan påtalemyndigheden efter begæring af den private påtaleberettigede forfølge begge lovovertrædelser under eet. Den private kan i sådanne tilfælde på ethvert trin standse den efter begæring begyndte forfølgning.

Stk. 2. Offentlig påtale af en lovovertrædelse, der er henvist til privat forfølgning, kan ske, hvis almene hensyn kræver det. Dette gælder dog ikke, hvis der er afsagt dom i en privat straffesag om overtrædelser, eller hvis retten til privat påtale vedrørende en overtrædelse, der er undergivet betinget offentlig påtale, alene følger af, at handlingen ikke kan medføre højere straf end hæfte, jf. § 726, 1. pkt.

Stk. 3. Når offentlig forfølgning er indledt efter stk. 2, ophører den private ret til at påtale. § 345 finder tilsvarende anvendelse. Den private kan tilslutte sig påtalemyndighedens forfølgning, hvis der straks afgives erklæring herom. Den private kan dog ikke kræve udsættelse af sagen, og det påhviler ikke tiltalte eller dennes forsvarer at afgive foreskrevne meddelelser til den private. Standser påtalemyndigheden den begyndte forfølgning, kan den private påtale eller fortsætte sin påtale.

§ 728. Forfølgning kan opgives, så længe der ikke er afsagt dom eller afgivet nævningeerklæring. Opgives forfølgning, efter at domsforhandling er begyndt, afsiger retten frifindelsesdom. I andre tilfælde udsteder retten efter anmodning skriftlig erklæring om, at en begyndt forfølgning er opgivet.

Kapitel 66

Sigtede og hans forsvar

§ 729. Under ordet »part«, hvor dette i denne lov anvendes i bestemmelser, der ikke særlig angår borgerlige sager, skal også den sigtede i en straffesag anses for indbefattet.

§ 730. Den, der sigtes for en forbrydelse, er berettiget til at vælge en forsvarer til at stå ham bi i overensstemmelse med de nedenfor nærmere givne regler. Er han under 18 år, tilkommer valget hans værge, som derhos altid er berettiget til at optræde på hans vegne.

Stk. 2. Kun de til møde for vedkommende ret berettigede advokater eller de særlig af justitsministeren til beskikkelse som offentlige forsvarere ved vedkommende ret antagne personer kan vælges til forsvarere. Dog kan retten, når det under hensyn til sagens karakter og øvrige omstændigheder findes forsvarligt, tillade, at der som forsvarer vælges en advokat fra andet nordisk land. Endvidere kan retten undtagelsesvis tilstede, at andre uberygtede personer over 18 år benyttes som forsvarere.

Stk. 3. Retten kan på ethvert tidspunkt under sagen ved kendelse afvise en valgt forsvarer, hvis betingelserne efter § 733, stk. 2, for at nægte at beskikke ham foreligger. Der skal i så fald på begæring beskikkes sigtede en offentlig forsvarer.

Stk. 4. Udelukkede fra at vælges er personer, der er indkaldt til at afhøres som vidner eller syns- eller skønsmænd, eller som er begæret indkaldt i sådan egenskab, indtil retten har truffet afgørelse herom, eller hvis optræden ifølge § 60, stk. 1, nr. 3, ville medføre inhabilitet hos dommeren.

§ 731. Offentlig forsvarer bliver, for så vidt sigtede ikke selv har valgt en forsvarer, eller den valgte forsvarer udebliver, at beskikke,

- a) når sigtede fremstilles for retten med henblik på varetægtsfængsling eller opretholdelse af anholdelsen,
- b) når der, forinden tiltale er rejst, skal afhøres vidner, eller besigtigelse skal ske eller syn eller skøn afgives til brug under domsforhandling, dog at retshandlingen ej bliver at udsætte efter forsvarers tilstedekomst, når det må befrygtes, at beviset derved ville spildes,
- c) når der er spørgsmål om at lægge beslag på sigtedes formue i henhold til § 801,
- d) når tiltale er rejst i sager, der skal behandles under medvirken af domsmænd,
- e) når tiltale er rejst i sager, i hvilke der bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte,

- f) når der i anledning af indankning eller begæring om genoptagelse af en sag eller undtagelsesvis i anledning af kære, jfr. § 972, stk. 2, skal finde mundtlig forhandling sted for retten,
- g) når vidners eller syns- eller skønsmands beedigede forklaring begæres til brug under en i udlandet indledet straffesag,
- h) i alle tilfælde, hvor retten i medfør af § 29, stk. 2 og stk. 4, nr. 1, beslutter, at sigtedes afhørelse skal foregå for lukkede døre.

Stk. 2. I det under litra e) nævnte tilfælde og i det i § 925, stk. 3, nævnte tilfælde bliver offentlig forsvarer kun at beskikke, når den sigtede (eller hans værge) begærer det. Herom skal der gives sigtede lejlighed til at udtale sig.

§ 732. I andre tilfælde end de i § 731 nævnte kan der, såvel før som efter at tiltale er rejst, beskikkes sigtede offentlig forsvarer, når retten efter sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt anser det for ønskeligt og sigtede ikke selv har skaffet sig bistand af en forsvarer.

Stk. 2. Begæring om beskikkelse af en offentlig forsvarer kan fremsættes såvel af sigtede som af politiet. Justitsministeren fastsætter regler om vejledning af sigtede om adgangen til at begære en forsvarer beskikket. Det skal af politirapporten fremgå, at den sigtede har modtaget behørig vejledning. Politiet drager omsorg for, at spørgsmålet indbringes for retten.

Stk. 3. Beslutninger, hvorefter forsvarer skal beskikkes, kan ikke påklages for højere ret. Imod beslutninger, hvorved beskikkelse af forsvarer nægtes, kan kære til højere ret finde sted.

§ 733. Til at beskikkes som offentlige forsvarere antager justitsministeren efter overenskomst et passende antal af de til møde for vedkommende domstol berettigede advokater eller, om fornødent, andre dertil egnede personer. I påtrængende tilfælde kan dog også en advokat, der ikke er antaget af justitsministeren, men dog berettiget til møde for vedkommende ret, beskikkes til forsvarer. Efter sigtedes begæring kan endvidere en advokat, der ikke er antaget af justitsministeren, beskikkes til forsvarer, for så vidt han er mødeberettiget for den pågældende ret og er villig til at lade sig beskikke.

Stk. 2. Retten kan ved kendelse nægte at beskikke den advokat, som sigtede ønsker som forsvarer, hvis hans medvirken ud fra retsplejemæssige hensyn til sagens behørig fremme, herunder særligt hensynet til medsigtedes tarv, ikke kan anses for forsvarlig eller der er påviselig risiko for, at advokaten vil hindre eller modvirke sagens opklaring.

§ 734. Til offentlig forsvarer må ingen beskikkes, der selv er forurettet ved forbrydelsen eller står i et sådant forhold til den forurettede, som ville udelukke en dommer fra at handle i sagen, eller der er kaldet til at forklare som vidne, syns- eller skønsmand i sagen eller har handlet i den som anklager eller rettergangsfuldmægtig for den forurettede eller som politiembedsmand eller som dommer eller domsmand eller i en anden straffesag har

været forsvarer for en sigtet, med hvis interesse i sagen den nu sigtedes står i strid, eller hvis beskikkelse ifølge § 60, stk. 1, nr. 3, ville medføre inhabilitet hos dommeren.

Stk. 2. Er flere personer sigtede under samme sag, kan forsvaret kun udføres af den samme person, når de sigtedes interesser under sagen ikke er modstridende.

§ 735. Forsvareren beskikkes ved højesteret, landsret, sø- og handelsretten, Københavns byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde af vedkommende rets præsident, ved undersøgelsesret og byret af dommeren. Sagerne bør så muligt fordeles mellem de antagne forsvarere efter omgang; ønsker sigtede en bestemt person beskikket og oplyser, at denne er villig, bør han i reglen beskikkes uden hensyn til den regelmæssige omgang, forudsat at ingen lovlig hindring er for hånden.

Stk. 2. I landsretssager i 1. instans kan landsrettens præsident beskikke den advokat til forsvarer for sigtede, der har været beskikket til forsvarer for ham ved undersøgelsesretten, selv om han ikke af justitsministeriet er antaget som forsvarer ved landsretten, men han dog er mødeberettiget ved denne ret.

Stk. 3. I ankesager kan landsrettens præsident beskikke den advokat til forsvarer, der som beskikket forsvarer har udført sagen i 1. instans, såfremt han er mødeberettiget ved landsretten.

§ 736. Beskikkelsen kan tilbagekaldes, når det findes nødvendigt i forsvarets interesse, samt, for så vidt sagen ikke derved forhales, efter begæring af sigtede, når han har truffet overenskomst om forsvarets udførelse uden udgift for det offentlige.

Stk. 2. Beskikkelse kan endvidere ved kendelse tilbagekaldes, hvis betingelserne efter § 733, stk. 2, for at nægte at beskikke den pågældende kommer til at foreligge.

§ 737. Rettens afgørelse i medfør af §§ 730, stk. 3, 733, stk. 2, eller 736, stk. 2, kan påkæres til den særlige klageret inden en uge efter, at afgørelsen er meddelt. Kæremålet behandles mundtligt, hvis der fremsættes anmodning herom eller retten bestemmer det. I øvrigt finder reglerne i §§ 968, stk. 1, 969, stk. 2, 970-972 og 974 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Den særlige klagerets afgørelse kan ikke appelleres.

§ 738. Retten kan tillade, at flere valgte forsvarere optræder for samme sigtede. Retten kan endvidere undtagelsesvis beskikke flere offentlige forsvarere for sigtede. Sigtede er berettiget til selv tillige at tage ordet til sit forsvar.

Stk. 2. Den offentlige forsvarer, som er beskikket til at varetage sigtedes tarv under domsforhandlingen, er beføjet til at give møde også under retshandlinger ved anden ret. Skal en sådan retshandling foregå uden for den retskreds, hvori han bor, kan på hans begæring en særlig forsvarer beskikkes til at møde ved samme. Dog bør i påtrængende tilfælde retshandlingen ikke udsættes herefter.

Stk. 3. Når forsvarerens hverv er endt, er han forpligtet til at aflevere til retten de ham udleverede udskrifter og genparter af sagens aktstykker.

§ 739. Misbruger en advokat eller nogen til forsvaret beskikket mand sin stilling til at modarbejde sagens oplysning, eller gør han sig skyldig i tilsidesættelse af de ham påhvilende pligter til behørig at fremme sagen, bliver han at anse efter straffelovens kap. 16.

§ 740. Beskikkelse af en offentlig forsvarer indskrænker ikke sigtedes ret til selv at drage omsorg for sit forsvar; men forsvareren behøver ikke sigtedes samtykke til at foretage de handlinger, som han anser for nødvendige eller hensigtsmæssige til dennes tarv.

§ 741. Der tilkommer den offentlige forsvarer vederlag af statskassen, herunder godtgørelse for rejseudgifter, som han med føje har haft i forbindelse med hvervet. Bestemmelserne i § 336 c, stk. 2, 3 og 5, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Vederlaget fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Vederlaget fastsættes ved dommen eller ved særskilt beslutning.

Kapitel 66 a

Advokatbistand til den forurettede

§ 741 a. I sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 210, §§ 216 og 217, § 218, stk. 2, § 222, stk. 2, 2. led, eller § 223, stk. 1, beskikker retten en advokat for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen, når den pågældende fremsætter begæring derom. Det samme gælder i sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 224 eller § 225, jf. §§ 216 og 217, § 218, stk. 2, § 222, stk. 2, 2. led, eller § 223, stk. 1.

Stk. 2. I sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 119, § 218, stk. 1, §§ 219-221, § 222, stk. 1 og stk. 2, 1. led, § 223, stk. 2, § 232, § 237, jf. 21, §§ 244-246, §§ 249 og 250, §§260-262 eller § 288, kan retten, når forholdene taler derfor, på den forurettedes begæring beskikke en advokat for den pågældende. Det samme gælder i sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 224 eller § 225, jf. § 218, stk. 1, §§ 219-221, § 222, stk. 1 og stk. 2, 1. led, eller § 223, stk. 2.

Stk. 3. Fremsætter den forurettede ikke begæring om beskikkelse af advokat, kan der efter politiets begæring beskikkes en advokat for den forurettede under efterforskningen.

§ 741 b. Politiet vejleder den forurettede om adgangen til at begære en advokat beskikket. Vejledningen skal gives, inden den forurettede afhøres første gang, og skal gentages i forbindelse med og inden anden afhøring. Det skal af politirapporten fremgå, at den forurettede har modtaget behørig vejledning. Politiet drager omsorg for, at den forurettedes begæring om beskikkelse af advokat indbringes for retten.

Stk. 2. Er den forurettede villig til at udtale sig, er begæringen om beskikkelse af advokat ikke til hinder for, at politiet afhører den forurettede uden advokatens tilstedeværelse. Ønsker den forurettede ikke at udtale sig uden advokatens tilstedeværelse, kan politiet tilkalde en af de i § 733, stk. 1, nævnte advokater til at varetage hvervet som advokat for den forurettede, indtil retten har taget stilling til begæringen.

Stk. 3. Justitsministeriet kan fastsætte nærmere regler om tilkaldeordningens gennemførelse.

§ 741 c. Advokaten har adgang til at overvære afhøringer af den forurettede såvel hos politiet som i retten og har ret til at stille yderligere spørgsmål til den forurettede. Advokaten underrettes om tidspunktet for afhøringer og retsmøder.

Stk. 2. Advokaten har adgang til at gøre sig bekendt med den forurettedes forklaring til politirapport. Når der er rejst tiltale i sagen, har advokaten tillige adgang til at gøre sig bekendt med det øvrige materiale i sagen, som politiet har tilvejebragt.

Stk. 3. I det omfang materialet uden ulempe kan mangfoldiggøres, skal genpart tilstilles advokaten. Advokaten må ikke uden politiets samtykke overlevere det modtagne materiale til den forurettede eller andre, og han må ikke uden politiets samtykke gøre den forurettede eller andre bekendt med indholdet af det i stk. 2, 2. pkt., nævnte materiale.

Stk. 4. Stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse på en advokat, der er antaget af den forurettede i de i § 741 a nævnte sager.

§ 741 d. Om kompetencen til at beskikke advokat for den forurettede gælder samme regler som ved beskikkelse af forsvarer, jfr. § 735.

§ 741 e. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jfr. kapitel 31.

Andet afsnit. Sagens forberedelse, inden tiltale rejses

Kapitel 67

Almindelige bestemmelser om efterforskning

§ 742. Anmeldelser om strafbare forhold indgives til politiet.

Stk. 2. Politiet iværksætter efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået.

§ 743. Efterforskningen har til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede, og at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten.

§ 744. Politiet udfærdiger snarest rapport om de afhøringer, der foretages, og om andre efterforskningskridt, medmindre oplysning herom foreligger på anden måde.

§ 745. Forsvareren har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, politiet har tilvejebragt. I det omfang materialet uden ulempe kan mangfoldiggøres, skal genpart tilstilles forsvareren. Forsvareren må ikke uden politiets samtykke overlevere det modtagne materiale til sigtede eller andre.

Stk. 2. Forsvareren har adgang til at overvære politiets afhøringer af sigtede og ret til at stille yderligere spørgsmål. Efter begæring skal forsvareren underrettes om tidspunktet for afhøringerne. Er den sigtede varetægtsfængslet, og er der truffet bestemmelse om isolation, jfr. § 770 a, må den sigtede ikke afhøres, uden at forsvareren er til stede, medmindre såvel den sigtede som forsvareren samtykker heri.

Stk. 3. Når en afhøring, en konfrontation eller andet efterforskningskridt af lignende betydning kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under domsforhandlingen, giver politiet meddelelse til forsvareren inden foretagelsen, således at han kan få lejlighed til at være til stede. Er det ikke muligt at give forsvareren meddelelse, kan der kun foretages efterforskningskridt, som ikke kan opsættes, og forsvareren skal uden ophold underrettes om det foretagne.

Stk. 4. Hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet, kan reglerne i stk. 1 og 3 fraviges, eller politiet kan give forsvareren pålæg om ikke at videregive de oplysninger, han har modtaget fra politiet.

§ 746. Retten afgør tvistigheder om lovligheden af politiets efterforskningskridt samt om sigtedes og forsvarerens beføjelser, herunder om begæringer fra forsvareren eller sigtede om foretagelsen af yderligere efterforskningskridt. Afgørelsen træffes på begæring ved kendelse.

Stk. 2. Bliver dommeren bekendt med, at en foranstaltning, der er iværksat af politiet i medfør af denne lov, og som kræver rettens godkendelse, ikke er forelagt retten inden udløbet af den herfor fastsatte frist, bestemmer han efter at have afkrævet politiet en redegørelse, om foranstaltningen skal opretholdes eller ophæves.

§ 747. Retsmøde afholdes, når der fremsættes begæring om foranstaltninger, som kræver rettens medvirken. På begæring afholdes endvidere retsmøde, når det er påkrævet for at sikre bevis, som ellers må befrygtes at ville gå tabt, eller som ikke uden væsentlig ulempe eller forsinkelse vil kunne føres umiddelbart for den dømmende ret, eller når det må antages at være af betydning for efterforskningen eller af hensyn til en offentlig interesse.

Stk. 2. Retsmøde med henblik på at sikre bevis kan endvidere afholdes på forsvarerens begæring, såfremt en varetægtsarrestant i medfør af § 770 a har været fuldstændigt isoleret fra fællesskab med andre indsatte i et sammenhængende tidsrum på mere end 3 måneder.

§ 748. Sigtede underrettes så vidt muligt om alle retsmøder og er berettiget til at overvære dem. Dette gælder ikke retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens forudgående kendelse om foretagelse af foranstaltninger i henhold til kapitlerne 69-73 og 75 b. Er sigtede varetægtsfængslet, kan fremstilling af ham undlades, hvis den vil være forbundet med uforholdsmæssigt besvær.

Stk. 2. Forsvareren underrettes om alle retsmøder og er berettiget til at overvære dem. Er det ikke muligt at give forsvareren meddelelse, kan der kun afholdes retsmøder, som ikke kan opsættes. For så vidt angår de i stk. 1, 2. pkt., nævnte retsmøder kan reglen dog fraviges, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet. Afgørelsen træffes af retten efter politiets begæring. Forsvareren må kun med rettens samtykke videregive oplysninger, han har modtaget i retsmødet.

Stk. 3. Forsvareren er berettiget til at fremsætte bemærkninger og kort at få disse tilført protokollen, men dommeren bestemmer, på hvilket tidspunkt af retsmødet dette kan ske.

Stk. 4. Retten kan pålægge sigtede at indfinde sig til et retsmøde. Er pålægget ikke givet i et tidligere retsmøde, meddeles det ved en skriftlig tilsigelse. Tilsigelse sker med mindst aftens varsel. Retten kan dog fastsætte andet varsel eller pålægge sigtede at møde straks. Tilsigelsen skal indeholde oplysning om sigtelsens genstand. Udeblivelse kan kun medføre retsvirkninger, hvis tilsigelsen er lovlig forkyndt og indeholder oplysning om virkningerne af udeblivelse.

Stk. 5. Retten kan på begæring bestemme, at der ikke skal gives sigtede underretning om et retsmødes afholdelse, eller at sigtede skal være udelukket fra at overvære et retsmøde helt eller delvis, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring undtagelsesvis gør det påkrævet.

Stk. 6. Har sigtede været udelukket fra at overvære et retsmøde, skal retten, hvis sigtede er til stede, og ellers politiet snarest gøre ham bekendt med, hvad der er tilført retsbogen. Hvis de særlige hensyn, som har begrundet udelukkelsen, fortsat er til stede, kan sigtede dog af retten afskæres herfra, ligesom retten kan pålægge forsvareren ikke at give sigtede underretning om, hvad der er passeret i retsmødet.

§ 749. Politiet afviser en indgivet anmeldelse, hvis der ikke findes grundlag for at indlede efterforskning.

Stk. 2. Er der ikke grundlag for at fortsætte en påbegyndt efterforskning, kan beslutningen om at indstille efterforskningen træffes af politiet, såfremt der ikke har været rejst sigtelse. Er sigtelse rejst, finder bestemmelserne i § 721 og § 722 anvendelse.

Stk. 3. Afvises anmeldelsen, eller indstilles efterforskningen, underrettes de, der må antages at have rimelig interesse heri. Afgørelsen kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i kapitel 10.

Kapitel 68

Afhøringer og særlige efterforskningskridt

§ 750. Politiet kan foretage afhøringer, men kan ikke pålægge nogen at afgive forklaring, og ingen tvang må anvendes for at få nogen til at udtale sig. Enhver er dog pligtig på forlangende at opgive navn, adresse og fødselsdato til politiet. Undladelse heraf straffes med bøde.

§ 751. Det væsentlige indhold af de afgivne forklaringer tilføres rapporterne, og særlig vigtige dele af forklaringerne gengives så vidt muligt med den afhørtes egne ord.

Stk. 2. Der skal gives den afhørte mulighed for at gøre sig bekendt med gengivelsen af forklaringen. Den afhørtes eventuelle rettelser og tilføjelser medtages. Den afhørte gøres bekendt med, at han ikke har pligt til at underskrive rapporten.

Stk. 3. Fonetisk optagelse af forklaringer må kun finde sted, når den afhørte er gjort bekendt hermed.

§ 752. Inden politiet afhører en sigtet, skal han udtrykkeligt gøres bekendt med sigtelsen og med, at han ikke er forpligtet til at udtale sig. Det skal af rapporten fremgå, at disse regler er iagttaget.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om, i hvilke tilfælde kommunalbestyrelsen skal underrettes om og have adgang til at overvære afhøringen af sigtede under 18 år.

Stk. 3. Spørgsmål til en sigtet må ikke stilles således, at noget, der er benægtet eller ikke erkendt, forudsættes tilstået. Løfter, urigtige foregivender eller trusler må ikke anvendes.

Stk. 4. Afhøringen må ikke forlænges alene for at opnå en tilståelse. Ved afhøringer, der ikke er ganske kortvarige, anføres i rapporten tidspunkterne for afhøringens begyndelse og afslutning.

Stk. 5. Sigtede må ikke rådføre sig med sin forsvarer eller andre angående den umiddelbare besvarelse af et stillet spørgsmål.

§ 753. Ved politiets afhøring af en person, der ikke er sigtet, finder bestemmelserne i §§ 173, stk. 1, 182 og 184, stk. 1 og 2, tilsvarende anvendelse.

§ 754. Ved afhøringer i retten finder §§ 751 og 752 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Om fremgangsmåden ved afhøring af sigtede gælder regler svarende til dem, der er fastsat om vidner i § 183, stk. 1 og 2.

§ 754 a. Politiet må ikke som led i efterforskningen af en lovovertrædelse foranledige, at der tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen, medmindre:

- 1) der foreligger en særlig bestyrket mistanke om, at lovovertrædelsen er ved at blive begået eller forsøgt,
- 2) andre efterforskningsskridt ikke vil være egnede til at sikre bevis i sagen, og
- 3) efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller en overtrædelse af straffelovens § 289, 2. pkt.

§ 754 b. De foranstaltninger, som er nævnt i § 754 a, må ikke bevirke en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed.

Stk. 2. Foranstaltningerne må alene udføres af polititjenestemænd.

§ 754 c. Foranstaltninger efter § 754 a sker efter rettens kendelse. Spørgsmålet herom forelægges for retten på det sted, hvor tiltale er eller kan forventes rejst, eller i øvrigt hvor politiets beslutning om at søge foranstaltningerne gennemført er truffet.

Stk. 2. I rettens kendelse anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for foranstaltningernes gennemførelse er opfyldt. Kendelsen kan til enhver tid omgøres.

Stk. 3. Såfremt foranstaltningernes øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om at gennemføre foranstaltningerne. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra foranstaltningernes iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om foranstaltningerne kan godkendes, samt om de kan opretholdes. Burde foranstaltningerne efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til justitsministeriet.

§ 754 d. Er der truffet foranstaltninger som nævnt i § 754 a, og rejses der tiltale for lovovertrædelsen, skal der gives forsvareren underretning om foranstaltningerne. Hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed, til sagens opklaring eller til tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet, kan politiet give forsvareren pålæg om ikke at videregive oplysninger, som denne har modtaget i medfør af 1. pkt.

§ 754 e. Reglerne i §§ 754 a-754 d finder ikke anvendelse ved efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12, §§ 111-115 og 118.

Kapitel 69

Anholdelse

§ 755. Politiet kan anholde en person, der med rimelig grund mistænkes for et strafbart forhold, der er undergivet offentlig påtale, såfremt anholdelse må anses for påkrævet for

at hindre yderligere strafbart forhold, for at sikre hans foreløbige tilstedeværelse eller for at hindre hans samkvem med andre.

Stk. 2. Samme beføjelser har enhver, der træffer nogen under eller i umiddelbar tilknytning til udøvelsen af et strafbart forhold, der er undergivet offentlig påtale. Den anholdte skal snarest muligt overgives til politiet med oplysning om tidspunktet og grundlaget for anholdelsen.

Stk. 3. Finder opløb sted, hvorunder der øves eller trues med vold på person eller gods, eller er slagsmål, hvori flere har deltaget, resulteret i drab eller betydelig legemsbeskadigelse, og den eller de skyldige ikke med sikkerhed kan udpeges, kan politiet anholde enhver, der er til stede, og som kan mistænkes for strafbar deltagelse.

Stk. 4. Anholdelse må ikke foretages, hvis frihedsberøvelse efter sagens art eller omstændighederne i øvrigt ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 5. Efter politiets begæring kan beslutning om anholdelse træffes af retten.

§ 756. Den, der med rimelig grund mistænkes for overtrædelse af bestemmelser, som er fastsat i en betinget dom i henhold til straffelovens kapitel 7 eller 8, i dom eller kendelse efter straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 72, ved betinget benådning, ved prøveløsladelse eller en foranstaltning, der er fastsat i medfør af § 765, kan anholdes af politiet, såfremt det er nødvendigt på den måde at sikre hans foreløbige tilstedeværelse.

§ 757. Når en sigtet, der er behørigt tilsagt til et retsmøde, udebliver uden oplyst lovligt forfald, kan retten beslutte, at han skal anholdes, såfremt det i tilsigelsen eller under møde for retten er tilkendegivet, at han skal møde personligt og i udeblivelsestilfælde må vente at blive anholdt.

§ 758. Anholdelsen skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Politiet kan under iagttagelse af bestemmelserne i § 792 e foretage besigtigelse og undersøgelse af den anholdtes legeme og tøj med henblik på at fratage vedkommende genstande, som kan benyttes til vold eller undvigelse, eller som i øvrigt kan medføre fare for den anholdte eller andre. Politiet kan tage sådanne effekter samt penge, der findes hos den anholdte, i bevaring. Under anholdelsen er den pågældende i øvrigt ikke undergivet andre indskrænkninger i sin frihed, end anholdelsens øjemed og ordenshensyn nødvendiggør.

Stk. 2. Politiet skal snarest muligt gøre den anholdte bekendt med sigtelsen og tidspunktet for anholdelsen. Af rapporten skal fremgå, at denne regel er iagttaget.

§ 759. Ransagning af hus for at eftersøge en mistænkt, der skal anholdes, kan foretages, når der er grund til at antage, at han opholder sig der, og ransagning i det foreliggende tilfælde ikke står i misforhold til sagens betydning.

Stk. 2. Bestemmelse om ransagning træffes af retten ved kendelse. Politiet kan dog foretage ransagning uden retskendelse,

- 1) når den, der har rådighed over huset, udtrykkeligt samtykker i eftersøgningen,
- 2) når den mistænkte eftersættes under eller i umiddelbar tilknytning til udøvelsen af strafbart forhold, eller
- 3) når der er grund til at antage, at øjemedet vil forspildes, hvis kendelse skal afventes.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 797, stk. 3, samt §§ 798-800 finder tilsvarende anvendelse.

§ 760. Enhver, der anholdes, skal løslades, så snart begrundelsen for anholdelse ikke længere er til stede. Tidspunktet for løsladelsen skal fremgå af rapporten.

Stk. 2. Inden 24 timer efter anholdelsen skal den anholdte, der ikke forinden er løsladt, fremstilles for en dommer. Tidspunktet for anholdelsen og for fremstillingen i retten anføres i retsbogen.

Stk. 3. Har anholdelse fundet sted for et strafbart forhold, for hvilket varetægtsfængsling er udelukket, skal den anholdte inden retsmødets afslutning sættes på fri fod.

Stk. 4. Har anholdelse fundet sted for et strafbart forhold, for hvilket varetægtsfængsling ikke er udelukket, eller i medfør af § 756, og findes anholdte ikke at kunne løslades straks, kan retten, når den på grund af de foreliggende oplysningers utilstrækkelighed eller af anden grund ikke finder straks at kunne tage stilling til spørgsmålet om varetægtsfængsling, beslutte, at han foreløbig skal forblive under anholdelse. I beslutningen anføres de omstændigheder, der bevirker, at anholdelse opretholdes. Under den opretholdte anholdelse finder § 765 tilsvarende anvendelse. Sigtede skal have lejlighed til at angive eventuelle oplysninger, som han ønsker tilvejebragt.

Stk. 5. Den, over hvem anholdelsen er opretholdt, skal, såfremt han ikke forinden er løsladt, på ny fremstilles for en dommer, der inden 3x24 timer efter afslutningen af det første retsmøde træffer bestemmelse om, hvorvidt anholdte skal løslades eller varetægtsfængsles eller undergives foranstaltninger efter § 765.

§ 761. Ved pågribelse af en person med henblik på fuldbyrdelse af en straffedom eller forvandlingsstraffen for bøde finder reglerne i §§ 758, stk. 1, og 759 anvendelse.

Kapitel 70

Varetægtsfængsling

§ 762. En sigtet kan varetægtsfængsles, når der er begrundet mistanke om, at han har begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, såfremt lovovertrædelsen efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, og

- 1) der efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at antage, at han vil unddrage sig forfølgningen eller fuldbyrdelsen, eller

- 2) der efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at frygte, at han på fri fod vil begå ny lovovertrædelse af den foran nævnte beskaffenhed, eller
- 3) der efter sagens omstændigheder er bestemte grunde til at antage, at sigtede vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen, navnlig ved at fjerne spor eller advare eller påvirke andre.

Stk. 2. En sigtet kan endvidere varetægtsfængles, når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at han har begået

- 1) en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, og som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, og hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod, eller
- 2) en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, §§ 244-246, § 250 eller § 252, såfremt lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed kan ventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Stk. 3. Varetægtsfængsling kan ikke anvendes, hvis lovovertrædelsen kan ventes at ville medføre straf af bøde eller hæfte, eller hvis frihedsberøvelsen vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af sigtedes forhold, sagens betydning og den retsfølge, som kan ventes, hvis sigtede findes skyldig.

§ 763. Er der begrundet mistanke om, at en person har overtrådt vilkår, som er fastsat i en betinget dom i henhold til straffelovens kapitel 7 eller 8, ved betinget benådning eller ved prøveløsladelse, kan han varetægtsfængsles, hvis retten finder, at overtrædelsen er af en sådan beskaffenhed, at der foreligger spørgsmål om fuldbyrdelse af fængselsstraf eller indsættelse i anstalt, og

- 1) der efter det om den pågældendes forhold oplyste er bestemte grunde til at antage, at han vil unddrage sig følgerne af vilkårsovertrædelsen, eller
- 2) der efter det om hans forhold oplyste er bestemte grunde til at frygte, at han på fri fod fortsat vil overtræde vilkårene, og det under hensyn til overtrædelsernes beskaffenhed skønnes påkrævet, at disse forhindres ved, at han varetægtsfængsles.

Stk. 2. Det samme gælder, hvis der er begrundet mistanke om, at en person har overtrådt bestemmelser, der er fastsat i dom eller kendelse efter straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 72.

§ 764. Retten afgør på begæring af politiet, om sigtede skal varetægtsfængsles.

Stk. 2. En sigtet, der er til stede her i landet, afhøres i retten om sigtelsen og skal have lejlighed til at udtale sig, inden afgørelsen træffes, medmindre retten finder, at fremstillingen af særlige grunde må anses for nytteløs eller skadelig for sigtede. Er kendelse om varetægtsfængsling afsagt, uden at sigtede har haft lejlighed til at udtale sig i retten, skal han fremstilles i retten inden 24 timer efter, at han er indbragt her til landet, eller hindringen for hans fremstilling er ophørt.

Stk. 3. I det retsmøde, der afholdes til afgørelse af spørgsmålet om varetægtsfængsling, skal sigtede have adgang til bistand af en forsvarer. Er den sigtede til stede i retsmødet, skal der gives ham lejlighed til en samtale med forsvareren inden afhøringen.

Stk. 4. Rettens afgørelse træffes ved kendelse. Varetægtsfængsles sigtede, anføres i kendelsen de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for varetægtsfængsling er opfyldt. Er den sigtede til stede i retsmødet, skal han straks gøres bekendt med, hvilke bestemmelser om varetægtsfængsling retten har anvendt, og med de i kendelsen anførte grunde for varetægtsfængsling samt med sin adgang til at kære. Udskrift af en kendelse, hvorved nogen varetægtsfængsles, overgives på forlangende snarest muligt til den pågældende.

§ 765. Er betingelserne for anvendelse af varetægtsfængsling til stede, men kan varetægtsfængslingens øjemed opnås ved mindre indgribende foranstaltninger, træffer retten, hvis sigtede samtykker heri, i stedet for varetægtsfængsling bestemmelse derom.

Stk. 2. Retten kan således bestemme, at sigtede skal

- 1) undergive sig et af retten fastsat tilsyn,
- 2) overholde særlige bestemmelser vedrørende opholdssted, arbejde, anvendelse af fritid og samkvem med bestemte personer,
- 3) tage ophold i egnet hjem eller institution,
- 4) undergive sig psykiatrisk behandling eller afvænningsbehandling for misbrug af alkohol, narkotika eller lignende, om fornødent på hospital eller særlig institution,
- 5) give møde hos politiet på nærmere angivne tidspunkter,
- 6) hos politiet deponere pas eller andre legitimationspapirer,
- 7) stille en af retten fastsat økonomisk sikkerhed for sin tilstedeværelse ved retsmøde og ved fuldbyrdelsen af en eventuel dom.

Stk. 3. Ved afgørelser i medfør af stk. 1 og 2 finder bestemmelserne i § 764 tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Hvis sigtede unddrager sig møde i retten eller fuldbyrdelse af dommen, kan retten, efter at der så vidt muligt er givet dem, afgørelsen vedrører, lejlighed til at udtale sig, ved kendelse bestemme, at en sikkerhed, der er stillet i medfør af stk. 2, nr. 7, er forbrudt. En forbrudt sikkerhed tilfalder statskassen, dog således at den forurettedes erstatningskrav kan dækkes af beløbet. Retten kan under særlige omstændigheder i indtil 6 måneder efter kendelsen bestemme, at en forbrudt sikkerhed, der er tilfaldet statskassen, helt eller delvis skal tilbagebetales.

§ 766. Retten kan til enhver tid omgøre kendelser om varetægtsfængsling eller foranstaltninger, der træder i stedet herfor.

§ 767. Bortset fra tilfælde, hvor sigtede ikke er til stede her i landet, fastsættes der i kendelsen en frist for varetægtsfængslingens eller foranstaltningens længde. Fristen skal

være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger. Fristen kan forlænges, men højst med 4 uger ad gangen. Forlængelsen sker ved kendelse, medmindre sigtede erklærer sig indforstået med forlængelsen. Reglerne i § 764 finder, indtil dom er afsagt i 1. instans, tilsvarende anvendelse på retsmøder og kendelser om fristforlængelse. Fremstilling af en sigtet, der er varetægtsfængslet eller undergivet anden frihedsberøvende foranstaltning, kan dog undlades, når han giver afkald derpå eller retten finder, at fremstillingen vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder.

Stk. 2. Kæres en kendelse om fristforlængelse, hvorved varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvende foranstaltning udstrækkes ud over 3 måneder, skal kæremålet efter begæring behandles mundtligt. Når kæremålet en gang er blevet behandlet mundtligt, afgør den overordnede ret, om en senere begæring om mundtlig behandling skal imødekommes. Bestemmelsen i stk. 1, sidste pkt., finder tilsvarende anvendelse.

§ 768. Varetægtsfængsling eller foranstaltninger, der træder i stedet herfor, skal om fornødent ved rettens kendelse ophæves, når forfølgning opgives eller betingelserne for iværksættelse ikke længere er til stede. Finder retten, at undersøgelsen ikke fremmes med tilstrækkelig hurtighed, og at fortsat varetægtsfængsling eller anden foranstaltning ikke er rimelig, skal retten ophæve den.

§ 769. Bestemmelse om varetægtsfængsling eller anden foranstaltning har kun virkning indtil sagens afgørelse i retten. På begæring træffer retten efter afgørelsen bestemmelse om, hvorvidt tiltalte under eventuel appel, eller indtil fuldbyrdelse kan iværksættes, skal varetægtsfængsles eller forblive varetægtsfængslet eller undergives foranstaltninger, der træder i stedet herfor. Ved bestemmelsen herom finder reglerne i §§ 762, 764-766 og 768 tilsvarende anvendelse, medmindre tiltalte erklærer sig indforstået med at forblive varetægtsfængslet eller undergivet anden foranstaltning. Har den pågældende inden sagens afgørelse i retten været varetægtsfængslet eller undergivet andre foranstaltninger, men finder retten ikke grundlag for fortsat anvendelse heraf, kan retten på anklagemyndighedens begæring bestemme, at varetægtsfængslingen eller foranstaltningen skal være i kraft, indtil afgørelse af varetægtsspørgsmålet foreligger fra den overordnede ret, hvortil sagen eller varetægtsspørgsmålet er indbragt.

Stk. 2. Indbringes den afgørelse, der er truffet i sagen, for højere ret, og er der i medfør af stk. 1 truffet bestemmelse om anvendelse af varetægtsfængsling eller andre foranstaltninger efter afgørelsen, skal spørgsmålet om den fortsatte anvendelse heraf snarest forelægges for den overordnede ret, hvortil afgørelsen er indbragt. Ved denne rets behandling af spørgsmålet om varetægtsfængsling eller andre foranstaltninger finder reglerne i §§ 762, 764, stk. 1, 3 og 4, 765, 766, 767, stk. 1, 1.-4. pkt., og 768 tilsvarende anvendelse.

§ 770. En varetægtsarrestant er alene undergivet de indskrænkninger, som er nødvendige til sikring af varetægtsfængslingens øjemed eller opretholdelse af orden og sikkerhed i varetægtsfængslet.

Stk. 2. Varetægtsarrestanter anbringes i varetægtsfængsel (arresthus), så vidt muligt på det sted, hvor straffesagen behandles. Anbringelse uden for varetægtsfængsel kan ske af helbredsmæssige grunde eller i medfør af § 777.

§ 770 a. Retten kan på begæring af politiet bestemme, at en varetægtsarrestant fuldstændigt eller delvis skal udelukkes fra fællesskab med andre indsatte (isolation), hvis

- 1) varetægtsfængslingen er besluttet i medfør af § 762, stk. 1, nr. 3, og
- 2) varetægtsfængslingens øjemed gør isolation påkrævet, herunder for at hindre sigtede i gennem andre indsatte at påvirke medsigtede eller ved trusler eller på anden lignende måde at påvirke andre.

Stk. 2. Fuldstændig isolation må ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 8 uger, medmindre sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover.

§ 770 b. Isolation må ikke iværksættes eller fortsættes, såfremt formålet hermed kan tilgodeses ved mindre indgribende foranstaltninger, eller såfremt indgrebet står i misforhold til sagens betydning og den retsfølge, som kan ventes, hvis sigtede findes skyldig. Ved afgørelser om isolation skal der endvidere tages hensyn til den særlige belastning, indgrebet kan medføre for sigtede på grund af dennes unge alder eller fysiske eller psykiske svagelighed.

§ 770 c. Ved rettens afgørelse om isolation finder reglerne i § 764, stk. 2-4, og §§ 766-769 tilsvarende anvendelse. Ved iværksættelse af isolation må den første frist for indgrebets længde dog ikke overstige 2 uger.

§ 771. En varetægtsarrestant kan modtage besøg i det omfang, opretholdelse af orden og sikkerhed i varetægtsfængslet tillader det. Politiet kan af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed modsætte sig, at varetægtsarrestanten modtager besøg, eller forlange, at besøg finder sted under kontrol. Nægter politiet besøg, skal varetægtsarrestanten underrettes herom, medmindre dommeren af hensyn til efterforskningen træffer anden bestemmelse. Varetægtsarrestanten kan kræve, at politiets afslag på besøg eller krav om kontrol forelægges retten til afgørelse. Arrestanten har altid ret til ukontrolleret besøg af sin forsvarer.

Stk. 2. Når særlige omstændigheder taler derfor, kan institutionens ledelse med politiets samtykke give en varetægtsarrestant udgangstilladelse med ledsager for et kortere tidsrum.

§ 772. En varetægtsarrestant har ret til at modtage og afsende breve. Politiet kan gennemse brevene inden modtagelsen eller afsendelsen. Politiet skal snarest muligt udlevere eller sende brevene, medmindre indholdet vil kunne være til skade for efterforskningen eller opretholdelse af orden og sikkerhed i varetægtsfængslet. Tilbageholdes et brev, skal spørgsmålet, om tilbageholdelsen bør opretholdes, straks forelægges retten til afgørelse. Opretholdes tilbageholdelsen, skal afsenderen straks

underrettes, medmindre dommeren af hensyn til efterforskningen træffer anden bestemmelse.

Stk. 2. En varetægtsarrestant har ret til ukontrolleret brevveksling med retten, forsvareren, justitsministeren, direktøren for kriminalforsorgen og folketingets ombudsmand. Justitsministeren kan fastsætte regler om varetægtsarrestanters ret til at afsende lukkede breve til andre offentlige myndigheder eller enkeltpersoner.

§ 773. Såfremt politiet bestemmer, at der af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed skal foretages andre begrænsninger i en varetægtsarrestants rettigheder, kan arrestanten forlange spørgsmålet om opretholdelsen af begrænsningerne forelagt retten til afgørelse.

§ 774. Hverken institutionens personale eller andre må benyttes til at udforske varetægtsarrestanter.

§ 775. Der kan ikendes varetægtsarrestanter disciplinærstraf i form af strafcelle i indtil 2 uger eller inddragelse af arbejdspenge. De nævnte disciplinærstraffe kan anvendes i forening.

Stk. 2. Bestemmelsen i straffelovens § 48 finder tilsvarende anvendelse på varetægtsarrestanter.

§ 776. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af varetægtsarrestanter og om den bistand, der ydes dem for at begrænse de erhvervmæssige, sociale og personlige ulemper, som følger af varetægten.

§ 777. En varetægtsarrestant kan med rettens godkendelse anbringes i en anstalt for personer, der udstår frihedsstraf eller forvaring, eller i hospital m.v., jfr. straffelovens §§ 68 og 69, hvis han selv, anklagemyndigheden og institutionens ledelse samtykker heri. Hvis helbredsmæssige hensyn eller hensynet til andres sikkerhed gør det påkrævet, kan sådan anbringelse undtagelsesvis ske uden arrestantens samtykke. I institutionen behandles den pågældende efter de regler, der gælder for personer, der er anbragt der i henhold til dom. Arrestanten må dog ikke uden rettens godkendelse forlade institutionen, bortset fra de tilfælde, der er nævnt i § 771, stk. 2.

§ 778. Varetægtsarrestanters klager over fængselspersonalets adfærd indgives til vedkommende fængselsinspektør (arrestinspektør) eller til direktoratet for kriminalforsorgen. Har klageren ikke fået medhold, eller er der ikke truffet endelig afgørelse inden 2 uger efter indgivelsen, kan klagen indbringes for retten på det sted, hvor varetægtsfængslet (arresthuset) er beliggende.

Stk. 2. Retten kan afvise at iværksætte en undersøgelse, hvis klagen findes åbenbart grundløs, hvis den angår forhold af uvæsentlig betydning, eller hvis den indgives mere end 4 uger efter, at det forhold, som klagen angår, har fundet sted. Rettens undersøgelse foretages i overensstemmelse med reglerne i § 1019 d, stk. 1, 2. pkt., og §§ 1019 f-1019 i.

Stk. 3. Når undersøgelsen er afsluttet, afgiver retten en redegørelse herfor, som sendes til klageren, til den, klagen angår, og til fængselsinspektøren (arrestinspektøren) samt til direktoratet for kriminalforsorgen.

§ 779. Til at føre tilsyn med varetægtsarrestanters behandling og forholdene i varetægtsfængsler (arresthuse) vælger Københavns borgerrepræsentation og amtsrådene efter forholdstalsvalg 2 medlemmer af deres midte for 4 år ad gangen. De pågældende skal have adgang til i forening at besøge varetægtsfængslerne (arresthusene) inden for deres område og påse, at de bestemmelser, der gælder for varetægtsarrestanternes behandling, overholdes. De afgiver indberetning om formentlige misbrug og fejl til justitsministeren, der lader forholdene undersøge.

Stk. 2. Meddelelse til private eller andre myndigheder end justitsministeren om, hvad de har erfaret ved ovennævnte besøg, straffes med bøde.

Kapitel 71

Indgreb i meddelelseshemmeligheden

§ 780. Politiet kan efter reglerne i dette kapitel foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden ved at

- 1) aflytte telefonsamtaler eller anden tilsvarende telekommunikation (telefonaflytning),
- 2) aflytte andre samtaler eller udtalelser ved hjælp af et apparat (anden aflytning),
- 3) indhente oplysning om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater der sættes i forbindelse med en bestemt telefon eller andet kommunikationsapparat, selv om indehaveren af dette ikke har meddelt tilladelse hertil (teleoplysning),
- 4) tilbageholde, åbne og gøre sig bekendt med indholdet af breve, telegrammer og andre forsendelser (brevåbning) og
- 5) standse den videre befordring af forsendelser som nævnt i nr. 4 (brevstandsning).

Stk. 2. Politiet kan foretage optagelser eller tage kopier af de samtaler, udtalelser, forsendelser m.v., som er nævnt i stk. 1, i samme omfang som politiet er berettiget til at gøre sig bekendt med indholdet heraf.

§ 781. Indgreb i meddelelseshemmeligheden må kun foretages, såfremt

- 1) der er bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser eller foretages forsendelser til eller fra en mistænkt,
- 2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen og
- 3) efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12

eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens §§ 124, stk. 1, 125, 127, stk. 1, 193, stk. 1, 266, 281 eller 289.

Stk. 2. Er betingelserne i stk. 1, nr. 1 og 2, opfyldt, kan teleoplysning endvidere foretages, såfremt mistanken angår gentagne fredskrænkelser som omhandlet i straffelovens § 265.

Stk. 3. Brevåbning og brevstandsning kan desuden foretages, hvis der foreligger en særlig bestyrket mistanke om, at der i forsendelsen findes genstande, som bør konfiskeres, eller som ved en forbrydelse er fravendt nogen, som kan kræve dem tilbage.

Stk. 4. Aflytning efter § 780, stk. 1, nr. 2, kan kun foretages, når mistanken vedrører en forbrydelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

§ 782. Et indgreb i meddelelshemmeligheden må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 2. Telefonaflytning, anden aflytning, brevåbning og brevstandsning må ikke foretages med hensyn til den mistænkte forbindelse med personer, som efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne.

§ 783. Indgreb i meddelelshemmeligheden sker efter rettens kendelse. I kendelsen anføres de telefonnumre, lokaliteter, adressater eller forsendelser, som indgrebet angår. Endvidere anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Kendelsen kan til enhver tid omgøres.

Stk. 2. I kendelsen fastsættes det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages. Dette tidsrum skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger. Tidsrummet kan forlænges, men højst med 4 uger ad gangen. Forlængelsen sker ved kendelse.

Stk. 3. Såfremt indgrebets øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om at foretage indgrebet. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, samt om det kan opretholdes, og i bekræftende fald for hvilket tidsrum, jfr. stk. 1, 2.-3. pkt., og stk. 2. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til justitsministeriet.

§ 784. Inden retten træffer afgørelse efter § 783, skal der beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, og advokaten skal have lejlighed til at udtale sig. Angår efterforskningen en overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13, beskikkes advokaten fra den særlige kreds af advokater, som er nævnt i stk. 2. Rettens beslutning om, at advokaten ikke skal beskikkes fra denne særlige kreds, kan påkæres til højere ret.

Stk. 2. Justitsministeren antager for hver landsrets område et antal advokater, der kan beskikkes i de i stk. 1, 2. pkt., nævnte sager. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om de pågældende advokaters vagtordninger, om vederlag for at stå til rådighed og om sikkerhedsmæssige spørgsmål, herunder godkendelse af sekretærhjælp.

§ 785. En advokat, som er beskikket efter § 784, stk. 1, skal underrettes om alle retsmøder i sagen og er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt. Advokaten er endvidere berettiget til at få udleveret en genpart af materialet. Finder politiet, at materialet er af særlig fortrolig karakter, og at genpart heraf derfor ikke bør udleveres, skal spørgsmålet herom på begæring af advokaten af politiet indbringes for retten til afgørelse. Advokaten må ikke give de modtagne oplysninger videre til andre eller uden politiets samtykke sætte sig i forbindelse med den, over for hvem indgrebet er begæret foretaget. Den beskikkede advokat må ikke give møde ved anden advokat eller ved fuldmægtig.

Stk. 2. Bestemmelserne om beskikkede forsvarere i kapitel 66 og § 746, stk. 1, samt bestemmelserne i kapitlerne 91 og 92 om sagsomkostninger og rettergangsboeder finder tilsvarende anvendelse på den beskikkede advokat. Retten kan bestemme, at den beskikkede advokat ikke senere under sagen kan virke som forsvarer for nogen sigtet.

§ 786. Det påhviler post- og telegrafvæsenet, telefonselskaberne og andre tilsvarende offentlige og private virksomheder at bistå politiet ved gennemførelsen af indgreb i meddeleleshemmeligheden, herunder ved at etablere aflytning af telefonsamtaler m.v., ved at give de i § 780, stk. 1, nr. 3, nævnte oplysninger samt ved at tilbageholde og udlevere forsendelser m.v.

Stk. 2. Uden for de i § 780, stk. 1, nr. 3, nævnte tilfælde kan retten efter begæring fra politiet med samtykke fra indehaveren af en telefon eller andet kommunikationsapparat give de i stk. 1 nævnte selskaber m.v. pålæg om at oplyse, hvilke andre apparater der sættes i forbindelse med det pågældende apparat.

Stk. 3. Bestemmelsen i § 178 finder tilsvarende anvendelse på den, som uden lovlig grund undlader at yde den bistand, som er nævnt i stk. 1, eller at efterkomme et pålæg, som er givet efter stk. 2.

§ 787. Den beskikkede advokat kan forlange at overvære åbningen af breve og andre lukkede forsendelser. Dette gælder dog ikke, hvis åbningen ikke kan udsættes.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 finder tillige anvendelse på en forsvarer.

§ 788. Efter afslutningen af et indgreb i meddeleleshemmeligheden skal der gives underretning om indgrebet, jfr. dog stk. 4. Har den person, til hvem underretning efter stk. 2 skal gives, været mistænkt i sagen, skal der tillige gives underretning herom og om, hvilken lovovertrædelse mistanken har angået.

Stk. 2. Underretningen gives

- 1) ved telefonaflytning og teleoplysning til indehaveren af den pågældende telefon,
- 2) ved anden aflytning til den, der har rådighed over det sted eller det lokale, hvor samtalen er afholdt eller udtalelsen fremsat, og
- 3) ved brevåbning og brevstandsning til afsenderen eller modtageren af forsendelsen.

Stk. 3. Underretningen gives af den byret, som har truffet afgørelse efter § 783. Underretningen gives snarest muligt, såfremt politiet ikke senest 14 dage efter udløbet af det tidsrum, for hvilket indgrebet har været tilladt, har fremsat begæring om unkladelse af eller udsættelse med underretning, jfr. stk. 4. Er der i medfør af § 784, stk. 1, beskikket en advokat, skal genpart af underretningen sendes til denne.

Stk. 4. Vil underretning som nævnt i stk. 1-3 være til skade for efterforskningen, eller taler omstændighederne i øvrigt imod underretning, kan retten efter begæring fra politiet beslutte, at underretning skal unklades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum, der kan forlænges ved senere beslutning. Er der efter § 784, stk. 1, beskikket en advokat, skal denne have lejlighed til at udtale sig, inden retten træffer beslutning om unkladelse af eller udsættelse med underretningen.

§ 789. Får politiet ved et indgreb i meddelelshemmeligheden oplysning om en lovovertrædelse, der ikke har dannet og efter § 781, stk. 1, nr. 3, eller § 781, stk. 4, heller ikke kunne danne grundlag for indgrebet, kan politiet anvende denne oplysning som led i efterforskningen af den pågældende lovovertrædelse.

Stk. 2. Oplysninger, der er tilvejebragt ved et indgreb i meddelelshemmeligheden, må ikke anvendes som bevis i retten vedrørende en lovovertrædelse, der ikke har dannet og efter § 781, stk. 1, nr. 3, eller § 781, stk. 4, heller ikke kunne danne grundlag for indgrebet.

§ 790. Forsendelser, der har været tilbageholdt med henblik på brevåbning, skal snarest muligt befordres videre efter deres bestemmelse. Ønsker politiet at standse den videre befording, skal begæring om brevstandsning indgives til retten inden 48 timer efter tilbageholdelsens iværksættelse.

§ 791. Båndoptagelser, fotokopier eller anden gengivelse af det, der ved indgrebet er kommet til politiets kendskab, skal tilintetgøres, hvis der ikke rejses sigtelse mod nogen for den lovovertrædelse, der dannede grundlag for indgrebet, eller hvis påtale senere opgives. Politiet underretter en i medfør af § 784, stk. 1, beskikket advokat, når tilintetgørelse har fundet sted.

Stk. 2. Er materialet fortsat af efterforskningsmæssig betydning, kan tilintetgørelse unklades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum. Politiet indbringer spørgsmålet herom for retten, der, inden der træffes afgørelse, skal give den beskikkede advokat lejlighed til at udtale sig. Bestemmelserne i 2. pkt. finder ikke anvendelse på materiale,

der er tilvejebragt som led i efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12, §§ 111-115 og 118.

Stk. 3. Er der i forbindelse med telefonaflytning, anden aflytning eller brevåbning foretaget indgreb i den mistænkte forbindelse med personer, som efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne, skal materiale om dette indgreb straks tilintetgøres. Dette gælder dog ikke, hvis materialet giver anledning til, at der rejses sigtelse for strafbart forhold mod den omhandlede person, eller at hvervet som forsvarer bliver frataget den pågældende, jfr. §§ 730, stk. 3, og 736.

Stk. 4. I øvrigt skal politiet tilintetgøre materiale, som tilvejebringes ved indgreb i meddelelseshemmeligheden, og som viser sig ikke at have efterforskningsmæssig betydning.

Kapitel 72

Legemsindgreb

§ 792. Som led i efterforskningen kan der efter reglerne i dette kapitel foretages legemsindgreb mod sigtede og andre ved

- 1) besigtigelse af legemets ydre, optagelse af fotografier, aftryk og lignende af legemets ydre samt visitation af det tøj, som den pågældende er iført (legemsbesigtigelse), og
- 2) nærmere undersøgelse af legemet, herunder af dets hulrum, udtagelse af blodprøver eller andre tilsvarende prøver, røntgenundersøgelse og lignende (legemsundersøgelse).

Stk. 2. Legemsindgreb mod anholdte personer kan tillige foretages efter § 758, stk. 1.

§ 792 a. Legemsbesigtigelse af en sigtet må kun foretages, såfremt

- 1) den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og
- 2) indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen.

Stk. 2. Legemsundersøgelse af en sigtet må kun foretages, såfremt

- 1) der er begrundet mistanke om, at den pågældende har gjort sig skyldig i en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, eller i en overtrædelse af straffelovens § 249, 1. led og
- 2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen.

§ 792 b. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 792 a, stk. 1, nr. 2, kan optagelse af fingeraftryk og personfotografi med henblik på senere identifikation endvidere foretages,

såfremt den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Stk. 2. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 792 a, stk. 2, nr. 1, kan udtagelse af blodprøver foretages, såfremt der er begrundet mistanke om, at den pågældende har gjort sig skyldig i en lovovertrædelse, i hvis gerningsindhold indtagelse af spiritus eller euforiserende stoffer er et led.

§ 792 c. Afgørelse om legemsbesigtigelse af en sigtet og legemsundersøgelse af en sigtet i form af nærmere undersøgelse af legemets ydre, sikring af prøver herfra og udtagelse af blodprøver træffes af politiet.

Stk. 2. Afgørelse om andre legemsundersøgelser af en sigtet træffes af retten ved kendelse, jf. dog stk. 5. I kendelsen anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Kendelsen kan til enhver tid omgøres.

Stk. 3. Såfremt indgrebets øjemed ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om at foretage indgrebet. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer forelægge sagen for retten, der ved kendelse afgør, om indgrebet kan godkendes. Dette gælder dog ikke, såfremt der efter indgrebet meddeles skriftligt samtykke hertil.

Stk. 4. Inden retten træffer afgørelse efter stk. 2 eller stk. 3, 2. pkt., skal der være givet den, mod hvem indgrebet retter sig, adgang til at udtale sig. Offentlig forsvarer beskikkes, når sigtede begærer det. Sigtede skal vejledes om adgangen til forsvarerbeskikkelse.

Stk. 5. Såfremt den sigtede meddeler skriftligt samtykke til, at indgrebet foretages, kan beslutning om de former for legemsundersøgelse, der er nævnt i stk. 2, også træffes af politiet. Er der beskikket en forsvarer for sigtede, kræves tillige samtykke fra forsvareren.

§ 792 d. Legemsindgreb over for en person, der ikke er sigtet, er ikke omfattet af reglerne i dette kapitel, såfremt den pågældende meddeler samtykke til indgrebet. Samtykket skal så vidt muligt være skriftligt. I øvrigt må legemsindgreb over for en person, der ikke er sigtet, kun foretages efter reglerne i stk. 2 og 4.

Stk. 2. Legemsbesigtigelse, der ikke kræver afklædning, herunder optagelse af fotografier, aftryk og lignende af legemet og visitation af tøj, kan foretages over for en person, der ikke er sigtet, såfremt

- 1) efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, og
- 2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen.

Stk. 3. Afgørelse om legemsbesigtigelse efter stk. 2 træffes af retten ved kendelse. Bestemmelserne i § 792 c, stk. 2, 2. og 3. pkt., samt stk. 3 og stk. 4, 1. pkt., finder

tilsvarende anvendelse. I stedet for direkte gennemtvungelse kan de i § 178 nævnte tvangsmidler anvendes til gennemførelse af legemsbesigtigelsen.

Stk. 4. Under efterforskning på gerningsstedet i umiddelbar tilknytning til udøvelsen af en alvorlig voldsforbrydelse eller fremsættelse af trussel herom samt i andre efterforskningssituationer, hvor der er begrundet mistanke om, at nogen tilstedeværende på sin person skjuler våben, kan politiet foretage visitation af tøjet hos alle personer, der træffes på stedet, med henblik på at finde våben.

§ 792 e. Legemsindgreb må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 2. Legemsindgreb skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Det skal herved bl.a. så vidt muligt iagttages, at et indgreb, der ellers kan føles krænkende for blufærdigheden, kun foretages af personer af samme køn som den undersøgte eller af sundhedspersonale. Kræver et sådant indgreb afklædning, må det så vidt muligt kun overværes af personer af samme køn som den undersøgte eller af sundhedspersonale.

Stk. 3. Legemsundersøgelse, jf. § 792, stk. 1, nr. 2, må kun foretages under medvirken af en læge. Lægen tager stilling til, om indgrebets gennemførelse under hensyn til den hermed forbundne smerte og risiko samt den undersøgte persons tilstand er lægeligt forsvarlig.

§ 792 f. Politiet må ikke opbevare personfotografier med henblik på senere identifikation af personer, der ikke har været sigtet, eller som er frifundet, eller mod hvem påtale er opgivet.

Stk. 2. Politiet må ikke opbevare andet materiale og andre oplysninger, der er tilvejebragt ved legemsindgreb, og som vedrører personer, der ikke har været sigtet.

Stk. 3. Oplysninger og materiale, der er tilvejebragt ved indgreb, som retten nægter at godkende i medfør af § 792 c, stk. 3, 2. pkt., eller som retten i medfør af § 746, stk. 1, finder uhjemlede, skal straks tilintetgøres.

Kapitel 73

Ransagning

§ 794. Ransagning af en sigtets bolig eller andre rum og gemmer for at søge efter spor af forbrydelsen eller efter ting, som er genstand for beslaglæggelse, kan finde sted, når

- 1) sigtelsen angår en forbrydelse, som det ifølge lovens almindelige regel tilkommer statsadvokaten at forfølge, eller
- 2) der foreligger påviselig grund til at antage, at spor af forbrydelsen eller bestemte ting, som kan beslaglægges, der vil være at finde.

§ 795. Ransagning i foranførte øjemed af en ikke sigtets bolig, rum eller gemmer kan finde sted, når sagen

- 1) angår en forbrydelse, som det ifølge lovens almindelige regel tilkommer statsadvokaten at forfølge, og derhos
- 2a) forbrydelsen er begået, eller sigtede er pågrebet i boligen eller rummet eller har betrådt samme, medens han forfulgtes på frisk gerning eller friske spor, eller
- b) der i øvrigt foreligger påviselig grund til at antage, at spor af forbrydelsen eller bestemte ting, som kan beslaglægges, der vil være at finde, eller
- c) når ransagningen omfatter en samling af huse, som udgør en by eller en større afgrænset del af en by eller af et sogn.

§ 796. Uden for de i de foregående to paragraffer fastsatte nærmere betingelser kan ransagning i foranførte øjemed finde sted af hus eller rum, som efter sin bestemmelse er tilgængeligt for alle og enhver, eller som står under politiets særlige tilsyn.

§ 797. Ransagning, hvori den, hos hvem den skal iværksættes, ikke udtrykkelig samtykker, kan som regel kun finde sted ifølge retskendelse.

Stk. 2. Uden foregående retskendelse kan ransagning, være sig hos sigtede eller andenmand, foretages af politiet:

- 1) i de tilfælde, der omhandles i foregående paragraf,
- 2) når der er øjensynlig fare for, at øjemedet med ransagningen ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes, og de betingelser foreligger, som er angivne i § 795, nr. 2, litra a og b, og derhos sagen *enten* angår en forbrydelse, som det ifølge lovens almindelige regel tilkommer statsadvokaten at forfølge, *eller* - dog kun såfremt ransagningen foretages hos sigtede - en forbrydelse, for hvilken der er foreskrevet højere straf end bøde.

Stk. 3. Har ransagning uden retskendelse fundet sted hos en mistænkt, imod hvem forfølgning ikke tidligere var begyndt, skal beretning derom indgives til retten inden 24 timer.

§ 798. Når ransagning ifølge retskendelse ikke skal iværksættes af retten selv, skal det i kendelsen angives, ved hvem iværksættelsen skal ske.

Stk. 2. Uden for påtrængende tilfælde bør iværksættelse af ransagning kun, hvor vedkommende udtrykkelig samtykker, overlades til politiets underordnede betjente.

Stk. 3. Ved enhver ransagning skal såvidt muligt to uberygtede mænd tilkaldes som vidner. Enhver er inden for en afstand af 2 kilometer fra sin bopæl pligtig at efterkomme sådan kaldelse; den, som uden lovligt forfald vægrer sig, ifalder en bøde.

§ 799. Den, hvis bolig, rum eller gemmer skal ransages, skal opfordres til at overvære forretningen; er han fraværende, skal en husfælle eller nabo tilkaldes, når dette kan ske uden ophold.

Stk. 2. Dersom ransagningen foretages i sigtedes bolig, rum eller gemmer, kan retten bestemme, at sigtede, dennes husfælle eller nabo skal fjernes, medens ransagningen foregår, såfremt de pågældende gør forsøg på at lægge ransagningen hindringer i vejen. Såfremt sigtelsen vedrører en af de i straffelovens kap. 12, 13, 16 eller 20 omhandlede forbrydelser eller ulovligt hasardspil, ulovlig spiritusudskænkning, overtrædelse af bestemmelserne om handel med samt tilvirkning og besiddelse af våben eller om forbud mod at bære uniform, kan tilsvarende bestemmelse under de i § 797, stk. 2, fastsatte betingelser tages af politiet, men det skal da inden 24 timer for retten oplyses og begrundes, at ransagningen er foretaget uden overværelse af sigtede eller dennes husfælle eller nabo. I de i nærværende stykke omhandlede tilfælde skal ransagningen altid foregå i overværelse af vidner i overensstemmelse med § 798, sidste stykke.

Stk. 3. Forinden ransagning påbegyndes, skal rettens kendelse oplæses eller forevises, eller, hvor ingen kendelse foreligger, øjemedet betydes.

Stk. 4. Eftersøges bestemte ting, bør, forinden ransagning påbegyndes, vedkommende opfordres til at udlevere eller påvise samme.

Stk. 5. Forefindes ved ransagningen ting, som skønnes at burde beslaglægges, forholdes med dem, som bestemt i foregående kapitel. Med hensyn til papirer iagttages reglerne i § 829.

Stk. 6. Om ransagning, der ikke iværksættes af retten og tilføres retsbogen, affattes en beretning, der medunderskrives af vidnerne.

Stk. 7. Bliver ransagningen uden resultat, skal skriftlig bevidnelse herom på forlangende meddeles den pågældende.

§ 800. Ved ransagnings iværksættelse bliver endvidere følgende regler at iagttage:

Stk. 2. Al den skånsel og varsomhed, som øjemedet tilsteder, skal udvises.

Stk. 3. Ved nattetid bør ransagning kun foretages, når øjemedets opnåelse afhænger deraf.

Stk. 4. Åbning med magt af lukkede adgange eller gemmer bør kun finde sted, når en opfordring om at åbne har vist sig frugtesløs, eller der ingen er til stede, til hvem den kan rettes.

Kapitel 74

Beslag på sigtedes formue og forbud mod foreninger og skrifter

§ 801. Når tiltale er rejst, men sigtede har unddraget sig sagens videre forfølgning, kan retten på anklagemyndighedens begæring, og efter at forsvareren er hørt, ved kendelse bestemme, at der skal lægges beslag på den formue, som sigtede måtte besidde eller erhverve i riget. Kendelsen forkyndes overensstemmende med reglerne i § 159.

Stk. 2. Oplyses det senere, at det var sigtede umuligt at møde eller blive til stede, kan retten ophæve beslaglæggelsen.

§ 802. Retten drager omsorg for, at der beskikkes en værge til at bestyre den beslaglagte formue. At sådan foranstaltning er truffet, bliver at kundgøre ved tinglysning efter de om umyndiggørelse gældende regler.

Stk. 2. Værgen har at afgive løfte om ikke at lade sigtede tilflyde nogen indtægt af formuen. Ægtefælles og børns krav på underhold af denne ophæves derimod ikke ved beslaglæggelsen, ligesom sigtede heller ikke er udelukket fra at råde over den beslaglagte formue ved testamente.

§ 803. Beslaglæggelsen ophæves:

- 1) når sigtede kommer til stede,
- 2) når formuen på grund af sigtedes død eller efter loven om borteblevne tilfalder hans arvinger,
- 3) når forfølgning frafalder, eller sagen ved rettens kendelse afvises.

Stk. 2. Den ret, som har besluttet beslaglæggelsen, tager beslutning om ophøret i de foran nævnte tilfælde. Formuen med de under beslaglæggelsen vundne indtægter og efter fradrag af de hafte udgifter udleveres derefter til sigtede eller henholdsvis arvingerne.

§ 804. Beslaglæggelse af en mistænks gods til sikkerhed for sagens omkostninger og erstatningsansvar kan, hvor og i sådant omfang, som retten måtte finde det fornødent, finde sted ifølge rettens kendelse efter begæring af påtalemyndigheden eller den ved forbrydelsen forurettede.

Stk. 2. Beslaglæggelsen medfører de samme retsvirkninger som arrest på gods ifølge den borgerlige retsplejes regler.

§ 805. Retten drager omsorg for beslaglæggelsens iværksættelse. Med hensyn til denne samt de forholdsregler, som bliver at træffe for at sikre beslaglæggelsens retsvirkninger, gælder de i bogen om den borgerlige retspleje givne regler om arrest på gods, dog at særlig sag til stadfæstelse af beslaglæggelsen bortfalder.

§ 806. Beslaglæggelsen bortfalder, når forfølgning frafalder, eller sigtede frifindes, og den ophæves, når den på grund af senere fremsatte indsigelser eller senere indtrufne omstændigheder findes ikke at have hjemmel. Beslutninger og forholdsregler med hensyn til beslaglæggelsens ophør træffes af den ret, for hvilken sagen er eller var tingfæstet.

§ 807. Med hensyn til foreløbigt forbud mod foreninger i henhold til grundlovens § 78, stk. 3, bliver det på nævnte sted i grundloven foreskrevne at iagttage.

Stk. 2. Forbud i henhold til presseloven mod udbredelse her i riget af skrifter, der er trykt i udlandet, nedlægges ved kendelse af vedkommende undersøgelsesret. Forbudet bortfalder, hvis sag om dets stadfæstelse ikke anlægges inden 1 uge.

Kapitel 75

Personundersøgelser

§ 808. Der skal tilvejebringes sådanne oplysninger om sigtedes personlige forhold, som må antages at være af betydning for sagens afgørelse vedrørende straffastsættelse eller anvendelse af anden retsfølge end straf.

Stk. 2. En nærmere undersøgelse vedrørende sigtedes personlige forhold, herunder navnlig hans tidligere og nuværende forhold i hjem, skole og arbejde samt hans legemlige og åndelige tilstand, skal i almindelighed foretages, når der kan blive spørgsmål om anvendelse af

- 1) betinget dom i henhold til straffelovens kapitel 7 eller 8,
- 2) tiltalefrafald på andre vilkår end vedtagelse af bøde og betaling af erstatning,
- 3) retsfølger, der træder i stedet for straf.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om, i hvilke sager der i øvrigt skal foretages undersøgelser af den i stk. 2 omhandlede beskaffenhed.

§ 809. Sigtede skal underkastes mentalundersøgelse, når dette findes at være af betydning for sagens afgørelse. Hvis han ikke udtrykkeligt samtykker i undersøgelsen, kan denne kun finde sted efter retskendelse. Er sigtede fængslet, kan han ikke mentalundersøges uden rettens bestemmelse.

Stk. 2. Findes det påkrævet, at sigtede indlægges til mentalundersøgelse på hospital for sindslidende, på åndssvageanstalt eller i anden egnet institution, træffer retten ved kendelse bestemmelse herom.

§ 810. Såfremt sigtede ikke samtykker i, at der søges tilvejebragt oplysninger om hans personlige forhold ved henvendelse til hans pårørende eller andre privatpersoner, kan dette kun ske, hvis retten finder det af væsentlig betydning for sagens afgørelse og ved kendelse træffer bestemmelse herom.

§ 811. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om foretagelsen af personundersøgelser.

§§ 812-821. (Ophævet).

Kapitel 75 a

Besigtigelse

§ 822. Politiet har at foretage besigtigelser i alle tilfælde, hvor dets pligter med hensyn til efterforskningen medfører det. Skønnes det, at besigtigelse bør ske ved retten, har politiet at drage omsorg for, at den forefundne tilstand blive uforandret, indtil retshandlingen kan finde sted.

Stk. 2. Retten kan foretage besigtigelse af personer, genstande og lokaliteter, når sådant findes nødvendigt eller hensigtsmæssigt for sagens oplysning.

Stk. 3. Foretager den dømmende ret, hvor loven giver adgang hertil, under domsforhandlingen en besigtigelse på åstedet, skal de personer være til stede, som ellers skal være nærværende under domsforhandlingen.

Stk. 4. Angående besigtigelser, som byretten, henholdsvis sø- og handelsretten, foretager enten som undersøgelsesret eller i sager, der ikke er undtagne fra anke, skal retsbogen indeholde så meget, at den giver et fuldstændigt og tro billede af det besigtigede.

Stk. 5. Forudsætter adgangen til besigtigelse en ransagning, skal de for denne foreskrevne betingelser og regler iagttages.

§ 823. Kræves der til en besigtigelse eller i øvrigt til en undersøgelse eller bedømmelse af et faktisk forhold, til hvilken sagen findes at give anledning, indsigt, som ikke kan forudsættes hos retten, kan denne tilkalde syns- og skønsmænd overensstemmende med kap. 19.

Kapitel 75 b

Beslaglæggelse

§ 824. Ting, der antages at være af betydning som bevismidler eller at burde konfiskeres, eller som ved forbrydelsen er fravendt nogen, af hvem de kan kræves tilbage, tages i bevaring, hvor dette skønnes fornødent. Udleveres sådanne ting ikke frivillig af den, i hvis besiddelse de er, eller kræves de tilbage af nogen, der frivillig har udleveret dem, kan de beslaglægges overensstemmende med nedenstående regler.

Stk. 2. Skriftlige meddelelser mellem sigtede og de i §§ 169 og 170 nævnte personer er ikke genstand for beslaglæggelse, så længe de er i de sidstnævnte personers besiddelse og disse ikke sigtes for delagtighed i forbrydelsen.

§ 825. Beslutning om beslaglæggelse tages af retten. Politiet kan dog, hvor sådan beslutning ikke uden fare kan afventes, foretage en foreløbig beslaglæggelse, men beretning om denne må da uden ophold og senest inden 24 timer forelægges for retten, der afgør, om beslaglæggelsen skal opretholdes. Samme beføjelse som politiet har enhver

anden, når den pågældende træffes i udførelsen af en forbrydelse eller på friske spor. Kan i dette tilfælde forelægges for retten ikke straks finde sted, skal det beslaglagte uopholdelig afleveres til politiet, som afkræver nøjagtig forklaring om det forefaldne og pålægger vedkommende private, hvis beslaglæggelsen ikke straks hæves, at møde for retten, der træffer afgørelse.

Stk. 2. Beslaglæggelse af et trykt skrift, i anledning af hvis indhold ansvar skal gøres gældende, kan kun ske efter retskendelse.

§ 826. Ville beslaglæggelse udsætte en ikke sigtet person for tab, bør den, når øjemedet derved kan antages tilstrækkeligt sikret, undlades mod løfte, med eller uden sikkerhedsstillelse, om på opfordring at forevise, fremlægge eller medbringe tingen.

§ 827. Retten kan pålægge den person eller offentlige myndighed, der har rådighed over dokumenter eller andre ting af den i § 824 nævnte art, at forevise eller udlevere dem, medmindre der derved vil fremkomme oplysning om forhold, som vedkommende ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne, jfr. §§ 169-172.

Stk. 2. Bestemmelse om fremlæggelse af dokumentet træffes, efter at den, der har rådighed over dokumentet, har haft lejlighed til at udtale sig.

Stk. 3. Undlader den pågældende uden lovlig grund at efterkomme pålægget, finder bestemmelsen i § 178 tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Når private dokumenter er udleveret i medfør af stk. 1, skal der af retten gives vedkommende underretning herom, så snart det kan ske uden skade for undersøgelsen.

§ 828. Ting, som er tagne i bevaring, skal snarest muligt nøjagtig optegnes og mærkes med embedssegl eller på anden fyldestgørende måde. Såvel sigtede som den, i hvis værge tingene var, kan vedføje yderligere mærke, og der bør, så vidt det er muligt, og kan ske uden skade for undersøgelsen, gives dem lejlighed til at overvære mærkernes aftagelse. Den, i hvis værge tingene var, kan kræve modtagelsesbevis.

§ 829. Det første gennemsyn af papirer, som beslaglægges, skal, når vedkommende ikke samtykker i afvigelse herfra, iværksættes af retten. For så vidt det er muligt og kan ske uden skade for undersøgelsen, skal der gives sigtede og andre vedkommende lejlighed til at være til stede. Når nogen af disse ønsker det, og ingen særlig protokolfører er til stede, skal retsvidne tilkaldes.

Stk. 2. Kan som følge heraf gennemsyn af papirer ikke finde sted straks ved beslaglæggelsen, bliver de foreløbig at forvare i forsejlet omslag.

§ 830. Ting, som er fravendt nogen ved en forbrydelse eller er udbyttet af sådanne ting, bliver, senest når sagen er endeligt sluttet, at udlevere rette vedkommende. Andre ting, som er beslaglagt for at tjene som bevismidler, skal tilbagegives, når de ikke længere behøves. Den, som er interesseret i tilbagegivelsen, kan derom æske kendelse.

Tredje afsnit. Tiltale og domsforhandling ved landsret

Kapitel 76

Iværksættelse af tiltale og forberedelse af domsforhandling for

landsret

§ 831. Tiltale rejses ved et af statsadvokaten udfærdiget og underskrevet anklageskrift, som skal indeholde:

- 1) angivelse af den domstol, ved hvilken sagen anlægges;
- 2) tiltaltes navn, og hvad der ellers måtte udkræves til hans nøjagtige betegnelse;
- 3) under benyttelse af forbrydelsens i loven hjemlede navn og under fremhævelse af dens i loven beskrevne kendemærker og, om fornødent, med tilføjelse af strafforhøjelses- eller strafnedsættelsesgrunde, en kort angivelse af det forhold, for hvilket tiltale rejses, med sådan angivelse af tid, sted, genstand, udførelsesmåde samt andre nærmere omstændigheder, som udkræves til dets tilstrækkelige og tydelige betegnelse; det eller de lovbud, i henhold til hvilke påstand om straf agtes nedlagt, bør angives. Alternativ - herunder principal og subsidiær - angivelse er tilladt.

Stk. 2. Hverken angivelser af beviser eller udviklinger af retsspørgsmål må findes i anklageskriftet.

§ 832. Anklageskriftet indleveres på landsrettens kontor; ved dets indlevering er sagen tingfæstet.

Stk. 2. Statsadvokaten foranlediger en genpart af anklageskriftet forkyndt for tiltalte, eventuelt i forbindelse med forkyndelse af stævning, jfr. § 840. Sker forkyndelse af anklageskriftet ikke straks efter sagens tingfæstning, sendes der i anbefalet brev tiltalte en genpart af anklageskriftet.

§ 833. Vil statsadvokaten inden domsforhandlingen enten udvide tiltalen til andre strafbare forhold end de i anklageskriftet nævnte eller berigtige angivelse i anklageskriftet, må dette ske ved indlevering og forkyndelse af yderligere eller nyt anklageskrift.

Stk. 2. Under domsforhandlingen kan udvidelse af tiltalen til andre strafbare forhold ske med rettens samtykke, når tiltalte indvilger deri, så og når det forhold, som der er spørgsmål om at inddrage, er begået under selve domsforhandlingen. Udvidelsen sker efter rettens bestemmelse ved tilføjelse på anklageskriftet eller tilførsel i retsbogen; det samme gælder om berigtigelser, som statsadvokaten under domsforhandlingen foretager i anklageskriftets angivelser.

Stk. 3. Hvis tiltalte ikke indvilger i taltalens udvidelse, må der imod ham rejses ny sag, hvorved straffelovens § 89 da finder anvendelse.

§ 834. Samtidig med indleveringen af anklageskriftet eller snarest muligt derefter skal statsadvokaten på rettens kontor indlevere en udskrift af de i sagen foretagne retslige undersøgelser- og bevishandlinger, ledsaget af sagens øvrige dokumenter og andre synlige bevismidler, samt en fortegnelse over de beviser, som agtes fremført med kort angivelse af, hvad dermed agtes godtgjort. Vidner og syns- eller skøns mænd skal betegnes med navn, og hvad der i øvrigt måtte udkræves til deres nøjagtige betegnelse, under opgivende af, om de agtes afhørt under domsforhandlingen eller ved en undersøgelsesret, eller om allerede afgivne forklaringer agtes benyttede. Ønskes syns- eller skøns mænd udmeldt, fremsættes begæring herom til retten.

§ 835. En genpart af bevisfortegnelsen foranstaltes af statsadvokaten uden ophold meddelt forsvareren tillige med en udskrift af de i sagen foretagne undersøgelser- og bevishandlinger. I øvrigt gøres sagens dokumenter og andre synlige bevismidler så vidt muligt tilgængelige på hensigtsmæssig og betryggende måde, og fornøden underretning herom meddeles.

Stk. 2. Statsadvokaten kan give forsvareren pålæg om ikke at videregive oplysninger om et vidnes bopæl til den tiltalte, såfremt statsadvokaten under domsforhandlingen agter at fremsætte begæring om rettens bestemmelse om, at denne oplysning ikke må meddeles tiltalte, jf. § 848, stk. 3. Afgørelsen kan af forsvareren indbringes for retten.

§ 836. Inden udløbet af en af statsadvokaten på anklageskriftet opgiven frist, der på begæring kan forlænges af rettens formand, skal forsvareren afgive såvel på rettens kontor som til statsadvokaten en fortegnelse over de beviser, der fra hans side måtte ønskes fremført, med kort angivelse af, hvad dermed tilsigtes godtgjort. Ønskes vidner eller syns- eller skøns mænd indkaldt, må det opgives, om de begæres indkaldt til domsforhandlingen eller for en undersøgelsesret. Samtidig indleveres på rettens kontor de dokumenter og andre synlige bevismidler, af hvilke der måtte agtes gjort brug.

Stk. 2. Vil forsvareren fremsætte begæring om, at bevis, som er opført i statsadvokatens bevisfortegnelse, tilvejebringes på anden måde, bør skriftlig begæring indgives til rettens kontor inden den frist, der er anført i anklageskriftet. Genpart af begæringen tilstilles samtidig statsadvokaten.

Stk. 3. Det samme gælder, når forsvareren i overensstemmelse med § 702 eller § 703 vil fremsætte begæring om flytning af sagen.

Stk. 4. Antager forsvareren, at sagen, således som den er anlagt, ikke kan fremmes, eller at statsadvokaten har overset nogen uden for bevisspørgsmålet liggende omstændighed, på grund af hvilken tiltalte ikke kan fældes, bør han ufortøvet gøre statsadvokaten opmærksom derpå.

§ 837. Finder statsadvokaten at måtte modsætte sig en begæring, som af forsvareren er fremsat i henhold til foregående paragraf, skal han uden ophold forelægge retten sagen til afgørelse. Forinden denne træffes, bør der, så vidt dertil er anledning, gives statsadvokaten og forsvareren lejlighed til at ytre sig mundtlig eller skriftlig.

Stk. 2. Finder forsvareren at måtte modsætte sig en vidneførsel, som agtes foretaget af statsadvokaten, finder bestemmelserne i stk. 1 tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Når nogen af parterne begærer det, kan retten træffe bestemmelse om, ved hvilken undersøgelsesret enkelte retshandlinger, der skal finde sted til optagelse af beviser til brug under domsforhandlingen, bliver at foretage. Ligeledes kan landsretten efter en parts begæring træffe bestemmelse om, hvorvidt tiltalte, hvor denne er fængslet, vil være at henbringe til retsmøde, der skal finde sted i en anden retskreds end den, hvor han hensidder fængslet, om, at forsvarer vil være at beskikke til at varetage hans tarv under retsmøde uden for landsret, og lignende.

§ 838. Ønsker nogen af parterne at gøre brug af andre beviser end de i hans bevisfortegnelse opførte, eller vil han frafalde førelsen af noget af disse, eller ønsker han noget bevis optaget på anden måde end deri opgivet, skal skriftlig meddelelse herom snarest muligt gøres på rettens kontor og til modparten. Bestemmelserne i §§ 834-37 finder herved tilsvarende anvendelse.

§ 839. Skal afhørelse af vidner eller syns- eller skøns mænd foregå forinden domsforhandlingen, har statsadvokaten at rette fornøden begæring til vedkommende undersøgelsesret. Er der fare for, at et bevis ville spildes, hvis dets optagelse skulle bero, indtil reglerne i §§ 834-38 er iagttagne, retter statsadvokaten uden yderligere forberedende skridt, end omstændighederne tillader, begæring til undersøgelsesretten; dog skal i ethvert fald meddelelse herom snarest muligt indleveres på landsrettens kontor, og underretning tillige gives forsvareren. Under samme betingelse og med samme forpligtelse kan forsvareren rette begæring om bevishandlinger umiddelbart til undersøgelsesretten, der afgør, om den her fastsatte betingelse er til stede.

Stk. 2. Bevisoptagelse efter stk. 1 sker efter reglerne i kapitel 67 og 68. De fornødne udskrifter af det passerede tilstilles snarest muligt statsadvokaten og forsvareren.

§ 840. Retten giver statsadvokaten meddelelse om sagens berømmelse og underretter statsadvokaten og tiltalte om eventuel forsvarerbeskikkelse. Underretningen til tiltalte kan eventuelt gives gennem statsadvokaten i forbindelse med forkyndelse af stævning.

Stk. 2. Statsadvokaten foranlediger stævning indeholdende oplysning om tid og sted for retsmødet forkyndt for tiltalte med mindst 4 dages varsel. Genpart af stævning og anklageskrift tilstilles samtidig forsvareren.

Stk. 3. Er tiltalte fængslet eller anholdt, foranlediger statsadvokaten, at han betimeligt henbringes til tingstedet.

Stk. 4. Vidner og syns- eller skøns mænd, som skal fremstilles under domsforhandlingen, foranstaltes af statsadvokaten betimeligt indkaldte. Er noget vidne fængslet eller hensat i forvaring, foranlediger statsadvokaten, at den pågældende betimeligt henbringes til tingstedet.

§ 841. (Ophævet).

§ 842. Retten kan på et hvilket som helst tidspunkt, forinden sagen foretages, af egen drift eller efter begæring ved kendelse beslutte dens afvisning, når den, efter at der er givet statsadvokaten lejlighed til at udtale sig, samt hvis der er spørgsmål om en afhjælpelig mangel, til at foretage det i så henseende fornødne, finder:

- 1) at nogen omstændighed er til stede, som må medføre, at sagen under domsforhandlingen afvises, eller
- 2) at sagen ikke er undergivet offentlig påtale, eller
- 3) at et forhold som det i anklageskriftet beskrevne ikke er strafbart, eller at straf er udelukket ved forældelse eller anden lignende grund.

Stk. 2. Finder retten, at sagen er unddraget fra behandling for nævninger, afsiger den, efter så vidt fornødent at have givet statsadvokaten lejlighed til at udtale sig, herom kendelse.

§ 843. Udsættelse af domsforhandlingen kan forinden dennes begyndelse besluttes af retten, når dette findes nødvendigt af hensyn til denne selv eller på grund af andre omstændigheder, såsom tiltaltes flugt, hindringer for statsadvokaten, tiltalte eller forsvareren, for vidner eller syns- eller skøns mænd, forandringer i tiltalen eller anmeldelse af nye beviser.

Stk. 2. Om udsættelsesgrunde, som indtræder før domsforhandlingens begyndelse, påhviler det enhver vedkommende snarest muligt at underrette retten.

§ 844. De retsmøder, som afholdes inden domsforhandlingen, er ikke offentlige. Begæring til retten, som ikke fremsættes mundtligt i et retsmøde, stiles skriftligt til retten. Er tiltalte fængslet, kan hans henvendelse til retten - derunder meddelelse om beviser, han ønsker fremført (§§ 836 og 838) - fremsættes til undersøgelsesrettens retsbog eller for fængselsbestyreren, som har at modtage samme til en dertil indrettet bog. Udskrift tilstilles uden ophold landsrettens kontor og i de i §§ 836 og 838 omhandlede tilfælde tillige statsadvokaten.

Kapitel 77

Bestemmelser om domsforhandling ved landsret

§ 845. Statsadvokaten samt den beskikkede forsvarer skal være til stede under hele domsforhandlingen, så længe de har adgang til at få ordet under samme; dog er herved

ikke udelukket, at forskellige personer udfører statsadvokatens eller den beskikkede forsvarers hverv i sagen.

Stk. 2. Udebliver statsadvokaten enten ved domsforhandlingens begyndelse eller i løbet af denne, udsættes sagen. Det samme gælder, når den beskikkede forsvarer udebliver, eller når den valgte forsvarer ikke møder, medmindre omstændighederne måtte gøre det muligt for præsidenten at beskikke en forsvarer, som straks kan udføre hvervet.

§ 846. Tiltalte skal, så vidt loven ikke hjemler undtagelse, personlig være til stede under hele domsforhandlingen, så længe han har adgang til at udtale sig; dog kan rettens formand, efter at hans afhørelse er sluttet, tillade ham at fjerne sig.

§ 847. Udebliver tiltalte ved begyndelsen eller i løbet af domsforhandlingen, og kan han ikke straks bringes til stede, udsættes sagen. Er tiltalte udeblevet trods lovlig tilsigelse og uden oplyst lovligt forfald, kan retten dog bestemme, at der skal ske afhøring af vidner og syns- og skøns mænd, der er mødt, såfremt det findes foreneligt med hensynet til tiltalte, og såfremt udsættelse af afhøringen vil være til væsentlig ulempe for de mødte eller medføre væsentlig udsættelse af sagen. Afhøring efter 2. punktum kan dog kun ske, såfremt tiltaltes forsvarer er mødt og giver samtykke til afhøringen.

Stk. 2. I efternævnte tilfælde kan en domsforhandling fremmes i tiltaltes fraværelse, såfremt retten ikke finder hans nærværelse nødvendig:

- 1) når han er undvejet, efter at anklageskriftet er ham forkyndt;
- 2) når han, efter at være mødt ved sagens pårøb, har forladt tingstedet uden rettens tilladelse;
- 3) når det skønnes,
 - a) at der ikke vil blive spørgsmål om højere straf end fængsel i 6 måneder, og tiltalte derhos har samtykket i sagens fremme, eller
 - b) at forhandlingen utvivlsomt vil føre til hans frifindelse.

§ 848. Formanden kan beslutte, at tiltalte skal forlade retssalen, medens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås.

Stk. 2. Når tiltalte som følge af en beslutning efter stk. 1 ikke har overværet afhøringen af et vidne eller en medtiltalt, skal han, når han på ny kommer til stede i retssalen, have oplysning om, hvem der har afgivet forklaring i hans fravær, og om indholdet af forklaringen, for så vidt den angår ham.

Stk. 3. Retten kan på begæring bestemme, at et vidnes bopæl ikke må oplyses for tiltalte, såfremt afgørende hensyn til vidnets sikkerhed taler derfor og det må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvar.

§ 849. Når tiltalte fjernes fra retssalen i henhold til § 151, kan forhandlingen fortsættes, hvis formanden ikke finder en udsættelse nødvendig.

Stk. 2. Tiltalte bør i så fald, så snart og så vidt hans adfærd gør det muligt, atter indføres i retssalen og gøres bekendt med det under hans fraværelse forefaldne; så bør der og, for så vidt det efter forhandlingens standpunkt endnu er muligt, gives ham adgang til at fremkomme med, hvad han under almindelige forhold ville have haft lejlighed til.

§ 850. Når domsforhandlingen er begyndt, fortsættes den så vidt muligt uafbrudt, indtil endelig afgørelse har fundet sted.

Stk. 2. Har forhandlingen været afbrudt, bestemmer rettens formand, om og i hvilket omfang det allerede foretagne skal gentages, når sagen atter kommer for.

§ 851. (Ophævet).

§ 852. Om udsættelsesgrunde, som indtræder på en tid, da domsforhandlingen er udsat, påhviler det enhver vedkommende snarest muligt at underrette rettens formand, for at bestemmelse om udsættelse om muligt kan tages og meddelelse til alle vedkommende finde sted, førend sagen på ny skulle have været for.

§ 853. Når retten er sat til sagens behandling, lader rettens formand sagen påråbe og tiltalte føre ind i retssalen samt så vidt fornødent vidner og syns- og skønsmænd påråbe, hvorhos han giver de pålæg og træffer de foranstaltninger, som måtte findes fornødne for at sikre disses tilstedeværelse og hindre indbyrdes meddelelse.

§§ 854-863. (Ophævet).

§ 864. Nævningerne indtager deres sæde i den ved udtagelsen bestemte orden, jfr. § 79.

§ 865. Når nævningerne har indtaget deres sæde, oplæses anklageskriftet, og tiltalte spørges, om han erkender sig skyldig i det der omhandlede forhold.

§ 866. Derefter påminder formanden nævningerne om, at de indtil dommens afsigelse ikke angående sagen må have samtale eller forbindelse med nogen anden end formanden eller retten gennem formanden. Derpå foreholder formanden nævningerne, at de på ære og samvittighed skal love opmærksomt at følge forhandlingen i retten og samvittighedsfuldt besvare de spørgsmål, som vil blive dem forelagt, samt i øvrigt samvittighedsfuldt afgive stemme i sagen, alt således som de finder ret og sandt at være efter loven og sagens bevisligheder.

Stk. 2. Herpå svarer nævningerne hver for sig, stående: »Det lover jeg på ære og samvittighed«.

Stk. 3. Indsigelser, der går ud på, at nævningerne ikke på behørig måde har aflagt løfte, skal fremsættes, før statsadvokaten begynder sin udvikling af tiltalens genstand (§ 868).

§ 867. Nævningerne vælger umiddelbart efter aflagt løfte under ledelse af den nævning, hvis navn først blev udtaget, en ordfører. Valget sker ved stemmeflerhed; i tilfælde af stemmelighed foretrækkes den ældste.

§ 868. Når nævningerne har valgt ordfører, giver formanden statsadvokaten lejlighed til at udvikle, hvad der er tiltalens genstand. Derpå følger bevisførelsen. Formanden spørger tiltalte, om han er villig til at forklare sig nærmere om de forhold, som tiltalen angår. I bekræftende fald bestemmer formanden, på hvilket tidspunkt under bevisførelsen forklaringen skal afgives. Når tiltalte skal forklare sig, sker det ved, at statsadvokaten udspørger ham nærmere om sagen. Derefter kan forsvareren stille spørgsmål til tiltalte. Yderligere spørgsmål kan, foruden af enhver af dommerne og nævningerne, stilles af statsadvokaten og forsvareren. Derpå følger den øvrige bevisførelse.

Stk. 2. Afgiver tiltalte under afhørelsen en fuldstændig tilståelse, afgør retten, om og i hvilken udstrækning yderligere bevisførelse skal finde sted.

§ 869. Opstår der spørgsmål, om nogen fejl foreligger, der hindrer sagens fremme, eller om sagen er undergivet offentlig påtale, kan forhandlingen begrænses til dette punkt, indtil spørgsmålet har fundet sin afgørelse.

Stk. 2. Det samme gælder, når spørgsmål rejses, om et sådant forhold, som er beskrevet i anklageskriftet, overhovedet er strafbart, eller om straf er udelukket ved forældelse eller af anden lignende grund. Er retten enig, kan frifindelsesdom straks afsiges.

Stk. 3. Fejl, der hindrer sagens fremme, bør, hvor det kan ske, tilstedes afhjulpne, og den udsættelse gives, som i så henseende måtte behøves. Skal fejlen kun tages i betragtning, når den gøres gældende fra tiltaltes side, må indsigelse fremsættes, så snart dertil er blevet lejlighed; i almindelighed må det ske, førend udtagelse af nævninger begynder.

Stk. 4. Den omstændighed, at retten forinden domsforhandlingens begyndelse har nægtet at tage en begæring om sagens afvisning til følge (§ 842), er ikke til hinder for, at det således foreløbigt rejste spørgsmål på ny bringes frem under domsforhandlingen.

§ 870. Bevisførelsen foregår først fra statsadvokatens og derefter fra forsvarers side; beviser, hvis førelse retten af egen drift beslutter, fremføres på det tidspunkt, formanden bestemmer. Førend en parts beviser fremføres, kan den bevisførende i korthed angive, hvad det er for beviser, han vil føre, og hvad han dermed vil godtgøre.

Stk. 2. Efter ethvert enkelt vidnes afhørelse, såvel som efter fremførelsen af ethvert andet bevis, har tiltalte adgang til, hvis han ønsker det, at forklare sig, så vidt beviset dertil giver anledning.

§ 871. Om slutning af bevisførelsen enten i det hele eller om et enkelt punkt, førend alle beviserne er fremført, samt om genoptagelse af en sluttet bevisførelse, tager retten beslutning.

Stk. 2. Omfatter sagen flere forbrydelser, kan formanden lade forhandlingen og nævningernes påkendelse foregå særskilt for hver enkelt forbrydelse.

§ 872. Statsadvokaten afhører de af ham fremstillede vidner. Vidner, som fremstilles fra forsvarers side, afhøres af forsvareren eller af tiltalte.

Stk. 2. På tilsvarende måde forholdes med afhørelse af syns- og skønsmænd.

§ 873. Formanden er berettiget og forpligtet til, når som helst han i sandhedens interesse finder grund dertil, at rette spørgsmål til den, som afhøres.

§ 874. Vidner og syns- eller skønsmænd, som fremstilles efter rettens beslutning af egen drift (jfr. § 880, sidste stykke), afhøres af formanden; dog er han beføjet til at overlade afhørelsen til parterne.

Stk. 2. Sker afhørelse ved rettens formand, kan parterne andrage på, at yderligere spørgsmål stilles; formanden kan overlade det til dem selv at stille sådanne enkelte spørgsmål.

§ 875. Dommerne og nævningerne er berettigede til at rette spørgsmål til de fremstillede vidner, syns- eller skønsmænd, efter at have erholdt ordet af formanden.

§ 876. Af de udsagn, der afgives under afhørelsen, optages det væsentligste i retsbogen; er de pågældende tidligere afhørt for en ret, er dog henvisning tilstrækkelig, og kun væsentlige afvigelser eller fuldstændiggørelse optegnes.

Stk. 2. Hvor retten efter sagens beskaffenhed og bevisets stilling finder det påkrævet, bliver så meget af bevisførelsen at medtage, som er fornødent for, at den ret, for hvilken sagen senere måtte blive indbragt, kan danne sig en begrundet opfattelse af, på hvilket grundlag afgørelsen er truffet.

§ 877. Dokumenter, der påstås at have været genstand for eller at være frembragt ved forbrydelsen eller at have været brugt eller bestemt til dens udførelse, eller som yder umiddelbar oplysning om gerningen eller tiltaltes forhold til denne, bliver at oplæse, når bevisførelsen kræver det.

Stk. 2. Fremdeles kan efternævnte dokumenter under domsforhandlingen benyttes som bevismidler og bliver da at oplæse:

- 1) tilførsler til retsbøger om ransagninger, beslaglæggelser, besigtigelser og syns- eller skønsforretninger, foretagne uden for domsforhandlingen, såvel som erklæringer til retten, afgivne af syns- eller skønsmændene helt; dog kan retten, når den finder sådant hensigtsmæssigt, bestemme, at mundtlig afhøring af syns- eller skønsmændene helt eller delvis skal træde i stedet for oplæsning af disses forklaringer eller skriftlige erklæringer;

- 2) tilførsler til retsbøger om de af tiltalte under afhørelsen om sigtelsen afgivne forklaringer, når tiltalte enten nu vægrer sig ved at svare, eller den nu afgivne forklaring afviger fra den tidligere, eller når tiltalte er udeblevet (jfr. § 847);
- 3) tilførsler til retsbøger angående de af vidner, syns- eller skønsmænd under afhørelse afgivne forklaringer, når disse personer enten er døde eller af anden grund ikke kan afhøres på ny, eller de i medfør af § 174, jfr. § 209, er afhørt for en anden ret end den, ved hvilken sagen behandles, eller de er afhørt, uden at tiltalte har været til stede, jfr. § 847, stk. 1, eller når den nu afgivne forklaring afviger fra den tidligere, eller når et vidne vægrer sig ved at afgive forklaring, og de foreskrevne tvangsmidler ikke antages at burde anvendes eller forgæves er blevet anvendt;
- 4) tilførsler til retsbøger af forklaringer såvel som erklæringer, afgivne af de i D. L. 1-2-1 omhandlede personer samt af personer, der har eksterritorialitetsret, for så vidt de nævnte personer ikke giver møde i retten;
- 5) erklæringer og vidnesbyrd, udstedt i medfør af et offentligt hverv, derunder udskrifter af tiltalte tidligere overgåede straffedomme.

Stk. 3. Uden for de nævnte tilfælde kan dokumenter og aktstykker, som indeholder erklæringer eller vidnesbyrd, kun benyttes som bevismidler, når retten undtagelsesvis hertil giver tilladelse. Udenretslige bevidnelser angående tiltaltes tidligereandel må under ingen omstændigheder benyttes.

§ 878. Oplæsning af tilførsler til retsbøger angående udsagn af tiltalte, vidner eller syns- eller skønsmænd på grund af de nu afgivne forklarings uoverensstemmelse med de tidligere afgivne bør kun finde sted, efter at der på foreskrevet måde er givet de pågældende lejlighed til sammenhængende udtalelser om genstanden for afhørelsen, og de yderligere spørgsmål, hvortil denne udtalelse opfordrer, er stillede.

Stk. 2. Når oplæsning af de i § 877, stk. 2, nr. 2 og 3, ommeldte aktstykker finder sted, skal grunden meddeles af rettens formand og tilføres retsbogen.

§ 879. Oplæsning af skriftlige beviser sker ved protokolføreren, medmindre rettens formand tillader den bevisførende selv at oplæse dem, eller et af rettens medlemmer foretager oplæsningen.

§ 880. Bevis, som haves til stede, kan ikke nægtes ført af den grund, at det ikke er anmeldt for modparten så betimelig, at denne har haft tilstrækkelig forberedelse; men hvor dette ikke er sket, og hvor retten ikke i den anledning har udsat førelsen af det pågældende bevis til en senere dag, kan modparten, efter at det er ført, forlange en passende udsættelse, medmindre retten finder, at det er uden betydning for sagen, eller af anden grund finder, at en udsættelse ikke ville tjene noget berettiget formål.

Stk. 2. Udsættelse til førelse af bevis, som ikke haves til stede, bevilges af retten, når den finder, at omstændighederne gør det ønskeligt for sagens oplysning.

Stk. 3. Retten kan, når den anser det for nødvendigt til sagens fuldstændige oplysning, beslutte, at beviser skal føres, som ingen af parterne har begært ført, eller som den, der har anmeldt samme, har erklæret at ville frafalde, og kan i dette øjemed udsætte sagen; de foranstaltninger, som beslutningen foranlediger, træffes af retten eller efter dens pålæg af statsadvokaten.

§ 881. Rettens afgørelse af tvistepunkter, som opstår under bevisførelsen mellem parterne, samt af indsigelser, der fremsættes af vidner, syns- eller skøns mænd, sker, for så vidt det begæres, ved kendelse.

§ 882. Førend dom eller kendelse afsiges under domsforhandlingen, bør der være givet parterne lejlighed til at udtale sig. Tiltalte har stedse det sidste ord.

§ 883. Efter at bevisførelsen er sluttet, får først statsadvokaten, dernæst forsvareren og, såfremt tiltalte begærer det, denne ordet for at udtale sig om bevisførelsens resultat samt om retsspørgsmålene i sagen, dog så vidt muligt uden at omhandle sådanne punkter, som ikke skal forelægges nævningerne til afgørelse.

§ 884. Efter at parterne har haft ordet, skal statsadvokaten overlevere retten og forsvareren udkast til de spørgsmål, som skal forelægges nævningerne, hvorefter der gives forsvareren og tiltalte lejlighed til at ytre sig og fremsætte forslag til ændringer i eller tillæg til spørgsmålene. Spørgsmålene fastsættes derefter af retten og meddeles parterne; hvor dette kræves af reglerne i § 908, stk. 4, gives der disse fornyet lejlighed til at ytre sig.

Stk. 2. Intet spørgsmål kan forelægges nævningerne, medmindre det har været udtrykkelig fremdraget under forhandlingerne, og det således har været muligt for parterne at ytre sig derom.

§ 885. Ved spørgsmålene til nævningerne skal det forelægges dem til afgørelse, om tiltalte er skyldig i det forhold, som tiltalen angår; tiltalens angivelser kan fraviges inden for de grænser, som er betegnede i § 908. Som følge heraf hører det under nævningernes afgørelse, om der foreligger nogen grund, som udelukker straf.

Stk. 2. Med hensyn til strafansvarets forældelse tilkommer det kun nævningerne at afgøre spørgsmålet om tidspunktet for den omstændighed, fra hvilken forældelsesfristen regnes.

Stk. 3. Det tilkommer ikke nævningerne at afgøre, om det forhold, som tiltalen angår, er undergivet offentlig påtale.

§ 886. Nævningerne afgør, om straffen skal forhøjes eller nedsættes uden for den almindelige strafferamme eller bortfalde, alt på grund af omstændigheder, som ifølge loven skal eller kan have sådan virkning. Dog tilkommer det ikke nævningerne at afgøre spørgsmål om anvendelse af straffelovens § 10 b og § 86. Vedrørende straffens forhøjelse på grund af gentagelse tilkommer det kun nævningerne at afgøre spørgsmålet om tidspunktet for den påtalte handling.

§ 886 a. Straffens udmåling inden for lovens strafferamme hører ikke under nævningernes afgørelse.

§ 887. Ethvert spørgsmål til nævningerne skal stilles således, at det kan besvares med »ja« eller »nej«.

Stk. 2. Ethvert enkelt spørgsmål må alene angå een tiltalt og, så vidt muligt, kun eet forbryderisk forhold.

§ 888. Når undtages sådanne tillægsspørgsmål, som omhandles i §§ 889 og 890, skal ethvert spørgsmål begynde med ordene: »Er tiltalte (tiltalte N. N.) skyldig?« I spørgsmålet skal forbrydelsens art betegnes ved dens i loven hjemlede navn eller ved en henvisning til den pågældende strafbestemmelse; tillige skal forbrydelsens i loven beskrevne kendetegn optages i spørgsmålet; gerningen skal beskrives ved sådan angivelse af tid og sted, genstand, udførelsesmåde og andre nærmere omstændigheder, som måtte udkræves til dens tilstrækkelige betegnelse.

§ 889. At en af de i straffelovens §§ 15 eller 16 nævnte strafudelukkelsesgrunde er til stede, kan ikke af nævningerne udtrykkes ved benægtende besvarelse af hovedspørgsmålet, men alene gennem besvarelse af et særligt, dertil sigtende spørgsmål, der stilles som tillæg til hovedspørgsmålet og kun bliver at besvare, hvis dette besvares bekræftende. Sådant tillægsspørgsmål kan også stilles med hensyn til de øvrige, i §§ 885 og 886 omhandlede, under nævningerne hørende afgørelser.

Stk. 2. Tillægsspørgsmål i henhold til nærværende paragrafs stk. 1 skal altid stilles, når det forlanges af en af parterne eller en af nævningerne.

§ 890. Når der stilles tillægsspørgsmål angående en strafudelukkelsesgrund, vil nævningerne ved besvarelsen af hovedspørgsmålet have at bortse fra spørgsmålet om tilstedeværelsen af de i tillægsspørgsmålet omhandlede omstændigheder. Der skal derfor i hovedspørgsmålets tekst tages forbehold med hensyn til tillægsspørgsmålet.

§ 891. Angår flere hovedspørgsmål (med tilhørende tillægsspørgsmål) det samme forholds henførelse under forskellige strafbestemmelser med forskellig strafferamme, stilles det spørgsmål først, hvis bekræftelse medfører den strengeste strafferamme.

§ 892. Når et spørgsmål kun skal besvares under forudsætning af en bestemt besvarelse af et forudgående spørgsmål bør dette udtrykkelig bemærkes i den skriftlige udfærdigelse.

Stk. 2. Ligeledes anføres ved hvert spørgsmål, at der udkræves otte stemmer til det svar - »ja« eller »nej« - som er ugunstigst for tiltalte.

Stk. 3. Angår spørgsmålet tilstedeværelsen af en i straffelovens § 16 nævnt tilstand, anføres det dog, at 7 - hvis kun 11 nævninger medvirker, 6 - stemmer er afgørende for besvarelsen, og at spørgsmålet i tilfælde af stemmelighed ikke besvares.

§ 893. Efter at spørgsmålene er fastsat, gennemgår formanden i korthed sagen og dens bevisligheder og forklarer så vidt fornødent spørgsmålene og de retssætninger, der skal lægges til grund for deres besvarelse. Når formanden finder dette fornødent, overgives afskrifter af spørgsmålene til nævningerne, forinden han begynder sit foredrag.

Stk. 2. Enhver af parterne kan, efter at formanden har sluttet sit foredrag, og forinden nævningerne trækker sig tilbage til rådslagning, forlange, at særlig påpegede dele af formandens udvikling af retssætninger gengives i retsbogen.

§ 894. Når formanden har endt sit foredrag, oplæses spørgsmålene og overgives i en af formanden underskreven udfærdigelse til nævningernes ordfører.

Stk. 2. Formanden kan efter sit skøn og skal efter begæring af ordføreren medgive nævningerne afbildninger, tegninger eller kort, som måtte være fremlagt under sagen, ting, der påstås at være tagne eller frembragte ved forbrydelsen eller at have været brugt eller bestemt til dens udførelse, eller som i øvrigt yder umiddelbar oplysning om gerningen eller tiltaltes forhold til denne.

Stk. 3. Formanden henleder nævningernes opmærksomhed på de i §§ 895 og 897-899 indeholdte bestemmelser om, hvad de ved deres rådslagning har at iagttage, og forklarer disse nærmere, for så vidt han finder det fornødent; derefter opfordrer han nævningerne til at begive sig til det for dem bestemte værelse.

§ 895. Når nævningernes ordfører skønner, at nævningerne har haft behørig lejlighed til en foreløbig drøftelse af sagen, påbegyndes den egentlige rådslagning. Under denne skal formanden, dersom mindst 5 af nævningerne udtaler ønske derom, være til stede i nævningernes forsamlingsværelse for at besvare de spørgsmål, som nævningerne i anledning af sagen måtte ønske at stille ham. Endvidere er han da beføjet til selv at tage ordet, når han finder det påkrævet for at forhindre fejltagelser fra nævningernes side. Når retsformanden udtaler sig i medfør af disse bestemmelser, skal protokolføreren tilkaldes og optage det væsentlige af udtalelserne i den i § 876 omtalte bog, hvoraf statsadvokaten og forsvareren kan kræve udskrift, når rettens dom i sagen er faldet. Retsformanden kan, når han måtte finde det rigtigst, vælge at give nævningerne de fornødne oplysninger på den i § 898 foreskrevne måde.

Stk. 2. Når nævningernes ordfører skønner, at rådslagningen vil kunne afsluttes, forlader formanden, dersom han har været til stede under rådslagningen, nævningernes forsamlingsværelse. Herefter afslutter nævningerne rådslagningen, inden der skrives til afstemning.

Stk. 3. I øvrigt må der, indtil nævningernes erklæring er vedtaget, intet samkvem finde sted mellem dem og andre personer, ej heller må nogen nævning forlade rådslagningsværelset eller nogen anden betræde dette uden tilladelse af rettens formand. Rettens formand træffer fornøden foranstaltning til iagttagelse heraf.

Stk. 4. Overtrædes foranstående bestemmelser af en nævning eller andre, kan retten idømme den eller de skyldige bøder.

Stk. 5. Den af nævningerne i henhold til § 867 valgte ordfører leder deres forhandlinger.

Stk. 6. Om rådslagningen og afstemningen skal der iagttages tavshed. Meddelelse derom må i intet tilfælde optages i pressen eller på anden måde ske offentlig. Overtrædelse af disse bestemmelser straffes med hæfte.

Stk. 7. I nævningernes forsamlingsværelse skal aftryk af denne lovs §§ 895 og 897-899 være oplåede i flere eksemplarer.

§ 896. Ved afgørelsen af, om noget er bevist eller ikke, tages alene hensyn til de beviser, som er fremført under domsforhandlingen. Bedømmelsen af bevisernes vægt er ikke bundet ved lovregler.

§ 897. Efter tilendebragt rådslagning afstemmer nævningerne om de enkelte spørgsmål i den orden, hvori disse er stillede. Ordføreren afæsker hver nævning enkeltvis hans stemme i den ved udtagelsen bestemte orden og afgiver selv sin stemme til sidst.

Stk. 2. En for tiltalte ugunstig besvarelse af et hoved- eller tillægsspørgsmål kan kun vedtages med mindst 8 stemmer. Angår spørgsmålet tilstedeværelsen af en i straffelovens § 16 nævnt tilstand, er 7 - hvis kun 11 nævninger medvirker, 6 - stemmer afgørende for besvarelsen; foreligger der stemmelighed, træffer retten afgørelsen.

Stk. 3. En nævning, der har stemt nej til et hovedspørgsmål eller ja til et tillægsspørgsmål om bortfald af straf, men som derefter er overstemt, behøver ikke at besvare de følgende spørgsmål om det pågældende forhold, bortset fra spørgsmål om tilstedeværelsen af en i straffelovens § 16 nævnt tilstand, og han regnes i så fald at have stemt for den for tiltalte gunstige afgørelse, for hvilken nogen i øvrigt har stemt.

§ 898. Opstår der tvivl hos nævningerne om den fremgangsmåde, som de skal iagttage, eller om betydningen af de stillede spørgsmål eller om svarenes affattelse, eller antager de det for nødvendigt, at yderligere eller ændrede spørgsmål forelægges dem, kan de foruden at rette spørgsmål til retsformanden i medfør af § 895, stk. 1, anmode ham om, at han, efter at de i retssalen har fremsat deres andragende, her vil meddele dem oplysning eller foranstalte det fornødne. Bliver der at tage bestemmelser om forandringer i eller tillæg til spørgsmålene, eller finder rettens formand det i øvrigt fornødent, genoptages forhandlingen, og der gives parterne lejlighed til at udtale sig.

§ 899. Nævningernes ordfører vedtegner det svar, som udkommer ved stemmernes sammentælling lige over for ethvert af spørgsmålene og underskriver erklæringen tilligemed to andre nævninger.

Stk. 2. Stemmetallet angives ikke.

Stk. 3. Foreligger der stemmelighed i det i § 897, stk. 2, 2. pkt., angivne tilfælde, vedtegnes dog dette.

§ 900. Efter at nævningerne er vendt tilbage til retssalen, spørger rettens formand dem om udfaldet af deres rådslagning. Derefter oplæser nævningernes ordfører de stillede spørgsmål og umiddelbart efter hvert af disse det vedtegnede svar. Erklæringen overleveres dernæst til rettens formand, der underskriver den tilligemed protokolføreren.

§ 901. Lider nævningernes erklæring af mangler i formen, eller er dens indhold utydeligt, modsigende eller ufuldstændigt, eller opstår der tvivl, om den oplæste erklæring udtrykker nævningernes virkelige mening eller er vedtaget med det foreskrevne stemmetal, og manglen ikke straks kan afhjælpes eller tvivlen hæves ved en erklæring af nævningernes ordfører, kan retten pålægge nævningerne at begive sig tilbage til deres værelse for ved en ny erklæring at afhjælpe manglen eller fjerne tvivlen. De fornødne forklaringer meddeles i retssalen nævningerne af rettens formand.

Stk. 2. Vedrører manglen kun formen, må nævningerne intet forandre i erklæringens indhold; ligeledes skal de svar, hvis berigtigelse eller fuldstændiggørelse ikke fordres, forblive uforandrede. Utilstedelige ændringer må ikke tages i betragtning af retten.

Stk. 3. Berigtigelsen eller fuldstændiggørelsen vedføjes således, at det træder tydeligt frem, hvorledes den oprindelige erklæring har lydt.

Stk. 4. Den her omhandlede forholdsregel kan træffes, så længe retten ikke har afsagt dom.

§ 902. Også uden for de i det foregående særlig nævnte tilfælde kan retten, så længe dom ikke er afsagt, beslutte at forandre spørgsmål eller at stille nye spørgsmål; forinden sådan bestemmelse træffes, må der være givet parterne lejlighed til at ytre sig.

§ 903. Når nævningerne enten ved benægtende besvarelse af hovedspørgsmålet eller ved et for tiltalte gunstigt svar på et tillægsspørgsmål angående en strafudelukkelsesgrund har erklæret, at tiltalte ikke er skyldig, og der ikke er spørgsmål om anvendelse af andre foranstaltninger end straf over for tiltalte, afsiger retten straks frifindelsesdom.

Stk. 2. Retten kan ligeledes straks afsige frifindelsesdom, når den allerede da er på det rene med, at tiltalte ifølge loven ikke kan straffes for et forhold som det, i hvilket han ifølge den i spørgsmålene givne beskrivelse af gerningen og nævningernes svar på disse er erklæret skyldig.

§ 904. Hvor nævningernes erklæring går ud på, at tiltalte er skyldig, men retten finder, at sagens bevisligheder ikke har afgivet tilstrækkeligt grundlag for at fælde tiltalte for den forbrydelse, i hvilken nævningerne har erklæret ham skyldig, kan den ved kendelse beslutte, at en ny domsforhandling skal foregå. Beslutningen træffes i embeds medfør, uden at parterne har adgang til derom at fremsætte begæring, og kan træffes, så længe dom ikke er afsagt.

§ 905. Ny domsforhandling, som besluttes i medfør af forrige paragraf, bliver at foretage for andre dommere og andre nævninger. Indtil nævningeerklæring under den nye sag er afgivet, kan rigsadvokaten beslutte at frafalde tiltale, i hvilket tilfælde frifindelsesdom bliver at afsige.

Stk. 2. Falder også den nye domsforhandling ud til en fældende nævningeerklæring, kan retten, når den finder, at beviset er utilstrækkeligt til at fælde tiltalte for den forbrydelse, i hvilken nævningerne har erklæret ham skyldig, afsige frifindelsesdom eller, når den finder det godtgjort, at tiltalte er skyldig i en mindre forbrydelse end den, nævningernes erklæring lyder på, afsige dom i overensstemmelse hermed; bestemmelsen i sidste punktum af § 909 finder herved tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Under den nye sag kan der ikke forelægges nævningerne noget spørgsmål, som sigter på en strengere straf, end tiltalte ville have været hjemfalden til, såfremt den første nævningeerklæring var blevet taget for gyldig, medmindre betingelser foreligger for genoptagelse.

§ 906. Når tiltalte af nævningerne er erklæret skyldig, og retten ikke straks i henhold til § 903, stk. 2, eller § 905 afsiger frifindelsesdom eller i henhold til § 904 beslutter, at ny domsforhandling skal foregå, får først statsadvokaten og derefter forsvareren og tiltalte ordet for at udtale sig om strafudmålingen og andre punkter, som der ikke tidligere har været grund til at inddrage i forhandlingen, og der gives dem lejlighed til at fremkomme med de bevisligheder, som herved måtte udkræves. Parternes udtalelser og bevisførelsen må ikke gå ud på at rokke ved noget, som er afgjort ved nævningernes erklæring. Ved denne forhandlings slutning optages sagen til dom.

Stk. 2. Tilsvarende regler gælder, når nævningerne har erklæret, at tiltalte ikke er skyldig, men der efter nævningernes svar kan blive spørgsmål om anvendelse af andre foranstaltninger end straf over for tiltalte.

Stk. 3. Har tiltalte ikke været til stede under afgivelsen af nævningernes erklæring, bliver denne, forinden forhandlingen kan fortsættes på grundlag af samme, at oplæse for ham, efter at han atter er fremstillet.

§ 906 a. Når sagen er optaget til dom på grundlag af en af nævningerne afsagt og derpå af retten tiltrådt kendelse, som går ud på, at tiltalte er skyldig i et ham påsigtet forhold eller flere sådanne, og når der på grundlag af kendelsen skal træffes afgørelse om en heraf følgende i straffeloven omhandlet retsvirkning, sammentræder dommere og nævninger til dommens vedtagelse under ledelse af rettens formand. Hver nævning har herved een stemme, medens den samlede vægt af de indbyrdes lige dommerstemmer er lig nævningernes tal. Hvis undtagelsesvis kun 11 nævninger medvirker, har den efter embedsalder yngste dommer een stemme mindre end den eller de øvrige dommere. Ved lige stemmetal gælder med hensyn til strafudmålingen det for tiltalte gunstigste resultat. Stemme afgives skiftevis af fire nævninger og en dommer, således at nævningerne stemmer først og retsformanden sidst. I øvrigt finder reglerne i §§ 214 og 216 tilsvarende anvendelse på rettens rådslagning og afstemning.

Stk. 2. Såfremt en nævning erklærer, at han ikke ønsker at afgive stemme, kan stemmeafgivning ikke pålægges ham, men ved optællingen af de øvrige stemmer regnes da vedkommende stemme som afgivet for den for tiltalte gunstigste afgørelse, for hvilken nogen i øvrigt har stemt.

Stk. 3. Reglerne i § 895, næstsidste stykke, finder tilsvarende anvendelse på nævningernes deltagelse i forhandlinger og afstemninger vedrørende dommens vedtagelse.

§ 907. Domsforhandlingen afsluttes ved rettens dom i sagen; dog betragtes sagen som tingfæstet ved retten, indtil dommens fuldbyrdelse kan begynde, eller indtil i tilfælde af anke sagens aktstykker er indsendt til rigsadvokaten (jfr. § 952).

§ 908. Dommen skal, for så vidt den ikke går ud på sagens afvisning, enten domfælde eller frifinde.

Stk. 2. Frifindelse skal ske, når forholdet ikke er undergivet offentlig påtale, når forfølgningen opgives, når forholdet er forældet, samt når tiltalte ikke findes skyldig.

Stk. 3. Retten kan ikke domfælde for noget forhold, der ikke omfattes af tiltalen.

Stk. 4. Derimod er retten ikke udelukket fra at henføre det påtalte forhold under en anden straffebestemmelse end den, statsadvokaten har påstået anvendt, eller fra at afvige fra tiltalen med hensyn til de med forbrydelsen forbundne biomstændigheder (tid, sted o. desl.), alt under betingelse af, at det med sikkerhed skønnes at tiltalte, også under forudsætning af sådan afvigelse fra tiltalen, har haft fyldestgørende adgang til forsvar. Finder retten, at dette ikke er tilfældet, eller nærer den tvivl i så henseende, skal den, forinden dens afvigende bedømmelse lægges til grund for domfældelsen, give parterne lejlighed til at udtale sig og efter omstændighederne tilstå den til varetagelse af forsvaret fornødne udsættelse.

§ 909. Finder retten, at tiltalte ifølge loven ikke kan straffes for et forhold som det, i hvilket han ifølge den i spørgsmålene givne beskrivelse af gerningen og nævningernes svar på disse er erklæret skyldig, afsiger den frifindelsesdom. Finder den, at et forhold, som det, hvori tiltalte er erklæret skyldig, efter loven kun kan henføres under et mildere straffebud, end nævningernes erklæring lyder på, afsiger den dom i overensstemmelse hermed. Hører der til gerningsindholdet af den mindre forbrydelse, for hvilken der således bliver spørgsmål om at domfælde tiltalte, omstændigheder, om hvis tilstedeværelse nævningeerklæringen intet har afgjort, bliver de til afgørelse af dette punkt fornødne spørgsmål først at forelægge nævningerne.

§ 910. (Ophævet).

§ 911. I det omfang, hvori dommen er grundet på nævningernes erklæring, indskrænker domsgrundene sig til den fornødne henvisning til denne. I øvrigt skal, såfremt tiltalte frifindes, de straffen betingende omstændigheder, som antages at mangle, eller de straf

udelukkende omstændigheder, som antages at foreligge, angives, og de anvendte lovbestemmelser anføres. Domfældes tiltalte, skal de strafbestemmelser anføres, som bringes i anvendelse.

Kapitel 78-79. (Ophævet).

Fjerde afsnit. Tiltale og domsforhandling ved

byret samt ved sø- og handelsretten

Kapitel 80

Tiltale og domsforhandling for byret samt Sø- og Handelsretten i

sager, i hvilke der bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte eller om anvendelse af straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 73

§ 925. Har sigtede i retten, jfr. § 694, stk. 3, afgivet en uforbeholden tilståelse, hvis rigtighed bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende oplysninger, kan sagen, når sigtede og, hvis han er under 18 år, hans værge samtykker heri, og anklageren, efter at der er givet ham lejlighed til at gøre sig bekendt med det under sagen fremkomne, erklærer sig enig deri, uden udfærdigelse af anklageskrift straks fremmes til dom. Forinden dom afsiges, skal det til retsbogen betydes tiltalte, hvad der er tiltalens genstand, og lejlighed gives ham til at fremføre, hvad han måtte have at anføre til sit forsvar. Findes yderligere oplysninger at burde fremskaffes, sker dette overensstemmende med reglerne i kap. 67 og 68, og lejlighed gives tiltalte til at ytre sig over det således fremkomne.

Stk. 2. Der skal derhos, hvis sigtede er anholdt eller fængslet, altid være beskikket ham en forsvarer og være givet denne lejlighed til at gøre sig bekendt med sagen, samtale med sigtede og udtale sig over for retten, inden der gøres tilførsel til retsbogen om sigtedes samtykke til sagens pådømmelse uden udfærdigelse af anklageskrift og domsforhandling, hvorhos såvel forsvareren som sigtede skal være til stede, medens denne tilførsel sker.

Stk. 3. Er sigtede ikke anholdt eller fængslet, skal det, inden bemærkning om sigtedes samtykke til sagens pådømmelse uden udfærdigelse af anklageskrift og domsforhandling tilføres retsbogen, udtrykkelig tilkendegives ham, at der, hvis han ønsker det, vil blive beskikket ham en forsvarer. Erklærer sigtede, at han ikke ønsker nogen forsvarer beskikket, tilføjes der retsbogen bemærkning herom; i modsat fald beskikker retten ham en forsvarer, hvis stilling derefter er den samme som angivet med hensyn til den fængslede sigtedes forsvarer.

Stk. 4. Indtil dom er afsagt, kan dommeren slutte behandlingen, hvis han finder, at omstændighederne gør det betænkeligt at pådømme sagen uden domsforhandling.

Stk. 5. Med dommens afsigelse og forkyndelse forholdes overensstemmende med de regler, som gælder i andre byretssager.

Stk. 6. Den i denne paragraf foreskrevne behandlingsmåde er uanvendelig i de i § 684, stk. 1, nr. 2 og 3, omhandlede sager samt i sager, i hvilke der bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68, 69, 70 og 73.

§ 925 a. Sager af den i § 687, stk. 2, nr. 1 og 2, angivne art, i hvilke der bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 73, kan med anklagemyndighedens samtykke behandles ved underret under medvirken af domsmænd, såfremt sigtede inden retten har afgivet en uforbeholden tilståelse, hvis rigtighed bestyrkes af de i øvrigt foreliggende oplysninger, og derhos sigtede og, hvis han er under 18 år, hans værge samtykker heri. Der skal derhos altid, såfremt sigtede ikke selv har valgt en forsvarer, være beskikket ham en forsvarer og være givet denne lejlighed til at gøre sig bekendt med sagen, samtale med sigtede og udtale sig over for retten, inden der gøres tilførsel til retsbogen om sigtedes samtykke til sagens pådømmelse ved byret, hvorhos såvel forsvareren som sigtede skal være til stede, medens denne tilførsel sker.

Stk. 2. Når tilførsel til retsbogen i overensstemmelse med foranstående er sket, kan sigtede ikke mere tilbagekalde sit samtykke til sagens behandling ved byret.

Stk. 3. Såfremt retten skønner, at de foran beskrevne betingelser ikke er opfyldt, kan den på ethvert tidspunkt beslutte at standse sagens behandling eller - efter domsforhandlingens begyndelse - at afsige dom om sagens henvisning til landsretten, jfr. § 929, stk. 4.

Stk. 4. I øvrigt behandles sagen i overensstemmelse med nedenstående regler.

§ 926. I andre tilfælde end de i § 925 nævnte rejses tiltale ved et anklageskrift, der skal indeholde angivelser som nævnt i § 831, stk. 1.

§ 927. Bestemmelserne i §§ 832-840 og §§ 842-844 finder tilsvarende anvendelse.

§ 927 a. Retten kan indkalde til et særligt forberedende møde med henblik på en fastlæggelse af parternes stilling til sagens faktiske og retlige omstændigheder, herunder hvilke omstændigheder der ikke bestrides, og hvilke der skal føres bevis for, samt domsforhandlingens tilrettelæggelse.

§ 927 b. I særlige tilfælde, hvor retten under hensyn til sagens beskaffenhed finder det hensigtsmæssigt, kan den pålægge anklagemyndigheden at fremsende en skriftlig forelæggelse til retten inden en nærmere fastsat frist. Retten fastsætter endvidere en frist for forsvarernes eventuelle bemærkninger hertil. Er der sket skriftlig forelæggelse, jfr. 1.-2. pkt., skal parterne give en mundtlig sammenfatning heraf i retten.

§ 928. Med hensyn til domsforhandlingen finder bestemmelserne i §§ 845-850, 852 og 853, tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Efter at anklageskriftet er oplæst, spørges tiltalte, om han erkender sig skyldig i det der omhandlede forhold. Retten kan pålægge anklageren at forelægge sagen. Derpå følger bevisførelsen i overensstemmelse med reglerne i § 868.

Stk. 3. Reglerne i §§ 869-882 finder tilsvarende anvendelse.

§ 928 a. Efter at bevisførelsen er sluttet, får først anklageren dernæst forsvareren og, såfremt tiltalte begærer det, denne ordet for at udtale sig om bevisførelsens resultat samt om retsspørgsmålene i sagen (proceduren). Dernæst optages sagen til dom. Retten kan dog bestemme, at spørgsmålet, om tiltalte er skyldig, først skal forhandles og afgøres.

Stk. 2. Parterne kan med rettens tilladelse helt eller delvis indlevere proceduren skriftligt til retten. I så fald skal parterne give en mundtlig sammenfatning heraf i retten.

Stk. 3. Retten kan i særlige tilfælde, hvor det under hensyn til sagens beskaffenhed findes hensigtsmæssigt, pålægge anklageren og forsvareren i forbindelse med proceduren at afgive en skriftlig oversigt over procedurens indhold med en angivelse af de hovedsynspunkter, der gøres gældende.

§ 928 b. Ved afstemningen skal det spørgsmål, om tiltalte er skyldig i den forbrydelse, der lægges ham til last, sondres fra spørgsmålet om straffen og først bringes til afstemning. Stemmes der særskilt om strafforhøjelses- eller strafnedsættelsesgrunde, bliver stemmerne fra de medlemmer af retten, som har erklæret sig mod tiltaltes skyld, men er forblevet i mindretal, at regne til gunst for tiltalte.

§ 929. Reglerne i §§ 896, 907 og 908 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Domfældes tiltalte, skal i domsgrundene de omstændigheder nøjagtig angives, der som beviste lægges til grund for domfældelsen, og det eller de lovbud anføres, som bringes i anvendelse.

Stk. 3. Frifindes tiltalte, skal de straffen betingende omstændigheder, som antages at mangle eller ikke være bevist, eller de straf udelukkende omstændigheder, som antages at foreligge, angives, og de anvendte lovbestemmelser anføres.

Stk. 4. Finder retten efter domsforhandlingens begyndelse, at sagen vil være at behandle for landsretten, afsiger den, efter at have givet parterne lejlighed til at udtale sig, dom herom, hvorefter statsadvokaten drager omsorg for, at ny tiltale iværksættes overensstemmende med reglerne i kap. 76.

Kapitel 81

Tiltale og domsforhandling for byret henholdsvis Sø- og

Handelsretten i sager, i hvilke der ikke bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte

§ 930. Tiltale rejses som angivet i § 926. Når sigtede er til stede i retten, kan tiltale dog med rettens tilladelse rejses mundtligt til retsbogen og sagen derefter straks fremmes til domsforhandling.

§ 931. Såfremt lovovertrædelsen ikke skønnes at ville medføre højere straf end en bøde, kan anklagemyndigheden, i stedet for at indlevere anklageskrift til retten, tilkendegive sigtede, at sagen kan afgøres uden retslig forfølgning, såfremt han erkender sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden for en nærmere angivet frist, der efter begæring kan forlænges, at betale en i tilkendegivelsen angivet bøde.

Stk. 2. Med hensyn til den i stk. 1 omhandlede tilkendegivelse finder bestemmelsen i § 831, stk. 1, nr. 2 og 3, om indholdet af anklageskrift tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Vedtagelse af bøden medfører bortfald af videre forfølgning, jf. dog § 724, stk. 2, og har samme gentagelsesvirkning som en dom.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte regler, hvorefter den i stk. 1 nævnte tilkendegivelse ved nærmere angivne overtrædelser af færdselsloven kan gives af en polititjenestemand i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen, såfremt den kan afgøres efter faste bødesatser med en bøde på ikke over 1.000 kr. Reglerne i stk. 2 og 3 finder tilsvarende anvendelse. Lovovertrædelsen kan dog i tilkendegivelsen betegnes kortfattet.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter regler, hvorefter der kan ske konfiskation efter tilsvarende regler som anført i stk. 1-2. § 724, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 932. Når anklageskriftet er indleveret, berammer dommeren, for så vidt han ikke finder, at sagen straks må afvises (§ 842), snarest muligt tid og sted for sagens foretagelse og lader tiltalte tilsige med mindst aftens varsel. Tilsigelsen, der skal forkyndes, skal angive sigtelsens genstand og skal særlig indeholde bemærkning om, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan bevirke, at tiltalte dømmes for det ham påsigtede forhold og afskærer sig fra anke, eller efter omstændighederne, at han vil blive anholdt. Er tiltalte ikke i forbindelse med en tilkendegivelse efter § 931 gjort bekendt med tiltalen, skal der ved forkyndelsen af tilsigelsen udleveres ham en genpart af anklageskriftet.

Stk. 2. Hvorvidt vidner også straks skal tilsiges eller andre foranstaltninger til bevisførelse træffes, beror på dommerens bestemmelse. Under tiltaltes møde i retten gives der ham fornøden lejlighed til at opgive de beviser, han på sin side måtte ønske ført.

§ 933. (Ophævet).

§ 934. Udebliver tiltalte uden oplyst lovligt forfald, eller nægter han at afgive forklaring, kan retten, når der ikke under sagen er spørgsmål om højere straf end bøder, og omstændighederne ikke findes at tale herimod, anse ham som den, der vedgår det ham påsigtede forhold, og påkende sagen uden videre bevisførelse. Dommen kan udfærdiges ved en påtegning på anklageskriftet.

Stk. 2. Behandles sagen i en anden retskreds end den, i hvilken tiltalte bor eller opholder sig, kan retten dog, hvis tiltalte begærer det eller udebliver, bestemme, at tiltalte skal møde til afhøring i den kreds, hvor han bor eller opholder sig.

Stk. 3. Når der i en sag, hvorunder der ikke er spørgsmål om højere straf end bøder, i tiltaltes sted møder en person, der er forsynet med skriftlig fuldmagt fra tiltalte og er beredt på at meddele de fornødne oplysninger, kan retten modtage den således mødtes forklaringer og erklæringer og lægge dem til grund, som om de var afgivne af tiltalte selv.

Stk. 4. Skal der i et tilfælde, hvor hverken tiltalte eller en forsvarer er mødt, afhøres vidner, som er indkaldt efter hans begæring, foretages afhørelsen af dommeren.

§ 935. Møder tiltalte og vedgår at være skyldig i det ham påsigtede forhold, optages sagen til dom, uden at det i reglen er nødvendigt at tilvejebringe yderligere oplysninger.

Stk. 2. Nægter tiltalte sig skyldig, eller indrømmer han kun tildels sigtelsens rigtighed, eller finder dommeren det i øvrigt nødvendigt, føres bevis i sagen.

Stk. 3. Bevisførelsen sker for den ret, der behandler sagen, se dog § 174, jfr. § 209. Såfremt bevisførelsen ikke kan ske straks, udsætter dommeren sagen til et følgende retsmøde, idet han underretter parterne om, når dette skal afholdes, og tilkendegiver tiltalte, at han ikke kan vente nogen anden tilsigelse til samme.

§ 936. Angår sagen en lovovertrædelse, for hvilken der i loven er hjemlet straf af bøde eller konfiskation, kan dommeren, når han ikke finder grund til at betvivle tiltaltes skyld, med anklagerens samtykke give tiltalte adgang til at se sagen afgjort ved, at han vedtager at erlægge en nærmere bestemt bøde eller at underkaste sig konfiskation; lovens fastsættelse af bødens størrelse er herved ikke bindende. Vedtager tiltalte den tilbudte afgørelse, tilføres det fornødne herom retsbogen. Sådant afgørelse har i henseende til fuldbyrdelse og gentagelsesvirkning samme virkning som en dom.

§ 937. Når dommeren finder, at tiltalte er skyldig, men at sagen efter brødens beskaffenhed, såsom navnlig i tilfælde af første gang begået ringe forseelse, egner sig til afgørelse ved en advarsel, er han, såfremt tiltalte ikke erklærer sig derimod, berettiget til i stedet for at afsige dom at tildele tiltalte en sådan advarsel, for så vidt sagens afgørelse på denne måde ikke er udelukket ved særlig bestemmelse.

Stk. 2. Om den trufne afgørelse tilføres det fornødne retsbogen.

§ 938. (Ophævet).

§ 939. For så vidt ikke andet foran er bestemt eller følger af forholdets natur, skal de regler, der ifølge foregående kapitel gælder for andre byretssager, også komme til anvendelse i de sager, der omhandles i nærværende kapitel. Er tiltalte uden forsvarer, skal dommeren foruden selv at undersøge, hvorvidt yderligere oplysninger bør søges

tilvebragt, give tiltalte lejlighed til at fremkomme med sine mulige begæringer vedrørende sagens forberedelse eller fremme.

Femte afsnit. Retsmidler mod trufne afgørelser

Kapitel 82

Påanke af domme, afsagt af landsretterne i første instans

§ 940. Domme, afsagt i første instans af en landsret, kan overensstemmende med nedenstående regler af parterne påankes til højesteret. I forbindelse med dommen kan anken omfatte den forudgående behandling og de under denne faldne afgørelser.

Stk. 2. Lige med domme står i henseende til anke sådanne beslutninger, som omhandles i § 904.

§ 941. Statsadvokaten kan anke såvel til fordel som til skade for tiltalte. Anke til fordel for tiltalte kan endvidere iværksættes af ham selv, og dersom han er under 18 år, af hans værge. Er tiltalte død, og er han idømt fængselsstraf, kan hans ægtefælle såvel som enhver af hans slægtninge i op- og nedstigende linie og hans søskende anke i hans sted. Også statsadvokaten kan i dette tilfælde påanke en fældende dom.

Stk. 2. Tiltaltes forsvarer ved landsretten er pligtig til på forlangende at bistå ham med råd om, hvorvidt han bør påanke dommen, såvel som med affattelsen og indgivelsen af ankemeddelelsen og dens begrundelse.

§ 942. Afkald på anke kan finde sted, efter at dommen er afsagt. En rejst anke kan frafalde, så længe dom ikke er afsagt af højesteret. Frafaldes anke, efter at domsforhandling for højesteret er begyndt, kan derved dog ikke prøvelse af sådanne ankegrunde undrages højesteret, som tages i betragtning i embeds medfør (§ 959).

§ 943. Anke kan støttes på, at rettergangsregler er tilsidesatte eller fejlagtig anvendt; dog kan tilsidesættelse eller fejlagtig anvendelse af rettergangsregler, hvis overholdelse retten ikke af egen drift påser, kun benyttes som ankegrund, når indsigelse betimelig er fremsat for den underordnede ret.

§ 944. (Ophævet).

§ 945. Foruden på de i § 943 anførte ankegrunde kan anke kun støttes på:

- 1) at retten har afgjort på urigtig måde noget spørgsmål, som ifølge § 885 eller § 886, 2. og 3. pkt., er unddraget fra nævningernes afgørelse, eller urigtigt har domfældt i overensstemmelse med en fældende nævningeerklæring i et tilfælde, hvor den i medfør af § 909 burde have frifundet eller ikkun domfældt for en mindre forbrydelse, end erklæringen lyder på, eller omvendt med urette har

- fraveget en fældende nævningeerklæring i henhold til § 909 eller frifundet i henhold til § 869, stk. 2;
- 2) at nævningernes erklæring, hvorpå dommen er grundet, er blevet fejlagtig på grund af urigtig vejledning i loven fra rettens formands side, eller fordi spørgsmålene til nævningerne lider af fejl, der beror på en urigtig forståelse af straffeloven;
 - 3) at den straf, dommen har ikendt, ligger uden for de i loven fastsatte grænser eller står i åbenbart misforhold til brøden.

Stk. 2. Anke kan ikke grundes på, at spørgsmålet, om tiltalte skal domfældes, er urigtig afgjort som følge af en fejlagtig bedømmelse af bevisernes vægt, medmindre talen er om et punkt, der er unddraget nævningernes afgørelse.

§ 946. Tilsidesættelse eller fejlagtig anvendelse af en rettergangsregel skal ikke bevirke ophævelse af en påanket dom, medmindre det findes antageligt, at iagttagelse af den pågældende regel kunne have medført et andet udfald af sagen.

Stk. 2. Ikke-iagttagelse af rettergangsregler, som udelukkende er foreskrevne til betryggelse for tiltalte, kan ikke føre til forandring til hans skade.

§ 947. Vil statsadvokaten anke til skade for tiltalte, må han inden 14 dage efter dommens afsigelse for tiltalte lade forkynde meddelelse om, at dommen påankes. Anke til fordel for tiltalte kan statsadvokaten iværksætte også efter udløbet af den nævnte frist; sådan anke hindres heller ikke ved, at tiltalte har givet afkald på anke.

Stk. 2. Meddelelsen skal indeholde oplysning om, at tiltalte eller hans forsvarer senere vil blive underrettet om tidspunktet for domsforhandlingen. En genpart af meddelelsen sendes til landsrettens kontor.

§ 948. Vil tiltalte anke, må han afgive meddelelse herom inden 14 dage regnet fra dommens afsigelse eller, når han ikke har været til stede ved afsigelsen af dommen, og denne er fældende, fra den dag, da udskrift af dommen er ham forkyndt. Meddelelsen kan, når den foregår straks ved dommens afsigelse eller forkyndelse, fremsættes mundtlig henholdsvis til retsbogen eller til den, som iværksætter forkyndelsen, og som i så fald har at optage fornøden bemærkning i forkyndelsespåtegningen. Ellers indgives meddelelsen skriftlig, underskrevet af tiltalte, på statsadvokatens eller landsrettens kontor; er tiltalte fængslet, kan den dog også fremsættes mundtlig til den undersøgelsesrets retsbog, i hvis kreds fængslet ligger, eller til fængselsbestyrerens bog (§ 844). Hvor tiltaltes ankemeddelelse er fremsat til sidstnævnte bog eller til en retsbog eller indgivet på landsrettens kontor, bliver henholdsvis udskrift af tilførslen eller den modtagne ankemeddelelse uden ophold at tilstille statsadvokaten.

Stk. 2. Snarest muligt efter modtagelsen af ankemeddelelsen drager statsadvokaten omsorg for, at en tilkendegivelse med det i § 947, stk. 2, angivne indhold søges forkyndt for tiltalte på sædvanlig måde, jfr. §§155-158, og giver landsretten underretning om anken, medmindre ankemeddelelsen har passeret rettens kontor.

§ 949. Er anke fra den ene side rejst, kan dog modparten, selv om den i §§ 947 eller 948 for hans vedkommende foreskrevne frist er udløbet, påanke sagen, når ankemeddelelsen iværksættes inden 14 dage, efter at den anden parts anke er meddelt ham.

Stk. 2. I øvrigt bliver en anke, hvorom meddelelse ikke er sket inden den i §§ 947 og 948 foreskrevne frists udløb, af højesteret at afvise, medmindre den ankende gør antageligt, at den omstændighed, hvorpå anken grundes, først senere er blevet ham bekendt, eller at fristens oversiddelse i øvrigt skyldes grunde, som ikke kan tilregnes ham. Ankemeddelelsen - som må indeholde fornøden angivelse herom - må derhos iværksættes inden 14 dage, efter at han er blevet bekendt med ankegrunden, eller efter at de omstændigheder er fjernede, som har foranlediget oversiddelsen af fristen.

§ 950. Enten i selve ankemeddelelsen eller i en yderligere meddelelse, der må afgives inden udløbet af de i §§ 947, 948 og 949 bestemte frister og på en af de måder som der bestemt, må den ankende angive den eller de grunde, hvorpå han støtter sin anke. Hvor særegne grunde findes at tale derfor, kan højesteret give ham adgang til at afgive begrundelse af anken efter ovennævnte frists udløb.

§ 951. Ankemeddelelse før udløbet af den i §§ 947, 948 og 949, stk. 1, foreskrevne frist hindrer dommens fuldbyrdelse for de domfældtes vedkommende, hvem anken angår.

Stk. 2. Sker ankemeddelelse i henhold til § 949, stk. 2, kan højesteret på derom fremsat begæring beslutte, at fuldbyrdelsen skal udsættes eller standses; dette finder i hvert fald sted, når anke tilstedes.

§ 952. Så snart statsadvokaten har ladet forkynde de foreskrevne meddelelser for tiltalte (§§ 947 og 950) eller har modtaget dennes ankemeddelelse med tilhørende begrundelse, indsender han samme til rigsadvokaten tilligemed landsretssagens aktstykker og udskrift af domsforhandlingen.

Stk. 2. For så vidt ikke anken alene er rejst fra statsadvokatens side og frafaldes af rigsadvokaten, oversender denne snarest muligt sagens akter til højesteret med de bemærkninger eller begæringer, han måtte finde fornødne.

§ 953. Højesteret kan straks, efter begæring eller i embeds medfør, ved kendelse afvise anken, når det findes, at de foreskrevne frister og former ikke er iagttagne, eller at den ankende mangler beføjelse til at anke, eller at den påberåbte ankegrund klarligen ikke kan føre til dommens ophævelse.

§ 954. Findes ikke grund til straks at afvise anken, beskikker højesterets præsident forsvarer for tiltalte, for så vidt denne ikke selv har valgt en sådan, og foranstalter sagens aktstykker oversendt til rigsadvokaten eller forsvareren, efter som hin eller denne først skal have ordet (jfr. § 957), med pålæg om inden en fastsat frist - der af præsidenten kan forlænges - at tilstille modparten samme og anmelde sagen til foretagelse.

Stk. 2. De retsmøder, som afholdes inden domsforhandlingen, er ikke offentlige. Begæringer til retten, som ikke fremsættes mundtlig i et retsmøde, stiles skriftlig til retten.

§ 955. Nye beviser kan forelægges højesteret angående sådanne omstændigheder, som i den pågældende sag er undergivne denne rets bedømmelse. Skal sådanne beviser tilvejebringes, påhviler det henholdsvis rigsadvokaten eller forsvareren efter forudgående meddelelse til den anden side at foretage de hertil fornødne skridt. Er der uenighed om, hvorvidt eller på hvilken måde nogen oplysning skal tilvejebringes, eller vil dens tilvejebringelse gøre udsættelse af sagen nødvendig, bliver rettens beslutning at indhente. Beslutter retten af egen drift, at nye oplysninger skal tilvejebringes, giver den herom fornødent pålæg til rigsadvokaten.

Stk. 2. Skal vidner og syns- eller skønsmænd afhøres, kan højesteret, når sådant findes nødvendigt til sagens fuldstændige oplysning, bestemme, at deres afhørelse skal ske for højesteret, jfr. §§ 174 og 209. Ellers sker afhørelse af vidner og syns- eller skønsmænd ved vedkommende undersøgelsesret overensstemmende med reglerne i kapitel 67 og 68.

Stk. 3. Højesteret kan ligeledes, såfremt det findes nødvendigt til sagens fuldstændige oplysning, bestemme, at vidner og syns- eller skønsmænd, der har været afhørt tidligere, indkaldes til personlig afhøring under domsforhandlingen for højesteret.

Stk. 4. Når dertil findes anledning, kan højesteret forlange erklæring af landsretten til yderligere oplysning om, hvad der er foregået under domsforhandlingen for samme.

§ 956. Tiltalte har ret til at deltage i retsmødet.

Stk. 2. Tiltaltes udeblivelse hindrer ikke sagens fremme, når en forsvarer er mødt.

§ 957. Under domsforhandling for højesteret har den part, som anker, først ordet. I øvrigt foregår forhandlingen i de former, som højesteret under iagttagelse af reglerne i kap. 2, 3 og 16 herom nærmere fastsætter.

Stk. 2. Afhørelse af vidner for højesteret foregår overensstemmende med reglerne i §§ 872-75.

§ 958. Er en fra den ene side rejst anke støttet til grunde, der kan lede til, at højesteret afsiger ny dom i realiteten, har modparten, uanset at han ellers nu ville være udelukket fra at påanke dommen, adgang til at påstå denne ophævet på grund af fejl, der må lede til sagens hjemvisning til ny forhandling. Dog må han så betimelig forud for sagens foretagelse give modparten meddelelse om, at han agter at fremsætte sådan påstand, og om grunden, hvorpå den støttes, at modparten får tid til fornøden forberedelse.

Stk. 2. Ankegrunde, som ikke er anført i vedkommende parts ankemeddelelse eller den i fortsættelse af denne afgivne begrundelse (§ 950) eller i en af ham i henhold til nærværende paragrafs første stykke, sidste punktum, afgiven meddelelse, og som heller ikke er af den beskaffenhed, at retten i embeds medfør skal tage dem i betragtning (§

959), kan højesteret tilstede ham at fremkomme med, når særlige grunde findes at tale derfor. Findes det, at deres fremsættelse gør yderligere forberedelse nødvendig for modparten, udsætter højesteret sagen derefter.

§ 959. Højesterets prøvelse er i reglen indskrænket til de påberåbte ankegrunde; herfra gælder dog følgende undtagelser:

- 1) Hvor anken eller en i henhold til § 958, stk. 1, fremsat påstand er støttet på en af de i § 945 omhandlede grunde, kan retten i det hele prøve, om nogen i § 945 omhandlet ankegrund kan medføre en ændring i landsrettens afgørelse, jfr. dog § 960, stk. 3, 2. pkt.
- 2) Hvor alene rettergangsfejl er påberåbt som ankegrund, kan højesteret, når dommen ikke ophæves af sådan grund, prøve, om straffeloven er urigtig anvendt til skade for tiltalte, eller om den idømte straf er uforholdsmæssig høj.
- 3) Når det i et tilfælde, hvor tiltalte er domfældt, findes at nogen væsentlig til hans betryggelse sigtende rettergangsregel er tilsidesat, kan højesteret, dersom den finder, at den begåede fejl gør domfældelsens rigtighed tvivlsom, ophæve dommen og hjemvise sagen, uanset at den pågældende fejl ikke er påberåbt.

Stk. 2. Hvis en dom, som angår flere tiltalte eller flere forbrydelser af samme tiltalte, kun er påanket for en eller nogle tiltaltes eller forbrydelsers vedkommende, kan højesteret, når den finder, at en ankegrund, som er gjort gældende under sagen, eller som retten i medfør af reglerne i denne paragraf har taget i betragtning, tillige omfatter nogen tiltalt eller forbrydelse, for hvis vedkommende dommen ikke er påanket, til fordel for vedkommende tiltalte tillægge den virkning også under den således upåankede del af sagen.

§ 960. Kommer højesteret til det resultat, at den påankede afgørelse bliver at forandre, kan den selv afsige ny realitetsdom, når den finder, at det fornødne grundlag herfor foreligger, hvortil, for så vidt spørgsmål er om at afsige en fældende dom, ifølge § 945 hører, at tiltalte ved en gyldig nævningeerklæring er kendt skyldig i den forbrydelse, for hvilken der er spørgsmål om at domfælde ham.

Stk. 2. Finder højesteret, at den påankede afgørelse bliver at forandre, men at betingelserne for, at retten kan afsige realitetsdom, ikke er til stede, ophæver højesteret dommen og, for så vidt ophævelsesgrunden også rammer den til grund for dommen liggende behandling, denne eller den del deraf, hvorom dette gælder. I forbindelse hermed bliver sagen, for så vidt den foreliggende fejl ikke er af den beskaffenhed, at landsretten burde have afvist sagen, at hjemvise til denne ret. Så vidt fornødent bør i så fald højesterets dom angive, fra hvilket punkt den nye behandling skal tage sin begyndelse.

Stk. 3. Skal tiltalte i et tilfælde, hvor højesteret vil afsige ny realitetsdom, dømmes efter et straffebud, som ikke er bragt i anvendelse ved den påankede dom, og om hvis anvendelse rigsadvokaten heller ikke har nedlagt påstand for højesteret, bør der være givet parterne særlig lejlighed til at udtale sig herom. Er sagen kun indanket fra tiltaltes side, kan der derhos ikke idømmes strengere straf end bestemt af landsretten.

§ 961. Når hjemvisningsdom er afsagt, har rigsadvokaten, hvis han ikke frafalder tiltale, uden ophold at foranstalte sagen på ny indbragt for landsretten.

Stk. 2. Hvor landsretten finder det nødvendigt, kan den beslutte at genoptage behandlingen fra et tidligere punkt end angivet i hjemvisningsdommen. Forinden ny dom afsiges, må der i ethvert tilfælde være givet parterne lejlighed til at udtale sig. Var sagen kun indanket fra tiltaltes side, kan strengere straf ikke idømmes end ved den tidligere dom, medmindre betingelserne for genoptagelse er til stede.

Stk. 3. Skal ny domsforhandling finde sted, må ingen nævning medvirke, som har deltaget i den tidligere domsforhandling.

Kapitel 83

Påanke af domme, afsagt af byretterne

§ 962. Domme afsagt af en byret kan med de nedennævnte undtagelser af stadsadvokaten eller tiltalte påankes til den landsret, til hvis kreds vedkommende ret hører. I forbindelse med dommen kan anken omfatte den forudgående behandling og de under denne faldne afgørelser.

Stk. 2. Domme kan kun ankes af det offentlige, når andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation kan idømmes efter de lovbestemmelser, tiltalen lyder på. Tiltalte kan kun anke, såfremt tiltalte har givet møde i sagen og mere end 20 dagbøder eller en bøde på over 3.000 kr. eller konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller andre offentligretlige følger er idømt. Afgørelser i henhold til §§ 936 og 937 kan ikke indbringes for højere ret.

Stk. 3. Justitsministeren kan tillade anke af domme, der efter stk. 2 ikke kan indbringes for højere ret, såfremt sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning skal indgives til justitsministeriet inden 2 uger efter dommens afsigelse eller, hvis det er tiltalte, der vil anke, og tiltalte ikke har været til stede ved dommens afsigelse, efter dens forkyndelse. Justitsministeren kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden eet år efter dommens afsigelse. Under tilsvarende betingelser kan justitsministeren tillade anke af de i stk. 2, 3. pkt., nævnte afgørelser.

Stk. 4. Når sådant andragende er bevisligt indgivet til justitsministeren, kan landsrettens præsident bestemme, at fuldbyrdelsen skal udsættes eller standses; dette sker i hvert fald, når anke tilstedes.

Stk. 5. Er anke rejst i medfør af stk. 2 eller stk. 3, kan også modparten anke under iagttagelse af den frist, der er nævnt i § 949, stk. 1.

§ 963. Foruden på de i § 943 anførte ankegrunde kan anke af de her omtalte domme støttes på:

- 1) at retten ved afgørelsen af, om tiltalte skal domfældes, har anvendt straffeloven urigtigt;
- 2) at straffens størrelse ikke står i passende forhold til brøden;
- 3) at spørgsmålet, om tiltalte skal domfældes, er urigtigt afgjort som følge af en fejlagtig bedømmelse af bevisernes vægt.

Stk. 2. En anke, der er rettet mod dommens afgørelse af sagens realitet, betragtes som omfattende også beviserne for tiltaltes skyld, når ikke ankemeddelelsen udtrykkelig går ud på det modsatte. Skal anken omfatte bevisbedømmelsen, kræves ingen nærmere angivelse af ankegrund.

Stk. 3. I øvrigt bliver reglerne i §§ 941-942 og 946-951 i det hele at anvende med de lempelser, som følger af forholdets forskelligheder, samt med følgende nærmere bestemmelser:

- a) Tiltaltes ankemeddelelse (§ 948, jfr. § 950) kan, når han afgiver den personlig, fremsættes mundtlig til vedkommende rets retsbog, selv om det ikke sker straks ved dommens afsigelse; dommeren bør være ham behjælpelig hermed.
- b) Hvor justitsministeren i henhold til § 962 har tilstedet anke, må fornøden ankemeddelelse og begrundelse afgives inden 14 dage, efter at tilladelsen er udfærdiget.

§ 964. Så snart ankemeddelelse har fundet sted, har modparten adgang til for landsretten at fremsætte begæring (jfr. § 844) om ankesagens afvisning af nogen af de i § 953 nævnte grunde, eller fordi anke er udelukket efter § 962. Sådant afvisning kan ske - være sig efter begæring eller uden påstand - ved kendelse i et ikke offentligt retsmøde, efter at der er givet den ankende adgang til at ytre sig mundtlig eller skriftlig.

§ 965. Dersom anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, indsender statsadvokaten, når han har ladet de foreskrevne meddelelser (§§ 947 og 950) forkynde for tiltalte eller har modtaget dennes ankemeddelelse, eventuelt med tilhørende begrundelse, snarest muligt sagens akter til landsretten. Ved sagens videre forberedelse og behandling bliver reglerne i §§ 954-956 og 958-961 at anvende med de fornødne lempelser. Skal nye oplysninger tilvejebringes (§ 955), påhviler det statsadvokaten at foretage de hertil fornødne skridt.

Stk. 2. I øvrigt skal reglerne i kap. 77 finde anvendelse på denne behandling, for så vidt sådant ikke er udelukket ved forholdets forskellighed eller særlig bestemmelse.

§ 965 a. Omfatter anken også bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, finder en fuldstændig ny domsforhandling sted for landsretten. Sagens forberedelse, behandling og påkendelse foregår efter reglerne i kap. 76 og 77, for så vidt ikke forholdets forskellighed udelukker disses anvendelse, og afgivende regler ikke er givet i de følgende paragraffer.

Stk. 2. Har kun tiltalte anket, kan en strengere straf end ved byretsdommen bestemt ikke idømmes.

§ 965 b. Anklageskrift udfærdiges uden ophold af statsadvokaten; foruden de angivelser, der er foreskrevet i § 831, skal det indeholde en henvisning til byrettens dom.

Stk. 2. Statsadvokaten foranlediger straks en genpart af anklageskriftet forkyndt for tiltalte.

Stk. 3. Forkyndes anklageskriftet inden udløbet af den i § 947 fastsatte frist, er anden ankemeddelelse fra statsadvokatens side unødvendig.

§ 965 c. Foruden de i § 834, 1. pkt., og § 835, stk. 1, 1. pkt., nævnte aktstykker bliver endvidere udskrift af byrettens dom og af domsforhandlingen for byretten at indlevere på landsrettens kontor og at tilstille forsvareren.

Stk. 2. Hvor en frifindende dom er påanket af statsadvokaten, kan afvisning fra landsretten ske overensstemmende med § 842, når det findes, at sagen ikke er undergivet offentlig påtale, eller at det påtalte forhold ikke er strafbart, eller at strafansvar er bortfaldet ved forældelse.

Stk. 3. Udebliver tiltalte uden oplyst lovligt forfald i et tilfælde, hvor anken er rejst af ham og omfatter bevisbedømmelsen, kan retten ved kendelse afvise hans anke, når den finder, at forhandlingen ikke med nytte kan fremmes i hans fraværelse. Endvidere kan afvisning af tiltaltes anke ske, såfremt anklageskrift eller stævning ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for ham, fordi han har skiftet bopæl eller opholdssted uden at give fornøden underretning herom.

Stk. 4. Tilførsler til retsbogen om forklaringer afgivet af vidner og syns- og skønsmand under byretsbehandlingen kan foruden i de i § 877 nævnte tilfælde anvendes som bevismiddel, såfremt ingen af parterne inden domsforhandlingen har anmodet om fornyet afhøring.

§ 965 d. Bestemmelserne i §§ 927 a, 927 b og 928 a finder tilsvarende anvendelse.

§ 965 e. Ved afstemninger har hver dommer og hver domsmand een stemme. Hvis undtagelsesvis kun 2 dommere medvirker, har hver af disse 11/2 stemme. På samme måde har hver domsmand 11/2 stemme, hvis der undtagelsesvis kun medvirker 2 domsmænd.

§ 966. Landsrettens dom i en ankesag kan ikke ankes. Justitsministeren kan dog meddele tilladelse til anke, såfremt sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om anketilladelse skal indgives til justitsministeriet inden 2 uger efter dommens afsigelse eller, hvis det er tiltalte, der vil anke, og han ikke har været til stede ved dommens afsigelse, efter dens forkyndelse. Justitsministeren kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden eet år efter dommens afsigelse.

Stk. 2. Når en ansøgning om anketilladelse er indgivet, kan højesteret beslutte, at dommens fuldbyrdelse skal udsættes eller standses. Dette sker i hvert fald, når anke tillades.

Stk. 3. Anken skal iværksættes inden 2 uger efter tilladelsens meddelelse. Modparten kan også anke sagen, såfremt anken iværksættes inden 2 uger efter, at den anden parts anke er meddelt ham.

Stk. 4. Anke, der iværksættes i henhold til denne paragraf, kan støttes på de i § 943, § 945, stk. 1, nr. 3, og § 963, stk. 1, nr. 1, nævnte grunde. I øvrigt finder reglerne i kap. 82 anvendelse på denne anke med de fornødne lempelser.

Stk. 5. Sager om opløsning af politiske foreninger kan altid indbringes for højesteret.

Kapitel 84

Påanke af domme,

afsagt af sø- og handelsretten

§ 967. Domme i straffesager, afsagt af sø- og handelsretten, påankes til højesteret efter reglerne i kap. 82, dog at reglerne i § 962, stk. 2-5, finder tilsvarende anvendelse. Om ankegrundene finder § 966, stk. 4, anvendelse.

Kapitel 85

Kære til højere ret

§ 968. Over for kendelser og andre beslutninger af en landsret eller en byret (denne sidste også som undersøgelsesret), som ikke - eller dog ikke for tiden - kan gøres til genstand for anke i medfør af bestemmelserne i §§ 940 og 962, kan, for så vidt det modsatte ikke særlig er bestemt, enhver, over for hvem beslutningen indeholder en afgørelse, rejse kæremål til højere ret overensstemmende med de nedenstående regler. Over for domme kan kæremål kun rejses i de i §§ 1013 og 1016 nævnte tilfælde.

Stk. 2. Mod kendelser og andre beslutninger, der afgives under domsforhandling eller under dennes forberedelse, kan dog uden for de tilfælde, hvor adgang til kære har særlig hjemmel i loven, kæremål kun rejses, når og for så vidt beslutningen går ud på, at sagen udsættes eller afvises eller hæves, eller angår fængsling, beslag, ransagning eller lignende eller pålægger straf eller omkostninger eller er rettet mod nogen, som ikke er part i sagen.

Stk. 3. I sager, hvor anke ordentligvis er udelukket ifølge reglerne i § 966, kan kæremål af en part kun rejses med tilladelse af justitsministeren, i hvilken henseende reglerne om tilladelse til anke finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Over for kendelser og beslutninger af sø- og handelsretten kan kæremål rejses til højesteret i overensstemmelse med foranstående regler, jfr. § 967.

§ 969. Hvor denne lov ikke bestemmer andet, er kæremålsfristen 14 dage, regnede fra afgivelsen af den beslutning, hvorom talen er, dog at bestemmelserne i § 949, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Kæremål medfører ikke opsættelse af beslutningens udførelse, medmindre det modsatte bestemmes enten af den ret, som har afgivet beslutningen, eller af den ret, for hvilken kære rejses.

Stk. 3. Kære mod afgørelse om, at der skal gives underretning om indgreb i meddelelseshemmeligheden, jfr. § 788, eller om, at materiale, der er tilvejebragt ved et sådant indgreb, skal tilintetgøres, jfr. § 791, har opsættende virkning.

§ 970. Kæremål fremsættes skriftlig for den ret, hvis beslutning påklages, eller erklæres mundtlig til dennes retsbog. Rejses kæremål fra påtalemyndighedens side, lader denne uden ophold samme forkynde for sigtede, og, når nogen anden for det foreliggende spørgsmåls vedkommende er at betragte som modpart, tillige for sidstnævnte, medmindre påtalemyndigheden i retten i den pågældendes overværelse har erklæret at ville rejse sådant kæremål. Rejses kæremål af sigtede eller af nogen, der ikke er part i selve sagen, foranstalter retten under tilsvarende forudsætning påtalemyndigheden såvel som den, der ellers måtte være at betragte som modpart, underrettet om kæremålet.

Stk. 2. Er sigtede fængslet, og er der ikke lejlighed for ham til at rejse kæremål til retsbogen overensstemmende med foregående stykke, kan han fremsætte det til den undersøgelsesrets retsbog, i hvis kreds fængslet ligger, eller til fængselsbestyrerens bog (§ 844); udskrift af tilførslen bliver da uopholdelig at tilstille den ret, hvis beslutning påklages. Har sigtede forsvarer, er denne pligtig at bistå ham, således som bestemt i § 941, stk. 2.

§ 971. For så vidt den ret, hvis beslutning påkæres, ikke i medfør af § 222 eller § 178 omgør beslutningen således, at øjemedet med kæremålet dermed er opnået, indsender den uden ophold kæremålet til den overordnede ret, ledsaget af de fornødne udskrifter og andre dokumenter, disse sidste i bekræftede afskrifter, for så vidt originalerne ikke kan undværes, samt efter omstændighederne af de bemærkninger, hvortil der fra rettens side måtte findes anledning.

Stk. 2. Såvel den, der har rejst kæremål, som modparten kan indgive skriftlige udtalelser om sagen til den overordnede ret; herved gælder det samme, som i foregående paragrafs to sidste punktummer er bestemt om selve kæremålet.

§ 972. Den overordnede ret er ikke bundet ved den bedømmelse af de faktiske omstændigheder, hvorpå den påklagede beslutning er grundet. Finder den nye oplysninger fornødne, giver den, for så vidt den ikke selv vil foranstalte samme indhentede, de i så henseende fornødne pålæg; bestemmelserne i § 955 og § 965, stk. 1, 3.

pkt., finder herved tilsvarende anvendelse; angår kæremålet en beslutning af en undersøgelsesret, kan landsretten umiddelbart til denne rette de fornødne pålæg om nye oplysningers tilvejebringelse.

Stk. 2. Når særlige grunde findes at tale derfor, kan den overordnede ret undtagelsesvis på begæring eller af egen drift anordne mundtlig forhandling; forsvarer bliver i så fald altid at beskikke, medmindre sigtede selv har antaget en forsvarer, eller den forsvarer, som allerede er beskikket for ham, er beføjet til at møde for den overordnede ret og erklærer sig villig hertil.

Stk. 3. Rettens afgørelse træffes ved kendelse og meddeles uden ophold alle vedkommende.

§ 973. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Justitsministeren kan dog meddele tilladelse til kære, når særlige grunde taler derfor. Ansøgning om karettilladelse skal indgives til justitsministeriet inden 2 uger efter kendelsens afsigelse eller, hvis det er tiltalte, der vil kære, og han ikke har været til stede ved afsigelsen, efter dens forkyndelse. Justitsministeren kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden eet år efter kendelsens afsigelse.

§ 974. Beslutninger vedrørende forberedelsen af et kæremåls forhandling kan i lignende omfang som bestemt for ankesagers vedkommende træffes af rettens formand.

Kapitel 86

Genoptagelse

§ 975. Når retsforfølgning frafalder, efter at tiltale er rejst, uden at der afsiges dom i sagen, kan ud over det i § 724, stk. 2, nævnte tilfælde tiltale kun rejses, når nye beviser af vægt senere kommer for dagen, eller de i § 976 angivne betingelser er til stede.

§ 976. Genoptagelse af en sag, som er pådømt ved højesteret eller ved landsret under medvirkning af nævninger eller ifølge anke, og hvorunder tiltalte er frifundet, kan finde sted efter rigsadvokatens begæring:

- 1) når det ifølge en tilståelse, tiltalte senere har afgivet, eller andre beviser, der senere er kommet for dagen, må antages, at han har begået forbrydelsen;
- 2) når falske forklaringer eller erklæringer er afgivne under sagen af vidner eller syns- eller skønsmand, eller falske eller forfalskede dokumenter er benyttede under samme, eller noget strafbart forhold, sigtende til at påvirke eller bestemme sagens udfald, er udvist enten af tiltalte eller af nogen, der i medfør af sit embede eller offentligt hverv har medvirket ved sagens behandling, og der efter omstændighederne er god grund til at antage, at sådant har bevirket eller medvirket til, at tiltalte har undgået domfældelse.

Stk. 2. Under tilsvarende betingelser kan genoptagelse finde sted, hvor tiltalte påstås at have gjort sig skyldig i en væsentlig større forbrydelse end den, hvorfor han er domfældt.

§ 977. På begæring af en domfældt kan genoptagelse af en ved højesteret eller ved en landsret under medvirkning af nævninger eller ifølge anke pådømt sag finde sted:

- 1) når nye oplysninger tilvejebringes, og det skønnes antageligt, at disse, om de havde foreligget under sagen, kunne have bevirket frifindelse eller anvendelse af en væsentlig mildere straffebestemmelse;
- 2) når noget sådant forhold oplyses som ommeldt i § 976, stk. 1, nr. 2, og det skønnes antageligt, at sådant kan have bevirket eller medvirket til domfældelsen;
- 3) når der i øvrigt foreligger særlige omstændigheder, der gør det overvejende sandsynligt, at de foreliggende bevisligheder ikke har været rigtigt bedømt.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 941, stk. 1, 2. og 3. pkt., finder her tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Kommer omstændigheder, som antages at give tiltalte eller andre på hans vegne føje til at andrage på sagens genoptagelse, til rettens eller anklagemyndighedens kundskab, bør de derom underrette vedkommende.

§ 978. Genoptagelse kan ikke finde sted, så længe anke i medfør af lovens almindelige regler står åben, eller så længe en rejst ankesag henstår uafgjort.

Stk. 2. At straffen er udstået, er ikke til hinder for genoptagelse.

§ 979. Begæring om genoptagelse fremsættes for den særlige klageret. I de i § 977, stk. 1, nr. 3, omhandlede tilfælde må begæringen fremsættes inden 5 år efter dommens afsigelse; har domfældte i medfør af dommen været underkastet frihedsberøvelse, kan begæring om genoptagelse dog altid fremsættes indtil 2 år efter hans løsladelse.

Stk. 2. Begæringen indgives skriftlig og må angive de omstændigheder, hvorpå den støttes, og de beviser, som formenes at skulle give sagen et andet udfald. Er tiltalte fængslet, kan hans begæring fremsættes overensstemmende med § 844 til undersøgelsesrettens retsbog eller fængselsbestyrerens bog. Er begæringen støttet på nogen sådan grund som nævnt i § 976, stk. 1, nr. 2, jfr. § 977, stk. 1, nr. 2, må den så vidt muligt være ledsaget af udskrift af en over den pågældende afsagt straffedom. Udskrift af den tidligere dom bør medfølge.

§ 980. Findes i begæringen ingen grund opgivet, som efter loven kan bevirke genoptagelse, eller findes de påberåbte omstændigheder eller bevisligheder åbenbart betydningsløse, kan retten straks ved kendelse afvise begæringen.

Stk. 2. Finder retten ikke anledning til sådan afvisning, giver den, for så vidt der ikke allerede med begæringen er forelagt den en erklæring fra modparten, som efter omstændighederne skønnes fyldestgørende, denne lejlighed til at udtale sig skriftlig eller mundtlig.

§ 981. Finder retten, at yderligere oplysninger bør tilvejebringes, inden afgørelse træffes om, hvorvidt genoptagelse bør finde sted, giver den, for så vidt den ikke selv vil foranstalte disse tilvejebragt, de i så henseende fornødne pålæg. Skal vidner eller tiltalte afhøres, sker afhøringen efter reglerne i kapitel 67 og 68, medmindre retten anser det nødvendigt til sagens fuldstændige oplysning selv at modtage de pågældende forklaringer.

Stk. 2. Hvor begæringen om genoptagelse er støttet på, at et sådant strafbart forhold er begået som nævnt i § 976, stk. 1, nr. 2, jfr. § 977, stk. 1, nr. 2, men en straffesag, som derom er rejst, endnu ikke er afsluttet, bliver, om fornødent, afgørelsen at udsætte, indtil sådan straffesag er endt.

Stk. 3. Beslutninger vedrørende forberedelsen af forhandlingen af en begæring om genoptagelse kan i lignende omfang som bestemt for ankesagers vedkommende træffes af rettens formand.

§ 982. Retten afgør ved kendelse, om begæringen skal tages til følge eller forkastes; tages den til følge, går kendelsen ud på, at ny domsforhandling skal finde sted. Er domfældte død, skal retten altid uden ny domsforhandling enten forkaste begæringen om genoptagelse eller afsige dom, hvorved den ældre dom ophæves.

§ 983. Den nye domsforhandling foregår ved den landsret, som tidligere har dømt i sagen. Den forberedes og fremmes overensstemmende med de almindelige om domsforhandling for landsret givne regler; om nævninger skal medvirke, bestemmes efter reglerne i § 687. Ingen dommer, nævning eller domsmand, som har gjort tjeneste under den tidligere sag, må medvirke ved den nye domsforhandling.

§ 984. Hvor genoptagelse er tilstået alene efter begæring af domfældte eller nogen af de i § 941, stk. 1, 2. og 3. pkt., nævnte personer, må den nye dom ikke i noget punkt afvige fra den tidligere dom til skade for ham. I andre tilfælde må sådan afvigelse ikke ske for de punkters vedkommende, som ikke berøres af genoptagelsesgrunden.

§ 985. Den særlige klagerets kendelse, hvorved genoptagelse tilstås eller nægtes, er endelig og upåankelig.

§ 986. Begæring om genoptagelse medfører ikke udsættelse eller standsning af dommens fuldbyrdelse, medmindre retten bestemmer det modsatte; det samme gælder om beslutning om genoptagelse, der træffes i henhold til § 976. Er genoptagelse besluttet i henhold til § 977, bliver fuldbyrdelsen altid at udsætte eller standse, hvis domfældte begærer det.

§ 987. Er en udebleven tiltalt blevet domfældt ved landsretten i en nævningsag uden overensstemmende med § 847, stk. 2, nr. 3, at have samtykket i, at sagen er blevet fremmet i hans fraværelse, eller ved byret, henholdsvis sø- og handelsretten, uden at anke overensstemmende med reglerne i kap. 83 står ham åben, kan han begære sagen genoptaget til ny forhandling, når han godtgør, at han har haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at

stævningen ikke betimelig er kommet til hans kundskab. Begæringen må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden sådan frist som bestemt i § 948, jfr. § 949. Reglerne i §§ 979, stk. 2, - 982 finder tilsvarende anvendelse. Nægtes genoptagelse, kan spørgsmålet indbringes for den særlige klageret efter reglerne om kære til højesteret.

Stk. 2. Udebliver domfældte under den nye domsforhandling, hæver retten ved kendelse sagen, og den afsagte dom bliver stående ved magt.

Stk. 3. Under de i stk. 1, 1. pkt., anførte betingelser kan tiltalte begære genoptagelse af en ankesag, som er afvist på grund af hans udeblivelse. Er en anke afvist i medfør af § 965 c, stk. 3, 2. pkt., kan tiltalte begære genoptagelse, når han godtgør, at det skyldes ham utilregnelige omstændigheder, at anklageskrift eller stævning ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for ham. Begæring om genoptagelse må fremsættes over for den ret, der har afvist anken. I øvrigt finder bestemmelserne i stk. 1, 2.- 4. pkt., tilsvarende anvendelse.

§ 988. (Ophævet).

Sjette afsnit. Regler om behandlingen af private straffesager

og om forfølgning af borgerlige krav under straffesager

Kapitel 87. (Ophævet).

Kapitel 88

Regler om behandlingen af private

straffesager

§ 989. Straffesager, der påtales af private, behandles efter reglerne om den borgerlige retspleje, jf. dog § 990.

§ 990. Når nogen ved en byrets dom i en sag, hvorunder en privat sagsøger i den borgerlige retsplejes former har påtalt en forbrydelse, som er undergivet privat påtale, er dømt til hæfte eller fængsel, kan han rejse anke overensstemmende med de regler, som gælder i offentlige sager. Statsadvokaten har da overensstemmende med reglerne i kap. 83, jfr. kap. 82, at indbringe sagen for landsretten, hvor ankesagen forberedes og behandles efter de for offentlige sager gældende regler. Statsadvokaten lader meddelelse om ankesagen forkynde for den private sagsøger, der har adgang til at slutte sig til forfølgningen for landsretten overensstemmende med bestemmelserne i § 727. Finder statsadvokaten, at en offentlig interesse kræver, at en byrets dom i en privat forfulgt straffesag (jfr. 1. pkt.) gøres til genstand for påanke, kan han af egen drift iværksætte sådan, og foranstående regler finder da tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Foranstående regler finder tilsvarende anvendelse, hvor en landsrets dom i en privat straffesag kan påankes til højesteret i medfør af reglerne i § 371 eller § 966.

Stk. 3. Den private sagsøger kan uanset denne sin stilling afhøres som vidne i sagen.

Kapitel 89

Påtale af borgerlige krav under

straffesager

§ 991. I sager, som behandles efter kapitel 80 og 81 uden medvirken af domsmænd, kan der tilkendes den forurettede erstatning hos tiltalte for den ved forbrydelsen voldte skade, når den pågældende har fremsat begæring herom for retten. Der skal gives den forurettede lejlighed til at fremsætte erstatningskrav, for så vidt sagen efter sin beskaffenhed giver anledning hertil.

Stk. 2. I andre offentlige straffesager påhviler det anklagemyndigheden efter den forurettedes begæring at forfølge borgerlige krav, såfremt dette kan ske uden væsentlig ulempe.

Stk. 3. Særlige beviser vedrørende borgerlige krav i en nævningesag skal angives i bevisfortegnelsen, jf. § 834 og § 836.

Stk. 4. Retten kan på ethvert trin nægte et borgerligt kravs forfølgning under straffesagen, når den finder, at dets behandling under denne ikke kan ske uden væsentlig ulempe.

Stk. 5. Den forurettede kan på ethvert trin indtil sagens optagelse til dom tage sin begæring efter nærværende paragrafs første og andet stykke tilbage med forbehold af adgang til at påtale kravet i den borgerlige retsplejes former.

§ 992. Finder retten, at de oplysninger, der foreligger til støtte for en påstand, som er fremsat i henhold til de foregående paragraffer, er ufuldstændige, eller at den domfældelse eller frifindelse, som finder sted for straffespørgsmålets vedkommende, ikke vil medføre en afgørelse i samme retning af den heromhandlede påstand, bliver denne ikke at tage under påkendelse.

Stk. 2. I ethvert tilfælde, hvor retten ikke har påkendt et under sagen påtalt borgerligt krav, står det den forurettede frit for at påtale dette i den borgerlige retsplejes former.

§ 993. Størrelsen af den erstatning, som tilkendes den forurettede, fastsættes af retten. I nævningesager kan dog retten, når hertil er særlig grund, forelægge nævningerne spørgsmål, såvel om skade er bevirket ved forbrydelsen, som om erstatningens størrelse. Ved stemmegivningen om erstatningens størrelse bliver den sum gældende, som har over halvdelen af stemmerne for sig, når dertil medregnes de stemmer, som er afgivne for et højere beløb.

§ 994. I sager, som forfølges af den forurettede, gøres borgerlige krav gældende på samme måde som påstanden om straf.

§ 995. Påankes dommen for straffepåstandens vedkommende, bliver også dens afgørelse vedrørende de under straffesagen påtalte borgerlige krav at prøve af den overordnede ret, for så vidt den afgørelse, der træffes for straffepåstandens vedkommende, må bestemme afgørelsen med hensyn til bemeldte krav. Ellers omfatter den overordnede rets prøvelse ikke de borgerlige krav, medmindre disse udtrykkelig er inddragne under anken, jfr. dog næstsidste stykke.

Stk. 2. Også i henseende til anke har påtalemyndigheden at varetage den forurettedes tarv, når fornøden begæring fra denne foreligger. Reglerne i § 991, stk. 4, og § 992 finder også her tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Ved påanke, der omfatter også bevisbedømmelsen, bliver de for den underordnede ret rejste borgerlige krav at undergive den overordnede rets prøvelse, når ikke både tiltalte og den forurettede udtrykkelig har frafaldet dette; sådanne krav kan derhos i dette tilfælde fra nyt af inddrages under sagen i samme udstrækning, som om sagen var indbragt for vedkommende overordnede ret som første instans.

Stk. 4. Kære finder ikke sted over for rettens beslutninger vedrørende borgerlige krav.

§ 995 a. Retten kan beskikke en advokat for den forurettede, når det skønnes nødvendigt, at han har advokatbistand ved opgørelsen af erstatningskravet, og han opfylder den i § 330, stk. 1, nr. 2, nævnte betingelse. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jfr. kap. 31.

§ 996. Over for rettens afgørelse angående et ved dommen påkendt borgerligt krav står særskilt anke i den borgerlige retsplejes former såvel tiltalte som den forurettede åben, når afgørelsen ville kunne påankes efter reglerne om den borgerlige retspleje.

§ 996 a. Under straffesager vedrørende forhold, der giver grundlag for omstødelse af ægteskab efter § 23 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, skal påtalemyndigheden efter anmodning fra justitsministeren eller den, han har bemyndiget til at anlægge sag om omstødelse, nedlægge påstand om ægteskabets omstødelse. Bestemmelserne i §§ 991-996 finder tilsvarende anvendelse.

Syvende afsnit. Fuldbyrnelsen af domme i straffesager

Kapitel 90

§ 997. Politimesteren drager omsorg for straffedommes fuldbyrkelse såvel i henseende til straf som i henseende til dommens øvrige bestemmelser, derunder erstatning til den skadelidte, for så vidt denne begærer det. Han står herved under statsadvokatens overtilsyn.

Stk. 2. Erstatning, der under straffesagen er tilkendt nogen, samt andre ydelser, der ved dommen er pålagt den skyldige, inddrives efter de i bogen om den borgerlige retspleje foreskrevne regler.

Stk. 3. I domme, hvorved nogen tilholdes at opfylde en forpligtelse mod det offentlige, kan som tvangsmiddel fastsættes en fortløbende bøde, der tilfalder statskassen.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om, fra hvilket tidspunkt efter dommens afsigelse udståelsen af frihedsstraf regnes for påbegyndt i tilfælde, hvor domfældte efter domsafsigelsen har været undergivet varetægtsfængsel.

§ 998. Opstår der med hensyn til dommens fortolkning, beregningen af frihedsstraffe, som er idømt eller træder i stedet for idømt straf, eller i andre henseender tvist mellem politimesteren eller den denne overordnede myndighed og den, over for hvem der er spørgsmål om at fuldbyrde en straffedom, bliver spørgsmålet på dennes begæring at forelægge den ret, som har afsagt dom i sagen i første instans, men uden at den af statsadvokaten eller politimesteren anordnede fuldbyrdelse af den grund behøver at udsættes, medmindre retten beslutter det.

Stk. 2. Rettens afgørelse træffes ved kendelse. Drejer tvisten sig om, hvorvidt den, over for hvem der er spørgsmål om at fuldbyrde straffen, er den domfældte, skal mundtlig forhandling og bevisførelse finde sted i et offentligt retsmøde, i hvilket den pågældende er til stede. I andre tilfælde træffes afgørelsen i et ikke offentligt retsmøde, efter at der, så vidt fornødent, er givet parterne lejlighed til at udtale sig mundtlig eller skriftlig.

Stk. 3. Byrettens afgørelse af det i foregående stykkes andet punktum nævnte spørgsmål kan påankes til landsretten. I øvrigt kan de i medfør af nærværende paragraf truffene afgørelser alene være genstand for kære.

§ 999. En straffedom kan ikke fuldbyrdes, før fristen for anke efter lovens almindelige regel er udløbet, eller ankeafkald er meddelt.

Stk. 2. Er der grund til at antage, at den dømte vil forlade landet, inden fuldbyrdelse kan ske efter stk. 1, eller på anden måde søge at unddrage sig fuldbyrdelse, kan det i en bødedom bestemmes, at bøden straks kan inddrives, medmindre der stilles sikkerhed for dens betaling.

Stk. 3. For bødedomme, som ikke kan ankes, og bødeafgørelser efter § 936 gælder en fuldbyrdelsesfrist på 3 dage, medmindre en længere frist fastsættes i medfør af borgerlig straffelov. Fristen beregnes på den i § 948 angivne måde. Under tilsvarende omstændigheder som angivet i stk. 2 kan politimesteren straks lade afgørelsen fuldbyrde, medmindre der stilles sikkerhed for bødens betaling.

Stk. 4. Med hensyn til erstatning, som er tilkendt ved en straffedom, gælder den i § 480, stk. 1, fastsatte fuldbyrdelsesfrist.

§ 1000. Retten eller de lægdommere, der har medvirket ved sagens behandling, kan indstille til justitsministeren, at domfældte benådes. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om fremgangsmåden ved udøvelsen af lægdommernes adgang til at afgive indstilling om benådning.

§ 1001. Bliver den, som er idømt frihedsstraf, alvorligt syg, udsættes fuldbyrdelsen.

Stk. 2. Når en umiddelbar udståelse af straffen ville medføre uforholdsmæssige, uden for straffens øjemed liggende følger for den pågældendes velfærd eller væsentlige ulemper for det offentlige, kan justitsministeren tilstede udsættelse.

Stk. 3. Når den ret, som har fældet dommen, finder grund til at indstille den domfældte til fuldstændig benådning eller til at benådes med at lide straf af en mildere art, udsættes straffens fuldbyrdelse; det samme gælder, når ansøgning herom indgives af den domfældte, for så vidt ikke allerede tidligere en ansøgning er afslået. Hvorvidt en alt begyndt fuldbyrdelse af straffen skal standses på grund af ansøgning om benådning, afgør justitsministeren.

§ 1002. Reglerne i kap. 74 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til beslaglæggelse af gods for omkostninger og erstatning, efter at dom er afsagt. Afgørelsen træffes af den ret, som har afsagt dommen i første instans.

Stk. 2. Har den, som er idømt fængsel i 8 måneder eller mere, unddraget sig straff fuldbyrdelsen, kan hans formue beslaglægges efter reglerne i kapitel 74. Er der gået 10 år fra dommens afsigelse, kan begæring herom kun fremsættes med justitsministerens tilladelse. Foruden i de i § 803, stk. 1, nr. 1 og 2, nævnte tilfælde bortfalder beslaglæggelsen, når benådning finder sted. Beslaglæggelsen bortfalder endvidere, når der er gået 10 år fra dommens afsigelse, medmindre justitsministeren begærer den opretholdt.

§§ 1003 -1005. (Ophævet).

§ 1006. Ovenstående regler finder med de af forholdets natur eller særlige forskrifter følgende lempelser også anvendelse ved fuldbyrdelsen af kendelser, hvorved retten har pålagt vidner eller andre straf.

Stk. 2. Fuldbyrdelse af de i § 178 omtalte kendelser kan dog først finde sted, når fristen til at fremsætte begæring om kendelsens ophævelse i henhold til § 178 er forløbet, eller retten har nægtet at efterkomme en sådan begæring.

Ottende afsnit. Sagsomkostninger og rettergangsboeder i straffesager

Kapitel 91

Sagsomkostninger

§ 1007. I straffesager, som forfølges af en offentlig myndighed, udredes omkostningerne ved sagens behandling og straffens fuldbyrdelse af det offentlige med forbehold af ret til at få dem erstattet efter nedenstående regler.

Stk. 2. Vederlag til en valgt forsvarer vedkommer ikke det offentlige; dog kan retten undtagelsesvis, når det efter sagens særlige omstændigheder findes rimeligt, at sigtede har valgt den pågældende til forsvarer, hos det offentlige tilkende denne et beløb, der ikke kan overstige, hvad der i sagen ville være blevet tilkendt en beskikket forsvarer. Udgifter, der foranlediges ved skridt, som en tredjemand foretager i sin interesse, er ligeledes det offentlige uvedkommende. Det samme gælder udgifter i anledning af beviser, som sigtede fremskaffer uden rettens foranstaltning; dog kan retten undtagelsesvis pålægge det offentlige at afholde sådanne udgifter helt eller delvis, når sigtede skønnes at have haft rimelig grund til at fremskaffe beviserne. Om udgifter, som udredes af det offentlige i medfør af dette stykke, gælder samme forbehold som i stk. 1 nævnt.

§ 1008. Findes sigtede skyldig, eller kendes han ved dom uberettiget til oprejsning i anledning af strafferetlig forfølgning, er han pligtig at erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling. Justitsministeren kan fastsætte takster til brug ved opgørelsen af det beløb, som sigtede skal betale til dækning af udgifter til sagkyndig bistand ved sagens behandling.

Stk. 2. Har undersøgelsen været rettet på en anden forbrydelse end den eller på andre forbrydelser foruden den, for hvilken tiltalte dømmes, er han ikke pligtig til at erstatte de derved foranledigede yderligere omkostninger (jfr. dog § 1010); kan en sondring ikke ske, bestemmer retten, om og hvor stort et afdrag der bør gøres.

Stk. 3. Udgifter, der er foranledigede ved anke, kære eller begæring om en genoptagelse, bliver ikkun da at udrede af tiltalte, når disse skridt enten har ført til et for ham ugunstigere udfald eller er iværksat af ham selv og ikke har ført til forandring til hans fordel. Er anke rejst eller genoptagelse begæret af nogen af de i § 941, stk. 1, 3. pkt., nævnte personer, er den pågældende under tilsvarende betingelser pligtig at erstatte de derved forvoldte udgifter.

Stk. 4. Omkostninger, som er forårsagede ved andres fejl eller forsømmelser, bør ikke falde domfældte til last. Retten kan også i dommen begrænse omkostningsansvaret, når den finder, at dette ellers ville komme til at stå i åbenbart misforhold til domfældtes skyld og vilkår.

Stk. 5. Rejsegodtgørelser og dagpenge til landsrettens personale i anledning af rettens møder uden for dens hovedsæde, rejsegodtgørelser og dagpenge til nævninger og domsmænd, rejsegodtgørelser og dagpenge til statsadvokaten, som foranlediges ved, at denne har embedskontor på et andet sted end det, hvor retten holdes, falder ikke domfældte til last.

§ 1009. Dømmes flere tiltalte som meddelagtige i den samme handling, har enhver især af dem at erstatte de udgifter, som hidrører fra forhold, der alene vedrører ham. Med hensyn til andre omkostninger pålægger retten de enkelte deltagere at udrede en i forhold til graden af deres deltagelse bestemt andel og kan tillige bestemme, at alle eller enkelte deltagere skal hæfte solidarisk.

§ 1010. Frifindes tiltalte, eller endes sagen i øvrigt uden at have ført til sigtedes domfældelse, påhviler der ham ingen pligt til at udrede omkostninger, undtagen for så vidt disse måtte være forårsagede ved hans tilregnelige og retsstridige handlinger eller undladelser.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om godtgørelse for udgifter til befordring til og fra retten til tiltalte, der frifindes.

§ 1011. Er straffesagen foranlediget ved tilregnelige og retsstridige handlinger af andre end sigtede, eller er særegne udgifter forårsagede ved sådanne handlinger eller undladelser, påhviler der den pågældende erstatningspligt for de omkostninger, hans forhold har medført.

Stk. 2. Overensstemmende hermed kan det af den overordnede ret, til hvilken anke har fundet sted, pålægges en dommer at bære omkostninger, efter at der er givet ham lejlighed til at fremføre sit forsvar.

Stk. 3. Bortfalder en straffesag, hvis offentlige forfølgning er betinget af den forurettedes begæring, fordi denne tager sin begæring tilbage, kan han efter statsadvokatens eller politimesterens påstand tilpligtes at erstatte det offentlige de dette påførte udgifter.

§ 1012. Om erstatning af omkostninger træffer retten afgørelse ved dommen eller, når sagen endes uden dom, ved kendelse.

Stk. 2. Er spørgsmålet om erstatning af omkostninger ved enkelte retshandlinger eller afsnit i sagens behandling uafhængigt af sagens udfald, kan der straks derom træffes afgørelse ved kendelse.

Stk. 3. Tredjemand, hvem det pålægges at erstatte omkostningerne, bør der forinden være givet lejlighed til at udtale sig herom, for så vidt ikke særegne forskrifter er givne, såsom med hensyn til udeblevne vidner.

Stk. 4. I sager, der afgøres efter § 936 eller med udenretlig vedtagelse i medfør af § 931 eller færdselslovens § 119 a, kan tillige spørgsmålet om erstatning af omkostninger afgøres med vedtagelse. Omkostninger, der er vedtaget, kan inddrives efter samme regler, som gælder for afgørelser om omkostninger, der er truffet ved dom.

§ 1013. Når en dom er påanket, prøver den overordnede ret omkostningsspørgsmålet, for så vidt dettes afgørelse afhænger af ankens udfald, eller det særlig er inddraget under anken. En tilsvarende regel gælder, når kæremål rejses mod en kendelse, der har pålagt

erstatning af omkostninger i forbindelse med straf eller lignende følger. I andre tilfælde kan kæremål rejses mod rettens afgørelse af omkostningsspørgsmålet, når afgørelsen er uafhængig af sagens udfald, og de pålagte omkostningers beløb kan antages at ville overstige 40 kr.

Stk. 2. Foranstående regler gælder også med hensyn til fastsættelse af vederlag til offentlige anklagere, hvor derom bliver spørgsmål, og til forsvarere.

Stk. 3. Omkostninger, som det er pålagt at erstatte, inddrives efter de i bogen om den borgerlige retspleje foreskrevne regler.

§ 1014. For så vidt der i straffesager bliver spørgsmål om afgifter til statskassen, kan fri proces meddeles overensstemmende med reglerne i kap. 31.

Kapitel 92

Rettergangsbøder m.m.

§ 1015. Når en offentlig anklager, som får vederlag for den enkelte sag, eller en forsvarer eller rettergangsfuldmægtig for en privat sagsøger gør sig skyldig i skødesløs eller forsømmelig adfærd i sagen, kan han ved dommen eller efter omstændighederne ved kendelse pålægges en bøde.

Stk. 2. For andre pligtovertrædelser under sagen kan de nævnte personer på lignende måde straffes, når sagen findes klar og højere straf end bøder ikke findes at være forskyldt.

§ 1016. Mod rettens bestemmelser om strafs pålæg ifølge foranstående paragraf kan kæremål rejses; påankes dommen, kan kæremål behandles i forbindelse med ankesagen efter rettens bestemmelse; også uden sådant kæremål kan den overordnede ret under ankesagen prøve ansvarsspørgsmålet, for så vidt dette kan ske på grundlag af de oplysninger, der er forelagt retten i anledning af anken.

§ 1016 a. Ingen, som i embeds medfør er beskæftiget med en straffesag, må, så længe sagen ikke er pådømt eller bortfaldet, udtale sig uden for retten til offentligheden angående skyldsspørgsmålet.

§ 1017. Offentlig gengivelse af retsforhandlinger skal være objektiv og loyal.

Stk. 2. Med bøde eller med hæfte straffes den, som i tale eller skrift, beregnet på at virke i en videre kreds, forsætlig eller ved grov uagtsomhed:

- 1) giver væsentlig urigtig meddelelse om en straffesag, der endnu ikke er endeligt afgjort eller bortfaldet,
- 2) lægger hindringer i vejen for sagens oplysning eller

- 3) så længe endelig dom i en straffesag ikke er afsagt, fremsætter udtalelser, der er egnet til på uforsvarlig måde at påvirke dommerne, domsmændene eller nævningerne med hensyn til sagens afgørelse.

§ 1017 a. Såfremt hensynet til fremmede magter gør det påkrævet, at der ikke offentlig sker omtale af et forhold, der er genstand for offentlig undersøgelse, kan politiet begære rettens kendelse om, at offentlig omtale af sagen helt eller for visse deles vedkommende er forbudt. Forhandlingerne herom samt kendelsens afsigelse sker for lukkede døre.

Stk. 2. Kendelsen bortfalder, når der er rejst tiltale eller tiltale er frafaldet; vedrører sagen flere personer, kan kendelsen dog opretholdes, indtil undersøgelsen er afsluttet for alles vedkommende.

Stk. 3. Nærmere bestemmelser om, på hvilken måde de i nærværende paragraf omhandlede kendelser vil være at bringe til pressens kundskab, udfærdiges af justitsministeren.

Stk. 4. Overtrædelse af forbudet straffes med bøde eller under skærpene omstændigheder med hæfte.

§ 1017 b. Med bøde straffes den, der i forbindelse med omtale af en sag om overtrædelse af straffelovens kapitel 24 om forbrydelser mod kønssædeligheden eller i øvrigt med henblik på en sådan sag giver offentlig meddelelse om navn, stilling eller bopæl på den forurettede eller på anden måde offentliggør den pågældendes identitet.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 er ikke til hinder for, at politiet offentliggør den forurettedes identitet, når dette findes påkrævet af hensyn til sagens opklaring eller i øvrigt til berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse.

§ 1017 c. Med bøde straffes den, som i forbindelse med omtale af en straffesag eller i øvrigt med henblik på en sådan sag giver offentlig meddelelse om en medvirkende lægdommers navn, stilling eller bopæl eller på anden måde offentliggør den pågældendes identitet.

Niende afsnit

Kapitel 93

Særlige bestemmelser om nogle forhør m.m.

§ 1018. Optagelse af forhør ved undersøgelsesret kan finde sted i samme omfang som hidtil dels angående stedfundne ildebrande, undvigelse af fanger, ulykkestilfælde, dødfundne personer o. desl., dels efter begæring af myndigheder til oplysning om trængendes forsørgelseshjem og undersøgelse af personlige forhold af retlig betydning.

Stk. 2. For så vidt der uden for strafferetsplejen er hjemmel for anvendelse af sådanne forholdsregler som de i 4. bog, 2. afsnit, omhandlede for andre offentlige formåls skyld, berøres de derom gældende regler ikke af denne lov.

Tiende afsnit

Kapitel 93 a

Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning

§ 1018 a. Den, der har været anholdt eller varetægtsfængslet som led i en strafferetlig forfølgning, har krav på erstatning for den derved tilføjede skade, såfremt påtale opgives eller tiltalte frifindes, uden at dette er begrundet i, at han findes utilregnelig. Erstatning ydes for økonomisk skade samt for lidelse, tort, ulempe og forstyrrelse eller ødelæggelse af stilling og forhold.

Stk. 2. Selv om betingelserne for at yde erstatning efter stk. 1 ikke er opfyldt, kan erstatning ydes, såfremt den under sagen anvendte frihedsberøvelse ikke står i rimeligt forhold til strafforfølgningens udfald eller det af andre særlige grunde findes rimeligt.

Stk. 3. Erstatning kan nedsættes eller nægtes, såfremt den sigtede selv har givet anledning til foranstaltningerne.

§ 1018 b. Efter samme regler som angivet i § 1018 a kan erstatning tillægges en sigtet, der som led i en strafferetlig forfølgning har været udsat for andre straffeprocessuelle indgreb.

§ 1018 c. Har der over for en person, der ikke har været sigtet, været iværksat indgreb som led i en strafferetlig forfølgning, kan erstatning ydes, hvis det findes rimeligt.

§ 1018 d. Der tilkommer den, der har udstået frihedsstraf eller været undergivet anden strafferetlig retsfølge, erstatning efter reglerne i § 1018 a, såfremt anke eller genoptagelse medfører bortfald af retsfølgen. I tilfælde af formildelse ydes der erstatning, såfremt den retsfølge, der er fuldbyrdet, er mere indgribende end den, der idømmes efter anke eller genoptagelse.

Stk. 2. Erstatning kan nægtes eller nedsættes, hvis den dømte ved sit forhold under sagen har givet anledning til domfældelsen.

§ 1018 e. Krav om erstatning i medfør af §§ 1018 a-d skal fremsættes over for anklagemyndigheden. Krav fra en person, der har været sigtet, skal fremsættes inden to måneder efter meddelelse til sigtede om strafforfølgningens ophør eller efter afsigelse af en endelig dom. Har tiltalte ikke været til stede ved dommens afsigelse, regnes fristen fra den dag, da udskrift af dommen er forkyndt. Krav fra andre skal fremsættes inden to måneder efter, at indgrebet er ophørt.

Stk. 2. Fremsættes kravet efter udløbet af den i stk. 1 nævnte frist, kan det behandles, såfremt overskridelsen findes undskyldelig.

§ 1018 f. Imødekommes erstatningskravet ikke, kan den erstatningssøgende inden to måneder efter meddelelse om afslaget begære kravet indbragt for den byret, som har pådømt straffesagen. Har straffesagen ikke været pådømt, eller er den pådømt af landsret i første instans, indbringer anklagemyndigheden erstatningskravet for retten i den retskreds, hvori den pågældende foranstaltning er besluttet, eller ved den erstatningssøgendes hjemting.

Stk. 2. På den erstatningssøgendes begæring beskikkes der en advokat for ham. De regler, der er fastsat for forsvarere, finder anvendelse for den beskikkede advokat.

Stk. 3. Erstatningssagen behandles i strafferetsplejens former. Retten kan dog nægte at behandle et erstatningskrav, som fremsættes af nogen, der ikke har været sigtet, såfremt kravet ikke på rimelig måde vil kunne behandles i strafferetsplejens former. Det står herefter den forurettede frit for at fremsætte kravet i den borgerlige retsplejes former.

Stk. 4. Sagen behandles under medvirken af domsmænd, medmindre erstatningskravet er fremsat som følge af en sag vedrørende en lovovertrædelse, der efter loven ikke kan medføre højere straf end bøde eller hæfte, eller af en sag, der er afgjort i retten uden medvirken af nævninge eller domsmænd.

§ 1018 g. Erstatningskravet falder i arv efter de almindelige regler herom, dog således at krav på godtgørelse for en ikke-økonomisk skade falder i arv, når det er fremsat i overensstemmelse med reglerne i § 1018 e.

§ 1018 h. Erstatningskrav, der på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler rejses af sigtede, domfældte eller andre i anledning af strafferetlig forfølgning, behandles på begæring efter reglerne i dette kapitel.

Kapitel 93 b

Undersøgelse af klager over politiet

§ 1019. Bestemmelse om undersøgelse af klager over politipersonalets adfærd under udførelsen af tjenesten træffes af lokalnævnet, jfr. §§ 115 og 115 a.

Stk. 2. Nævnet kan endvidere bestemme, at en undersøgelse skal foretages, hvis en offentlig interesse tilsiger, at omstændighederne i forbindelse med politiets virksomhed ved en bestemt lejlighed søges fastlagt.

Stk. 3. Justitsministeren kan bestemme, at en undersøgelse ikke skal foretages efter reglerne i dette kapitel, hvis hensynet til statens sikkerhed eller dens forhold til fremmede magter kræver det.

§ 1019 a. Klage indgives til nævnet eller politimesteren (politidirektøren) i den politikreds, hvor det forhold, klagen angår, har fundet sted. Klage over myndighedsmisbrug fra politiets side under behandlingen af en straffesag kan endvidere fremsættes mundtligt til retsbogen under straffesagens behandling.

§ 1019 b. Nævnet afviser at iværksætte en undersøgelse, hvis klagen findes åbenbart grundløs, eller hvis sagen anses for tilstrækkeligt oplyst. Nævnet kan endvidere afvise at iværksætte en undersøgelse, hvis klagen angår forhold af uvæsentlig betydning, hvis klageren undlader efter opfordring at fremkomme med oplysninger om grundlaget for klagen, eller hvis klagen indgives mere end 6 måneder efter, at det forhold, som klagen angår, har fundet sted.

Stk. 2. Finder nævnet, at der bør iværksættes en undersøgelse, bestemmer det, om undersøgelsen skal foretages ved retten eller af statsadvokaten. Foretages undersøgelsen af statsadvokaten, kan nævnet bestemme, at forklaring skal afgives i retten, jfr. § 1019 k.

Stk. 3. I tilfælde, hvor klagen vedrører politipersonalets adfærd i forbindelse med fjernelse af personer, der har nægtet at forlade en fast ejendom, skal der altid foretages en undersøgelse, når fjernelsen er begæret af en kommunalbestyrelse i politikredsen, et af kommunalbestyrelsens udvalg, magistraten, et af dennes medlemmer eller borgmesteren. Nævnet bestemmer, om undersøgelsen skal foretages ved retten eller af statsadvokaten.

§ 1019 c. Nævnet kan bestemme, at en sag, der er henvist til undersøgelse af statsadvokaten, skal overgå til undersøgelse ved retten.

§ 1019 d. Den, klagen angår, skal have udleveret en fremstilling af sagens faktiske omstændigheder og have adgang til at afgive en skriftlig udtalelse om fremstillingen. Han skal gøres bekendt med, at han ikke har pligt til at udtale sig om fremstillingen.

Stk. 2. Den pågældende har adgang til senere under sagen at afgive yderligere skriftlige indlæg.

§ 1019 e. Foretages undersøgelsen af statsadvokaten, har den pågældende ret til at møde med en bisidder. Han skal gøres bekendt med denne ret.

Stk. 2. Som bisidder kan anvendes en repræsentant for den pågældendes organisation, et andet medlem af personalet eller en advokat.

Stk. 3. § 23 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken finder tilsvarende anvendelse med hensyn til godtgørelse af den pågældendes udgift til bisidder.

§ 1019 f. Skal undersøgelse ske ved retten, foretages den ved den byret, som behandler eller har behandlet straffesagen, eller for hvilken den kan forventes indbragt, såfremt klagen vedrører myndighedsmisbrug fra politiets side under behandlingen af en straffesag eller under fuldbyrdelse af en strafferetlig afgørelse. I andre tilfælde foretages undersøgelsen ved byretten i den kreds, hvor det forhold, klagen angår, har fundet sted.

§ 1019 g. Dommeren beskikker en advokat for klageren og den, klagen angår, uden udgift for de pågældende. De regler, der er fastsat for forsvarere, finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.

§ 1019 h. Statsadvokaten giver møde for det offentlige i retsmøder, hvor klagen behandles.

§ 1019 i. Dommeren træffer bestemmelse om afhøring af klageren, den, klagen angår, og vidner samt om tilvejebringelse af udtalelser fra sagkyndige og af andre bevismidler.

Stk. 2. Den, som klagen angår, skal så vidt muligt underrettes om retsmøder, der berammes til undersøgelse af klagen og have lejlighed til at være tilstede. Den pågældende afhøres uden vidneansvar.

Stk. 3. Retsmøderne er offentlige i samme omfang som i borgerlige sager.

§ 1019 j. Retten slutter undersøgelsen, når

- 1) sagen skønnes tilstrækkeligt oplyst,
- 2) nævnet slutter behandlingen af sagen, jfr. § 1019 m,
- 3) klageren ikke ønsker videre foretaget,
- 4) klageren undlader efter opfordring at fremkomme med oplysninger om grundlaget for klagen, eller
- 5) klageren uden gyldig grund udebliver fra et retsmøde, hvortil han er indkaldt.

Stk. 2. I de i stk. 1, nr. 3-5, nævnte tilfælde kan undersøgelsen kun slutes med nævnets samtykke.

§ 1019 k. §§ 1019 f-1019 i bortset fra § 1019 i, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse, hvor forklaring afgives i retten i medfør af § 1019 b, stk. 2, 2. pkt.

§ 1019 l. Når undersøgelsen er afsluttet, udfærdiger statsadvokaten en redegørelse over undersøgelsens forløb. Redegørelsen og sagens akter sendes til nævnet.

Stk. 2. Nævnet tager stilling til, om sagen kan anses for tilstrækkeligt oplyst. Finder nævnet ikke, at der er grundlag for at kræve bestemte yderligere undersøgelser iværksat, videresendes materialet til politimesteren (politidirektøren). Nævnet underretter samtidig klageren og træffer bestemmelse om, i hvilket omfang redegørelsen skal offentliggøres.

§ 1019 m. Nævnet slutter behandlingen af en klagesag, hvis

- 1) der er grundlag for at rejse sigtelse mod den, klagen angår,
- 2) den, klagen angår, er mistænkt for et strafbart forhold, og han forlanger sagen behandlet som straffesag,
- 3) regeringen eller justitsministeren træffer bestemmelse om, at sagen skal undersøges efter reglerne i § 21, stk. 1, eller § 21 a.

Stk. 2. I de i stk. 1, nr. 1 og 2, nævnte tilfælde ledes undersøgelsen af statsadvokaten. Nævnet genoptager behandlingen af sagen, hvis tiltale ikke rejses eller gennemføres til fældende dom.

§ 1019 n. Disciplinærundersøgelse i anledning af en klage indledes ikke, før nævnets behandling af klagesagen er afsluttet.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 er ikke til hinder for, at den pågældende suspenderes eller midlertidigt overføres til andet arbejde efter de almindelige regler for tjenesten.

Femte bog. Slutnings- og overgangsbestemmelser

Kapitel 94

Slutningsbestemmelser

§ 1020. Bøder, som pålægges i medfør af denne lov, tilfalder, når ikke anderledes i loven er bestemt, statskassen.

§ 1020 a. For så vidt embedsmænd, hvem nogen i denne lov omhandlet embedsgerning eller tilsyn med samme er betroet, måtte findes pligtige at udrede erstatning til private i anledning af deres embedsførelse i så henseende, er statskassen ansvarlig for sådan erstatningsudredelse, dersom den ikke kan fås hos vedkommende embedsmand eller i hans bo.

§ 1021. Denne lov træder først i kraft, når love om lønninger m.m. for forskellige af de i første bog omhandlede embeds- og bestillingsmænd og om retsafgifter er udkommet, og der derhos er forløbet 6 måneder efter indrykkelsen i Lovtidende af en af justitsministeren derom udstedt bekendtgørelse, dog ikke senere end den 1. oktober 1919.

Stk. 2. Loven gælder ikke for Færøerne; men det vil ved særlig lov være at bestemme, i hvilken udstrækning dens bestemmelser skal gøres anvendelige der. Østre landsret træder i færøske appelsager i stedet for landsover- samt hof- og stadsretten.

§ 1022. De i §§ 1, 9, 11, 17, stk. 1, 19, 23, 26 og 58 ommeldte anordninger og bekendtgørelser udgår i betimelig tid før det tidspunkt, da loven træder i kraft. Fremdeles bliver der før det nævnte tidspunkt at drage omsorg for affattelsen af de i kap. 7 og 8 omtalte lister.

§ 1023. (Ophævet).

Kapitel 95

Overgangsbestemmelser

§§ 1024-1038. (Udelades).

§ 1039. Straffesager, i hvilke der endnu ikke er rejst tiltale på den tid, loven træder i kraft, behandles efter de regler, som denne lov foreskriver. Gyldigheden af retshandlinger, som er foretagne i sagen, førend loven træder i kraft, bedømmes efter den tidligere lovgivning. Nærmere regler om behandlingssted og behandlingsmåde såvel for de her omhandlede sager som for sager, der ved lovens ikrafttræden er optagne til dom uden dog endnu at være pådømte, kan gives ved kongelig anordning.

§§ 1040-1043, stk. 1. (Udelades).

§ 1043, stk. 2. Fremdeles skal justitsministeren indtil videre være bemyndiget til at konstituere universitetslærere i lovkyndighed som dommere i de nævnte retter(* 4) ligeledes ud over det for disse tilsammen fastsatte antal dommere. Lov nr. 277 af 9. juni 1982 (Advokater m.v. Tilsyn med eksekutorer) indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 3. (Udelades).

§ 4

Stk. 1. Personer, der den 1. juli 1982 opfylder betingelserne for at få meddelt advoktbeskikkelse efter de hidtil gældende regler, kan beskikkes som advokat efter de § 1 anførte regler, selv om de ikke opfylder kravene i retsplejelovens §§ 119, stk. 3, 4 og 6, som affattet i § 1, nr. 6.

Stk. 2. Personer, som justitsministeren har beskikket som advokat, og personer, som vil kunne beskikkes som advokat efter stk. 1, omfattes ikke af bestemmelsen i § 123 som affattet i § 1, nr. 6. Ansættelse hos eller virksomhed i fællesskab med sådanne advokater kan medregnes i den tid, der nævnt i § 123, stk. 1. Lov nr. 273 af 3. maj 1989 (Retternes saglige kompetence i civile sager m.v.) indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 3

Stk. 1. § 1 træder i kraft den 1. juli 1989.

Stk. 2. Sager, der er anlagt inden dette tidspunkt, behandles efter de hidtil gældende regler.

Stk. 3. Tidspunktet for ikrafttræden af § 2 fastsættes af justitsministeren(* 5). Lov nr. 396 af 13. juni 1990 (Forenkling og modernisering inden for Justitsministeriets område) indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 16

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 1990.

Stk. 2. (Udelades).

Stk. 3. (Udelades).

Stk. 4. § 2, nr. 2, og § 3 har virkning for sager, der anlægges eller hvor der rejses tiltale i 1. instans, efter lovens ikrafttræden.

Stk. 5. (Udelades). Lov nr. 403 af 13. juni 1990 (Dommeres habilitet, SSP-samarbejdet og advokatselskaber m.v.) indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 1990.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 1, nr. 8-17, for så vidt angår udøvelse af advokatvirksomhed i selskabsform træder dog først i kraft den 1. januar 1991.

Stk. 3. § 1, nr. 3-5, finder anvendelse i alle sager, hvor domsforhandlingen ikke er begyndt ved lovens ikrafttræden.

Lov nr. 406 af 13. juni 1990 (Dommerundersøgelser) indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende>(* 6)

Lov nr. 348 af 6. juni 1991 (Medieansvarslov), hvorved § 172 blev ændret, indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 55

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 1992.

Stk. 2. (Udelades).

Lov nr. 349 af 6. juni 1991, hvorved § 21 a, stk. 3, blev ændret, indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 2

Loven træder i kraft 1. juli 1991.

Lov nr. 936 af 27. december 1991 (Udstedelse og fratagelse af autorisationer m.v.) indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 20

Loven træder i kraft ved bekendtgørelse i Lovtidende>(* 7)

Lov nr. 941 af 27. december 1991 (Tvangsauktioner m.v.) indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 1992.

Stk. 2. Er anmodning om tvangsauktion indgivet til fogedretten inden lovens ikrafttræden, finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Lov nr. 6 af 3. januar 1992 (Samfundstjeneste m.v.) indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 3

Loven træder i kraft den 1. april 1992.

Lov nr. 281 af 29. april 1992 (EDB i tinglysningen og registrering af visse rettigheder i biler m.v.) indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse(* 8). Bestemmelserne i § 1, nr. 13, 17, 20, 22 og 25, kan alene sættes i kraft for retskredse, hvor tinglysning sker ved anvendelse af edb.

Stk. 2. (Udelades).

Stk. 3. (Udelades). Lov nr. 336 af 14. maj 1992 om domstolsbehandling af gejstlige læresager indeholder følgende ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser m.v.:

§ 17

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 1992.

Stk. 2. Samtidig ophæves:

- 1) (Udelades)
- 2) (Udelades)
- 3) § 21, stk. 2, i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 748 af 1. december 1989, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 6 af 3. januar 1992.

Lov nr. 385 af 20. maj 1992 (Anklagemyndighedens struktur) indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. oktober 1992.

Stk. 2. Bestemmelserne i lovens § 1, nr. 2, om behandlingen af klager over afgørelser truffet af anklagemyndigheden har virkning for afgørelser, der er truffet efter lovens ikrafttræden.

Stk. 3. Lovens § 1, nr. 1 og 3-37, og §§ 2-4 har virkning for sager, hvori der ved lovens ikrafttræden ikke er rejst tiltale i 1. instans.

Justitsministeriet, den 10. november 1992

Hans Engell

/ Johan Reimann

Officielle noter

(* 1) Se note (* 2) til § 15, stk. 2, og note (* 3) til § 526, stk. 4.

(* 2) Folketinget har som § 3, nr. 1, i lov nr. 281 af 29. april 1992, vedtaget følgende ændring af § 15, stk. 2:

1. I § 15, *stk. 2*, ændres »13« til »14«.

I følge lovens § 5, stk. 1, træder loven i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse. § 3, nr. 1, er endnu ikke trådt i kraft.

(* 3) Folketinget har som § 3, nr. 2, i lov nr. 281 af 29. april 1992, vedtaget følgende ændring af § 526:

2. I § 526 indsættes efter stk. 4:

» *Stk. 5.* Reglerne i stk. 1-4 gælder ikke for udlæg i biler m.v., som skal tinglyses efter reglerne i tinglysningslovens kapitel 6 a.«

I følge lovens § 5, stk. 1, træder loven i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse. § 3, nr. 2, er endnu ikke trådt i kraft.

(* 4) Dvs. de kollegiale retter undtagen højesteret (§ 1043, stk. 1).

(* 5) Trådte i kraft den 1. september 1989 i henhold til bekendtgørelse nr. 545 af 14. august 1989.

(* 6) Bekendtgjort i Lovtidende den 14. juni 1990.

(* 7) Bekendtgjort i Lovtidende den 28. december 1991.

(* 8) Lovens § 3, som indeholder ændringer af retsplejeloven, jf. note(* 2) til § 15, stk. 2, og note(* 3) til § 526, stk. 4, er endnu ikke trådt i kraft.